

10
7
Μαγεία
ΒΑΣ. ΦΑΒΗ

ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Μαγεία Κων. Βασιμαλάκη, σφ. 71

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΡΩΤΗΝ ΓΕΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου Δραχ. 38,65
(Βιβλιοσημον δραχ. 13,65 φόρος ἀναγκαστικοῦ δανείου δραχ. 4,10)
*Αριθμὸς πράξεως 198 τῆς 27/9)27.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΣΙΔΕΡΗ
1927

Παύλος
Παυλίδης
1925

Παύλος
Παυλίδης

45102

ΒΑΣ. ΦΑΒΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Μινωζέου Βαυδαμωαίτου
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

της ΤΗΣ *της*

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤ' ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΡΩ.ΗΝ ΓΕΝ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

1922 1927
1924/1925

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ Ι. ΣΙΔΕΡΗ
1927

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρὸς

τὸν κ. Βασ. Φάβην καὶ Μ. Μιχαηλίδην

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, τῇ 6ῃ τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 27ῃ τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 49 δευτέρῳ τεύχει τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη τὸ πρὸς κρίσιν ὑποβληθὲν ὑμέτερον βιβλίον «Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης μετ' Ἀσκήσεων» πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων.

Κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης τοῦ Γ' τμήματος

ΙΩ. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Π. Ζαγανιάρης

Φωνητικόν

τον συντελεῖ εἰς
εἰς τὰ χεῖλη

νεσιν το
κι εἰς τ

εἰς μέσα

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Ι. ΦΩΝΗΤΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΤΙΝΑ

Ἀλφάβητον. Φωνήεντα.

§ 1. Τὸ ἀλφάβητον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἀλφάβητον τῆς νέας.

§ 2. Τὰ φωνήεντα διαιροῦνται εἰς τὰ μακρὰ η καὶ ω, τὰ βραχέα ε καὶ ο, καὶ τὰ δίχρονα α, ι καὶ υ.

Τὸ μακρὸν φωνήεν ἐπροφέρετο εἰς μακρότερον χρόνον παρὰ τὸ βραχύ.

Τὰ δίχρονα φωνήεντα λέγονται οὕτω, διότι ἐν τῇ προφορᾷ ἦσαν ὁτὲ μὲν μακρὰ, ὁτὲ δὲ βραχέα.

Σημ. 1. Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν φωνηέντων εἰς μακρὰ καὶ βραχέα ὑπῆρχε μόνον εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας· ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν πάντα τὰ φωνήεντα εἰς ἴσον χρόνον.

Σημ. 2. Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἡ ποσότης διχρόνου φωνήεντος, τίθεται ὑπεράνω αὐτοῦ πρὸς δῆλωσιν μὲν τῆς μακρότητος τὸ σημεῖον -, πρὸς δῆλωσιν δὲ τῆς βραχύτητος τὸ σημεῖον ~ π. χ. δίκη, τιμή, φύγή.

Δίφθε

18

§ 3. Αἱ δίφθο ποτελοῦνται τῶν φωνηέντων α, ε, ο, η, ω μετὰ τοῦ υ, τὰ ὅποια ἠπρόφεροντο εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν διὰ τὴν ἀνάγκην, ὅπως περίπου ἡμεῖς σήμερον προφέρομεν δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα εἰς τὰς λέξεις ἀηδόνη, βόδι, λεῖμόνη· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς αἰ, εἰ, οἰ, αὐ, εὐ, οὐ, ην, α, η, φ.

Σημ. 1. Τὸ ἀρκτηκὸν φωνήεν τῶν διφθόγγων λέγεται προτακτικόν, τὸ δὲ ἀκόλουθον ἢ ὑ λέγεται ὑποτακτικὸν φωνήεν.

Σημ. 2. Ὄταν τὸ προτακτικὸν φωνήεν εἶναι μακρόν, τὸ ἢ ὑπογράφεται, ἦτοι $\bar{\alpha} + \iota = \alpha$, $\eta + \iota = \eta$, $\omega + \iota = \omega$ · τὸ ἢ τοῦτο λέγεται ὑπογεγραμμένον ἴωτα ἢ ἀπλῶς ὑπογεγραμμένον.

§ 4. Αἱ δίφθογγοι α, η καὶ φ λέγονται καταχρηστικαὶ ἢ νόθοι· διότι ἤδη εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν εἶχον καταστῆ μονόφθογγοι, ἐπειδὴ τὸ ἢ κατεπίνετο ὑπὸ τοῦ προηγουμένου μακροῦ φθόγγου.

§ 5. Δίφθογγον ἐπίσης ἀποτελεῖ καὶ τὸ υ μετὰ τοῦ ι· π. χ. υἰός· ἀλλὰ καὶ ἡ δίφθογγος αὕτη ἤδη εἰς τὴν παλαιάν ἐποχὴν εἶχε καταστῆ μονόφθογγος καὶ ἠκούετο μόνον τὸ προτακτικὸν φωνήεν υ.

Σημ. 1. Ὅσάκις τὸ ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος δίφθογγον, τίθενται ἐπ' αὐτοῦ δύο σιγμαὶ (..). Αἱ σιγμαὶ αὗται καλοῦνται διαλυτικὸν σημεῖον· π. χ. πραινω.

Σημ. 2. Τὸ διαλυτικὸν σημεῖον δὲν τίθεται ὁσάκις τὸ προτακτικὸν φωνήεν δέχεται πνεῦμα ἢ τόνον· π. χ. ἄνλος, αἰδιος, Λάιος.

§ 6. Πᾶσαι αἱ δίφθογγοι εἶναι μακραὶ· πλήν τῆς αἰ καὶ οἰ, αἱ ὅποια, ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως, εἶναι βραχεῖαι· π. χ. ταῖς χώραις, ἀλλὰ αἱ χῶραι, τοῖς κήποις, ἀλλὰ οἱ κῆποι.

Σημ. Ἡ αἰ καὶ οἰ εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως εὐρισκόμεναι εἶναι κατ' ἐξάφρῃσιν μακραὶ· α') ὅταν ἡ λέξις εἶναι ῥηματικὸς τύπος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως· π. χ. κελεύοι, κελεύσαι· β') ὅταν ἡ λέξις εἶναι τοπικὸν ἐπίρρημα· π. χ. οἴκοι, Ἴσθμοῖ.

Σύμφωνα.

§ 7. Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἄφωνα κ, γ, χ, π, β, φ, ζ, ξ, ψ καὶ εἰς τὰ ἡμίφωνα λ, ρ, μ, ν, σ.

§ 8. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται α') κατὰ τὸ σπουδαιότερον ἐκ τῶν

φωνητικῶν ὀργάνων, τὸ ὁποῖον συντελεῖ εἰς τὴν γένεσιν τοῦ φθόγγου, εἰς τὰ οὐρανικά κ, γ, χ, εἰς τὰ χειλικά π, β, φ καὶ εἰς τὰ ὀδοντικά τ, δ, θ.

β') κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς εἰς ψιλὰ κ, π, τ, εἰς μέσα γ, β, δ καὶ εἰς δασέα θ, φ, χ.

Πίναξ διαιρέσεως τῶν ἀφῶνων

	ψιλὰ	μέσα	δασέα
οὐρανικά	κ	γ	χ
χειλικά	π	β	φ
ὀδοντικά	τ	δ	θ

§ 9. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ, εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν καὶ τὸ συριστικὸν σ.

§ 10. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται διπλά, διότι ἰσοδυναμοῦν πρὸς δύο ἀλλεπαλλήλους φθόγγους ὁμοῦ προφερομένους, ἦτοι τὸ ζ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ σ + δ, τὸ ξ πρὸς οὐρανικὸν + σ, τὸ ψ πρὸς χειλικὸν + σ. Πολλάκις δὲ προήλθον τὰ διπλά σύμφωνα ἀπὸ τῶν δύο τούτων συμφώνων π. χ. Ἀθήναζε ἀπὸ τοῦ Ἀθήναςδε, κόραξ ἀπὸ τοῦ κόρακς, ἄραφ ἀπὸ τοῦ ἄραβς.

Συλλαβαί.

§ 11. Ὄταν συλλαβίζωμεν μίαν λέξιν, προφέρομεν αὐτὴν διὰ πνοῆς οὐχὶ συνεχοῦς, ἀλλὰ χωριζομένης διὰ μικροτάτων διακοπῶν· τὰ διὰ τῶν διακοπῶν τούτων ἀποτελούμενα τμήματα λέγονται συλλαβαί τῆς λέξεως· π. χ. τι-μή, πε-νί-α, χρη-στός.

§ 12. Ἡ συλλαβὴ ἀποτελεῖται α') ἐξ ἑνὸς μόνοῦ φωνήεντος ἢ μιᾶς μόνης διφθόγγου· π. χ. πε-νί-α: τὸ τελευταῖον α ἀποτελεῖ συλλαβὴν, οὗτος: τὸ οὐ ἀποτελεῖ συλλαβὴν· β') ἐξ ἑνὸς ἢ περισσοτέρων συμφώνων καὶ ἑνὸς φωνήεντος ἢ διφθόγγου· π. χ. τι-μαί, ταῦ-τα, χρη-στός.

§ 13. α') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ μιᾶς συλλαβῆς, λέγονται μονοσύλλαβοι π. χ. εἰς, ἐν, φῶς, γῆ.

β') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ δύο συλλαβῶν, λέγονται δισύλλαβοι π. χ. τι-μή, νί-κη, λύ-ω.

γ') Αἱ λέξεις, αἱ ἀποτελούμεναι ἐκ τριῶν ἢ περισσοτέρων συλλαβῶν, λέγονται πολυσύλλαβοι π. χ. δι-και-ος, φι-λό-τι-μος, φι-λο-τι-μό-τα-τος.

§ 14. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἢ πρὸ τῆς ληγούσης παραλήγουσα, καὶ ἡ πρὸ τῆς παραληγούσης προπαραλήγουσα π. χ. δι-και-ος.

Σημ. Ὅταν θέλωμεν νὰ ὀνομάσωμεν τὰς συλλαβὰς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς λέξεως, λέγομεν ἢ ἀρκτική συλλαβή, ἢ δευτέρα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἢ τρίτη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς π. χ. τῆς λέξεως φι-λο-τι-μό-τα-τος, ἡ συλλαβὴ φι-εἶναι ἢ ἀρκτική, ἡ συλλαβὴ -λο-εἶναι ἢ δευτέρα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἡ συλλαβὴ -τι-εἶναι ἢ τρίτη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς συλλαβή.

Συλλαβισμός.

§ 15. Συλλαβισμός λέγεται ὁ χωρισμός τῆς λέξεως εἰς τὰς συλλαβὰς αὐτῆς· γίνεται δὲ κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α') Ἐν σύμφωνον ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος π. χ. ἄ-δι-κος· τὸ δ συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος ι, καὶ τὸ κ μετὰ τοῦ ἐπομένου ο.

β') Ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως ὑπάρχουν δύο σύμφωνα τὰ αὐτά, τότε τὸ μὲν πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, τὸ δὲ ἄλλο μετὰ τοῦ ἐπομένου π. χ. γλῶσ-σα, πρᾶτ-τω, ἄλ-λος, ἄμ-μος, γεν-ναῖος, ἄγ-γελος.

γ') Ἐὰν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως ὑπάρχουν δύο σύμφωνα οὐχὶ τὰ αὐτά, τότε συλλαβίζονται μὲν ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, ἐὰν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς, χωρίζονται δὲ ἐὰν δὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς π. χ. ἀ-στειός (στέλλω), ἄ-πρακτος (πρωτός, κτήμα), διδά-σκω (σκοπός) κτλ. ἀλλὰ δευθός, ἄρ-μα, ἄλ-μα, ἄν-θος, ἔρ-γον, ἀγ-γών, πέμ-πω.

Σημ. Ὅταν ἐκ τῶν δύο συμφώνων τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον μ ἢ ν, συλλαβίζονται ἀμφοτέρω μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος καὶ ὅταν ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρκτικά λέξεως ἑλληνικῆς π. χ. ἀ-κμή, ἀκ-μή, πρᾶ-γμα, ἀ-τμός, βα-θμός, ἀ-γνός, πά-χη, δά-φνη, φά-τνη, πελι-δνός.

δ') Ἐὰν ἐν τῇ μέσῳ λέξεως ὑπάρχουν τρία σύμφωνα, συλλαβίζονται μὲν καὶ τὰ τρία μετὰ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος, ἐὰν τὰ δύο πρῶτα εἶναι ἀρκητικά λέξεως ἑλληνικῆς, ἐὰν δὲ δὲν εἶναι ἀρκητικά λέξεως ἑλληνικῆς, τὸ πρῶτον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος· π.χ. ἄ-σιτρον (στέλλω), αἰ-σχρὸς (σχῆμα), ἐ-χθρὸς (χθές), ἄ-σθμα (σθένος), σκῆ-πιτρον (πιταῖω), ἀλλὰ ἄν-θρωπος, πορ-θμός, δέν-δρον.

Σημ. Τὰ σύνθετα ἢ παρασύνθετα ἐκ προθέσεων χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των· π.χ. συν-άγω, κατ-έλυον, ὑπ-αίτιος, ἐκ-τείνω, προσ-φέρω, κατ-έχω.

§ 16. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν λέγεται βραχεῖα· π. χ. ὁδός, γένος, πέρας.

Σημ. Ἡ συλλαβὴ ἢ ὁποῖα ἔχει μὲν βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν ἔμως τοῦ φωνήεντος ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ διπλοῦν σύμφωνον, λέγεται θέσει μακρά· π. χ. ἔργον, σεμνός, ὄψις.

§ 17. Πᾶσα συλλαβὴ ἔχουσα μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον λέγεται μακρὰ ἢ φύσει μακρὰ· π. χ. εὐδαίμων, εὐχή, τιμή.

Τόνοι.

§ 18. Μία συλλαβὴ πάσης δισυλλάβου ἢ πολυσυλλάβου λέξεως προφέρεται μὲ ἰσχυροτέρην φωνῆν ἢ αἱ ἄλλαι· ἢ συλλαβὴ αὕτη λέγεται τονίζουμένη συλλαβή.

§ 19. Τὸ σημεῖον τὸ ὁποῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τονιζομένης συλλαβῆς λέγεται τόνος· τόνοι εἶναι τρεῖς· ἢ ὀξεῖα (´), ἢ βαρεῖα (˘) καὶ ἢ περισπωμένη (˝).

§ 20. Ὁ τόνος τίθεται ἐπὶ τοῦ φωνήεντος τῆς συλλαβῆς· ἂν δὲ ἢ συλλαβὴ ἔχη δίφθογγον, ἐπὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος τῆς δίφθογγου.

Σημ. Ἡμεῖς σήμερον ἀπυγγέλλοντες τὰς λέξεις οὐδεμίαν διακρίσιν τοῦ τόνου κάμνομεν, εἴτε ὀξεῖαν εἴτε βαρεῖαν εἴτε περισπωμένην φέροι· ἢ τονιζομένη συλλαβὴ· τούνηκτιον οἱ ἀρχαῖοι ἀπῆγγελλον οὕτως ὥστε ἢ διακρίσις ἦτο σαφής.

§ 21. Τόνον δέχονται καὶ αἱ μονοσύλλαβοι λέξεις· π. χ. εἶς, ἔν, φῶς, γῆ.

§ 22. Τονιζόμενοι συλλαβαὶ εἶναι ἢ λήγουσα, ἢ παραλήγουσα καὶ ἢ προπαραλήγουσα.

§ 23. Ἡ ὀξεῖα δύναται νὰ τεθῆ ἐπὶ οἰασδήποτε τῶν τονιζόμενων συλλαβῶν ἢ περισπωμένη ἐπὶ τῆς μακρᾶς ληγοῦσης ἢ ἐπὶ τῆς μακρᾶς παραληγοῦσης· ἢ δὲ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης ἀντὶ τῆς ὀξεύας, δασύκις δὲν ἀκολουθεῖ στίξις.

§ 24. Πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται· π. χ. νόμος καλός, χθές.

§ 25. Ἡ προπαραλήγουσα μόνον ὀξεῖαν δέχεται· π. χ. αἵματα, τιμώμεθα, ποιούμεθα.

§ 26. Ὅταν ἢ λήγουσα εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται· ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου.

§ 27. α') Ἡ τονιζομένη μακρὰ παραλήγουσα δέχεται ὀξεῖαν ὅταν καὶ ἢ λήγουσα εἶναι ἐπίσης μακρά· κανὼν «μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγοῦσης ὀξύνεται»· π. χ. τῆς γλώσσης, τῶν κήπων.

β') Ἡ τονιζομένη μακρὰ παραλήγουσα δέχεται περισπωμένην ὅταν ἢ λήγουσα εἶναι βραχεῖα· κανὼν «μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγοῦσης περισπᾶται»· π. χ. κῆπος, γλῶσσα, χῶραι.

Σημ. Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα· π. χ. ἄνθος, ἄρμα, αὔλαξ.

§ 28. Ὡς πρὸς τὸν τόνον τὸν ὁποῖον ἔχει λέξις τις λέγεται :

α') ὀξύτονος, ὅταν ἔχῃ ὀξεῖαν ἢ βαρεῖαν ἐπὶ τῆς ληγοῦσης· π. χ. καλός, ἀγαθός.

β') παροξύτονος, ὅταν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης· π. χ. νίκη, χώρα, νεανίας.

γ') προπαροξύτονος, ὅταν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγοῦσης· π. χ. ἄνθρωπος, δίκαιος, τιμώμεθα.

δ') περισπωμένη, ὅταν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγοῦσης· π. χ. τιμῶ, χρυσοῦς.

ε') προπερισπωμένη, ὅταν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης· π. χ. τιμῶμεν, χῶραι.

ς') βαρύτονος, ὅταν τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης ἢ προπαραληγοῦσης· π. χ. γράφω, φιλότιμος, σῶμα.

"Ατονοι λέξεις.

§ 29. Μονοσύλλαβοί τινες λέξεις γράφονται ἄνευ τόνου· διὰ τοῦτο λέγονται ἄτονοι, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς· α') τὰ ἄρθρα *δ, ἦ, οἶ, αἶ* β') τὸ ἀρνητικὸν μόριον *οὐ, οὐκ καὶ οὐχ'* γ') αἱ προθέσεις *ἐν, εἰς, ἐκ καὶ ἐξ'* δ') οἱ σύνδεσμοι ὡς καὶ *εἰ*.

Σημ. Τὸ οὐ τονίζεται, ἔταν μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις· π.χ. «*πῶς γὰρ οὐ; τὰγαθὰ δεῖ ποιεῖν, τὰ κακὰ δ' οὐ*».

"Ἐγκλισις τόνου.

§ 30. Μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοί τινες λέξεις προφέρονται τίσσον στενωῶς μετὰ τῆς προηγουμένης λέξεως, ὥστε πολλάκις ἢ ἀποβάλλεται ὁ τόνος αὐτῶν ἢ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖα.

Αἱ μονοσύλλαβοι καὶ δισύλλαβοι αὗται λέξεις λέγονται ἐγκλιτικαὶ λέξεις ἢ ἐγκλιτικά, ἡ δὲ τοιαύτη τοῦ τόνου αὐτῶν διάθεσις λέγεται ἐγκλισις τόνου.

§ 31. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις εἶναι αἱ ἐξῆς :

α') Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι *μοῦ, μοί, μέ σοῦ, σοί, σέ' οὐ, οἶ, ἔ.*

β') Πάντες οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας *τίς καὶ τί* πλὴν τοῦ ἄιτα.

γ') Τὰ ἀόριστα ἐπιρρήματα *πού, ποί, ποθέν, πῶς, ποιέ.*

δ') Τὰ μόρια *γέ, τέ, τοί, πέρ.*

§ 32. Ἡ ἐγκλισις τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας.

α') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖα· π.χ. *ἄνθρωπός τις, ἀλλοθί που, ἄνθρωποί τινες, σὺκά τινα, εἴ ποτε, ἐν τιμ κτλ.*

β') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος, τοῦ μὲν μονοσυλλάβου ἐγκλιτικοῦ ὁ τόνος ἀφανίζεται, τοῦ δὲ δισυλλάβου διατηρεῖται· π.χ. *φίλος τις, ἄλλως πως, φίλοι τινές, φίλων τινῶν.*

γ') Ἐὰν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι περισπωμένη ἢ ὀξύτονος, ὁ τόνος τοῦ ἐγκλιτικοῦ ἀφανίζεται, ἡ δὲ ὀξύτονος λέξις δέχεται ὀξεῖαν ἀντὶ βικρείας· π.χ. *τιμῶ σε, ἀγαπῶ τινας, καλός τις, ποταμοί τινες*

Σημ. Ἐὰν εὐρίσκωνται δύο ἢ περισσότερα ἐγκλιτικά ἀλλεπάλ-

ληλα, ὁ τόνος ἐκάστου τούτων ἀναδιβάζεται εἰς τὸ προηγούμενον οὕτως ὥστε τὸ τελευταῖον μένει ἄτονον· π.χ. εἴ ποῦ τίς τινα ἴδοι.

Σημ. Ἐγκλισις τόνου δὲν γίνεται, ὅταν τὸ ἐγκλιτικὸν λέγεται μὲ ἔμφασιν· π.χ. τὸ πιθανὸν τινὶ πιθανόν ἐστιν.

§ 33. Οἱ ἐγκλιόμενοι τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν δὲν τίθενται, ὅταν ἢ προηγουμένη αὐτῶν λέξις εἶναι πρόθεσις· π.χ. καὶ ἔμοῦ (οὐχὶ κατὰ μου), ἐν σοί, πρὸς σέ (οὐχὶ ἐν σοι, πρὸς σε).

Σημ. Ἀντὶ τοῦ πρὸς ἐμὲ λέγεται καὶ πρὸς με.

§ 34. Τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πῶν γράφονται ἠνωμένα μετὰ τινων λέξεων· π. χ. ἔγωγε, σύγε, ὥστε, μέντοι, καίτοι, καίπερ, οὔτε, μήτε, ὥσπερ, οὐπω. Ὁμοίως ἠνωμένον γράφεται καὶ τὸ μόριον νῦν μετὰ τοῦ ἐτέρου μορίου τοί=τοίνυν. Αἱ λέξεις αὗται θεωροῦται ἐν τῷ τονισμῷ ὡς δύο λέξεις.

Σημ. Περὶ τῆς ἐγκλίσεως τοῦ εἰμί καὶ φημί ἴδε περὶ τῆς κλίσεως τῶν ῥημάτων τούτων.

Πνεύματα.

§ 35. Εἰς τὰς ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένης λέξεις καὶ τὰς ἀπὸ ρ τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἀρκτηκοῦ φωνήεντος καὶ τοῦ ρ ἐν σημεῖον τὸ ὅποτον ὀνομάζεται πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ καὶ ἡ δασεῖα.

§ 36. Εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν ἀπὸ φωνήεντος ἀρχομένων λέξεων τίθεται ψιλὴ· εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ υ καὶ ρ ἀρχομένης τίθεται δασεῖα· π.χ. ὕπνος, ὄημα.

Σημ. Εἰς τὰς ἀπὸ κυρίας διφθόγγου ἀρχομένης λέξεις τὸ πνεῦμα τίθεται ὑπεράνω τοῦ ὑποτακτικοῦ φωνήεντος τῆς διφθόγγου π. χ. αἰδώς, οἶκος.

Ἐκθλιψις.

§ 37. Ἐκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τοῦ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος λέξεώς τινος, ὅταν ἢ ἐπομένη λέξις ἀρχίξῃ ἀπὸ φωνήεν.

Σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος ('), ἢ ὅποια τίθεται ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος· π.χ. κατὰ ἐμοῦ=κατ' ἐμοῦ, μετὰ ἄλλων=μετ' ἄλλων, ἐπὶ αὐτοῦ=ἐπ' αὐτοῦ.

§ 38. Τὰ ἐκθλιβόμενα φωνήεντα εἶναι α, ε, ι, καὶ ο, διςυλλάβων ἢ πολυσυλλάβων λέξεων, συνήθως δὲ τῶν ἐξῆς:

α') Τῶν προθέσεων πλὴν τῆς περί, ἄχρι, μέχρι καὶ πρό π. χ. παρ' ἡμῶν, κατ' αὐτοῦ, ἐπ' ἐμέ, ἀν' Ἑλλάδα, δι' αὐτόν.

β') Τῶν εἰς -τε καὶ -δε ληγόντων συνδέσμων καὶ ἐπιρρημάτων, ἦτοι τοῦ τέ, ὅτε, ὁπότε, τότε, οὔτε, μήτε, εἴτε, ὥστε, ἄλλοτε, πάντοτε, δέ, οὐδέ, μηδέ, οἴκαδε κτλ.

γ') Τῶν συνδέσμων ἀλλά, ἔνα, ἄρα, καὶ τῶν ἐπιρρημάτων εἶτα, ἔπειτα, ἔνθα, ἐνταῦθα.

δ') Τῶν ἀνωνομιῶν π.χ. τοῦτ' ἔστιν, τοῦτ' αὐτό, ταῦτ' εἶπον κτλ.

ε') Πάντων τῶν οὐδετέρων ἢ κατὰληξις -α π. χ. σὺκ' αἶτα= σὺκά τινα, χρῆματ' εἰσφέρειω.

ς') Τοῦ ἔτι, οὐκέτι, μηκέτι π. χ. μηκέτ' ἐρώτα.

§ 39. Οὐδέποτε ἐκθλιδεται τὸ ι τοῦ συνδέμου διὰ καὶ τὸ ο καὶ α τοῦ ἄρθρου τὸ καὶ τά.

§ 40. Ἐὰν τὸ ἐκθλιδὲν φωνῆεν ἀκλίτου λέξεως ἔφερε τόνον, ὁ τόνος οὗτος ἀφνίξεται π. χ. μετὰ ἐμοῦ=μετ' ἐμοῦ.

β') Ἐὰν τὸ ἐκθλιδὲν φωνῆεν κλιτῆς λέξεως ἔφερε τόνον, ὁ τόνος οὗτος ἀνακιδάξεται εἰς τὴν παραλήγουσαν π. χ. πολλὰ ἀγαθὰ= πόλλ' ἀγαθὰ, δεινὰ ἐρωτῆς=δειν' ἐρωτῆς, φημι ἐγώ=φήμ' ἐγώ.

§ 41. Τὸ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν ὑπολειπόμενον φιλὸν σύμφωνον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ, ἀν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται π.χ. κατὰ ἡμῶν=καθ' ἡμῶν, ἐπὶ ἀπάντων=ἐφ' ἀπάντων, ἀπὸ ἐνός=ἀφ' ἐνός.

Συναίρεσις.

§ 42. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων ἢ ἡ συγχώνευσις φωνήεντος καὶ διφθογγου ἐν τῇ αὐτῇ λέξει εἰς μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς διφθογγον π.χ. τείχε-α=τείχη, τῆ πόλε-ι=πόλει, τιμά-εις=τιμῆς.

Σημ. Ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη λήγουσα περισπᾶται, ἐὰν τὸ ἐν τῶν συναιρουμένων φωνηέντων ἐτονίζετο πρὸ τῆς συναίρεσεως π.χ. τιμῶ ἀπὸ τοῦ τιμά-ω, παῖς ἀπὸ τοῦ πά-ις, συκῆ ἀπὸ τοῦ συκέ-α κ.τ.λ.

Ἐξαιρεῖται τὸ ἐσιῶς ἀπὸ τοῦ ἐσιτα-ῶς καὶ τὸ δῆς ἀπὸ τοῦ δα-ις.

Κρᾶσις.

§ 43. Κρᾶσις λέγεται ἡ συγχώνευσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς προηγουμένης λέξεως μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου τῆς ἐπομένης εἰς μακρὸν φωνήεν ἢ δίφθογγον.

Διὰ τῆς τοιαύτης συγχωνεύσεως αἱ δύο λέξεις γράφονται ὡς μία λέξις.

Σημεῖον τῆς κράσεως εἶναι ἡ κορωνίς, ἡ ὁποία τίθεται ὑπεράνω τοῦ ἐκ τῆς κράσεως προελθόντος φωνήεντος ἢ διφθόγγου· π. χ. τὰ ἄλλα=τάλλα, τὸ ἔργον=τοὔργον, καὶ ἐνταῦθα=κάνταῦθα.

§ 44. Κρᾶσιν συνήθως πάσχουσι αἱ ἐξῆς λέξεις:

α') Τὸ ἄρθρον· π.χ. τὸ ὄνομα=τοῦνομα, τοῦ ἀνδρός=τάνδρός.

β') Ὁ σύνδεσμος καί· π.χ. καὶ ἔπειτα=κάπειτα, καὶ ἐγὼ=κάγώ, καὶ εἶτα=κάτα.

γ') Ἡ ἀντωνυμία ἐγὼ μετὰ τῶν ῥημάτων οἶμαι (=νομίζω) καὶ οἶδα (=γνωρίζω)· π.χ. ἐγῶμαι, ἐγῶδα.

δ') Τύποι τινὲς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· π.χ. οὗ ἕνεκα=οὔνεκα.

Σημ. 1. Ὄταν ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ ψιλὸν σύμφωνον τῆς ἐκ τῆς κράσεως προελθούσης συλλαβῆς τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του δασύ· π.χ. καί+δπως=χᾶπως, τὸ+ἰμάτιον=θοῖμάτιον.

Σημ. 2. Ὄταν γίνεται κρᾶσις τῶν ἀνευ συμφώνου τύπων τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὸ ἐκ τῆς κράσεως προελθὸν φωνήεν δὲν τίθεται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀντωνυμίας, π.χ. ὀ+ἀνήρ=ἀνήρ, ὀ+ἐμός=οὔμός, ἀ+ἄν=ἄν.

Σημ. 3. Ὄταν γίνεται κρᾶσις τῆς ἀντωνυμίας ἕτερος μετὰ τοῦ ἄρθρου, λαμβάνεται ὁ παλαιότερος τύπος ἄτερος π. χ. τὸ+ἕτερον =τὸ+ἄτερον=θᾶτερον, τῆ+ετέρα=θᾶτέρα κτλ.

Συναλοιφή.

§ 45. Ἡ ἐκθλιψις, ἡ συναίρεσις καὶ ἡ κρᾶσις λέγονται μὲ ἐν ὄνομα συναλοιφή, γίνονται δὲ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς χασμοδίας, τῆς προερχομένης ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων. Καὶ ἡ μὲν συναίρεσις τηρεῖται ἀπαραβάτως, ἡ δὲ ἐκθλιψις ἢ ἡ κρᾶσις ὁτὲ μὲν τηρεῖται, ὁτὲ δὲ ἀμελεῖται· π.χ. τῆ πόλει οὐχὶ πόλει, ἀλλὰ ὅτε ἦλθον καὶ ὅτ' ἦλθον, τὰ ἐμὰ καὶ τὰμά.

Εὐφωνικὸν ν.

§ 46. Τὸ εὐφωνικὸν ν προστίθεται εἰς τὸ τέλος τύπων τινῶν χάριν εὐφωνίας, ὅταν ἡ ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν. Οἱ τύποι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') Οἱ εἰς σι λήγοντες τύποι τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης· π. χ. βασιλεῦσι(ν), γυναιξί(ν), ἄραφι(ν), λέγουσι(ν), δίδωσι(ν), Ἀθήνησι(ν), παντάπασι(ν), εἴκοσι(ν) κτλ.

β') Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τῶν ῥημάτων τὸ λήγον εἰς -ε' π. χ. ἔγραφε(ν), ἔγραφε(ν), εἶπε(ν) κτλ.

γ') Τὸ ἐστί(ν).

Εὐφωνικοὶ τύποι.

§ 47. Λέξεις τινὲς ἔχουν διπλοῦς τύπους, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις εἰς δύο διαφόρους περιπτώσεις χάριν εὐφωνίας· αἱ λέξεις αὗται εἶναι (τρεῖς).

α') Ἡ πρόθεσις ἐκ πρὸ συμφώνου καὶ ἐξ πρὸ φωνήεντος· π. χ. ἐκ τούτων, ἐξ ἡμῶν.

β') Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πρὸ συμφώνου, καὶ οὐκ πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου, καὶ οὐχ πρὸ φωνήεντος δασυνομένου· π.χ. οὐ λέγω, οὐκ ἔλεγον, οὐχ ἤδομαι.

γ') Τὸ ἐπίρρημα οὕτω συνήθως πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ συμφώνου, καὶ οὕτως πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος· π.χ. οὕτω λέγει, οὕτως ἔλεγεν.

Στίξεις.

§ 48. Πλὴν τῶν σημείων, τὰ ὁποῖα μεταχειρίζομεθα, ὅταν γράφωμεν, ἦτοι τῶν τόνων, τῶν πνευμάτων, τῆς ἀποστροφῆς, τῆς κορωνίδος κτλ., μεταχειρίζομεθα ἀκόμη πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἰδιαίτερά τινα σημεῖα, τὰ ὁποῖα λέγονται σημεῖα τῆς στίξεως· στίξις δὲ λέγεται ἡ διάκρισις τῶν τμημάτων τοῦ γραπτοῦ λόγου διὰ τῶν σημείων τῆς στίξεως.

Τὰ σημεῖα τῆς στίξεως εἶναι τὰ ἑξῆς.

α') Ἡ τελεία στιγμὴ (.) διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου τὰ ὁποῖα λέγονται περίοδοι.

β') Ἡ ἄνω σιγμὴ (·) διὰ ταύτης χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὅποια λέγονται κῶλα.

γ') Ἡ ὑποσιγμὴ ἢ τὸ κόμμα (,) διὰ τούτου χωρίζονται τμήματα τοῦ λόγου, τὰ ὅποια λέγονται προτάσεις.

δ') Τὸ ἐρωτηματικὸν (;) τοῦτο τίθεται εἰς τὸ τέλος προτάσεων ἢ κῶλων ἢ περιόδων ὡς σημεῖον ἐρωτήσεως.

ε') Τὸ θαυμαστικὸν (!) τοῦτο τίθεται κατόπιν λέξεώς τινος ἢ προτάσεως ὡς σημεῖον ὅτι τὸ νόημα τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως εἶναι ἐξαιρετικῆς σημασίας.

ς') Ἡ παρένθεσις ( ) ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται διανόημά τι, τὸ ὅποσον παρεντίθεται εἰς τὸν λόγον καὶ διακόπτει ὁπωσδήποτε τὴν συνέχειαν αὐτοῦ.

ζ') Τὰ εἰσαγωγικά («») ἐντὸς τῶν σημείων τούτων περικλείεται αὐτολεξεὶ ὁ λόγος ἄλλου τινὸς προσώπου.

η') Τὰ ἀποσιωπητικά (. . . .) τὸ σημεῖον τοῦτο τίθεται ὅταν διακόπτεται ἡ συνέχεια τοῦ λόγου χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ κατόπιν ἡ ἐπαλάλησις αὐτοῦ.

Σημ. Τὸ κόμμα λέγεται καὶ ὑποδιαστολή, ὅταν γίνεται χρῆσις αὐτοῦ πρὸς διάκρισιν τῆς ἀντωνυμίας ὅ,τι ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι· ἐπίσης λέγεται ὑποδιαστολή, ὅταν γίνεται χρῆσις αὐτοῦ εἰς τοὺς ἀριθμούς· π.χ. πρὸς διάκρισιν τῶν δεκαδικῶν ἀριθμῶν ἀπὸ τῶν ἀκεραίων κτλ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ. ΚΛΙΣΙΣ ΠΤΩΤΙΚΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Μέρη τοῦ λόγου.

§ 49. Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα, ὅταν ὁμιλοῦμεν ἢ γράφωμεν, δὲν εἶναι πᾶσαι τοῦ αὐτοῦ εἶδους· ἄλλη λέξις ἀνήκει εἰς ἄλλο εἶδος λέξεων καὶ ἄλλη εἰς ἄλλο. Τὰ εἶδη ταῦτα τῶν λέξεων καλοῦνται *μέρη τοῦ λόγου*.

§ 50. Τὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως

εἰς τὴν νέαν, εἶναι δέκα : τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα, ἡ μετοχή, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα.

§ 51. Ἐκ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, τὸ ῥῆμα καὶ ἡ μετοχή λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἦτοι ἐκάστη λέξις αὐτῶν ἔχει διαφόρους τύπους· π. χ. ὁ ἐπιμελῆς μαθητῆς μελετᾷ, οἱ ἐπιμελεῖς μαθηταὶ μελετῶσι.

Τὰ ὑπόλοιπα τέσσαρα μέρη τοῦ λόγου, ἡ πρόθεσις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα λέγονται ἀκλιτα, διότι δὲν κλίνονται, ἦτοι ἐκάστη αὐτῶν δὲν ἔχει διαφόρους τύπους, ἀλλὰ ἓνα καὶ μόνον· π. χ. τὴν λέξιν ἐπὶ μεταχειρίζομεθα διὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας τοῦ λόγου ὑπὸ τὸν αὐτὸν τύπον, ἐπίσης τὰς λέξεις καλῶς, μέν, κτλ.

Πτωτικά.

§ 52. Ἐκ τῶν κλιτῶν μερῶν τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, καὶ ἡ μετοχή λέγονται πτωτικά, διότι πᾶσα λέξις ἀνήκουσα εἰς ταῦτα ἔχει διαφόρους τύπους καλουμένους πτώσεις.

§ 53. Τὰ πτωτικά ἔχουν κοινὰ τινὰ γνωρίσματα τὰ ἐξῆς.

α') τὸ γένος, εἶναι δὲ τὰ γένη τρία, ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον.

β') τὸν ἀριθμόν, εἶναι δὲ οἱ ἀριθμοὶ τρεῖς, ἐνικός, πληθυντικός, καὶ δοῦκός.

γ') τὴν πτώσιν, εἶναι δὲ αἱ πτώσεις πέντε, ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλιτική.

Σημ. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ μὲν ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται ὀρθαί, ἡ δὲ γενική, δοτική καὶ αἰτιατική πλάγια.

δ') τὴν κλίσιν· ἦτοι οἱ διάφοροι τύποι παντὸς πτωτικοῦ σχηματίζονται κατὰ ὄρισμένον τινὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος καλεῖται κλίσις· εἶναι δὲ αἱ κλίσεις τρεῖς, πρώτη κλίσις, δευτέρα κλίσις καὶ τρίτη κλίσις.

§ 54. Τὰ τέσσαρα ταῦτα κοινὰ γνωρίσματα τῶν πτωτικῶν λέγονται παρεπόμενα τῶν πτωτικῶν.

Ἄρθρον.

§ 55. Τὰ ἄρθρα τίθενται πρὸ τῶν πτωτικῶν, ἵνα δηλώσουν διαφόρους σχέσεις αὐτῶν ἐν τῷ λόγῳ.

Κλίσις τοῦ ἄρθρου.

Ἐνικός ἀριθμός.				Πληθυντικός ἀριθμός.		
Ὀν.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τὰ
Γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτ.	τόν	τήν	τὸ	τούς	τάς	τὰ
Κλ.	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ	ῶ

Δυϊκός ἀριθμ. Ὀν. καὶ Αἰτ. τῶ, Γεν. καὶ Δοτ. τοῖν, δι' ὄλα τὰ γένη.

Σημ. Ὁ τύπος ῶ τῆς κλητικῆς εἶναι κλητικὸν ἐπιφώνημα καὶ οὐχὶ ἄρθρον, ἐπομένως οὐδεμίαν σχέσιν τῆς λέξεως φανερώνει ἐν τῷ λόγῳ.

Οὐσιαστικά.

§ 56. Τὰ οὐσιαστικά εἶναι ἢ συγκεκριμένα ἢ ἀφηρημένα.

α') Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά σημαίνουν αἰσθητὰ ὄντα, ἥτοι πρόσωπα, ζῷα ἢ πράγματα· π. χ. ἵππος, λέων, ἄνθρωπος, σελήνη, θάλασσα, ἀήρ κτλ.

β') Τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά σημαίνουν νοητὰ ὄντα, ἥτοι:

1) **ἰδιότητα**· π. χ. ἀλήθεια, εὐγένεια, κακία, φιλοπονία, μέγεθος, ὕψος κ.τ.λ. καὶ 2) **διάθεσιν** (ἐνέργειαν, πάθος ἢ κατάστασιν)· π.χ. κρίσις, ἄλωσις, ἔγερσις, τροπή, κοπή κτλ.

Σημ. Τὰ ὀνόματα δαίμων, θεός, ψυχὴ κτλ. ἂν καὶ εἶναι νοητὰ θεωροῦνται ὡς αἰσθητὰ καὶ ἐπομένως εἶναι συγκεκριμένα.

§ 57. Τὰ οὐσιαστικά διαιροῦνται εἰς κύρια καὶ εἰς προσηγορικά.

α') **Κύρια** ὀνόματα λέγονται τὰ χρησιμεύοντα πρὸς δήλωσιν ὀρισμένου προσώπου ἢ ζώου ἢ τόπου, ἵνα διακρίνεται ἀπὸ παντὸς ἄλλου ὁμοειδοῦς. π.χ. Περικλῆς, Ἀσπασία, Ἄργος (ὄνομα κυνός), Φλόξ (ὄνομα κυνός), Ἀρεῖων (ὄνομα ἵππου), Ἀθῆναι, Ἀττικὴ, Ἑλλάς κτλ.

Σημ. Εἰς τὰ κύρια ὀνόματα ἀνήκουν καὶ τὰ ἐθνικά· π.χ. Ἀθηναῖος, Σπαρτιάτης, Ἕλλην, Αἰγύπτιος, ἔτι δὲ τὰ πατρωνυμικά· π.χ. Ἡρακλείδης, Πηλείδης, Κρονίδης, Κεκρολίδαι, Εὐμολίδαι κτλ.

β') **Προσηγορικά** ὀνόματα λέγονται τὰ σημαίνοντα αἰσθητὰ ἢ νοητὰ ὄντα ὁμοειδῆ, ἥτοι πάντα τὰ μὴ κύρια· π. χ. ἄνθος, καρπός, δένδρον, βασιλεὺς, ἰατρός, μαθητῆς κτλ.

Γένος τῶν οὐσιαστικῶν.

§ 58. Ἐκαστον οὐσιαστικὸν ὡς πτωτικὸν ἀνήκει εἰς ἓν γένος·

π.χ. ὁ ἄνθρωπος, ὁ χρυσός, ἡ χώρα, ἡ οἰκία, τὸ ὄρος, τὸ ἄνθος.

Τὰ οὐσιαστικά ὡς πρὸς τὸ γένος διακρίνονται.

α') Εἰς μονογενῆ· π.χ. ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ δένδρον, ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανός.

β') Εἰς διγενῆ μονοκατάληκτα· π.χ. ὁ καὶ ἡ γραμματεὺς, ὁ καὶ ἡ ἰατρός, ὁ καὶ ἡ κύων, ὁ καὶ ἡ βοῦς· ταῦτα λέγονται κοινοῦ γένους.

γ') Εἰς διγενῆ καὶ δικατάληκτα· π.χ. ὁ θεράπων—ἡ θεράπεινα, ὁ μαθητής—ἡ μαθήτρια, ὁ πολίτης—ἡ πολίτις, ὁ ἀρτοπώλης—ἡ ἀρτόπωλις, ὁ ἱερεὺς—ἡ ἱέρεια.

§ 59. Τὸ γένος ἐκάστης λέξεως ἐν τῇ γλώσσῃ λέγεται γραμματικὸν γένος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ γένους.

Σημ. Πολλῶν ὀνομάτων ζῳων ἀμφοτέρω τὰ φυσικὰ γένη δηλοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ γραμματικοῦ γένους· π.χ. ὁ ἀετός, ὁ ἰέραξ, ὁ λαγῶς, ἡ γαλῆ, ἡ ἀλώπηξ, ἡ περιστέρω. Πρὸς δήλωσιν τοῦ φυσικοῦ γένους τῶν τοιούτων ὀνομάτων προσθέτομεν τὸν προσδιορισμὸν ἄρρην ἢ θῆλυς· π.χ. ὁ ἄρρην ἀετός—ὁ θῆλυς ἀετός, ὁ ἄρρην ἀλώπηξ—ἡ θῆλυια ἀλώπηξ. Ταῦτα λέγονται ἐπίκοινα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΚΛΙΣΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Πρώτη κλίσις.

§ 60. Εἰς τὴν πρώτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκά· καὶ τὰ μὲν ἀρσενικά λήγουν εἰς -ας καὶ εἰς -ης, τὰ δὲ θηλυκά εἰς -α καὶ εἰς -η.

Α') Ἀρσενικά.

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὄν.	ὁ	νεανίας	πολίτης	εὐπατριδης
Γεν.	τοῦ	νεανίου	πολίτου	εὐπατριδου
Δοτ.	τῷ	νεανίᾳ	πολίτῃ	εὐπατριδῃ
Ἀιτ.	τὸν	νεανίαν	πολίτην	εὐπατριδην
Κλ.	ὦ	νεανία	πολίτα	εὐπατριδίη

Πληθυντικός ἀριθμός.

᾽Ον.	οἱ	νεανῖαι	πολίται	εὐπατρίδαι
Γεν.	τῶν	νεανιῶν	πολιτῶν	εὐπατριδῶν
Δοτ.	τοῖς	νεανίαις	πολίταις	εὐπατριδαίς
Αἰτ.	τούς	νεανίας	πολίτας	εὐπατρίδας
Κλ.	ὧ	νεανῖαι	πολίται	εὐπατρίδαι

§ 61. Ἡ κλητικὴ τῶν μὲν εἰς -ης ὀνομάτων λήγει εἰς -η, τῶν δὲ εἰς -ας λήγει εἰς -α μακρόν· π.χ. ὁ εὐπατριδῆς—ὧ εὐπατριδῆ, ὁ νεανίας—ὧ νεανία.

§ 62. Τῶν ἐξῆς ὀνομάτων ἡ κλητικὴ λήγει εἰς α βραχύ.

α') Τῶν ληγόντων εἰς της π.χ. ὁ πρεσβύτης—ὧ πρεσβῦτα, ὁ στρατιώτης—ὧ στρατιῶτα, ὁ μαθητῆς—ὧ μαθητά κτλ.

β') Τῶν εἰς ης ἔθνικῶν· π.χ. ὁ Πέρσης—ὧ Πέρσα, ὁ Σκύθης ὧ Σκύθα κτλ.

γ') Πάντων τῶν εἰς ης συνθέτων, τῶν ὀποίων τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἔχει ρηματικὴν ἔννοιαν· π.χ. ὁ γεωμέτρης—ὧ γεωμέτρα, ὁ παιδοτρίβης—ὧ παιδοτρίβα, ὁ τελώνης—ὧ τελῶνα, ὁ γυμνασιάρχης—ὧ γυμνασιάρχα, ὁ καλλιτέχνης—ὧ καλλιτέχνα, ὁ Ὀλυμπιονίκης—ὧ Ὀλυμπιονίκα, ὁ ναυτοδίκης—ὧ ναυτοδίκα κτλ.

Σημ. Τὸ ὄνομα δεσπότης ἔχει κλητικὴν ὧ δέσποτα.

§ 63. Β' Θελυκά.

᾽Εν.	᾽Ον.	ἡ	δίκη	χώρα	βοήθεια	τράπεζα
	Γεν.	τῆς	δικῆς	χώρας	βοηθείας	τραπέζης
	Δοτ.	τῇ	δίκη	χώρα	βοηθεία	τραπέζῃ
	Αἰτ.	τὴν	δικὴν	χώραν	βοήθειαν	τράπεζαν
	Κλ.	ὧ	δίκη	χώρα	βοήθεια	τράπεζα

Πλ.	᾽Ον.	αἱ	δικαί	χώραι	βοήθειαι	τράπεζαι
	Γεν.	τῶν	δικῶν	χωρῶν	βοηθειῶν	τραπέζων
	Δοτ.	ταῖς	δίκαις	χώραις	βοηθείαις	τραπέζαις
	Αἰτ.	τάς	δικας	χώρας	βοηθείας	τραπέζας
	Κλ.	ὧ	δικαί	χώραι	βοήθειαι	τράπεζαι

Παρατηρήσεις

§ 64. Τὸ α τῶν θηλυκῶν λέγεται καθαρόν, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνήεν ἢ ρ· ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἄλλο σύμφωνον, λέγεται μὴ καθαρόν.

§ 65. Τὸ μὴ καθαρόν α εἶναι βραχύ· π.χ. ἄμιλλα, παῦλα, πεῖνα, θάλασσα, δίαιτα, ἄκανθα κ.τ.λ. ἐκτὸς σπανίων τινῶν κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἔχουν αὐτὸ μακρόν· π.χ. Ἄνδρομέδα, Γέλα, Φιλομήλα.

§ 66. Τὸ καθαρόν ἄ εἰς ἄλλα μὲν ὀνόματα εἶναι μακρόν, εἰς ἄλλα δὲ εἶναι βραχύ· π.χ. σοφία, θήρα, βασιλεία, ἀλλὰ μαθήτρια, μοῖρα, ἀλήθεια.

Σημ. 1. Τὰ εἰς -ρα δισύλλαδα παροξύτονα, ἐὰν μὲν ἢ παραλήγουσα ἔχη φωνήεν, ἔχουν τὸ α μακρόν· π.χ. θήρα, χώρα· ἐὰν δὲ ἢ παραλήγουσα ἔχη δίφθογγον, ἔχουν τὸ α βραχύ· π.χ. μοῖρα, πείρα, πεῖρα, σφαῖρα· ἐξαιροῦνται τὰ αὔρα, λαύρα, σαύρα, Αἴθρα, Φαίδρα.

Σημ. 2. Τὰ ὀνόματα γαῖα, γραῖα, μαῖα καὶ μυῖα ἔχουν τὸ α βραχύ.

§ 67. Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς -ας καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -α τὰ ἐξῆς:

- α) Τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α μακρόν· π.χ. ἡ χώρα—τῆς χώρας, ἡ σοφία—τῆς σοφίας, ἡ Γέλα—τῆς Γέλας κτλ.
 β) Τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α καθαρόν· π.χ. ἡ μαθήτρια—τῆς μαθητρίας, ἡ γέφυρα—τῆς γεφύρας, ἡ μάχαιρα—τῆς μαχαιρας κτλ.

§ 68. Τὴν γενικὴν ἔχουν εἰς -ης καὶ τὴν δοτικὴν εἰς -η τὰ ἔχοντα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τὸ α μὴ καθαρόν· π.χ. ἡ ἄμυνα—τῆς ἀμύνης, ἡ δίαιτα—τῆς διαίτης, ἡ ἄκανθα—τῆς ἀκάνθης κτλ.

§ 69. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ φυλάττεται τὸ φωνήεν καὶ ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς· π.χ. ἡ χώρα—τὴν χώραν—ὦ χώρα, ἡ μοῖρα—τὴν μοῖραν—ὦ μοῖρα, ἡ βοήθεια—τὴν βοήθειαν—ὦ βοήθεια, ἡ τράπεζα—τὴν τράπεζαν—ὦ τράπεζα κτλ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 70. Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς (καὶ ὁ δουλκός) καὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὰς αὐτὰς καταλήξεις· π.χ. ὁ πολίτης—

οἱ πολῖται, ἡ δίκη—αἱ δίκαι, ἡ χώρα—αἱ χώραι, ὁ εὐπατριδης—οἱ εὐπατριδαί.

§ 71. Ἡ κατάληξις -ας τῆς πρώτης κλίσεως εἶναι πάντοτε μακρά· π.χ. ὁ νεανίας — τοὺς νεανίας, τῆς βοηθείας — τὰς βοηθείας, τῆς χώρας — τὰς χώρας.

§ 72. Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀξυτόνων ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως περισπᾶται· π.χ. τοῦ μαθητοῦ—τῷ μαθητῇ, τῶν μαθητῶν—τοῖς μαθηταῖς, τῆς τιμῆς—τῇ τιμῇ, τῶν τιμῶν—ταῖς τιμαῖς.

§ 73. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν τῆς πρώτης κλίσεως τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης καὶ περισπᾶται· π.χ. τῶν πολιτῶν, τῶν δικῶν, τῶν χωρῶν, τῶν βοηθειῶν, τῶν τραπεζῶν.

Καταλήξεις.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθ. ἀριθ.

	Ἀρσενικῶν		Θηλυκῶν				
Ὄν.	-ᾶς	-ης	-η	-ᾶ	-ᾷ-	-αι	
Γεν.	-ου	-ου	-ης	-ας	-ας	-ης	-ων
Δοτ.	-α	-ῆ	-η	-α	-α	-η	-αις
Αἰτ.	-ᾶν	-ην	-ην	-ᾶν	-ᾷν		-ας
Κλ.	-ᾶ	-η καὶ -ᾶ	-η	-ᾶ	-ᾷ		-αι

Σημ. Τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ ὀνόματος μετὰ τὴν ἀφίρεσιν τῆς καταλήξεως λέγεται *θέμα*, τὸ δὲ τελευταῖον γράμμα τοῦ θέματος λέγεται *χαρακτήρ*. Ἄλλ' αἱ ἄνωτέρω καταλήξεις ἀκριδῶς εἰπεῖν προήλθον ἐκ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων· π.χ. τῆς ὀνομαστικῆς νεανίας θέμα εἶναι νεανιά- καὶ κατάληξις -ς, τῆς δοτικῆς νεανία θέμα εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ κατάληξις ι, καὶ ἡ γενικὴ πληθυντικὸς τοῦ νεανιῶν προήλθεν ἀπὸ τοῦ νεανιά-ων.

Συνηρημένα.

§ 74. Θηλυκῶν τινῶν ὀνομάτων ληγόντων εἰς -εα τὸ εα τοῦτο συνηρηταί εἰς -ῆ· π.χ. λέγεται μὲν ἰτέα, κιστρέα, μηλέα, μορέα, ἀλλὰ συκῆ ἀπὸ τοῦ σηκέα, ἀμυγδαλῆ ἀπὸ τοῦ ἀμυγδαλέα, ῥοδῆ ἀπὸ τοῦ ῥοδέα κτλ. ταῦτα δὲ κλίνονται ὡς ἐξῆς·

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὅν. κ. Κλ.	ἡ συκῆ	(συκέ-α)
Γεν.	τῆς συκῆς	(συκέ-ας)
Δοτ.	τῇ συκῇ	(συκέ-α)
Αἰτ.	τὴν συκὴν	(συκέ-αν)

αἱ	συκαί	(συκέ-αι)
τῶν	συκῶν	(συκέ-ων)
ταῖς	συκαῖς	(συκέ-αις)
τάς	συκάς	(συκέ-ας)

Ὅμοίως κλίνεται τὸ σησαμῆ (σησαμέα), γαλῆ (γαλέα), φακῆ (φακέα), λεοντῆ (λεοντέα) κτλ.

Σημ. Ὅμοίως κλίνεται καὶ τὸ γῆ (γέα)· ἀλλ' ὡς πληθυντικός αὐτοῦ χρησιμεύει συνήθως ὁ πληθυντικός τοῦ δισυλλάβου γαῖα (=χώ-ρα)· π. χ. «αἱ ἄρισται τῶν γαιῶν».

§ 75. Ἐπίσης τὰ ὀνόματα μνά, Ἀθηνᾶ, Ναυσικᾶ εἶναι συνηρημένα, προῆλθον δὲ ἀπὸ τῶν μνάα, Ἀθηνάα, Ναυσικάα καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὅν. κ. Κλ.	ἡ μνά	(μνά-α)
Γεν.	τῆς μνάς	(μνά-ας)
Δοτ.	τῇ μνά	(μνά-α)
Αἰτ.	τὴν μνάν	(μνά-αν)

αἱ	μναί	(μνά-αι)
τῶν	μνῶν	(μνά-ων)
ταῖς	μναῖς	(μνά-αις)
τάς	μνάς	(μνά-ας)

§ 76. Καὶ τὰ ἀρσενικά κύρια ὀνόματα Ἐρμῆς, Ἀπελλῆς, Θαλῆς προῆλθον ἀπὸ τῶν τύπων Ἐρμέας, Ἀπελλέας, Θαλέας· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὅν.	ὁ Ἐρμῆς	(Ἐρμέ-ας)
Γεν.	τοῦ Ἐρμοῦ	(Ἐρμέ-ου)
Δοτ.	τῷ Ἐρμῇ	(Ἐρμέ-α)
Αἰτ.	τὸν Ἐρμῆν	(Ἐρμέ-αν)
Κλ.	ὦ Ἐρμῆ	(Ἐρμέ-α)

οἱ	Ἐρμαί	(Ἐρμέ-αι)
τῶν	Ἐρμῶν	(Ἐρμέ-ων) 1)
τοῖς	Ἐρμαῖς	(Ἐρμέ-αις)
τούς	Ἐρμάς	(Ἐρμέ-ας)
ὦ	Ἐρμαῖ	(Ἐρμέ-αι)

1) Τῶν συνηρημένων ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως οἱ ἀσυναίρετοι τύποι μνάων, συκέων, Ἐρμέων κτλ. τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, διότι ἐμφανίζουσι τὸ θέμα καὶ τὴν κυρίως κατάληξιν· ἡ δὲ κλίσις τῶν ἀσυναίρετων εἰς -έα προῆλθε κατ' ἐξομαλισμόν· ὅθεν τῶν *λεῶν*, τῶν *μορεῶν* κτλ.

§ 77. Τὸ ὄνομα *βορέας* λέγεται καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως *βορρᾶς*, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς.

Ὀν.	ὁ	βορέας	καὶ	βορρᾶς
Γεν.	τοῦ	βορέου	καὶ	βορρᾶ
Δοτ.	τῷ	βορέᾳ	καὶ	βορρᾷ
Αἰτ.	τὸν	βορέαν	καὶ	βορρᾶν
Κλ.	ὦ	βορέα	καὶ	βορρᾶ

Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ συνηρημένῳ τύπῳ α') τὸ ρ διπλασιάζεται, β') τὸ ε+α συναίρεται εἰς α καὶ γ') ἡ γενικὴ λήγει εἰς α.

Ἰδιόκλιτα.

§ 78. Ὄνόματά τινα περισπώμενα λήγοντα εἰς -ς κλίνονται κατὰ τὸ ὁ βορρᾶς—τοῦ βορρᾶ ἤτοι ἐν τῇ γενικῇ αὐτῶν παραμένει τὸ φωνῆεν τῆς ὀνομαστικῆς.

Τοιαῦτα εἶναι: α') τὰ σκωπτικὰ ὀνόματα ὁ *τρεσᾶς*—τοῦ *τρεσᾶ*, ὁ *φαγᾶς*—τοῦ *φαγᾶ* β') τὰ ἐκ συγκοπῆς ἕνεκα ὑποκορισμοῦ προερχόμενα κύρια ὀνόματα ὁ *Μηνᾶς*—τοῦ *Μηνᾶ* (ἀπὸ τοῦ *Μηνόδωρος*), ὁ *Ζηνᾶς*—τοῦ *Ζηνᾶ* (ἀπὸ τοῦ *Ζηνόδωρος*), ὁ *Ἀλεξᾶς*—τοῦ *Ἀλεξᾶ* (ἀπὸ τοῦ *Ἀλέξανδρος*), ὁ *Φιλῆς*—τοῦ *Φιλῆ* (ἀπὸ τοῦ *Φιλήμων*), ὁ *Διονῦς*—τοῦ *Διονῦ* (ἀπὸ τοῦ *Διονύσιος*) γ') τὰ ξενικά ὁ *Θωμᾶς*—τοῦ *Θωμᾶ*, ὁ *Μωσῆς*—τοῦ *Μωσῆ*, ὁ *Νεκῶς*—τοῦ *Νεκῶ*, ὁ *Ἰησοῦς*—τοῦ *Ἰησοῦ* κτλ.

Πάντων τούτων ἡ γενικὴ σχηματίζεται ἄνευ -ς, ἡ δοτικὴ μετὰ τοῦ ὑπογεγραμμένου ἴδιτα (πλὴν τῶν ληγόντων εἰς υ), καὶ ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τοῦ ν. ✓

Δευτέρα κλίσις.

§ 79. Εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα· καὶ τὰ μὲν ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγουν εἰς -ος, τὰ δὲ οὐδέτερα εἰς -ον.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ὄν.	ὁ	ἄνεμος	ἡ	νήσος	τὸ	σῦκον
Γεν.	τοῦ	ἀνέμου	τῆς	νήσου	τοῦ	σύκου
Δοτ.	τῷ	ἀνέμῳ	τῇ	νήσῳ	τῷ	σύκῳ
Αἰτ.	τὸν	ἄνεμον	τὴν	νήσον	τὸ	σῦκον
Κλ.	ὦ	ἄνεμε	ὦ	νήσε	ὦ	σῦκον

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄν.	οἱ	ἄνεμοι	αἱ	νήσοι	τὰ	σῦκα
Γεν.	τῶν	ἀνέμων	τῶν	νήσων	τῶν	σύκων
Δοτ.	τοῖς	ἀνέμοις	ταῖς	νήσοις	τοῖς	σύκοις
Αἰτ.	τούς	ἀνέμους	τάς	νήσους	τὰ	σῦκα
Κλ.	ὦ	ἄνεμοι	ὦ	νήσοι	ὦ	σῦκα

Παρατηρήσεις.

§ 80. Τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνόμαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις μὲ τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ.

§ 81. Ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν ὀξυτόνων ὀνομάτων τῆς δευτέρας κλίσεως περισπᾶται· π.χ. τοῦ στρατοῦ—τῷ στρατῷ—τῶν στρατιῶν—τοῖς στρατοῖς, τοῦ ποιοῦ—τῷ ποτῷ—τῶν ποτῶν—τοῖς ποιοῖς.

§ 82. Ἡ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἀντὶ τοῦ συνήθους σχηματισμοῦ εἰς -ε σχηματίζεται ἐνίοτε ὁμοίᾳ μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π.χ. ὦ φίλε καὶ ὦ φίλος.

Καταλήξεις.

	Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.
Ἐνικ.	Ὄν. -ος	-ον	Πληθ. -οι	-α
	Γεν. -ου	-ου	-ων	-ων
	Δοτ. -ῳ	-ῳ	-οις	-οις
	Αἰτ. -ον	-ον	-ους	-α
	Κλ. -ε	-ον	-οι	-α

Σημ. Καὶ αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ τοῦ χαρακτηῆρος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων, καθὰ καὶ αἱ τῆς πρώτης κλίσεως (§ 73, Σημ.)· ἦτοι τῆς ὀνομαστικῆς νῆσος θέμα εἶναι νησο-καὶ κατάληξις -ς, τῆς γενικῆς νῆσου θέμα εἶναι νησο-καὶ κατάληξις -ο κτλ.

§ 83. Συνηρημένα

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὀν. ὁ πλοῦς (πλό-ος) ἔκπλους (ἔκπλο-ος) τὸ ὄστοῦν (ὄστέ-ον)
 Γεν. τοῦ πλοῦ (πλό-ου) ἔκπλου (ἔκπλό-ου) τοῦ ὄστοῦ (ὄστέ-ου)
 Δοτ. τῷ πλῶ (πλό-φ) ἔκπλω (ἔκπλό-φ) τῷ ὄστῳ (ὄστέ-φ)
 Αἰτ. τὸν πλοῦν (πλό-ον) ἔκπλουν (ἔκπλο-ον) τὸ ὄστοῦν (ὄστέον)

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν. οἱ πλοῖ (πλό-οι) ἔκπλοι (ἔκπλο-οι) τὰ ὄστᾶ (ὄστέα)
 Γεν. τῶν πλῶν (πλό-ων) ἔκπλων (ἔκπλό-ων) τῶν ὄστων (ὄστέ-ων)
 Δοτ. τοῖς πλοῖς (πλό-οις) ἔκπλοις (ἔκπλό-οις) τοῖς ὄστοις (ὄστέ-οις)
 Αἰτ. τοὺς πλοῦς (πλό-ους) ἔκπλους (ἔκπλό-ους) τὰ ὄστᾶ (ὄστέα)

Κατὰ τὸ πλοῦς κλίνεται τὸ νοῦς, ῥοῦς, κατὰ τὸ ἔκπλους κλίνεται τὸ ἀπόπλους, κατάπλους, ἔκρους κ. ἄ. Κατὰ τὸ ὄστοῦν κλίνεται τὸ κανοῦν (κάνεον), γεν. τοῦ κανοῦ (κάνεου) κτλ.

Παρατηρήσεις.

§ 84. Εἰς τὰ σύνθετα συνηρημένα ὁ τόνος τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τοῦ πληθυντικοῦ ἐτέθη ἐπὶ τῆς παραληγούσης κατ' ἀναλογίαν τοῦ τόνου τῶν ἄλλων πτώσεων· π. χ. τοῦ ἔκπλου, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ ἀσυναιρέτου ἐκπλό-ου περιεμένομεν νᾶ τονισθῆ ἐπὶ τῆς ληγούσης.

Εἰς τὸ ὄνομα κανοῦν ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς (καὶ αἰτιατικῆς) ἐτέθη ἐπὶ τῆς ληγούσης κατ' ἀναλογίαν τοῦ τόνου τῆς γενικῆς καὶ δοτικῆς· διότι ἀπὸ τοῦ ἀσυναιρέτου κάνε-ον καὶ κάνε-α περιεμένομεν τὸν τόνον τῶν συνηρημένων τύπων ἐπὶ τῆς παραληγούσης.

Οὕτω τὰ συνηρημένα τῆς δευτέρας κλίσεως τονίζονται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς.

Σημ. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα δὲν ἔχουν οὔτε κλητικὴν οὔτε δοτικὸν ἀριθμὸν.

Ἄττικὴ δευτέρα κλίσις.

§ 85. Ὀνομάτων τινῶν τῆς δευτέρας κλίσεως ἐν τῇ ἄττικῇ δι-αλέκτῳ μετεβάλλετο ἡ μορφή καὶ ἡ κλίσις· π. χ. ὁ ναὸς ἐλέγετο νεῶς, ὁ λαὸς λεῶς, ὁ πρόναος πρόνεως, ὁ Μενέλαος Μενέλεως· ἐκλίνοντο δὲ ὡς ἑξῆς:

Ἐνικός ἀριθμὸς				Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὀν.	ὁ	λεῶς	πρόνεως	οἱ	λεῶ	πρόνεω
Γεν.	τοῦ	λεῶ	πρόνεω	τῶν	λεῶν	πρόνεων
Δοτ.	τῷ	λεῶ	πρόνεω	τοῖς	λεῶς	πρόνεως
Ἀιτ.	τὸν	λεῶν	πρόνεων	τούς	λεῶς	πρόνεως
Κλ.	ᾧ	λεῶς	πρόνεως	ᾧ	λεῶ	πρόνεω

86. Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ ἄλλα τινὰ δι' ἄλλους λό-γους λήγουσι εἰς—ως καὶ κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν ἄττικὴν κλίσιν· π. χ. ὁ λαγῶς, ὁ κάλως, ὁ ὄρφῶς, ἡ ἔως, τὰ κύρια ὀνό-ματα ὁ Ἄθως, ὁ Τυνδάρεως, ἡ Κέως, ἡ Τέως, ἡ Κῶς κ. ἄ.

Παρατηρήσεις.

§ 87. α') Ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς τῶν ἄττικοκλίτων ὀνομάτων φυλάσσεται καθ' ὅλας τὰς πτώσεις εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν.

β') Ἡ λήγουσα ἔχει ἢ ὑπογεγραμμένον ὅπου οἱ ἀντίστοιχοι τύποι τῆς κοινῆς δευτέρας κλίσεως ἔχουν ἢ εἴτε ὑπογεγραμμένον εἴτε προσγεγραμμένον· π. χ. τῷ νεῶ—τῷ ναῶ, οἱ νεῶ—οἱ ναοί, τοῖς νεῶς—τοῖς ναοῖς.

γ') Τὸ ν τῆς αἰτιατικῆς ἐνίοτε παραλείπεται· π. χ. τὴν ἔω, τὸν Ἄθω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω.

δ') Ἡ μακρὰ λήγουσα δὲν ἐμποδίζει τὸν τονισμὸν τῆς προπα-ραληγοῦσης· π. χ. ὁ πρόνεως, ὁ Μενέλεως κτλ.

Χ Τρίτη κλίσις.

§ 88. Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν ἀνήκουν ὀνόματα ἀρσενικά, θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα.

Ἐκ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἄλλα μὲν ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως *ς*, ἄλλα δὲ ἄνευ καταλήξεως. Τὰ οὐδέτερα πάντα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἄνευ καταλήξεως.

§ 89. Ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν μετὰ τῆς καταλήξεως λέγομεν ὅτι ἔχουν αὐτὴν καταληκτικὴν, ὅσα δὲ ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἄνευ καταλήξεως λέγομεν ὅτι ἔχουν αὐτὴν ἀκατάληκτον.

Ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν καταληκτικὴν λήγουν εἰς *-ξ* ἢ εἰς *-ψ* ἢ εἰς *-ς*, ὅσα δὲ ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἀκατάληκτον λήγουν εἰς *-ν* ἢ εἰς *ρ* ἢ εἰς *-ς* ἢ εἰς *-ω*.

Τὰ οὐδέτερα λήγουν εἰς *-α* ἢ εἰς *-ς*, ὀλίγα δὲ εἰς *-ι* καὶ εἰς *-υ*.

Ἡ γενικὴ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς *-ος* ἢ (τῶν ὀλιγωτέρων) εἰς *-ως*.

§ 90. Ὅταν ἀπὸ τῆς γενικῆς ἀφαιρέσωμεν τὴν κατάληξιν *-ος*, τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ ὀνόματος εἶναι τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος. π. χ. τοῦ φύλακος θέμα φυλακ-, τοῦ ἰχθύος θέμα ἰχθυ-.

§ 91. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως διαιροῦνται κατὰ τὸν χαρακτήρα, πρῶτον εἰς οὐρανικόληκτα, χειλικόληκτα, ὀδοντικόληκτα, ἐγρινόληκτα, ὑγρόληκτα, σιγμόληκτα, τὰ ὅποια ὅλα ὁμοῦ λέγονται συμφωνόληκτα, καὶ δεύτερον, εἰς φωνηεντόληκτα.

Σημ. Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι αἱ πλάγιαί πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν συνήθως μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ ἐνικοῦ.

§ 92. Οὐρανικόληκτα.

Ἐνικ.	Ὀν.	ὁ	κόραξ (κόρακ-ς)	ἢ	πλάστιγξ (πλάστιγγ-ς)
	Γεν.	τοῦ	κόρακ-ος		τῆς πλάστιγγ-ος
	Δοτ.	τῷ	κόρακ-ι		τῇ πλάστιγγ-ι
	Αἰτ.	τὸν	κόρακ-α		τὴν πλάστιγγ-α
	Κλ.	ὦ	κόραξ		ὦ πλάστιγξ

Πληθ. ὄν. οἱ κόρακ-ες	αἱ πλάστιγγ-ες
Γεν. τῶν κοράκ-ων	τῶν πλαστίγγ-ων
Δοτ. τοῖς κόραξι (κόρακ-σι)	ταῖς πλάστιγγι (πλάστιγγ-σι)
Αἰτ. τοὺς κόρακ-ας	τὰς πλάστιγγ-ας
Κλ. ὦ κόρακ-ες	ὦ πλάστιγγ-ες

Ὅμοίως κλίνεται ὁ θώραξ-τοῦ θώρακος, ὁ μείραξ-τοῦ μείρακος, ἡ δραξ-τῆς δρακός, ὁ τέτιξ-τοῦ τέτιγος, ἡ φλόξ-τῆς φλογός κ. ἄ.

Παρατηρήσεις.

§ 93. Πάντα τὰ οὐρανικόληκτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

α') Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ ἐπομένου σ, τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι, γίνεται ξ' π. χ. κόρακ-ς = κόραξ, πτέρυγ-ς = πτέρυξ, ὄνυχ-ς = ὄνυξ, κόρακ-σι = κόραξι, πτέρυγ-σι = πτέρυξι, ὄνυχ-σι = ὄνυξι.

β') Ἡ κλητικὴ πάντων τῶν οὐρανικόληκτων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Ἀνωμαλίας.

§ 94. Τὸ ὄνομα ἀλώπηξ σχηματίζεται κατ' ἐξαίρεσιν ἐκ δύο θεμάτων, τοῦ μακροῦ (ἀλωπηκ-) καὶ τοῦ βραχέος (ἀλωπεκ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζονται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις πάντων τῶν ἀριθμῶν.

§ 95. α') Τὸ ὄνομα θοῖξ κλίνεται ὡς ἐξῆς· γεν. τῆς τριχός, δοτ. τῆ τριχί, αἰτ. τὴν τρίχα, κλ. ὦ θοῖξ· πληθ. ὄν. αἱ τρίχες, γεν. τῶν τριχῶν, δοτ. ταῖς θοῖξι, αἰτ. τὰς τρίχας, κλ. ὦ τρίχες.

β') Τούτου θέμα εἶναι τὸ θοιχ-, τὸ ὁποῖον μεταβάλλεται εἰς τριχ-, διότι δύο δασεῖα εἰς ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς δὲν εἶναι ἀνεκτά· διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον δασύ, τὸ θ, ἐτράπη εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν τ. Ὅπου τὸ χ μετὰ τοῦ ἐπομένου σ ἔγινε ξ, τὸ θ παρῆμεινεν.

§ 96. α') Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον γυνή, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὄν. ἡ γυνή, γεν. τῆς γυναικός, δοτ. τῆ γυναικί, αἰτ. τὴν γυναῖκα, κλ. ὦ γύναι· πληθ. ὄν. αἱ γυναῖκες, γεν. τῶν γυναικῶν, δοτ. ταῖς γυναιξί, αἰτ. τὰς γυναῖκας, κλ. ὦ γυναῖκες.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ ἔχει μορφήν θηλυκοῦ ὀνόματος τῆς πρώτης κλίσεως (γυνή ὅπως τιμῆ) αἱ δὲ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται κα-
νονικῶς ἐκ θέματος γυναικ-.

γ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα· ὁ χαρακτήρ κ ἐξέπεσεν ὡς μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς (γυναικ=γύναι).

δ') Ἡ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης ἀνωμάλως.

§ 97. Τὸ κύριον ὄνομα Πνύξ ἔχει τὰς πλαγίας πτώσεις ἐκ θέματος Πυκν-, ἦτοι τῆς Πυκν-ός, τῇ Πυκν-ί, τὴν Πύκν-α, καὶ κατωνικῶς ἐκ θέματος Πνυκ- ἦτοι τῆς Πνυκ-ός, τῇ Πνυκ-ί, τὴν Πνύκ-α.

§ 98. Χειλικόληκτα.

Ἐνικός ἀριθμὸς			Πληθυντικός ἀριθμὸς			
Ὄν.	ὁ	μῶλωψ	Αἰθίοψ	οἱ	μῶλωπ-ες	Αἰθίοπ-ες
Γεν.	τοῦ	μῶλωπ-ος	Αἰθίοπ-ος	τῶν	μωλώπ-ων	Αἰθίοπ-ων
Δοτ.	τῷ	μῶλωπ-ι	Αἰθίοπ-ι	τοῖς	μῶλωψι	Αἰθίοψι
Αἰτ.	τὸν	μῶλωπ-α	Αἰθίοπ-α	τούς	μῶλωπ-ας	Αἰθίοπ-ας
Κλ.	ὦ	μῶλωψ	Αἰθίοψ	ὧ	μῶλωπ-ες	Αἰθίοπ-ες

Ὅμοίως κλίνεται ἡ λαῖλαψ—τῆς λαίλαπος, ὁ λῆψ—τοῦ λιβός, ὁ Πέλωψ—τοῦ Πέλοπος κ. ἄ.

Παρατηρήσεις.

§ 99. Πάντα τὰ χειλικόληκτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ ὀνόματος μετὰ τοῦ ἐπομένου σ, τῆς καταλήξεως ς καὶ -σι, γίνεται ψ· π. χ. μῶλωπ-ς = μῶλωψ, χάλυβ-ς = χάλυψ, μῶλωπ-σι = μῶλωψι, χάλυβ-σι = χάλυψι.

Ἡ κλητικὴ πάντων τῶν χειλικολήκτων εἶναι ὁμοία μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν. X

§. 100. Ὀδοντικόληκτα

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	λέβης	ἡ	πατρὶς	τρόπις
	Γεν.	τοῦ	λέβητ-ος	τῆς	πατρίδ-ος	τρόπιδ-ος
	Δοτ.	τῷ	λέβητ-ι	τῇ	πατρίδ-ι	τρόπιδ-ι
	Αἰτ.	τὸν	λέβητ-α	τὴν	πατρίδ-α	τρόπιδ-α
	Κλ.	ὦ	λέβης	ὦ	πατρὶς	τρόπι

Πλ.	Ὄν.	οἱ	λέβητ-ες	αἱ	πατριδ-ες	τρόπιδ-ες
Γεν.	τῶν	λεβήτ-ων	τῶν	πατριδ-ων	τροπίδ-ων	
Δοτ.	τοῖς	λέβησι	ταῖς	πατρίσι	τρόπισι	
Αἰτ.	τοὺς	λέβητ-ας	τάς	πατριδ-ας	τρόπιδ-ας	
Κλ.	ὦ	λέβητ-ες	ὦ	πατριδ-ες	τρόπιδ-ες	

Χ Παρατηρήσεις.

§ 101. Τὸ ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ σ, τῆς καταλήξεως -ς καὶ σι, ἀποβάλλεται· π. χ. λέβητ-ς=λέβης, πατριδ-ς=πατρίς, ὄρνιθ-ς=ὄρνις, λέβητ-σι=λέβησι, πατριδ-σι=πατρίσι, ὄρνιθ-σι=ὄρνισι.

§ 102. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ τῶν ὀδοντικῶν κανονικῶς λήγει εἰς α' π. χ. τὸν λέβητα, τὴν λαμπάδα, τὴν πατριδα· ἡ δὲ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. ὦ λέβης, ὦ λαμπάς, ὦ πατρίς, πλὴν τοῦ τυρανίς, τοῦ ὁποῦοῦ ἡ κλητικὴ εἶναι ὦ τυρανί.

§ 103. Τῶν εἰς -ις βαρυτόνων ὀδοντικῶν ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ὡς ἀπὸ θέματος ἄνευ τοῦ ὀδοντικοῦ χαρακτηριστοῦ τῆ προσλήφει τῆς καταλήξεως -ν' π. χ. τὴν τροπιν, τὰς ὄρνιν' σπαινώτερον σχηματίζεται καὶ ὁμαλῶς· π. χ. τὴν τροπιδα, τὸν ὄρνιδα.

Τῶν ὀνομάτων τούτων ἡ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ τῆς καταλήξεως -ς π. χ. ὦ τροπι, ὦ ὄρνι.

Σημ. Ἐκ τῶν εἰς -ις, γεν. -ιδος ὀξυτόνων ἔχουν τὸ ι μακρὸν τὰ ἐξῆς· ἀψίς—ἀψίδος, βαλβίς—βαλβίδος, κηλίς—κηλίδος, κνημῖς—κνημῖδος, κρηπίς—κρηπίδος, νηοῖς—νηοῖδος, σφραγίς—σφραγιδος, κ. ἄ.

§ 104. Εἰς τὰ ὀδοντικόληκτα ἀνήκουν τὰ μονοσύλλαβα δῆς γεν. δαδός, κλεις γεν. κλειδός, παῖς γεν. παιδός καὶ ποὺς γεν. ποδός.

α') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ κλεις κάμνει εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν τὴν κλειν καὶ κλειδα, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν τὰς κλεις καὶ κλειδας.

Ἔτερος τύπος τοῦ κλεις εἶναι ὁ τύπος κλής· οὗτος κλίνεται κανονικῶς ἤτοι ἡ αἰτιατικὴ κάμνει τὴν κλήδα, τὰς κλήδας.

β') Ἡ κλητικὴ τοῦ παῖς σχηματίζεται ἄνευ -ς, ὦ παῖ.

γ') Τὸ ποὺς σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τοῦ πουδ- καὶ τοῦ ποδ- καὶ ἐκ μὲν τοῦ πουδ- σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ

κλητική τοῦ ἐνικοῦ (πούδ-ς=πούς), ἐκ δὲ τοῦ ποδ- πᾶσαι αἰ λοιπαὶ πτώσεις. Ἑταιριατικὴ σχηματίζεται ὁμοίως, τὸν πόδα, τοὺς πόδας

δ') Τὰ ἐκ τοῦ πούς σύνθετα τρίπους, πολύπους καὶ τὸ κύριον Οἰδίπους ἔχουν τὴν αἰτιατικὴν διττὴν· τρίποδα καὶ τρίπουν, πολύποδα καὶ πολύπουν, Οἰδίποδα καὶ Οἰδίπουν.

§ 105. Κατὰ τὰ εἰς -ης γεν. -ητος κλίνονται καὶ τὰ εἰς -ως γεν. -ωτος· π. χ. εἴλωσ γεν. εἴλωτος, ἰδρῶσ γεν. ἰδρῶτος κτλ.

Σημ. Τὸ ὄνομα χρώς (=δέρμα) γεν. χρωτός πλην τῆς δοτ. χρωτί ἔχει καὶ τὴν ἀνώμαλον χρωῖ εἰς τὸν προσδιορισμὸν «ἐν χρωῖ» =μέχρι τοῦ δέρματος, σύρριζα.

§ 106. Οὐδέτερα εἰς α-, γεν. -ατος.

<i>Ἑν.</i>	ὄν. τὸ σῶμα		<i>Πλ.</i>	τὰ σώματ-α
	Γεν. τοῦ σώματ-ος			τῶν σωματ-ων
	Δοτ. τῷ σώματ-ι			τοῖς σώμα-σι
	Αἰτ. τὸ σῶμα			τὰ σώματ-α
	Κλ. ὃ σῶμα			ὃ σώματ-α

Παρατηρήσεις.

§ 107. Ὁ χαρακτηρ ἰ τῶν οὐδετέρων ἀποβάλλεται εἰς μὲν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὡς φθόγγος μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς, εἰς δὲ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὡς εὐρισκόμενος πρὸ τοῦ σ.

§ 108. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουν καὶ τὰ ἐξῆς οὐδέτερα ὀνόματ-α' α') γόνυ γεν. γόνατος καὶ δόρυ γεν. δόρατος· β') ὕδωρ γεν. ὕδατος· γ') δέλεαρ γεν. δελέατος, ἦπαρ γεν. ἦπατος, στέαρ γεν. στέατος καὶ φρέαρ γεν. φρέατος.

Τῶν ὀνομάτων τούτων μόνον ἡ ὀνομαστικὴ (αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ) τοῦ ἐνικοῦ εἶναι διάφορος· αἱ λοιπαὶ πτώσεις σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὰ εἰς -α γεν. -ατος ὀνόματα.

§ 109. Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -νι.

<i>Ἑν.</i>	ὄν. εἰς ἀνδριάς	γίγας	ὀδοὺς	δράκων
	Γεν. τοῦ ἀνδριάντ-ος	γίγαντ-ος	ὀδόντ-ος	δράκοντ-ος
	Δοτ. τῷ ἀνδριάντ-ι	γίγαντ-ι	ὀδόντ-ι	δράκοντ-ι
	Αἰτ. τὸν ἀνδριάντ-α	γίγαντ-α	ὀδόντ-α	δράκοντ-α
	Κλ. ὃ ἀνδριάς	γίγαν	ὀδοὺς	δράκων

Πλ.	Ἦν. οἱ ἀνδριάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	δράκοντ-ες
Γεν.	τῶν ἀνδριάντ-ων	γιγάντ-ων	ὀδόντ-ων	δρακόντ-ων
Δοτ.	τοῖς ἀνδριᾶσι	γίγασι	ὀδοῦσι	δράκουσι
Αἰτ.	τοὺς ἀνδριάντ-ας	γίγαντ-ας	ὀδόντ-ας	δράκοντ-ας
Κλ.	ᾧ ἀνδριάντ-ες	γίγαντ-ες	ὀδόντ-ες	δράκοντ-ες

* Παρατηρήσεις.

§ 110. α') Ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων τὰ καταληκτικὰ σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος (ἀνδριαντ-, γιγαντ-, ὀδοντ-).

β') Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τ πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν ἐκτείνεται, ἦτοι τὸ α βραχὺ εἰς α μακρὸν καὶ τὸ ο εἰς ου' π.χ. ἀνδριάντ-ς=ἀνδριάς, ὀδόντ-ς=ὀδοῦς, γίγαντ-ς=γίγας, ἀνδριάντ-σι=ἀνδριᾶσι, ὀδόντ-σι=ὀδοῦσι, γιγαντ-σι=γίγασι.

γ') Ἡ κλητικὴ τῶν μὲν ὀξυτόνων εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν* π.χ. ᾧ ὀδοῦς· τῶν δὲ βαρυτόνων εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα, ὃ δὲ χαρακτηρ τ ἀποβάλλεται ὡς φθόγγος μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς· π. χ. ᾧ γίγαντ=ᾧ γίγαν.

§ 111. α') Τὰ ἀκατάληκτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τοῦ μακροῦ (δρακωντ-) καὶ ἐκ τοῦ βραχέος (δρακοντ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτηρ τ ἀποβάλλεται ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς τοῦ ἑνικοῦ ὡς μὴ ληκτικὸς λέξεως ἑλληνικῆς.

γ') Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζεται καθὼς καὶ τῶν καταληκτικῶν (δράκοντ-σι=δράκον-σι=δράκουσι).

§ 112. Συνηρημένα μὲ θέμα εἰς -ντ.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ἦν. κ. κλ. ὁ πλακοῦς	(πλακόεις)	οἱ πλακοῦντες	(πλακόντες)
Γεν. τοῦ πλακοῦντος	(πλακόντος)	τῶν πλακόντων	(πλακόντων)
Δοτ. τῷ πλακοῦντι	(πλακόντι)	τοῖς πλακοῦσι	(πλακόνσι)
Αἰτ. τὸν πλακοῦντα	(πλακόντα)	τοὺς πλακοῦντας	(πλακόντας)

Ἐνικός ἀριθμὸς

᾽Ον.	ὁ	Ξενοφῶν	(Ξενοφάων)
Γεν.	τοῦ	Ξενοφώντος	(Ξενοφάοντος)
Δοτ.	τῷ	Ξενοφῶντι	(Ξενοφάοντι)
Αἰτ.	τὸν	Ξενοφῶντα	(Ξενοφάοντα)
Κλ.	ὦ	Ξενοφῶν	(Ξενοφάον)

Πληθυντικός ἀριθμὸς

᾽Ον. οἱ Ξενοφῶντες (Ξενοφάοντες) κτλ.

Κατὰ τὸ πλακοῦς-πλακοῦντος κλίνεται τὸ μελιτοῦς-μελιτοῦντος καὶ τινὰ κύρια ὀνόματα' π.χ. Δαφροῦς (ὀ)-Δαφροῦντος, Ἐλαιοῦς (ὀ)-Ἐλαιοῦντος, Οἰνοῦς (ὀ)-Οἰνοῦντος κτλ.

Κατὰ τὸ Ξενοφῶν-Ξενοφῶντος κλίνεται τὸ Ἀριστοφῶν-Ἀριστοφῶντος καὶ ἄλλα τινά.

Παρατηρήσεις.

§ 113. Εἰς τὰ ὀνόματα ταῦτα συναίρουσιν τὰ πρὸ τοῦ -ντ συμπίπτοντα φωνήεντα, ἦτοι τὸ μὲν ο+ε καὶ ο+ει εἰς ου, τὸ δὲ α+ω καὶ α+ο εἰς ω.

Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -κτ.

§ 114. Εἰς τὰ ὀδοντικὸς-λήκτα ἀνήκουν καὶ τὰ ὀνόματα ἄναξ (ὀ) γεν. ἄνακτι-ος, χειρῶναξ (ὀ) γεν. χειρῶνακτι-ος, καὶ νῦξ (ῆ) γεν. νυκτι-ός.

Ὁ χαρακτήρ τ πρὸ τῶν καταλήξεων -ς καὶ σι ἀποβάλλεται, τὸ δὲ κ μετὰ τοῦ ἐπομένου σ γίνεται ξ (ἄνακτι-ς=ἄνακ-ς=ἄναξ, νυκτι-ς=νύκ-ς=νύξ, ἄνακτι-σι=ἄνακ-σι=ἄναξι κτλ.).

Ἡ κλητικὴ τοῦ ἄναξ εἶναι ὦ ἄναξ καὶ ὦ ἄνα.

Ὑγρόληκτα.

§ 115. Α' Καταληκτικά.

Ἐνικός ἀριθμὸς			Πληθυντικός ἀριθμὸς			
᾽Ον.	ὁ	ἄλ-ς	μάρτυ-ς	οἱ	ἄλ-ες	μάρτυρ-ες
Γεν.	τοῦ	ἄλ-ός	μάρτυρ-ος	τῶν	ἄλ-ῶν	μαρτύρ-ων
Δοτ.	τῷ	ἄ-λι	μάρτυρ-ι	τοῖς	ἄλ-σὶ	μάρτυρ-σι
Αἰτ.	τὸν	ἄλ-α	μάρτυρ-α	τούς	ἄλ-ας	μάρτυρ-ας
Κλ.	ὦ	ἄλ-ς	μάρτυ-ς	ὦ	ἄλ-ες	μάρτυρ-ες

Παρατηρήσεις.

§ 116. α') Τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα εἶναι μοναδικά ¹⁾.

β') Τὸ ἄλς κλίνεται ὁμαλῶς προσλαμβανομένων τῶν καταλήξεων κανονικῶς εἰς τὸ θέμα ἄλ-.

γ') Τὸ μάρτυς κλίνεται ἀνωμάλως· διότι εἰς τὴν ὀνομαστικὴν προσετέθη ἢ κατάληξις ε παρὰ τὸν κανόνα τῶν ἐχόντων χαρακτηῖρα ρ, τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἢ ὀνομαστικὴ ἀκατάληκτος· καὶ δεύ-
τερον διότι ὁ χαρακτηῖρ ρ πρὸ τῆς καταλήξεως -ς ἢ σι ἀποβάλλεται.

§ 117. Β' Ἀκατάληκτα.

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	ρήτωρ	λουτήρ	αἰθήρ
	Γεν.	τοῦ	ρήτορ-ος	λουτήρ-ος	αἰθέρ-ος
	Δοτ.	τῷ	ρήτορ-ι	λουτήρ-ι	αἰθέρ-ι
	Αἰτ.	τὸν	ρήτορ-α	λουτήρ-α	αἰθέρ-α
	Κλ.	ῶ	ρήτορ	λουτήρ	αἰθήρ

Πλ.	Ὄν.	οἱ	ρήτορ-ες	λουτήρ-ες	[αἰθέρ-ες
	Γεν.	τῶν	ρήτορ-ων	λουτήρ-ων	αἰθέρ-ων
	Δοτ.	τοῖς	ρήτορ-σι	λουτήρ-σι	αἰθέρ-σι
	Αἰτ.	τούς	ρήτορ-ας	λουτήρ-ας	αἰθέρ-ας
	Κλ.	ῶ	ρήτορ-ες	λουτήρ-ες	αἰθέρ-ες]

Παρατηρήσεις.

§ 118. α') Τὰ εἰς -ωρ ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων ἐκ μακροῦ (ρήτωρ) καὶ ἐκ βραχέος (ρήτορ)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἢ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ ἄλλαι πτώσεις· π.χ. πράκτωρ - πράκτορος, κοσμήτωρ - κοσμήτορος.

β') Ἐξαιροῦνται ὀλίγα σπάνια ὀνόματα, τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος· π.χ. φῶρ γεν. φωρός, ἰχώρ γεν. ἰχώρος.

§ 119. Τὰ λοιπὰ ἔχοντα χαρακτηῖρα ρ ὀνόματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος· π.χ. κρατήρ — κρατήρως, ζωστήρ — ζωστήρως φθειρ — φθειρός, Κάρ — Καρός κτλ.

Σημ. Τοῦ ὀνόματος χεῖρ ἢ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι χερσί, ἦτοι σχηματίζεται ἐκ θέματος χερ-

1) Μοναδικὸν λέγεται ἐν ὀνομα, ὅταν δὲν ὑπάρχουν ἄλλα σχηματιζόμενα ἢ κλινόμενα καθ' ὁμοίον μὲ αὐτὸ τρόπον.

§ 120. α') Ἐξικροῦνται τρία ὀνόματα, τὸ αἰθῆρ γεν. αἰθέρος, αἴηρ γεν. αἴερος καὶ ἀστῆρ γεν. ἀστέρος· ταῦτα σχηματίζονται ἐκ μακροῦ θέματος (αἰθηρ-) καὶ ἐκ βραχέος (αἰθερ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζονται ἢ ὀνομαστικὴ καὶ ἢ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ ἀστῆρ εἶναι ἀστέρας· ἐσχηματίσθη δὲ κατὰ τὴν κλίσιν τῶν συγκοπτομένων, περὶ τῶν ὁποίων ἀμέσως θὰ μάθωμεν.

Συγκοπτόμενα.

§ 121. Πέντε ὀνόματα εἰς -ηρ σχηματίζονται ἐπίσης ἐκ δύο θεμάτων, ἀλλ' ἀνωμάλως· εἶναι δὲ τὰ ἐξῆς· ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ, ἡ γαστήρ καὶ ἡ Δημήτηρ. Ταῦτα κλίνονται ὡς ἐξῆς·

	Ἐνικός		Πληθυντικός		Ἐνικός	
Ὄν.	ὁ	πατήρ	οἱ	πατέρες	ἡ	Δημήτηρ
Γεν.	τοῦ	πατρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	τῆς	Δήμητρ-ος
Δοτ.	τῷ	πατρ-ι	τοῖς	πατρά-σι	τῇ	Δήμητρ-ι
Αἰτ.	τόν	πατέρ-α	τούς	πατέρ-ας	τήν	Δήμητρ-α
Κλ.	ᾧ	πάτερ	ᾧ	πατέρ-ες	ᾧ	Δήμητερ

Παρατηρήσεις.

§ 122. α') Τὰ πέντε ταῦτα ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, καθὼς τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος, ἐκ μακροῦ (πατηρ-) καὶ ἐκ βραχέος (πατερ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται μόνον ἢ ὀνομαστικὴ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος φωνῆεν ε συγκόπτεται εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· ὅθεν τὸ θέμα πατερ- γίνεται πατρ- εἰς τὰς πτώσεις ταύτας· διὰ τοῦτο δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα λέγονται συγκοπτόμενα.

Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ συγκοπτομένον τοῦτο θέμα ἐνισχύεται διὰ τῆς προσθήκης ἐνὸς α βραχέος· πατρ-ά-σι.

γ') Τοῦ ὀνόματος Δημήτηρ τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος ε συγκόπτεται καὶ εἰς τὴν αἰτιατικὴν· τὴν Δήμητρα.

§ 123. Εἰς τὴν τάξιν τῶν συγκοπτομένων ἀνήκει καὶ τὸ μοναδικὸν ἀνῆρ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐν. Ὄν.	ὁ	ἄνῆρ	Πλ.	οἱ	ἄνδρ-ες
Γεν.	τοῦ	ἄνδρ-ός		τῶν	ἄνδρ-ῶν
Δοτ.	τῷ	ἄνδρ-ι		τοῖς	ἄνδρά-σι
Αἰτ.	τὸν	ἄνδρ-α		τοὺς	ἄνδρ-ας
Κλ.	ὦ	ἄνερ		ὦ	ἄνδρ-ες

Παρατηρήσεις

§ 124. α') Καὶ τὸ ὄνομα ἄνῆρ σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ τοῦ μακροῦ ἀνηρ- καὶ ἐκ τοῦ βραχέος ἀνερ-, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα συγκοπτόμενα.

β') Τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηῆρος φωνῆεν ε συγκόπτεται εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τοῦ πληθυντικοῦ. Εἰς τὴν θέσιν δὲ αὐτοῦ ἀναπτύσσεται χάριν εὐφωνίας τὸ σύμφωνον δ' ὅθεν = ἀνερ- = ἀνρ- = ἀνδρ-.

Παρατηρήσεις περὶ πάντων τῶν συγκοπτομένων.

§ 125. α') Τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ· καὶ ἐπὶ τῆς παραληγούσης εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ· τοῦ δὲ ὀνόματος ἀνῆρ καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

β') Ἐξαιρεῖται τὸ ὄνομα Δημήτηρ, τοῦ ὁποῖου ὁ τόνος εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης.

γ') Εἰς τὴν κλητικὴν τῶν συγκοπτομένων ὁ τόνος ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς ἀρκτηκῆς συλλαβῆς· π.χ. ὦ πάτερ, ὦ ἀνερ, ὦ θύγατερ, κτλ.

δ') Ἡ κλητικὴ τοῦ γαστήρ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Σημ. Τοῦ ὀνόματος σωτήρ γεν. σωτήρος ἢ κλητικὴ σχηματίζεται κατὰ τὰ συγκοπτόμενα, ὦ σῶτερ. X

126. Οὐδέτερα

Ἐν. Ὄν.	τὸ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	Πλ. τὰ	πυρ-ἄ
Γεν.	τοῦ	ἕαρ-ος	νέκταρ-ος	πυρ-ός	τῶν	πυρ-ῶν
Δοτ.	τῷ	ἕαρ-ι	νέκταρ-ι	πυρ-ι	τοῖς	πυρ-οῖς
Αἰτ.	τὸ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	τὰ	πυρ-ἄ
Κλ.	ὦ	ἕαρ	νέκταρ	πῦρ	ὦ	πυρἄ

Παρατηρήσεις.

127. α') Τὸ ἔαρ ἔχει καὶ τύπους ἤρος, ἤρι, ἀντὶ τῶν τύπων ἔαρος, ἔαρι, δηλαδὴ τύπους οἱ ὅποιοι προέκυψαν ἐκ συναιρέσεως τοῦ ε+α εἰς η.

β') Τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ δὲν ἔχουν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

γ') Ἡ δοτικὴ πληθυντικὴ τοῦ πῦρ ἐσχηματίσθη κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν· τοιοῦτοτρόπως ὅλος ὁ πληθυντικὸς εἶναι ὁμοίος πρὸς τὸν πληθυντικὸν τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων.

128. Ἐνρινόληκτα.

Α' Καταληκτικά.

Ἐν. ὄν.	ἦ	ἄκτι-ς	Πλ. αἱ	ἄκτιν-ες
Γεν.	τῆς	ἄκτιν-ος	τῶν	ἄκτιν-ων
Δοτ.	τῇ	ἄκτιν-ι	ταῖς	ἄκτι-σι
Αἰτ.	τὴν	ἄκτιν-α	τάς	ἄκτιν-ας
Κλ.	ῶ	ἄκτι-ς	ῶ	ἄκτιν-ες

Κατὰ τοῦτο κλίνεται τὸ δελφίς δελφίνος, ἦς ἰνός, ῥίς ῥίνος, τὰ κύρια Ἐλευσίς Ἐλευσῖνος, Σαλαμίς Σαλαμῖνος κ. ἄ. Ὁμοίως κλίνεται καὶ τὸ Γόρτυς Γόρτυνος.

Παρατηρήσεις.

§ 129. α') Πάντα τὰ εἰς -ες γεν. -ινος ἔχουσι τὸ ριζικὸν ¹⁾ φωνῆεν ἢ μακρόν· π. χ. οἱ δελφῖνες, αἱ Ἴνες, αἱ ῥῖνες κτλ.

β') Ὁ χαρακτήρ ν πρὸ τῆς καταλήξεως -ς καὶ -σι ἀποβάλλεται· ἄκτιν-ς = ἀκτίς, ἀκτιν-σι = ἀκτίσι.

§ 130. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ μοναδικὸν κτεῖς. κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς:

Ἐν. ὄν.	ὁ	κτεῖς	Πλ. οἱ	κτέν-ες
Γεν.	τοῦ	κτεν-ός	τῶν	κτεν-ῶν
Δοτ.	τῷ	κτεν-ι	τοῖς	κτε-σὶ
Αἰτ.	τὸν	κτέν-α	τούς	κτέν-ας
Κλ.	ῶ	κτεῖς	ῶ	κτέν-ες

1) Ῥιζικόν· φωνῆεν λέγεται τὸ φωνῆεν τῆς τελικῆς συλλαβῆς τοῦ ἰσθμοῦ.

§ 131. Ἡ ὀνομαστική ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ θέματος *κτεν*—*τῆ* προσλήψει τῆς καταλήξεως *-ς* τὸ *ν* ἀπεδλήθη καὶ τὸ *ε* ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς *ει* κτεν *ς*==*κτεῖς*. β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ *ν* ἀπεδλήθη ἀνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως· κτεν-*οί*==*κτεαί*.

§ 132. Β' Ἀκατάληκτα.

Ἐνικός Ἀριθμὸς			Πληθυντ. Ἀριθμὸς		
Ὄν.	ὁ	σωλήν ποιμήν	οἱ	σωλήν-ες	ποιμέν-ες
Γεν.	τοῦ	σωλήν-ος ποιμέν-ος	τῶν	σωλήν-ων	ποιμέν-ων
Δοτ.	τῷ	σωλήν-ι ποιμέν-ι	τοῖς	σωλή-σι	ποιμέ-σι
Αἰτ.	τόν	σωλήν-α ποιμέν-α	τούς	σωλήν-ας	ποιμέν-ας
Κλ.	ὦ	σωλήν ποιμήν	ὦ	σωλήν-ες	ποιμέν-ες

Ἐν.	Ὄν.	ὁ	ἄγων	ἡγεμῶν	γείτων
	Γεν.	τοῦ	ἄγων-ος	ἡγεμόν-ος	γείτον-ος
	Δοτ.	τῷ	ἄγων-ι	ἡγεμόν-ι	γείτον-ι
	Αἰτ.	τόν	ἄγων-α	ἡγεμόν-α	γείτον-α
	Κλ.	ὦ	ἄγων	ἡγεμῶν	γείτων

Πλ.	Ὄν.	οἱ	ἄγων-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες
	Γεν.	τῶν	ἄγων-ων	ἡγεμόν-ων	γείτόν-ων
	Δοτ.	τοῖς	ἄγω-σι	ἡγεμό-σι	γείτο-σι
	Αἰτ.	τούς	ἄγων-ας	ἡγεμόν-ας	γείτον-ας
	Κλ.	ὦ	ἄγων-ες	ἡγεμόν-ες	γείτον-ες

Παρατηρήσεις.

§ 133. Τὰ εἰς *-ην* καὶ τὰ εἰς *-ων* ὀνόματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις· α') εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἑνὸς θέματος· π.χ. *σωλήν*—*σωλήνος*, *λειχὴν*—*λειχίνος*, *σφήν*—*σφηνός*, Ἕλλην—Ἕλληνος κτλ. *ἄγων*—*ἄγωνος*, *καύσων*—*καύσωνος*, *Σόλων*—*Σόλωνος* κτλ.

β') Εἰς τὰ σχηματιζόμενα ἐκ δύο θεμάτων, ἦτοι ἐκ θέματος μακροῦ λήγοντος εἰς *-ην-* καὶ εἰς *-ων-*, καὶ ἐκ θέματος βραχέος, λήγοντος εἰς *-εν-* καὶ εἰς *-ον-* π.χ. *ποιμήν*—*ποιμένος*, *αἰχὴν*—*αἰχένος*, *φρήν*—*φρενός*, *ἡγεμῶν*—*ἡγεμόνος*, *ἀηδῶν*—*ἀηδόνος*, *στρουμῶν*—*στρουμόνος*, *γείτων*—*γείτονος*, *Ἰάσων*—*Ἰάσονος* κτλ.

§ 134. Ἡ κλητικὴ τῶν εἰς -ων γεν. -ονος, ἂν μὲν ταῦτα εἶναι δεξιότονα, σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, ἤτοι εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, ἂν δὲ εἶναι βαρύτονα σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π. χ. ὦ ἡγεμών, ὦ ἀηδών, ὦ Στυμῶν, ἀλλὰ ὦ βραχίον, ὦ γεῖτον, ὦ Ἰᾶσον.

Σημ. Τοῦ ὀνόματος Ἀγαμέμνων—ονος ἡ κλητικὴ εἶναι προπαροξύτονος· ὦ Ἀγάμεμνον.

§ 135. Αἱ λοιπαὶ πτώσεις τῶν εἰς -ην γεν. -ενος καὶ τῶν εἰς -ων γεν. -ονος, πλὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 136. Κατὰ τὰ εἰς -ην γεν. -ηνος σχηματίζονται τὰ εἰς -αν γεν. -ανος· π.χ. ὄν. ὁ παιᾶν, γεν. τοῦ παιᾶν-ος, δοτ. τῷ παιᾶν-ι, αἰτ. τὸν παιᾶν-α, κλ. ὦ παιᾶν. Πληθ. ὄν. οἱ παιᾶν-ες, γεν. τῶν παιᾶν-ων, δοτ. τοῖς παιᾶ-σι, αἰτ. τοὺς παιᾶν-ας, κλ. ὦ παιᾶν-ες.

Ὅμοίως κλίνεται τὸ Αἰνιᾶν Αἰνι-ᾶνος, Ἀκαρονᾶν Ἀκαρον-ᾶνος κτλ.

§ 137. Τοῦ ὀνόματος Ἀπόλλων γεν. Ἀπόλλωνος βραχύνεται ἡ λήγουσα εἰς τὴν κλητικὴν καὶ ἀναβιδάζεται ὁ τόνος εἰς τὴν προπαρλήγουσαν, ἂν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν σχηματιζομένων ἐξ ἐνὸς θέματος· ὦ Ἀπολλῶν.

§ 138. Τὸ ὄνομα Ποσειδῶν εἶναι συνηρημένον· κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς· ὄν. ὁ Ποσειδῶν, γεν. τοῦ Ποσειδῶνος, δοτ. τῷ Ποσειδῶνι, αἰτ. τὸν Ποσειδῶνα, κλ. ὦ Πόσειδον.

Ἡ κλητικὴ ὦ Πόσειδον ἐσχηματίσθη ἀνωμάλως, ὅπως ἡ κλητικὴ ὦ Ἀπολλῶν.

Σημ. Ὅταν τὸ ὄνομα τοῦτο κλίνεται ἀσυναίρετως, τὸ ῥιζικὸν φωνῆν γράφεται μὲ ω· π. χ. τοῦ Ποσειδάωνος, τῷ Ποσειδάωνι τὸν Ποσειδάωνα.

§ 139. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἔχει καὶ ἕτερον τύπον: τὸν Ἀπόλλω, τὸν Ποσειδῶ.

§ 140. Εἰς τὰ εἰς-ων ὀνόματα ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον ὄνομα ὁ κύων, τὸ ὅποσον κλίνεται ὡς ἐξῆς· ὄν. ὁ κύων, γεν. τοῦ κυνός, δοτ. τῷ κυνί, αἰτ. τὸν κύνα, κλ. ὦ κύον. Πληθ. ὄν. οἱ κύνες, γεν. τῶν κυνῶν, δοτ. τοῖς κυσί, αἰτ. τοὺς κύνας, κλ. ὦ κύνες.

α') Τὰ δύο θέματα αὐτοῦ ἀνεურίσκομεν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ· τὸ μὲν μακρὸν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ βραχὺ εἰς τὴν κλητικὴν. Αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται ἐκ θέματος *κυν-*· τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ τὴν ἀνωμαλίαν του.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, *κυν-σί* = *κυσί*.

§ 141. *Συγμόληκτα* εἰς -ης γεν. -ους.

Ἐν.	ᾠον.	δ	Σωκράτης	
Γεν.	τοῦ		Σωκράτους	(Σωκράτεσ-ος)
Δοτ.	τῷ		Σωκράτει	(Σωκράτεσ-ι)
Αἰτ.	τὸν		Σωκράτη	(Σωκράτεσ-α) καὶ Σωκράτην
Κλ.	ὧ		Σώκρατες	

Πλ.	ᾠον. κ. Κλ.	οἱ	Σωκράταις	(Σωκράτεσ-ες) καὶ Σωκράται
Γεν.	τῶν		Σωκρατῶν	(Σωκρατέσ-ων)
Δοτ.	τοῖς		Σωκράτεσι	(Σωκράτεσ-σι) καὶ Σωκράταις
Αἰτ.	τούς		Σωκράταις	καὶ Σωκράτας

Παρατηρήσεις.

§ 142. α') Τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ (Σωκρατησ-) καὶ ἐκ θέματος βραχέος (Σωκρατεσ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουσιν.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ δύο σ ἀπλοποιουσιν εἰς ἓν· Σωκράτεσ-σι = Σωκράτεσι.

δ') Εἰς τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι αὐτὸ τὸ θέμα, ὃ δὲ τόνος ἀναβιβάζεται· ὧ Σώκρατες.

ε') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν· τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Σωκράτην. Ἐπίσης ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχηματίζεται καὶ κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν· οἱ Σωκράταις καὶ Σωκράται κτλ.

§ 143. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ τὸ ἀνώμαλον Ἄρης, γεν. Ἄρεως, δοτ. Ἄρει, αἰτ. Ἄρη, καὶ Ἄρην κλ. Ἄρες.

§ 144. *Συνηρημένα εἰς — ης.*

Ἔν.	ὄν.	ὁ	Ἑρακλῆς	(Ἑρακλέης)
Γεν.	τοῦ		Ἑρακλέους	(Ἑρακλέεσ-ος)
Δοτ.	τῷ		Ἑρακλεῖ	(Ἑρακλέει — Ἑρακλέεσι).
Αἰτ.	τὸν		Ἑρακλέα	(Ἑρακλέεσ-α) καὶ Ἑρακλῆ.
Κλ.	ὧ		Ἑράκλεις	(Ἑράκλεες).
Πλ.	ὄν.	οἱ	Ἑρακλεῖς	(Ἑρακλέεις — Ἑρακλέεσ-ες)
Αἰτ.	τούς		Ἑρακλεῖς	

Παρατηρήσεις.

§ 145. α') Τὰ εἰς -κλῆς κύρια ὀνόματα προκύπτουν ἀπὸ ἀσυναιρέτων εἰς -κλέης. Τὰ εἰς -κλέης κλίνονται ὅπως τὰ εἰς -ης γεν. -ους κύρια ὀνόματα. Συναιροῦνται τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + η εἰς η, καὶ ε + ε εἰς ει.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ γίνονται δύο συναίρέσεις: Ἑρακλέεσ-ι = Ἑρακλέει = Ἑρακλεῖ Ἑρακλέεσ-ες = Ἑρακλέεις = Ἑρακλεῖς.

γ') Εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + α εἴτε μένουσιν ἀσυναίρετα εἴτε συναίρονται: Ἑρακλέα καὶ Ἑρακλῆ.

§ 146. *Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς.*

Ἔν.	ἡ	αἰδῶς		Ἡῶς
Γεν.	τῆς	αἰδοῦς	(αἰδόσ-ος)	Ἡοῦς (Ἡόσ-ος)
Δοτ.	τῇ	αἰδοῖ	(αἰδόσ-ι)	Ἡοῖ (Ἡόσ-ι)
Αἰτ.	τὴν	αἰδῶ	(αἰδόσ-α)	Ἡῶ (Ἡόσ-α)
Κλ.	ὧ	αἰδῶς		Ἡῶς

§ 147. α') Τὰ ὀνόματα αἰδῶς καὶ Ἡῶς σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (αἰδωσ-) καὶ ἐκ βραχέος (αἰδοσ-) καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτήρ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα ο + ο συναίρονται εἰς ου, τὰ δὲ ο + ι εἰς οι, τὰ δὲ ο + α εἰς ω.

§ 148. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους.

Ἐν. ὄν.	τὸ	γένος	Πλ. τὰ	γένη	(γένεσ-α)
Γεν.	τοῦ	γένους (γένεσ-ος)	τῶν	γενῶν	(γενέσ-ων)
Δοτ.	τῷ	γένει (γένεσ-ι)	τοῖς	γένεσι	(γένεσ-αι)
Αἰτ.	τὸ	γένος	τὰ	γένη	
Κλ.	ὦ	γένος	ὦ	γένη	

Παρατηρήσεις.

§ 149 α') Τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -οσ- (γενος), καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -εσ- (γενεσ)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς -οσ- σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς -εσ- αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ὁ χαρακτήρ -σ- μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα $\epsilon + \omicron$ συναίρουνται εἰς ου, $\epsilon + \epsilon$ εἰς ει, $+ \alpha$ εἰς η, $\epsilon + \omega$ εἰς ω.

γ') Ἐν τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντικοῦ συνέπεσον δύο σ, ἦτοι ὁ χαρακτήρ σ καὶ τὸ σ τῆς καταλήξεως· τὰ δύο ταῦτα ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν· γένεσ-σι = γένεσι.

§ 150. α') Εἰς τὰ ὀνόματα κλέος καὶ χρέος τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα $\epsilon + \alpha$ συναίρουνται εἰς α μακρόν· τὰ κλέε-α = κλέᾱ, τὰ χρέε-α = χρέᾱ.

β') Τὰ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ συμπύπτοντα φωνήεντα $\epsilon + \omega$ μένουσιν ἀσυναίρετα εἰς τινὰ ὀνόματα· τὰ ἄνθη-τῶν ἀνθέων, τὰ κέρδη-τῶν κερδέων, τὰ ὄρη-τῶν ὄρέων, τὰ χεῖλη-τῶν χεῖλεων.

§ 151. Οὐδέτερα ἐκ δύο θεμάτων

Ἐν. ὄν.	τὸ	πέρας	κρέας	
Γεν.	τοῦ	πέρατ-ος	κρέως	(κρέασ-ος) καὶ κρέατ-ος
Δοτ.	τῷ	πέρατ-ι	κρέα	(κρέασ-ι)
Αἰτ.	τὸ	πέρας	κρέας	
Κλ.	ὦ	πέρας	κρέας	

Πλ.	Ὄν.	τὰ	πέρατ-α	κρέα̃	(κρέασ-α)	καὶ κρέατ-α
	Γεν.	τῶν	περάτ-ων	κρεῶν	(κρέας-ων)	καὶ κρεάτ-ων.
	Δοτ.	τοῖς	πέρα-σι	κρέασι	(κρέασ-σι)	
	Αἰτ.	τὰ	πέρατ-α	κρέα̃		
	Κλ.	ᾧ	πέρατ-α	κρέα̃		

Ἐν.	Ὄν.	τὸ	οὔς	φῶς	Πλ.	τὰ	ᾧτα	φῶτ-α
	Γεν.	τοῦ	ᾧτ-ός	φωτ-ός		τῶν	ᾧτ-ων	φῶτ-ων
	Δοτ.	τῷ	ᾧτ-ι	φωτ-ι		τοῖς	ᾧ-σὶ	φω-σὶ
	Αἰτ.	τὸ	οὔς	φῶς		τὰ	ᾧτ-α	φῶτ-α
	Κλ.	ᾧ	οὔς	φῶς		ᾧ	ᾧτ-α	φῶτ-α

Παρατηρήσεις.

§ 152. α') Τὰ ὀνόματα ταῦτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων. ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -σ- (κρέασ- οὔσ-, φωσ-) καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -τ- (κρέατ- ᾧτ-, φωτ-) καὶ ἡ μὲν ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -σ-, αἱ δὲ ἄλλαι πτώσεις ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -τ-.

β') Εἰς τινὰ τῶν εἰς -ας αἱ ἄλλαι πτώσεις σχηματίζονται καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς -σ- (κρέα-σος = κρέως, κρέα-σα = κρέα).

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τῷ κρέα ἡ λήγουσα α προέκυψεν ἀνωμάλως· διότι μόνον ἐκ συναίρεσεως τοῦ α μακροῦ καὶ τοῦ ι προκύπτει α' ἐνταῦθα τὸ α τοῦ θέματος εἶναι βραχύ.

δ') Ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ πληθυντικοῦ κρέα ἔχει τὸ α βραχύ ἀνωμάλως· διότι ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ α + α (κρέαα) ἔπρεπε νὰ προκύψῃ α μακρόν.

§ 153. α') Κατὰ τὸ πέρας — πέρατος κλίνεται τὸ τέρας — τέρατος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὸ κρέας.

β') Κατὰ τὸ κρέας — κρέως καὶ κρέατος κλίνεται τὸ κέρας — κέρως καὶ κέρατος, γῆρας — γήρως καὶ γήρατος. Τὸ γῆρας πληθυντικὸν δὲν ἔχει.

γ') Κατὰ τὸ κρέας — κρέως κλίνεται τὸ γέρας — γέρως.

δ') Κατὰ τὸ φῶς — φωτὸς κλίνεται τὸ σταῖς — σταιτὸς (=φύραμα).

§ 154. Φωνηεντόληκτα εἰς -υς γεν. -υος καὶ εἰς -ις γεν. -ιος

^{Ἐν.} Ὄν.	ἡ	κλιτύ-ς	ὁ	βότρου-ς	ἡ	δρυ-ς	οἰ-ς
Γεν.	τῆς	κλιτύ-ος	τοῦ	βότρου-ος	τῆς	δρυ-ός	οἰ-ός
Δοτ.	τῇ	κλιτύ-ι	τῷ	βότρου-ι	τῇ	δρυ-ι	οἰ-ι
Αἰτ.	τὴν	κλιτύ-ν	τὸν	βότρου-ν	τὴν	δρυ-ν	οἰ-ν
Κλ.	ῶ	κλιτύ	ῶ	βότρου	ῶ	δρυ	οἰ

^{Πλ.} Ὄν. κ.	Κλ.	αἰ	κλιτύ-ες	οἰ	βότρου-ες	αἰ	δρυ-ες	οἰ-ες
Γεν.	τῶν	κλιτύ-ων	τῶν	βοτρώ-ων	τῶν	δρυ-ῶν	οἰ-ῶν	
Δοτ.	ταῖς	κλιτύ-σι	τοῖς	βότρου-σι	ταῖς	δρυ-οἰ	οἰ-οἰ	
Αἰτ.	τάς	κλιτύ-ς	τούς	βότρου-ς	τάς	δρυ-ς	οἰς	

§ 155. α') Ταῦτα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος. Τὰ ἔχοντα χαρακτηρὰ *υ* δύνανται νὰ ἔχουν αὐτὸ εἴτε μακρὸν εἴτε βραχύ.

β') Τὰ ἔχοντα τὸ *υ* μακρὸν καὶ τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγουσῆς περισπῶνται εἰς πάντας τοὺς ἰσοσυλλάβους τύπους· π.χ. ἡ δρυς, τὴν δρυῖν, ῶ δρυῖ, τὰς δρυῖς· ἐπίσης ὁ μῆς, ὁ σῆς, ἡ ὄφρυς, ἡ ὄσφυς. Εἰς πάντας δὲ τοὺς περιττοσυλλάβους τύπους τὸ *υ* συστέλλεται εἰς βραχύ· π.χ. ἡ δρυς, ἀλλὰ αἱ δρυῖες, ἡ ὄφρυς ἀλλὰ τῆς ὄφρυος κτλ.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει εἰς -υς μὲ τὸ *υ* μακρὸν. Τὰ δεξιότανα εἰς τὴν πτώσιν ταύτην περισπῶνται· π.χ. τὰς κλιτύς, τὰς ἐριτύς κτλ.

§ 156. Κατὰ ταῦτα κλίνεται καὶ τὸ τίγρις, γεν. τίγριος, (πλ. τίγρεις), τὸ κύριον ὄνομα Συέννεσις γεν. Συεννέσιος κ. ᾶ.

§ 157. Ὄνόματα εἰς -ευς, γεν. -εως.

^{Ἐν.} Ὄν.	ὁ	βασιλεῦ-ς	Ἐρετριεῦ-ς
Γεν.	τοῦ	βασιλέως	Ἐρετριέως κ. Ἐρετριῶς
Δοτ.	τῷ	βασιλεῖ (βασιλέ-ι)	Ἐρετριεῖ
Αἰτ.	τὸν	βασιλέα	Ἐρετριέα κ. Ἐρετριᾶ
Κλ.	ῶ	βασιλεῦ	Ἐρετριεῦ

^{Πλ.} Ὄν. κ.	Κλ.	οἰ	βασιλεῖς (βασιλε-ες)	Ἐρετριεῖς
Γεν.	τῶν	βασιλέων	Ἐρετριέων κ. Ἐρετριῶν.	
Δοτ.	τοῖς	βασιλεῦ-σι	Ἐρετριεῦσι	
Αἰτ.	τούς	βασιλέας κ. βασιλεῖς	Ἐρετριέας κ. -ιάς κ. Ἐρετριεῖς	

Παρατηρήσεις.

§ 158 α') Τὰ εἰς -εὺς ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ λήγοντος εἰς -ηυ (βασιληυ-), καὶ ἐκ θέματος βραχέος λήγοντος εἰς -ευ (βασιλευ-). καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ γενικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπὰί πτώσεις.

β') Οὕτω θέμα βασιληυ- κατάληξις -ος = βασιληυος· τὸ υ τῆς διφθόγγου ηυ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, ἔθεν βασιληος· ὁ τύπος οὗτος μεταβάλλεται εἰς τὸν τύπον βασιλέως, γινομένης ἐναλλαγῆς τοῦ χρόνου τῶν δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων η ο' δηλαδὴ τὸ μὲν η ἐδραχύνθη εἰς ε, τὸ δὲ ο ἐξετάθη εἰς ω ¹⁾).

Ὁμοίως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς βασιλέας· δηλαδὴ βασιληυα = βασιληα = βασιλέα, βασιληυας = βασιληας = βασιλέας.

γ') Αἱ λοιπὰί πτώσεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος βασιλευ-, τοῦ υ ἀποδαλλομένου, ὡσάκις εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων· π. χ. τῶ βασιλευ-ι = βασιλευ-ι = βασιλεῖ, οἱ βασιλευ-ες = βασιλέ-ες = βασιλεῖς. Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + ι, ε + ε συναιροῦνται εἰς ει.

δ') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ ς καὶ περισπᾶται· π. χ. ᾧ βασιλεῦ.

ε') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχει δύο τύπους, εἰς -έας καὶ εἰς -εῖς· ὁ τύπος εἰς -εῖς εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τύπον τῆς ὀνομαστικῆς· π. χ. οἱ βασιλεῖς, τοὺς βασιλεῖς, οἱ γραφεῖς - τοὺς γραφεῖς.

Σημ. Τῶν εἰς -αιεύς, -αεύς, -οιεύς, -οεύς, -ιεύς τὸ ῥιζικὸν φωνήεν ε συνήθως συναιρεῖται μετὰ τοῦ ω ἢ α τῆς καταλήξεως· π. χ. τοῦ Πειραιεύς Πειραιῶς, τοῦ Εὐβοιεύς - Εὐβοῶς, τὸν Εὐβοιέα - Εὐβοῖα, τῶν Ἀλιέων (κύρ. ὄν.) - Ἀλιῶν, τοὺς Ἀλιέας - Ἀλιᾶς κτλ.

§ 159. α') Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει τὸ ἀνώμαλον ὄνομα Ζεὺς, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς: Ὀν. ὁ Ζεὺς, γεν. τοῦ Δι-ός, δοτ. τῶ Δι-ί, αἰτ. τὸν Δί-α, κλ. ᾧ Ζεῦ.

β') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ σχηματίζονται ὁμαλῶς ἐκ

1) Ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη τοῦ χρόνου, ἤτοι ἡ ἀμοιβία μεταθέσις αὐτοῦ, λέγεται ἀντιμετάθεσις χρόνου.

θέματος Ζευ· αἱ λοιπαὶ πτώσεις ἐκ θέματος Δι· ἢ αἰτιατικὴ λαμβάνει τὴν κατάληξιν -α.

§ 160. Ὀνόματα εἰς -ις γεν. -εως καὶ εἰς -υς γεν. -εως.

Ἐν. Ὀν.	ἡ	πόλι-ς	πράξι-ς	ὁ	πήχυ-ς
Γεν.	τῆς	πόλεως	πράξεως	τοῦ	πήχεως
Δοτ.	τῇ	πόλει (πόλε-ι)	πράξει	τῷ	πήχει (πήχε-ι)
Αἰτ.	τὴν	πόλι-ν	πράξι-ν	τὸν	πήχυν
Κλ.	ὦ	πόλι	πράξι	ὦ	πήχυν

Πλ. Ὀν.	αἱ	πόλεις(πόλε-ες)	πράξεις	οἱ	πήχεις (πήχε-ες)
Γεν.	τῶν	πόλεων	πράξεων	τῶν	πήχεων
Δοτ.	ταῖς	πόλε-σι	πράξε-σι	τοῖς	πήχε-σι
Αἰτ.	τάς	πόλεις	πράξεις	τούς	πήχεις
Κλ.	ὦ	πόλεις	πράξεις	ὦ	πήχεις

Ἐν. Ὀν.	τὸ	ἄστν	Πλ. τὰ	ἄστη (ἄστε-α)
Γεν.	τοῦ	ἄστεως	τῶν	ἄστεων
Δοτ.	τῷ	ἄστει (ἄστε-ι)	τοῖς	ἄστε-σι
Αἰτ.	τὸ	ἄστν	τὰ	ἄστη
Κλ.	ὦ	ἄστν	ὦ	ἄστη

Παρατηρήσεις

§ 161. α') Τὰ εἰς -ις γεν. -εως ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ι- (πολι-), καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ε- (πολε-)' καὶ ἐκ μὲν τοῦ λήγοντος εἰς -ι- σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ λήγοντος εἰς -ε αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ λαμβάνει τὴν κατάληξιν -ως.

γ') Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ε + ι καὶ ε + ε συναίρουσιν εἰς εἰ.

δ') Ἡ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, ἂν καὶ ἡ λήγουσα εἶναι μακρά.

§ 162. Τὰ αὐτὰ παρατηροῦμεν περὶ τοῦ πῆχυν καὶ τοῦ ἄστν· τὸ θέμα αὐτῶν λήγει εἰς -υ- (πηχυν-) καὶ εἰς -ε- (πήχε).

Κατὰ τὸ πῆχυν - πήχεως κλίνεται τὸ πέλεκυν — πελέκεως καὶ τὸ πρέσβυν — πρέσβεως.

§ 163. Τὸ ὄνομα ἔγγελος κλίνεται εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν κατὰ τὸ βότρως (γεν. τοῦ ἐγγέλυ-ος κτλ.), εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν κατὰ τὸ πῆχως (οἱ ἐγγέλεις, γεν. τῶν ἐγγέλεων κτλ.).

§ 164. Ὄνόματα εἰς -ως γεν. -ωος

Ἑν. Ὄν.	ὁ	ἦρω-ς	Τρῶ-ς	Πλ. οἱ	ἦρω-ες	Τρῶ-ες
Γεν.	τοῦ	ἦρω-ος	Τρῶ-ός	τῶν	ἦρώ-ων	Τρῶ-ων
Δοτ.	τῷ	ἦρω-ι	Τρῶ-ι	τοῖς	ἦρω-σι	Τρῶ-σι
Αἰτ.	τὸν	ἦρω-α	Τρῶ-α	τοῦς	ἦρω-ας	Τρῶ-ας
Κλ.	ὦ	ἦρω-ς	Τρῶ-ς	ὦ	ἦρω-ες	Τρῶ-ες

Ταῦτα σχηματίζονται ἐξ ἐνὸς θέματος. Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα δὲν συναίρουσινται.

§ 165. Ὄνόματα εἰς -οῦς καὶ -αῦς

Ἑν. Ὄν.	ὁ	βοῦ-ς	ἦ	γραῦ-ς	ναῦς
Γεν.	τοῦ	βο-ός	τῆς	γρα-ός	νεώς
Δοτ.	τῷ	βο-ι	τῇ	γρα-ι	νη-ι
Αἰτ.	τὸν	βοῦ-ν	τῆν	γραῦ-ν	ναῦ-ν
Κλ.	ὦ	βοῦ	ὦ	γραῦ	ναῦ
Πλ. Ὄν.	οἱ	βό-ες	αἱ	γρά-ες	νήες
Γεν.	τῶν	βο-ῶν	τῶν	γρά-ῶν	νε-ῶν
Δοτ.	τοῖς	βου-σὶ	ταῖς	γραυ-σὶ	ναυ-σὶ
Αἰτ.	τοῦς	βοῦς	τάς	γραῦς	ναῦς
Κλ.	ὦ	βό-ες	ὦ	γρά-ες	νή-ες

Παρατηρήσεις.

§ 166. α') Τὰ τρία ταῦτα ὀνόματα εἶναι μοναδικά.

β') Ἡ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ -ς.

γ') Ὁ τύπος νεώς προήλθεν ἀπὸ τοῦ νηός κατ' ἀντιμετάθεσιν χρόνου καθὼς ὁ τύπος βασιλέως ἀπὸ τοῦ βασιλος.

Σημ. 1. Ὁ χαρκτικὴρ τῶν ὀνομάτων τούτων κυρίως εἰπεῖν εἶναι οὐχὶ τὸ υ, ἀλλὰ ὁ ἡμίφωνος φθόγγος F' ὁ φθόγγος οὔτος, ἐπομένου μὲν συμφώνου, μεταβάλλεται εἰς φωνήεν' π.χ. βο F ς=βοῦς, βο F ν=βοῦν, ἐπομένου δὲ φωνήεντος, ἀποβάλλεται' π.χ. βο F ός=βοός, γρα F ός=γραός, νη F ός=νηός=νεώς.

Σημ. 2. Ὅμοίως συμβαίνει καὶ εἰς τὰ εἰς -εὺς ὀνόματα· βασιλεῖς, = βασιλεύς, βασιληῖος = βασιλεὺς, = βασιλέως κτλ.

Σημ. 3. Ὁ φθόγγος οὗτος F λέγεται βικῶ ἢ, ἀπὸ τοῦ σχήματος, δίγραμμα· καὶ εἰς μὲν τὰς ἄλλας διαλέκτους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διετηρήθη καθ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα, εἰς δὲ τὴν ἀττικὴν ἀπεβλήθη παλαιότατα.

§ 167. Ὀνόματα εἰς ω γεν. -ους.

Ὀν.	ῆ	πειθῶ	Λητῶ
Γεν.	τῆς	πειθοῦς (πειθό-ος)	Λητοῦς
Δοτ.	τῆ	πειθοῖ (πειθό-ι)	Λητοῖ
Αἰτ.	τῆν	πειθῶ (πειθό-α)	Λητῶ
Κλ.	ῶ	πειθοῖ	Λητοῖ

§ 168. α') Τὰ εἰς -ω γεν. -ους ὀνόματα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ (πειθω-) καὶ ἐκ βραχέος (πειθο-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα ο + ο συναϊροῦνται εἰς ου, ο + ι εἰς οι, ο + α εἰς ω.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ κατ' ἐξαιρέσιν ὀξύνεται, ἂν καὶ τὸ τονιζόμενον φωνῆεν προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως.

δ') Ἡ κλητικὴ λήγει ἀνωμάλως εἰς -οι καὶ περισπᾶται.

ε') Εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν δὲν εὐρίσκονται· ἐξαιρεῖται τὸ λεχώ, τοῦ ὁποῦο πληθυντικὸς εἶναι αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν κτλ. κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

§ 169. Καταλήξεις.

	Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.		Ἄρσ. Θηλ.	Οὐδ.
Ἐν. Ὀν.	-ς ῆ	—	Πλ. Ὀν.	-ες	-α
Γεν.	-ος	-ος	Γεν.	-ων	-ων
Δοτ.	-ι	-ι	Δοτ.	-σι	-σι
Αἰτ.	-α ῆ -ν	—	Αἰτ.	-ας ῆ -νς ¹⁾	-α
Κλ.	-ς ῆ	—	Κλ.	-ες	-α

1) Τὴν κατάληξιν -νς εὐρίσκομεν μόνον εἰς τὰ εἰς -ες γεν. -ιος καὶ υς γεν. -υος ὀνόματα· κλιτυς=κλιτύς § 155, γ'.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 170. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς εἶναι σπανιώτατος· ἔχει δὲ εἰς πάσας τὰς κλίσεις μίαν κατάληξιν διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, καὶ μίαν διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν.

α') Τὰ ὀνόματα τῆς πρώτης κλίσεως λήγουν εἰς -α καὶ εἰς -αι· π. χ. τὼ νεανία - τοῖν νεανίαν, τὼ δίκαια - τοῖν δίκαιαν.

β') Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν εἰς -ω καὶ εἰς -οι· π. χ. τὼ νῆσω - τοῖν νῆσων, τὼ σύκω - τοῖν σύκων.

γ') Τὰ ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως λήγουν εἰς -ε καὶ εἰς -οι· π. χ. τὼ ῥήτορε - τοῖν ῥητόρων, τὼ ὄτε - τοῖν ὄτοι, τὼ ἰχθύε - τοῖν ἰχθύων κτλ.

§ 171. Ἡ κατάληξις -ε μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ -ε- συναίρειται εἰς -ει ἢ ἠ· π. χ. τὼ βασιλε-ε=βασιλεῖ, τὼ πόλε-ε=πόλει ἢ πόλη τὼ γένε-ε=γένει ἢ γένη κτλ.

Ἡ κατάληξις -οι οὐδέποτε συναίρειται π. χ. τοῖν βασιλείων, τοῖν πολέων, τοῖν γενέων κτλ.

Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 172. α') Τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων τῆς γ' κλίσεως ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν καταληκτικὴν· 1) πάντα τὰ οὐρανιόληκτα καὶ χειλικόληκτα· 2) πάντα τὰ ἐξ ἑνὸς θέματος σχηματιζόμενα ὀδοντικόληκτα· 3) τὰ εἰς -ις -ιως ἐνρινόληκτα καὶ 4) πάντα σχεδὸν τὰ φωνηεντόληκτα.

β') Ἐχουν τὴν ὀνομαστικὴν ἀκατάληκτον· 1) τὰ ἐκ δύο θεμάτων σχηματιζόμενα ὀδοντικόληκτα (ἦτοι τὰ εἰς -ων, -οντος)· 2) πάντα σχεδὸν τὰ ὑγρόληκτα (δηλ. πλὴν τοῦ ἄλς καὶ μάρτυς)· 3) τὰ ἐνρινόληκτα πλὴν τῶν εἰς -ις, -ιως· 4) πάντα τὰ σιγμόληκτα· 5) τὰ εἰς -ω γεν. -ους ὀλίγα φωνηεντόληκτα καὶ 6) πάντα τὰ οὐδέτερα.

§ 173. Τὰ οὐδέτερα ἔχουν, καθὼς καὶ εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν, τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

§ 174. α') Ἐὰν τὸ ὄνομα σχηματίζεται ἐκ δύο θεμάτων, τῶν ὁποίων τὸ μὲν εἶναι μακρόν, τὸ δὲ βραχύ, ἢ ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος· π. χ. γέρων—γέροντος, ῥήτωρ—ῥήτορος, αἰθῆρ—αἰθέρος, λιμὴν—λιμένος, γείτων—γείτονος κτλ.

β') Ἐξαιροῦνται ὅσα ἔχουν τὴν γενικὴν εἰς -εως' τούτων ἡ ὀνομαστικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π.χ. βασιλεύς, γεν. βασιλέως=βασιλέως.

§ 175. Πάντα τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πρὸ τῆς κατάληξεως τὸ φωνηέν ε, λήγουν εἰς τὴν γενικὴν εἰς -εως' π.χ. τῆς πόλεως, τοῦ βασιλέως, τοῦ πήχεως, τοῦ ἄστεως.

§ 176. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει διττὴν κατάληξιν *ν* καὶ *α*. καὶ τὴν μὲν κατάληξιν -ν λαμβάνουν τὰ φωνηεντόληκτα πλὴν τῶν εἰς -εὺς καὶ ὦ, τὴν δὲ κατάληξιν -α πάντα τὰ ἄλλα.

Τὰ βαρύτενα ὀδοντικά λαμβάνουν εἴτε τὴν -ν, εἴτε τὴν α' π. χ. τὴν ἔρω καὶ τὴν ἔριδα (ἴ. § 103).

§ 177. α') Πάντα, ὅσα ἔχουν τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -εις, ἔχουν καὶ τὴν αἰτιατικὴν αὐτοῦ ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. αἱ πόλεις - τὰς πόλεις, οἱ πήχεις - τοὺς πήχεις, οἱ βασιλεῖς - τοὺς βασιλεῖς.

β') Τῶν εἰς -εὺς ὀνομάτων ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ λήγει συνηθέστερον εἰς -έας· π. χ. τοὺς βασιλέας, τοὺς ἱππέας συνηθέστερον παρὰ τοὺς βασιλεῖς, τοὺς ἱππεῖς.

§ 168. Ἡ κλητικὴ τῶν φωνηεντολήκτων γενικῶς σχηματίζεται ἄνευ -ς· π. χ. ὦ βότρω, ὦ δρω, ὦ βασιλεῦ, ὦ πόλι, ὦ πῆχυ, ὦ βοῦ, ὦ ναῦ κτλ. Ἐξαιρεῖται τὸ ἥρωσ καὶ τὰ κατ' αὐτὸ κλινόμενα· π.χ. ὁ ἥρωσ—ὦ ἥρωσ, ὁ Τρώς—ὦ Τρώς.

§ 179. Ἡ κλητικὴ τῶν συμφωνολήκτων ὀνομάτων γενικῶς εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν· π.χ. ὁ κόραξ—ὦ κόραξ, ὁ ἄραψ—ὦ ἄραψ, ὁ πένης—ὦ πένης, ὁ ἱμάς—ὦ ἱμάς, ὁ Πλάτων—ὦ Πλάτων, ὁ κανών—ὦ κανών, ὁ ποιμὴν—ὦ ποιμὴν, ὁ μάρτυς—ὦ μάρτυς κτλ.

α') Ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἄνευ -ς τὰ βαρύτενα εἰς -ις γεν.-ιδος, καὶ -ας γεν.-αντος π.χ. ἡ νεᾶνις - ὦ νεᾶνι, ἡ Ἀρτεμις - ὦ Ἀρτεμι, ὁ γίγας - ὦ γίγαν, ὁ Κάλχας - ὦ Κάλχαν κτλ.

β') Ἐπίσης ἐξαιροῦνται καὶ ἔχουν τὴν κλητικὴν ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· 1) τὰ εἰς -ων γεν. -ονος βαρύτενα, τὰ εἰς -ων γεν. -οντος καὶ τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος· π.χ. ὁ δαίμων - ὦ δαῖμον, ὁ Ἰάσων - ὦ Ἰάσον, ὁ γέρον - ὦ γέρον, ὁ Εὐρυμέδων - ὦ Εὐρυμέδων, ὁ ῥήτωρ

ὦ ῥήτορ, ὁ Ἔκτωρ - ὦ Ἔκτορ· 2) τὰ σιγμόληκτα κύρια ὀνόματα· π.χ. ὁ Σωκράτης - ὦ Σώκρατες, ὁ Ἡρακλῆς - ὦ Ἡράκλεις (Ἡράκλε-ες) κτλ. 3) τὰ συγκοπτόμενα· π. χ. ὁ πατήρ - ὦ πάτερ, ὁ ἀνὴρ - ὦ ἄνερ κτλ.

§ 180. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ἐπὶ τῆς συλλαβῆς ἐπὶ τῆς ὀποίας κεῖται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, ἐὰν ἐπιτρέπη ἢ λήγουσα· π.χ. ὁ κόραξ - τοῦ κόρακος οἱ κόρακες, ἀλλὰ τῶν κοράκων.

Ἐξαίρονται· α') τὰ συγκοπτόμενα, περὶ τῶν ὀποίων ἴδε § 125 α'. β') τὰ μονοσύλλαβα, τῶν ὀποίων ὁ τόνος καταβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· π. χ. μὴν-μηνός-μηνί-μηνῶν-μησί, βοῦς-βοός-βοῖ - βοῶν-βοοί κτλ.

Μονοσυλλάβων τινῶν ὁ τόνος εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ φυλάττεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π.χ. δῆς-δάδων, παῖς-παίδων, Τρώς - Τρώων, οὖς - ὄτων, φῶς - φώτων.

§ 181. Τὰ μονοσύλλαβα βοῦς, γραῦς, ναῦς, δρυς, μῦς, σῦς, οὖς, φῶς, παῖς καὶ πῦρ περισπῶνται. Ἐκ τούτων τὸ παῖς καὶ τὸ φῶς προῆλθον ἐκ συναϊρέσεως: πάις=παῖς, φάος=φῶς.

§ 182. Εἶδομεν ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι ὀνόματά τινα κλίνονται κατὰ διάφορον τρόπον παρὰ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὀνομαστικὴ αὐτῶν· π.χ. ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς ὕδωρ περιεμένομεν γενικὴν ὕδαρος, ὅπως ἀπὸ τῆς ὀνομαστικῆς νέκταρ ἔχομεν γενικὴν νέκταρος, ἀλλ' ὅμως ἔχομεν ὕδατος, ὡς ἂν νὰ ἦτο ἡ ὀνομαστικὴ ὕδας ἢ ὕδα, ὅπως ἔχομεν πέρας—πέρατος ἢ αἶμα αἵματος. Ὅσα ὀνόματα ἔχουν τοιαύτην ἀνωμαλίαν καλοῦνται ἑτεροκλίτια.

183. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἑτεροκλίτων ὀνομάτων ἀνήκουν τὰ ἑξῆς· α') Ἡ γυνή—τῆς γυναικός κτλ. (ἴ. § 96), ὁ χρῶς ἴοτ. τῷ χρῶ (ἴ. § 105 σημ.), ὁ μάρτυς—τοῦ μάρτυρος κτλ. (ἴ. § 116, γ'), ὁ Ζεὺς τοῦ Διός κτλ. (ἴ. § 159), ὁ Ἄρης τοῦ Ἄρεως κλπ. (ἴ. § 143), ἡ Πηνὴς τῆς Πηνός κτλ. (ἴ. § 97), ὁ κύων τοῦ κυνός κτλ. (ἴ. § 140).

β') Τὸ δέλεαρ - τοῦ δελέατος κτλ., τὸ ἥπαρ - τοῦ ἥπατος κτλ., τὸ στέαρ - τοῦ στέατος κτλ., τὸ φρέαρ - τοῦ φρέατος κτλ., τὸ ὕδωρ - τοῦ ὕδατος κτλ., τὸ γόνυ - τοῦ γόνατος κτλ., τὸ δόρυ - τοῦ δόρα-

τος κτλ., (ζ. § 208.) τὸ πῦρ δοτ. τοῖς πυροῖς, (ζ. § 127, γ'), τὸ δάκρυον δοτ. τοῖς δάκρυσι.

γ') Ἡ αἰτιατικὴ τῶν εἰς -ης γεν. -ους κυρίων ὀνομάτων, ἡ σχηματιζομένη κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν: τὸν Δημοσθένην, τὸν Ἀριστοτέλην, ἔτι δὲ καὶ ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς αὐτῶν, ὁ σχηματιζόμενος κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν: οἱ Δημοσθέναι, οἱ Ἀριστοτέλαι (ζ. § 142, ε')

δ') Ἡ κλητικὴ Ἀπολλῶν, Πόσειδον (ζ. § 137 κ. 138.)

ε') Τύποι τινὲς τοῦ υἱὸς παρὰ τοὺς κανονικοὺς π. χ. τοῦ υἱοῦ καὶ υἱέος, τῶ υἱῷ καὶ υἱεῖ, οἱ υἱοὶ καὶ υἱεῖς, τῶν υἱῶν καὶ υἱέων, τοῖς υἱοῖς καὶ υἱεσὶ, τοὺς υἱοὺς καὶ υἱεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

ΚΛΙΣΙΣ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 184. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν τὰ γνωρίσματα, ἢ τοὶ τὰς ιδιότητας τῶν οὐσιαστικῶν π. χ. φρόνιμος μαθητής, ταχύς ἵππος, ξηρὸς ἄρτος, θεία δικαιοσύνη.

Πᾶν ἐπίθετον ἔχει τρία γένη, ἢ τοὶ ὅσα εἶναι τὰ γένη τῶν οὐσιαστικῶν π. χ. ψυχρὸς ἄνεμος, ψυχρὰ οἰκία, ψυχρὸν ὕδωρ.

§ 185. Τὰ ἐπίθετα ἢ ἔχουν ἰδιαιτέραν κατάληξιν δι' ἕκαστον γένος καὶ λέγονται τρικατάληκτα π. χ. ὁ δίκαιος, ἡ δικαία, τὸ δίκαιον, ἢ ἔχουν μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον καὶ λέγονται δικατάληκτα π. χ. ὁ ἐπιμελής, ἡ ἐπιμελής, τὸ ἐπιμελές.

§ 186. Ὡς ἐπίθετα μεταχειριζόμεθα καὶ πολλὰ προσηγορικὰ οὐσιαστικά π. χ. τὸ προσηγορικὸν πένης μεταχειριζόμεθα ὡς ἐπίθετον, ὅταν λέγωμεν πένης ἀνὴρ ἢ ἀνὴρ τις πένης καὶ πένης γυνή ἢ γυνή τις πένης· ἐπίσης τὸ προσηγορικὸν ἄρπαξ, ὅταν λέγωμεν ἄρπαξ ἀετὸς ἢ ἄρπαξ ἀλώπηξ.

Ὅμοίως μεταχειριζόμεθα τὰ προσηγορικὰ ἀλαζών, κλέπτης, κόλαξ, μιγάς, πλεονέκτης, τιμωρός, ὑβριστής κ. ἄ.

Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 187. Ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν.

Ταῦτα διαιροῦνται· α) εἰς τὰ ἀσυναίρετα, ἤτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις φυλάττονται ἀπαθείς· π.χ. ὁ καλός, ἡ καλή τὸ καλόν· β) εἰς τὰ συνηρημένα, ἤτοι εἰς ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων αἱ καταλήξεις συναίρουσιν μετὰ τοῦ προηγουμένου φωνήεντος· π.χ. χρύσεος-χρυσοῦς, ἡ χρυσέα-χρυσῆ, τὸ χρύσειον-χρυσοῦν· γ) εἰς τὰ κλιόμενα κατὰ τὴν ἀττικὴν δευτέραν κλίσιν· π.χ. ὁ καὶ ἡ ἔλεως τῶν ἔλεων.

Ἀσυναίρετα.

§ 188. Τὰ ἀσυναίρετα διαιροῦνται· α) εἰς τὰ τρικατάληκτα, τῶν ὁποίων λέγουν εἰς -ος -η -ον καὶ εἰς -ος -α -ον· π.χ. ὀρθός - ὀρθή - ὀρθόν, νέος - νέα - νέον· καὶ β) εἰς τὰ δικατάληκτα, τῶν ὁποίων λέγουν εἰς -ος (ἄρσ. καὶ θηλ.) -ον (οὐδ.)· π.χ. ὁ καὶ ἡ ἤσυχος τὸ ἤσυχον.

§ 189. Α') εἰς -ος, -η, -ον.

Ἐν. Ὄν.	ὁ	καλός	ἡ	καλή	τὸ	καλόν
Γεν.	τοῦ	καλοῦ	τῆς	καλῆς	τοῦ	καλοῦ
Δοτ.	τῷ	καλῷ	τῇ	καλῇ	τῷ	καλῷ
Αἰτ.	τόν	καλόν	τήν	καλήν	τὸ	καλόν
Κλ.	ὦ	καλέ	ὦ	καλή	ὦ	καλόν

Πλ. Ὄν. κ. Κλ. οἱ	καλοὶ	αἱ	καλαί	τά	καλά	
Γεν.	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν	τῶν	καλῶν
Δοτ.	τοῖς	καλοῖς	ταῖς	καλαῖς	τοῖς	καλοῖς
Αἰτ.	τούς	καλοὺς	τάς	καλάς	τά	καλά

Β') εἰς -ος, -α, -ον.

Ἐν. Ὄν.	ὁ	τίμιος	ἡ	τιμία	τὸ	τίμιον
Γεν.	τοῦ	τιμίου	τῆς	τιμίας	τοῦ	τιμίου
Δοτ.	τῷ	τιμίῳ	τῇ	τιμίᾳ	τῷ	τιμίῳ
Αἰτ.	τόν	τίμιον	τήν	τιμίαν	τὸ	τίμιον
Κλ.	ὦ	τίμιε	ὦ	τιμία	ὦ	τίμιον

Πλ.	᾽Ον. κ.Κλ.οί	τίμιοι	αί	τίμιαι	τὰ	τίμια
Γεν.	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων	τῶν	τιμίων
Δοτ.	τοῖς	τιμίοις	ταῖς	τιμίαις	τοῖς	τιμίοις
Αἰτ.	τοὺς	τιμίους	τὰς	τιμίαις	τὰ	τίμια

§ 190. Τὰ ἐπίθετα τονίζονται εἰς πάντα τὰ γένη ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, ἐφ' ὅσον ἐπιτρέπεται ἡ λήγουσα· π. χ. ὁ δίκαιος—αἱ δίκαιαι, ἂν καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς ἢ δικαία.

Συνηρημένα.

§ 191. Τὰ συνηρημένα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως διαίρουνται· α) εἰς τὰ λήγοντα εἰς (-εος=) -οῦς, (-εα=)—ῆ ἢ -ᾶ, (-εον=) -οῦν· π.χ. ὁ χρυσοῦς—ἡ χρυσοῆ—τὸ χρυσοῦν, ὁ ἀργυροῦς—ἡ ἀργυροῦ—τὸ ἀργυροῦν· β) εἰς τὰ λήγοντα εἰς (-οος=) -οῦς, (-οη=) -ῆ, (-οον=) -οῦν· π. χ. ἀπλοῦς—ἀπλῆ—ἀπλοῦν· γ) εἰς τὰ λήγοντα εἰς (-οος=)-ους ἄρσ. καὶ θηλ. (-οον=)-οον (οὔδ.)· π.χ. ὁ καὶ ἡ εὖνους—τὸ εὖνον.

§ 192. Α' εἰς -οῦς, ῆ, οῦν

Ἐνικὸς ἀριθμὸς.

᾽Ον.	ὁ	χρυσοῦς	(χρύσεος)	ἡ	χρυσῆ	(χρυσεά)
Γεν.	τοῦ	χρυσοῦ	(χρυσείου)	τῆς	χρυσῆς	(χρυσεάς)
Δοτ.	τῷ	χρυσῷ	(χρυσεῖω)	τῇ	χρυσῇ	(χρυσεά)
Αἰτ.	τὸν	χρυσοῦν	(χρύσειον)	τὴν	χρυσῆν	(χρυσεάν)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς.

᾽Ον.	οἱ	χρυσοὶ	(χρύσειοι)	αἱ	χρυσαί	(χρύσειαι)
Γεν.	τῶν	χρυσῶν	(χρυσείων)	τῶν	χρυσῶν	(χρυσείων)
Δοτ.	τοῖς	χρυσοῖς	(χρυσείοις)	ταῖς	χρυσαῖς	(χρυσεαῖς)
Αἰτ.	τοὺς	χρυσοὺς	(χρυσείους)	τὰς	χρυσᾶς	(χρυσεάς)

Ἐν. ᾽Ον.	τὸ	χρυσοῦν	(χρύσειον)	Πλ. ᾽Ον.	τὰ	χρυσᾶ	(χρύσεια)
Γεν.	τοῦ	χρυσοῦ	(χρυσείου)	Γεν.	τῶν	χρυσῶν	(χρυσείων)
Δοτ.	τῷ	χρυσῷ	(χρυσεῖω)	Δοτ.	τοῖς	χρυσοῖς	(χρυσείοις)
Αἰτ.	τὸ	χρυσοῦν	(χρύσειον)	Αἰτ.	τὰ	χρυσᾶ	(χρύσεια)

§ 193 Β') εἰς -οῦς -ᾱ -οῦν

Ἐνικός ἀριθμός.

Ὀν.	ὁ	ἄργυροῦς	(ἄργύρεος)	ἦ	ἄργυρᾱ	(ἄργυρέα)
Γεν.	τοῦ	ἄργυροῦ	(ἄργυρέου)	τῆς	ἄργυρᾶς	(ἄργυρέας)
Δοτ.	τῷ	ἄργυρῷ	(ἄργυρέῳ)	τῇ	ἄργυρῆ	(ἄργυρέῃ)
Αἰτ.	τὸν	ἄργυροῦν	(ἄργύρεον)	τὴν	ἄργυρᾶν	(ἄργυρέαν)

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	οἱ	ἄργυροῖ	(ἄργύρεοι)	αἱ	ἄργυραὶ	(ἄργύρεαι)
Γεν.	τῶν	ἄργυρῶν	(ἄργυρέων)	τῶν	ἄργυρῶν	(ἄργυρέων)
Δοτ.	τοῖς	ἄργυροῖς	(ἄργυρέοις)	ταῖς	ἄργυραῖς	(ἄργυρέαις)
Αἰτ.	τούς	ἄργυροῦς	(ἄργυρέους)	τάς	ἄργυρᾶς	(ἄργυρέας)

Ἐνικός ἀριθμός.

Πληθυντικός ἀριθμός.

Ὀν.	τὸ	ἄργυροῦν	(ἄργύρεον)	Ὀν.	τὰ	ἄργυρᾶ	(ἄγγυρεα)
Γεν.	τοῦ	ἄργυροῦ	(ἄργυρέου)	Γεν.	τῶν	ἄργυρῶν	(ἄργυρέων)
Δοτ.	τῷ	ἄργυρῷ	(ἄργυρέῳ)	Δοτ.	τοῖς	ἄργυροῖς	(ἄργυρέοις)
Αἰτ.	τὸ	ἄργυροῦν	(ἄργύρεον)	Αἰτ.	τὰ	ἄργυρᾶ	(ἄργύρεα)

Κατὰ τὸ χρυσοῦς - ἦ - οῦν κλίνεται τὸ χαλκοῦς (χάλκεος) - ἦ - οῦν καὶ κυανοῦς (κυάνεος) - ἦ - οῦν. Κατὰ δὲ τὸ ἀργυροῦς - ᾱ - οῦν κλίνεται τὸ σιδηροῦς (σιδήρεος) - ᾱ - οῦν καὶ πορφυροῦς (πορφύρεος) - ᾱ - οῦν.

Παρατηρήσεις

§ 194. Περὶ τῶν συνηρημένων τούτων ἐπιθέτων παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς· α') ὅτι τὸ -εα, εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν συναϊρεῖται εἰς α μακρὸν, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ρ καὶ εἰς η, ἐὰν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἄλλο σύμφωνον· π.χ. ἡ ἀργυρέα - ἀργυρᾶ, ἡ χρυσέα - χρυσῆ· εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν συναϊρεῖται πάντοτε εἰς α μακρὸν· π.χ. τὰς ἀργυρέας - ἀργυρᾶς, τὰς χρυσεάς - χρυσᾶς ἴ. § 74.

β') ὅτι τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ὅπου ἀκόμη οὐδὲν ἐκ τῶν συναϊρουμένων φωνηέντων τονίζεται· π.χ. χρύσεος - χρυσοῦς, τὸ χρύσειον - χρυσοῦν κτλ. κατ' ἀναλογίαν τῶν πτώσεων, αἱ ὅποια τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης κανονικῶς· π.χ. τοῦ χρυσαίου - χρυσαίου, τῷ χρυσαίῳ - χρυσαίῳ κτλ. ἴ § 84.

§ 195 Γ') εἰς οὖς -ῆ -οῦν

Ἐν. ὄν.	ὁ	ἀπλοῦς	(ἀπλόος)	ῆ	ἀπλῆ	(ἀπλόη)
Γεν.	τοῦ	ἀπλοῦ	(ἀπλόου)	τῆς	ἀπλῆς	(ἀπλόης)
Δοτ.	τῷ	ἀπλῷ	(ἀπλόω)	τῇ	ἀπλῇ	(ἀπλόῃ)
Αἰτ.	τόν	ἀπλοῦν	(ἀπλόον)	τήν	ἀπλήν	(ἀπλόην)
Πλ. ὄν.	οἱ	ἀπλοῖ	(ἀπλόοι)	αἱ	ἀπλαῖ	(ἀπλόαι)
Γεν.	τῶν	ἀπλῶν	(ἀπλόων)	τῶν	ἀπλῶν	(ἀπλόων)
Δοτ.	τοῖς	ἀπλοῖς	(ἀπλόοις)	ταῖς	ἀπλαῖς	(ἀπλόαις)
Αἰτ.	τούς	ἀπλοῦς	(ἀπλόους)	τάς	ἀπλάς	(ἀπλόας)

Ἐνωκὸς ἀριθμὸς.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

ὄν.	τὸ	ἀπλοῦν	(ἀπλόον)	ὄν.	τὰ	ἀπλά	(ἀπλόα)
Γεν.	τοῦ	ἀπλοῦ	(ἀπλόου)	Γεν.	τῶν	ἀπλῶν	(ἀπλόων)
Δοτ.	τῷ	ἀπλῷ	(ἀπλόω)	Δοτ.	τοῖς	ἀπλοῖς	(ἀπλόοις)
Αἰτ.	τὸ	ἀπλοῦν	(ἀπλόον)	Αἰτ.	τὰ	ἀπλά	(ἀπλόα)

§ 196. Δ') εἰς -ους -ουν

Ἐν. ὄν.	ὁ	καὶ	ῆ	εὔνοος	(εὔνοος)	τὸ	εὔνου	(εὔνοον)
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὔνου	(εὔνόου)	τοῦ	εὔνου	(εὔνόου)
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	εὔνω	(εὔνόω)	τῷ	εὔνω	(εὔνόω)
Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	εὔνου	(εὔνοον)	τὸ	εὔνου	(εὔνοον)
Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	εὔνοι	(εὔνοοι)	τὰ	εὔνοα	
Γεν.	τῶν			εὔνων	(εὔνόων)	τῶν	εὔνων	(εὔνόων)
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	εὔνοις	(εὔνόοις)	τοῖς	εὔνοις	(εὔνόοις)
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	εὔνοους	(εὔνόους)	τά	εὔνοα	

Κατὰ τὸ εὔνοος κλίνεται τὸ σύννοος, ἀγχίνους, εὐπλοος, εὐ-
πνοος, ἄχρους, δίχρους κ. ἄ.

Παρατηρήσεις

§ 197. Περί τῶν συνηρημένων ἐπιθέτων εἰς -ους, -ουν παρα-
τηροῦμεν τὰ ἑξῆς: α) ὅτι ἡ λήγουσα -οι τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ πλη-
θυντικοῦ λαμβάνεται ὡς βραχέϊα, ἂν καὶ προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως·
π.χ. εὔνοοι=εὔνοι.

β) ὅτι τὰ εἰς τὸ οὐδέτερον συμπίπτοντα φωνήεντα ο + α δὲν
συναϊροῦνται· π.χ. εὔνοα.

γ') ὅτι τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης καὶ αἱ πτώσεις ἐκεῖ-
 ναι, τῶν ὁποίων ἡ λήγουσα προέρχεται ἐκ συναϊρέσεως τονουμένου
 φωνήεντος· π. χ. τοῦ εὐνόου = εὐνου, κατ' ἀναλογίαν τῶν πτώσεων,
 αἱ ὁποῖαι κανονικῶς τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης· π. χ. ὁ εὐ-
 νοος - εὐνοῦς, τὸν εὐνοον - εὐνοον κτλ. (ἴ. § 84).

§ 198. Ἐπίθετα κατὰ τὴν ἀττικὴν β' κλίσιν.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	λεπτόγεως	τὸ	λεπτόγεων
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	λεπτόγεω	τοῦ	λεπτόγεω
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	λεπτόγεω	τῷ	λεπτόγεω
Ἀτ.	τὸν	καὶ	τὴν	λεπτόγεων	τὸ	λεπτόγεων
Κλ.		ῶ		λεπτόγεως	ῶ	λεπτόγεων
Πλ. Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	λεπτόγεω	τὰ	λεπτόγεα
Γεν.		τῶν		λεπτόγεων	τῶν	λεπτόγεων
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	λεπτόγεω	τοῖς	λεπτόγεω
Ἀτ.	τούς	καὶ	τάς	λεπτόγεως	τὰ	λεπτόγεα
Κλ.		ῶ		λεπτόγεω	ῶ	λεπτόγεα

Κατὰ τὸ λεπτόγεως κλίνεται καὶ τὸ σῶς (ὁ καὶ ἡ σῶς τὸ σῶν),
 ἔλεως, ἀξιόχρεως, ἀγήρωσ κ. ἄ.

§ 199. Τὰ εἰς -ως -ων ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα
 πλὴν τοῦ πλέως, πλέα, πλέων· ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τούτου σύνθετα
 εἶναι δικατάληκτα· π. χ. ὁ καὶ ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων, ὁ καὶ ἡ
 ἀνάπλεως, τὸ ἀνάπλεων κτλ.

Τὸ θηλυκὸν τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

§ 200. Τὸ θηλυκὸν τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων, καὶ τῶν ἀσυ-
 ναϊρέτων καὶ τῶν συνηρημένων, λήγει εἰς -η μέν, ἄν πρὸ αὐτοῦ
 ὑπάρχη σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ, εἰς -α δὲ, ἄν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φω-
 νῆεν ἢ ρ· π. χ. καλὸς - καλή, χρυσοῦς - χρυσοῆ, ἄπλοῦς - ἀπλή κτλ.
 ἀλλὰ τίμιος - τιμία, φαιδρὸς - φαιδρά, ἀργυροῦς - ἀργυρά κτλ.

Ἐξαίρεται τὸ ὄγδοος - ὄγδοη.

§ 201. α') Δικατάληκτα ἐπίθετα· εἶναι πάντα σχεδὸν τὰ σύνθετα·
 π. χ. ὁ καὶ ἡ ἀφθονος, τὸ ἀφθονον, ὁ καὶ ἡ ἔντιμος, τὸ ἔντιμον,
 ὁ καὶ ἡ περίλυπος, τὸ περίλυπον, ὁ καὶ ἡ φιλότιμος, τὸ φιλότιμον κτλ.

β') Δικατάληκτα εἶναι καὶ τὰ ἐξῆς ἀπλᾶ· ὁ καὶ ἡ θάρβαρος τὸ θάρβαρον, ὁ καὶ ἡ ἡμερος τὸ ἡμερον, ὁ καὶ ἡ ἡρεμος τὸ ἡρεμον, ὁ καὶ ἡ ἡσυχος τὸ ἡσυχον, ὁ καὶ ἡ λάλος τὸ λάλον, ὁ καὶ ἡ χέρσος τὸ χέρσον, ὁ καὶ ἡ φλύαρος τὸ φλύαρον καὶ τινὰ ἄλλα.

γ') Διφοροῦνται δὲ τὰ ἐξῆς· ὁ καὶ ἡ ἔρημος καὶ ἐρήμη τὸ ἔρημον, ὁ καὶ ἡ ἔτοιμος καὶ ἐτοίμη τὸ ἔτοιμον, ὁ καὶ ἡ νόθος καὶ νόθη τὸ νόθον, ὁ καὶ ἡ φαῦλος καὶ φαύλη τὸ φαῦλον, ὁ καὶ ἡ χαῦνος καὶ χαῦνη τὸ χαῦνον· ἔτι δὲ ὁ καὶ ἡ ἀντάξιος καὶ ἀνταξία τὸ ἀντάξιον, ὁ καὶ ἡ ἀνάξιος καὶ ἀναξία τὸ ἀνάξιον.

δ') Διφοροῦνται ἐπίσης καὶ τὰ εἰς -ιμος ἐπίθετα· π. χ. ὁ καὶ ἡ γνώριμος καὶ γνωρίμη τὸ γνώριμον, ὁ καὶ ἡ χρήσιμος καὶ χρησίμη τὸ χρήσιμον· ἀλλὰ μόνον ὁ καὶ ἡ δόκιμος τὸ δόκιμον.

§ 202. Τὰ εἰς -ικὸς παρασύνθετα ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα· π. χ. ἐπιθετικὸς ἐπιθεικῆ, συγγραφικὸς συγγραφικῆ, εὐδαιμονικὸς εὐδαιμονικῆ κτλ.

Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως.

§ 203. Ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως λέγονται ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον κλίνονται κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν. Ταῦτα διαιροῦνται· α') εἰς τρικατάληκτα· π. χ. ὁ—ταχὺς ἢ ταχεῖα—τὸ ταχύ, ὁ χαρίεις—ἡ χαρίεσσα—τὸ χαρίεν· καὶ β') εἰς δικατάληκτα· π. χ. ὁ καὶ ἡ ἀληθής—τὸ ἀληθές, ὁ καὶ ἡ εὐδαίμων—τὸ εὐδαιμον.

§ 204. Τὰ τρικατάληκτα ἐπίθετα δὲν εἶναι πολλὰ· τὰ περισσώτερα ἐξ αὐτῶν λήγουν· α') εἰς -υς -εῖα -υ· β') ὀλίγα εἰς -εις -εσσα -εν.

§ 205. Α') εἰς -υς -εῖα -υ.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ταχύ-ς	ἢ	ταχεῖα	τὸ	ταχύ
Γεν.	τοῦ	ταχέ-ος	τῆς	ταχείας	τοῦ	ταχέ-ος	
Δοτ.	τῷ	ταχεῖ (ταχέ-ι)	τῇ	ταχεῖα	τῷ	ταχεῖ (ταχέ-ι)	
Αἰτ.	τὸν	ταχύ-ν	τὴν	ταχείαν	τὸ	ταχύ	
Κλ.	ᾧ	ταχύ	ᾧ	ταχεῖα	ᾧ	ταχύ	

Πλ.	Ὀν. κ. Κλ.	οἱ	ταχεῖς (ταχέ-εις)	αἱ	ταχεῖαι	τὰ	ταχέ-α
Γεν.	τῶν	ταχέ-ων	τῶν	ταχειῶν	τῶν	ταχέ-ων	
Δοτ.	τοῖς	ταχέ-σι	ταῖς	ταχείαις	τοῖς	ταχέ-σι	
Αἰτ.	τούς	ταχεῖς	τάς	ταχείαις	τὰ	ταχέ-α	

Ἐν. ὄν.	ὀ	θῆλυ-ς	ῆ	θήλεια	τὸ	θῆλυ
Γεν.	τοῦ	θήλε-ος	τῆς	θηλείας	τοῦ	θήλεος
Δοτ.	τῷ	θήλει (θήλε-ι)	τῇ	θηλείᾳ	τῷ	θήλει(θήλε-ι)
Αἰτ.	τὸν	θῆλυ-ν	τὴν	θήλειαν	τὸ	θῆλυ
Κλ.	ᾧ	θῆλυ	ᾧ	θήλεια	ᾧ	θῆλυ

Πλ. ὄν. κ. κλ. οἱ	θήλεις (θήλε-ες)	αἱ	θήλειαί	τὰ	θήλε-α	
Γεν.	τῶν	θηλέ-ων	τῶν	θηλειῶν	τῶν	θηλέων
Δοτ.	τοῖς	θήλε-σι	ταῖς	θηλείαις	τοῖς	θήλε-σι
Αἰτ.	τούς	θήλεις	τάς	θηλείας	τὰ	θήλε-α

Κατὰ τὸ ταχύς κλίνονται τὰ βαθύς, βαρύς, γλυκύς, δασύς, δριμύς, εὐθύς, εὐρύς, ἡδύς κ. ἄ., κατὰ δὲ τὸ θῆλυς κλίνεται τὸ ἥμισυς — ἡμίσεια — ἥμιον.

Παρατηρήσεις.

§ 205. α') Τὰ εἰς -υς -εἰα -υ ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -υ (ταχυ-), καὶ ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -ε (ταχε-). Καὶ ἐκ μὲν τοῦ εἰς -υ- λήγοντος σχηματίζεται ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, ἐκ δὲ τοῦ εἰς -ε- λήγοντος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β') Τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + ι καὶ ε + ε συναίρουσιν εἰς εἰ π. χ. τῷ ταχέ-ι = ταχεῖ, οἱ ταχέ-ες = ταχεῖς.

γ') Ἡ κλητική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἄνευ σ' π. χ. ᾧ ταχύ.

δ') Ἡ αἰτιατική τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικήν τοῦ πληθυντικοῦ· οἱ ταχεῖς, τοὺς ταχεῖς, ᾧ ταχεῖς (β. § 177).

§ 206. Τοῦ ἐπιθέτου ἥμισυς πλὴν τοῦ τύπου τὰ ἡμίσεια σχηματίζεται καὶ τύπος τὰ ἡμίση· δηλαδὴ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + α συναίρουσιν εἰς -η.

§ 207. Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ιᾶ (ταχε-ια)· τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα ε + ι συναίρουσιν εἰς ει (ταχεῖα).

§ 208. Τοῦ οὐδετέρου ἡ ὀνομαστική τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζεται ἀκατάληκτος· τὸ ταχύ. Ὁμοίως ἀκατάληκτος σχηματίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική τοῦ οὐδετέρου παντὸς ἐπιθέτου τῆς τρίτης κλίσεως,

§ 209. Β') εἰς -εις -εσσα -εν

Ἐν. ὄν.	ὁ	χαρίεις	ἡ	χαρίεσσα	τὸ	χαρίεν
Γεν.	τοῦ	χαρίεντος	τῆς	χαριέσσης	τοῦ	χαρίεντος
Δοτ.	τῷ	χαρίεντι	τῇ	χαριέσση	τῷ	χαρίεντι
Αἰτ.	τὸν	χαρίεντα	τὴν	χαρίεσσαν	τὸ	χαρίεν
Κλ.	ὦ	χαρίεν	ὦ	χαρίεσσα	ὦ	χαρίεν
Πλ. ὄν.	οἱ	χαρίεντες	αἱ	χαρίεσσαι	τὰ	χαρίεντα
Γεν.	τῶν	χαριέντων	τῶν	χαριεσσῶν	τῶν	χαριέντων
Δοτ.	τοῖς	χαρίεσι	ταῖς	χαριέσαις	τοῖς	χαρίεσι
Αἰτ.	τούς	χαρίεντας	τάς	χαριέσσας	τὰ	χαρίεντα
Κλ.	ὦ	χαρίεντες	ὦ	χαρίεσσαι	ὦ	χαρίεντα

Κατὰ τὸ χαρίεις κλίνεται τὸ ἀνεμύεις, ὁ ἀστερόεις, ὁ τιμήεις, ὁ φωνήεις, καὶ ἄλλα.

Παρατηρήσεις

§ 210. Τὰ εἰς -εις -εσσα -εν ἐπίθετα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος (χαριεντ-).

β') Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὁ χαρακτήρ -τ- πρὸ τῆς καταλήξεως -ς ἀποβάλλεται· ἀποβάλλεται δὲ καὶ τὸ ν, καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ ε ἐκτείνεται εἰς εἰ· χαριεντ-ς = χαριεν-ς = χαρίεις.

γ') Ἡ δοτικὴ τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζεται ὡς ἀπὸ θέματος χαριεντ-· χαριεντ-σι = χαρίεσι.

δ') Ἐπίσης ὡς ἀπὸ θέματος χαριεντ- σχηματίζεται καὶ τὸ θηλυκὸν διὰ προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ια (χαριεντ-ια)· οἱ δὲ συμπιπτοντες φθόγγοι τ + ι μεταβάλλονται εἰς σσ (χαριέσσα).

§ 211. Πλήν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰς δύο ταύτας τάξεις ὑπάρχουν καὶ ὀλίγα τινὰ μεμονωμένα. τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὰ ἐξῆς τέλη.

Γ') εἰς -ας -αινα -αν

Ἐν. ὄν.	ὁ	μέλας	ἡ	μέλαινα	τὸ	μέλαν
Γεν.	τοῦ	μέλανος	τῆς	μελαίνης	τοῦ	μέλανος
Δοτ.	τῷ	μέλανι	τῇ	μελαίνῃ	τῷ	μέλανι
Αἰτ.	τὸν	μέλανα	τὴν	μέλαιναν	τὸ	μέλαν
Κλ.	ὦ	μέλαν	ὦ	μέλαινα	ὦ	μέλαν

Πλ.	Ὀν. κ. Κλ. οἱ	μέλανες	αἱ	μέλαιναί	τὰ	μέλανα
Γεν.	τῶν	μελάνων	τῶν	μελαινῶν	τῶν	μελάνων
Δοτ.	τοῖς	μέλασι	ταῖς	μελαίνασι	τοῖς	μέλασι
Αἰτ.	τούς	μέλανας	τάς	μελαίνας	τὰ	μέλανα

Κατὰ τὸ μέλας, κλίνεται τὸ τάλας, τάλαινα, τάλαν.

Παρατηρήσεις.

§ 212. α') Τὰ ἐπίθετα μέλας καὶ τάλας σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος (μέλαν-).

β') Εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ὁ χαρακτήρ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρόν. μέλαν-ς=μέλας.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ ν ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ -σι ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως· μέλαν-σι=μέλασι.

δ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ια (μελαν-ια)· τὸ ι τῆς καταλήξεως ἐπεντίθεται πρὸ τοῦ χαρακτήρος ν (μέλαινα).

§ 213. Δ') εἰς -ας -ασα -αν.

Ἐν. Ὀν.	ὁ	πᾶς	ἡ	πᾶσα	τὸ	πᾶν
Γεν.	τοῦ	παντός	τῆς	πάσης	τοῦ	παντός
Δοτ.	τῷ	παντὶ	τῇ	πάσῃ	τῷ	παντὶ
Αἰτ.	τόν	πάντα	τὴν	πᾶσαν	τὸ	πᾶν
Κλ.	ῶ	πᾶς	ῶ	πᾶσα	ῶ	πᾶν

Πλ.	Ὀν. κ. Κλ. οἱ	πάντες	αἱ	πᾶσαι	τὰ	πάντα
Γεν.	τῶν	πάντων	τῶν	πασῶν	τῶν	πάντων
Δοτ.	τοῖς	πᾶσι	ταῖς	πάσαις	τοῖς	πᾶσι
Αἰτ.	τούς	πάντας	τάς	πάσας	τὰ	πάντα

Κατὰ τὸ πᾶς κλίνεται καὶ τὸ ἅπας, ἅπασα, ἅπαν.

Παρατηρήσεις.

§ 214 α') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ ὀυδτετέρου ἐσχηματίσθησαν ἐκ θέματος μέ τὸ βραχὺ φωνήεν α μακρόν καὶ περισπῶνται.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὸ νι πρὸ τῆς καταλήξεως -σι ἀπεβλήθη, καθὼς καὶ εἰς τὰ ἄλλα ὀνόματα τὰ ἔχοντα χαρακτηριστῆρα -νι-, καὶ τὸ α βραχὺ ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρὸν· παντι-σι=παν-σι=πᾶσι.

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ια-, (παντι-ια)· τ + ι μεταβάλλονται εἰς σ (παν-σα)· τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ φωνῆεν α ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς μακρὸν (πᾶσα).

§ 215. Ε') εἰς -ων -ουσα -ον

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὀν. ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκὸν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα
Γεν. ἐκόντος	ἐκούσης	ἐκόντος	ἐκόντων	ἐκουσῶν	ἐκόντων
Δοτ. ἐκόντι	ἐκούσῃ	ἐκόντι	ἐκοῦσι	ἐκούσαις	ἐκοῦσι
Αἰτ. ἐκόντα	ἐκοῦσαν	ἐκὸν	ἐκόντας	ἐκούσας	ἐκόντα
Κλ. ἐκὼν	ἐκοῦσα	ἐκὸν	ἐκόντες	ἐκοῦσαι	ἐκόντα

Κατὰ τὸ ἐκὼν κλίνεται τὸ ἄκων, ἄκουσα, ἄκον.

Παρατηρήσεις.

§ 216 α') Ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος (ἐκωντ-) ἄνευ καταλήξεως· πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

β') Εἰς τὴν δοτικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὔδε-ρέρου τὸ -νι- πρὸ τῆς καταλήξεως -σι ἀπεβλήθη, τὸ δὲ ῥιζικὸν φωνῆεν ο ἐξετάθη ἀναπληρωτικῶς εἰς ου· ἐκοντι-σι=ἐκον-σι=ἐκοῦσι.

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται διὰ τῆς προσλήψεως τῆς καταλήξεως -ιά (ἐκοντι-ιά)· τ + ι μεταβάλλονται εἰς σ (ἐκόν-σα)· τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν ο ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς ου (ἐκοῦσα).

Σημ. Εἰς τύπους τινὰς τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τῆς γ' κλίσεως παρατηροῦμεν ὅτι οἱ αὐτοὶ ἔβροι παρήγαγον διάφορα ἀποτελέσματα· δηλ. τὸ τ + ι εἰς μὲν τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -εις γίνεται δύο (χαρίεσσα), εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν τοῦ ἐκὼν καὶ τοῦ πᾶς γίνεται ἓν σ.

Δικατάληκτα ἐπίθετα.

§ 217. Τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι πολλὰ περισσότερα τῶν τρικατάληκτων· καὶ τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν λήγουν εἰς -ης -ες καὶ εἰς -ων -ον.

§ 218. Α') εἰς -ης -ες

Ἑν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἀληθής	τὸ	ἀληθές
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἀληθοῦς (ἀληθεσ-ος)	τοῦ	ἀληθοῦς
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	ἀληθεῖ (ἀληθεσ-ι)	τῷ	ἀληθεῖ
Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	ἀληθῆ (ἀληθεσ-α)	τὸ	ἀληθές
Κλ.	ὦ			ἀληθές	ὦ	ἀληθές
Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἀληθεῖς (ἀληθεσ-ες)	τὰ	ἀληθῆ (ἀλήθεσα)
Γεν.	τῶν			ἀληθῶν (ἀληθεσ-ων)	τῶν	ἀληθῶν
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	ἀληθέσι (ἀληθεσ-οι)	τοῖς	ἀληθέσι
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	ἀληθεῖς	τὰ	ἀληθῆ
Κλ.	ὦ			ἀληθεῖς	ὦ	ἀληθῆ
Ἑν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	συνήθης	τὸ	σύνηθες
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	συνήθους	τοῦ	συνήθους
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	συνήθει	τῷ	συνήθει
Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	συνήθη	τὸ	σύνηθες
Κλ.	ὦ			σύνηθες	ὦ	σύνηθες
Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	συνήθεις	τὰ	συνήθη
Γεν.	τῶν			συνήθων	τῶν	συνήθων
Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	συνήθεσι	τοῖς	συνήθεσι
Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	συνήθεις	τὰ	συνήθη
Κλ.	ὦ			συνήθεις	ὦ	συνήθη

Παρατηρήσεις.

§ 219. α') Τὰ εἰς -ης -ες ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ θέματος μακροῦ λήγοντος εἰς -ησ (ἀληθησ-) καὶ ἐκ θέματος βραχέος λήγοντος εἰς -εσ (ἀληθεσ-)· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική τοῦ ἀρσενικοῦ, ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

β') Ὁ χαρακτήρ -σ- μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα συναίρουσιν ὡς ἐξῆς: τὸ ε + ο = ου, τὸ ε + ι = ει, τὸ ε + α = η, τὸ ε + ε = ει, καὶ τὸ ε + ω = ω π.χ. ἀληθέ-ος = ἀληθοῦς, ἀληθέ-ι = ἀληθεῖ, ἀληθέ-α = ἀληθῆ, ἀληθέ-ες = ἀληθεῖς.

Σημ. Τὸ ε + α, ὅταν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη ἡ ἢ υ, συναίρεται εἴτε εἰς η εἴτε εἰς α μακρόν π. χ. ὑγία = ὑγιῆ καὶ ὑγιᾶ, εὐφυέ-α = εὐφυῆ καὶ εὐφυᾶ.

γ') Εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τὰ δύο σ ἀπλοποιουσιν εἰς ἓν ἀληθεσ-σι = ἀληθεσί.

δ') Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν οἱ ἀληθεῖς, τοὺς ἀληθεῖς (ἰ. § 177).

ε') Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον π.χ. ᾧ ἀληθές - τὸ ἀληθές, ᾧ σύνηθες - τὸ σύνηθες, ᾧ εὐῶδες - τὸ εὐῶδες.

ς') Τῆς ἐνικῆς κλητικῆς τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ τοῦ θηλυκοῦ) καὶ τῆς ὀνομαστικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν ὑπερδισυλλάβων βαρυτόνων ὁ τόνος ἀναδιδάσκειται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν π. χ. ὁ συνήθης — ᾧ σύνηθες — τὸ σύνηθες, ὁ εὐμέγθης — ᾧ εὐμέγεθες — τὸ εὐμέγεθες κτλ.

Ἐξαίρουσιν τὰ εἰς -ώδης, -ώλης, -ήρης· τούτων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν π.χ. ὁ εὐώδης — ᾧ εὐῶδες — τὸ εὐῶδες· ὁ ἐξώλης — ᾧ ἐξῶλες — τὸ ἐξῶλες· ὁ ξιφήρης — ᾧ ξιφήρες κτλ.

ζ') Τῶν βαρυτόνων ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν παραλήγουσαν καὶ ἐν τῇ γενικῇ τοῦ πληθυντικοῦ, ἂν καὶ ἡ λήγουσα προέρχεται ἐκ συναίρεσεως τονιζομένου φωνήεντος· τῶν συνηθέων = συνήθων.

§ 220. Ὅμοιος κλίνεται τὸ ὄνομα τριήρης — τριήρους — ᾧ τριήρες — τῶν τριήρων· τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐπίθετον «τριήρης ναῦς»· ἔπειτα δὲ, παραλειπομένου τοῦ ναῦς κατήντησεν οὐσιαστικόν.

§ 221. Β') εἰς -ων -ον

Ἐν. Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαίμων
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὐδαίμονος	τοῦ	εὐδαίμονος
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	εὐδαίμονι	τῷ	εὐδαίμονι
Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	εὐδαίμονα	τὸ	εὐδαίμον
Κλ.	ᾧ			εὐδαίμον	ᾧ	εὐδαίμον.

Πλ.	᾽Ον.κ.Κλ.	οἱ	καὶ	αἱ	εὐδαίμονες	τὰ	εὐδαίμονα
	Γεν.		τῶν		εὐδαιμόνων	τῶν	εὐδαιμόνων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	εὐδαίμοσι	τοῖς	εὐδαίμοσι
	Αἰτ.	τούς	καὶ	τάς	εὐδαίμονας	τὰ	εὐδαίμονα
Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	ἐπιλήσμων	τὸ	ἐπιλήσμον
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἐπιλήσιμος	τοῦ	ἐπιλήσιμος
	Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	ἐπιλήσμονι	τῷ	ἐπιλήσμονι
	Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	ἐπιλήσιμονα	τὸ	ἐπιλήσιμον
	Κλ.		ὦ		ἐπιλήσιμον	ὦ	ἐπιλήσιμον

Ὁ πληθυντικὸς τοῦ ἐπιλήσιμων σχηματίζεται καθὼς καὶ ὁ πληθυντικὸς τοῦ εὐδαίμων.

Παρατηρήσεις.

§ 222 α'). Τὰ εἰς -ων -ον ἐπίθετα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ὅπως τὰ εἰς -ων -ονος βρῦτονα οὐσιαστικά· καὶ ἐκ μὲν τοῦ μακροῦ σχηματίζεται ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ θηλυκοῦ), ἐκ δὲ τοῦ βραχέος πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πτώσεις.

β') Τῆς κλητικῆς ὁ τόνος ἐν ἄλλοις μὲν παραμένει εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐν ἄλλοις δὲ ἀναβιδάζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· π.χ. ὦ ἐλεῆμον, ὦ ἐπιλήσιμον, ἀλλὰ ὦ ἄγνωμον, ὦ πολύπραγμον.

γ') Ἡ ἐνική κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (καὶ τοῦ θηλυκοῦ) καὶ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ οὐδετέρου ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον· π.χ. ὁ ἐλεῆμων—ὦ ἐλεῆμον—τὸ ἐλεῆμον, ὁ νοῆμων—ὦ νοῆμον—τὸ νοῆμον, ὁ εὐγνώμων—ὦ εὐγνώμων—τὸ εὐγνώμων κτλ. (β. § 219, ε')

Ὁλιγαριθμότερα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς τὰ ἐπόμενα τέσσαρα τέλη.

§ 223. Γ') εἰς -ις -ι.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	καὶ	ἡ	εὐελπις	τὸ	εὐελπι
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	εὐέλπιδος	τοῦ	εὐέλπιδος
	Κλ.		ὦ		εὐελπι	ὦ	εὐελπι
Πλ.	᾽Ον.	οἱ	καὶ	αἱ	εὐέλπιδες	τὰ	εὐέλπιδα
	Γεν.		τῶν		εὐελπίδων	τῶν	εὐελπίδων κτλ.

Τὰ εἰς -ις, -ι ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ις γεν. -ιδος βρῦτονα ὀνόματα (τρόπις -ιδος) (β. § 100 κ. ἐ.).

§ 224. Δ') εἰς -υς -υ.

Εν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄδακρυς	τὸ	ἄδακρυ
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄδάκρυος	τοῦ	ἄδάκρυος
Κλ.		ὦ		ἄδακρυ	ὦ	ἄδακρυ

Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄδάκρυες	τὰ	ἄδάκρυα
Γεν.		τῶν		ἄδακρῶν	τῶν	ἄδακρῶν
Αἰτ.	τοὺς	καὶ	τάς	ἄδάκρυς	τὰ	ἄδάκρυα

Τὰ εἰς -υς -υ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -υς γεν. -υος οὐσιαστικά μετὸ υ βραχὺ (βότρυς -υος) (ἴ. § 154 κ. ἐ.).

§ 225. Ε') εἰς -ωρ, -ορ.

Εν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄπάτωρ	τὸ	ἄπατορ
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄπάτορος	τοῦ	ἄπάτορος
Κλ.		ὦ		ἄπατορ	ὦ	ἄπατορ

Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄπάτορες	τὰ	ἄπάτορα κτλ.
---------	----	-----	----	----------	----	--------------

Τὰ εἰς -ωρ, -ορ ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ωρ γεν. -ορος οὐσιαστικά (ρήτωρ -ορος) (ἴ. § 117 κ. ἐ.).

§ 226. Ϛ') εἰς -πους -που.

Ἰδίαν τάξιν ἀποτελοῦν σύνθετά τινα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων δεύτερον συνθετικὸν εἶναι τὸ πούς· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

Εν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	δίπους	τὸ	δίπουν
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	δίποδος	τοῦ	δίποδος
Κλ.		ὦ		δίπου	ὦ	δίπου

Πλ. ὄν.	οἱ	καὶ	αἱ	δίποδες	τὰ	δίποδα κτλ.
---------	----	-----	----	---------	----	-------------

§ 227. Ζ') εἰς -πηχυσ, -πηχυ.

Ἰδίαν τάξιν ἀποτελοῦν σύνθετά τινα ἐπίθετα, τῶν ὁποίων δεύτερον συνθετικὸν εἶναι τὸ πῆχυς· κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

Εν. ὄν.	ὁ	καὶ	ἡ	δίπηχυσ	τὸ	δίπηχυ
Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	διπήχεος	τοῦ	διπήχεος
Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	διπήχει	τῷ	διπήχει
Αἰτ.	τόν	καὶ	τήν	δίπηχυν	τὸ	δίπηχυ
Κλ.		ὦ		δίπηχυ	ὦ	δίπηχυ

Πλ.	Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	διπήχεις	τὰ	διπήχη (διπήχεα)
	Γεν.	τῶν			διπηχέων	τῶν	διπηχέων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	διπήχεσι	τοῖς	διπήχεσι
	Αἰτ.	τοὺς	καὶ	τὰς	διπήχεις	τὰ	διπήχη κτλ.

§ 228. Τὸ μοναδικὸν ἐπίθετον ὁ καὶ ἡ ἄρρην (ἄρσην) τὸ ἄρρεν (ἄρσεν).

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	καὶ	ἡ	ἄρρην	τὸ	ἄρρεν
	Γεν.	τοῦ	καὶ	τῆς	ἄρρενος	τοῦ	ἄρρενος
	Δοτ.	τῷ	καὶ	τῇ	ἄρρενι	τῷ	ἄρρενι
	Αἰτ.	τὸν	καὶ	τὴν	ἄρρενα	τὸ	ἄρρεν
	Κλ.	ᾧ			ἄρρην	ᾧ	ἄρρεν

Πλ.	Ὀν.	οἱ	καὶ	αἱ	ἄρρενες	τὰ	ἄρρενα
	Γεν.	τῶν			ἄρρένων	τῶν	ἄρρένων
	Δοτ.	τοῖς	καὶ	ταῖς	ἄρρεσι	τοῖς	ἄρρεσι
	Αἰτ.	τοὺς	καὶ	τὰς	ἄρρενας	τὰ	ἄρρενα κτλ.

§ 229. Τὸ ἀνώμαλον ἐπίθετον μέγας, μεγάλη, μέγα.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	μέγας	ἡ	μεγάλη	τὸ	μέγα
	Γεν.	τοῦ	μεγάλου	τῆς	μεγάλης	τοῦ	μεγάλου
	Δοτ.	τῷ	μεγάλῳ	τῇ	μεγάλῃ	τῷ	μεγάλῳ
	Αἰτ.	τὸν	μέγαν	τὴν	μεγάλην	τὸ	μέγα
	Κλ.	ᾧ	μέγα	ᾧ	μεγάλη	ᾧ	μέγα

Πλ.	Ὀν. κ. Κλ.	οἱ	μεγάλοι	αἱ	μεγάλαι	τὰ	μεγάλα
	Γεν.	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων	τῶν	μεγάλων
	Δοτ.	τοῖς	μεγάλοις	ταῖς	μεγάλαις	τοῖς	μεγάλοις
	Αἰτ.	τοὺς	μεγάλους	τὰς	μεγάλας	τὰ	μεγάλα

Παρατηρήσεις

§ 230 α') Τοῦ ἐπιθέτου μέγας ἡ ὀνομαστική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ ἔχουν τύπον μοναδικόν· ὁ μέγας, τὸν μέγαν, ᾧ μέγα, τὸ μέγα.

β') Αἱ λοιπὰ πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν σχηματίζονται ὁμαλῶς ὡς πτώσεις ἐπιθέτου δευτέρας κλίσεως ἐκ θέματος μεγαλ-.

§ 231. Τὰ ἀνώμαλα ἐπίθετα πολὺς καὶ πρῶος.

Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	πολύς	ἢ	πολλή	τὸ	πολύ
	Γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
	Δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
	Αἰτ.	τὸν	πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολύ
	Κλ.	ὦ	πολύ	ὦ	πολλή	ὦ	πολύ
Πλ.	᾽Ον. κ. Κλ.	οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαί	τὰ	πολλά
	Γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
	Δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	ταῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
	Αἰτ.	τούς	πολλοὺς	τάς	πολλάς	τὰ	πολλά
Ἐν.	᾽Ον.	ὁ	πρῶος	ἢ	πραεῖα	τὸ	πρῶον
	Γεν.	τοῦ	πρῶου	τῆς	πραεῖας	τοῦ	πρῶου
	Δοτ.	τῷ	πρῶῳ	τῇ	πραεῖα	τῷ	πρῶῳ
	Αἰτ.	τὸν	πρῶον	τὴν	πραεῖαν	τὸ	πρῶον
	Κλ.	ὦ	πρῶε	ὦ	πραεῖα	ὦ	πρῶον
Πλ.	᾽Ον. κ. Κλ.	οἱ	πρῶοι	αἱ	πραεῖαι	τὰ	πραεῖα
	Γεν.	τῶν	πρῶεων	τῶν	πραεῖων	τῶν	πραεῖων
	Δοτ.	τοῖς	πρῶε-σι	ταῖς	πραεῖαις	τοῖς	πραεῖσι
	Αἰτ.	τούς	πρῶους	τάς	πραεῖας	τὰ	πραεῖα

Παρατηρήσεις.

§ 232. Τοῦ ἐπιθέτου ὁ πολὺς καὶ τὸ πολὺν ἢ γενική καὶ δοτική τοῦ ἐνικοῦ καὶ πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζονται ἐκ θέματος πολλ- κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν· ἢ δὲ ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τοῦ ἐνικοῦ ἐκ θέματος πολυ- κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν.

Τὸ θηλυκὸν πολλή σχηματίζεται ἐκ θέματος πολλ-, ὡς ἀπὸ ἀρσενικοῦ δευτεροκλίτου.

§ 233. Τοῦ ἀρσενικοῦ ὁ πρῶος ἢ γενική καὶ ἡ δοτική τοῦ πληθυντικοῦ, καὶ τοῦ οὐδετέρου τὸ πρῶον πᾶσαι αἱ πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ σχηματίζονται ἐκ θέματος πραε-, ὅπως αἱ αὐταὶ πτώσεις τοῦ ταχύς ἐκ θέματος ταχε-.

Τὸ θηλυκὸν ἢ προεῖα σχηματίζεται ἐπίσης ἐκ θέματος προε-, ὅπως τὸ θηλυκὸν ἢ ταχεῖα ἐκ θέματος ταχε-.

Σημ. Τὸ προῖος γράφεται καὶ ἄνευ ὑπογεγραμμένου: προῖος.

Μονοκατάληκτα ἐπίθετα.

§ 234. α') Ἐμάθομεν ἀνωτέρω (§ 186) ὅτι ὡς μονοκατάληκτα ἐπίθετα λαμβάνονται πολλάκις οὐσιαστικά τινα προσηγορικά· π.χ. πένης, πλεονέκτης, ἄρπαξ κτλ.

β') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ὀνόματα πλὴν τούτων εἰς τὰ ὅποια ἡ ἐπιθετικὴ ἔννοια εἶναι ἐμφανεστερὰ· π.χ. φυγᾶς, μιγᾶς, λογᾶς, νέηλος, ἐπηλυσ, ἄπαις, ἡμιθνής, ἡμιβρώς, ἀγνώς, φιλόγελως, ἄχειρ, μακρόχειρ, ξανθόθριξ, γαμψῶνυξ, κ. ἄ.

γ') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα συνήθως λέγονται ἐπὶ προσώπων, τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι ἄρσενικοῦ καὶ θηλυκοῦ γένους· διὰ τοῦτο τὰ ἐπίθετα ταῦτα καλοῦνται διγενῆ μονοκατάληκτα.

δ') Τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ὅπως καὶ τὰ ὁμοίως λήγοντα οὐσιαστικά· π.χ. φυγᾶς—φυγάδος, ὅπως τὸ λαμπᾶς—ἀδος, νέηλος—νεήλυδος ὅπως τὸ τρόπις—ιδος, ἡμιθνής—ἡμιθνήτης, καὶ ἀγνώς—ἀγνώτης ὅπως τὸ λέβης—ητος καὶ εἴλωσ—ωτος (§ 100).

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 235. Ἡ κατάληξις α τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων εἶναι μακρὰ μὲν, ἔάν τὸ ἄρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον, βραχεῖα δὲ ἔάν εἶναι, τριτόκλιτον· π.χ. ἅγιος—ἀγίξ, ὁμοῖος—ὁμοία, ἀλλὰ ταχύς—ταχεῖα, χαρίεις—χαρίεσσα κτλ.

§ 236. α') Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν θηλυκῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἔάν τὸ ἄρσενικὸν εἶναι τριτόκλιτον· π.χ. ὁ ταχύς—ἢ ταχεῖα—τῶν ταχειῶν, ὁ χαρίεις—ἢ χαρίεσσα—τῶν χαριεσσῶν.

β') Ἡ γενικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν θηλυκῶν τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ἔάν τὸ ἄρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον βαρύτονον, π.χ. ὁ δίκαιος—ἢ δικαία—τῶν δικαίων (γυναικῶν), ὁ δημόσιος—ἢ δημοσία—τῶν δημοσίων (δδῶν).

§ 237. Ὁ δυνάμει ἀριθμὸς τῶν ἐπιθέτων σχηματίζεται ἐν γένει, ὅπως καὶ τῶν ὁμοίως κλινομένων οὐσιαστικῶν· π.χ. τὸ ἀγαθὸν—τοῖν ἀγαθοῖν, τὸ εὐδαίμονε—τοῖν εὐδαιμόνοι, τὸ ταχεῖ ἢ ταχῆ—τοῖν—ταχείων, τὸ ἀληθεῖ ἢ ἀληθῆ—τοῖν ἀληθέων καὶ ἀληθοῖν κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ

Γενικαὶ παρατηρήσεις.

§ 238. Εἰς τὰ ἐπίθετα προστίθενται ἰδιαίτερά τινας καταλήξεις καὶ τοιοῦτοτρόπως σχηματίζονται ἄλλοι ἐπιθετικοὶ τύποι· οἱ τύποι οὗτοι φανερώνουν τὴν αὐτὴν σημασίαν μὲ τὸ ἐπίθετον ἀπὸ τοῦ ὁποῦ παραγονται, ἀλλὰ κατὰ ἰδιαίτερον τρόπον, ἦτοι:

α') Φανερώνουν τὴν ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν παρὰ ἄλλο τι οὐσιαστικόν· π. χ. «ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ τολμηρότερος τοῦ Καλλιμάχου»· ὁ ἐπιθετικὸς τύπος τολμηρότερος λέγεται *συγκριτικὸν* τοῦ τολμηρός.

β') Φανερώνουν τὴν ἰδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς μέγιστον βαθμὸν· π. χ. «ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ τολμηρότατος»· ὁ ἐπιθετικὸς τύπος τολμηρότατος λέγεται *ὑπερθετικὸν* τοῦ τολμηρός.

Σημ. Τὸ ὑπερθετικὸν μεταχειρίζομεθα εἰς δύο περιπτώσεις α') σχετικῶς πρὸς ἄλλα οὐσιαστικά· π. χ. «ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ ὁ τολμηρότατος τῶν Ἀθηναίων», δηλαδή ὁ Μιλτιάδης εἶναι τολμηρότερος ἑνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπομένως τολμηρότατος πάντων, καὶ β') ἀσχετῶς πρὸς ἄλλα οὐσιαστικά· π. χ. «ὁ Μιλτιάδης ἐστὶ τολμηρότατος Ἀθηναῖος»· δηλαδή εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ Καλλιμάχος εἶναι τολμηρότατος Ἀθηναῖος καὶ ἄλλοι ἀκρίβη ὅτι εἶναι τολμηρότατοι Ἀθηναῖοι, ἀδιάφορον δὲ εἶναι ὅτι μεταξὺ αὐτῶν δύναται νὰ ὑπάρχη διαφορά.

§ 239. α') Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ὁμοῦ λέγονται *παραθετικά*.

β') Ὁ ἀρχικὸς τύπος τοῦ ἐπιθέτου, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ παραγονται τὰ παραθετικά λέγεται *θετικὸν* (ἢ *ἀπόλυτον*)· π. χ. τὸ τολμηρός εἶναι τὸ θετικὸν τοῦ τολμηρότερος καὶ τοῦ τολμηρότατος.

Σχηματισμὸς τῶν παραθετικῶν.

§ 240. Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικὸν -τερος -τερα -τερον, διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικὸν -τατος -τατη -τατον.

Αἱ καταλήξεις αὗται συμφορῶμεναι μετὰ τῶν τελευταίων γραμ-

μάτων τῶν δικφύρων θεμάτων λαμβάνουν ὡς τέλη τῶν παραθετικῶν τὰς ἐξῆς μορφάς.

§ 241. Α') Τέλος -ότερος -ότατος.

Εἰς -ότερος -ότατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων τῶν ὁποίων ἢ παραλήγουσα εἶναι:

α') φύσει μακρά· π.χ.

β') θέσει μακρά· π.χ.

δεινός	δεινότερος	δεινότατος	ἐνδοξός	ἐνδοξότερος	ἐνδοξότατος
μωρός	μωρότερος	μωρότατος	θερμός	θερμότερος	θερμότατος

Σημ. 1. Τὰ ἐπίθετα ἀνιᾶρός, ἰσχυρός, λιτός, τρανός, φλύαρος ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραλήγουσας μακρόν· ὅθεν τὰ παραθετικά αὐτῶν σχηματίζονται εἰς -ότερος, -ότατος π.χ. ἰσχυρότερος ἰσχυρότατος κτλ.

Σημ. 2. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον συνθετικόν εἶναι ἐν τῶν ὀνομάτων θυμός, κίνδυνος, λύπη, νίκη, τιμή, ψυχή, ἔχουν τὸ δίχρονον τῆς παραλήγουσας μακρόν, ὡς ἐϋθυμος—εὐθυμότερος—εὐθυμότατος, ἐπικίνδυνος—ἐπικινδυνότερος—ἐπικινδυνότατος· ὁμοίως καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄλυπος, φιλόνομος, φιλότιμος, μεγαλόφυχος κτλ.

Σημ. 3. Πάντα σχεδὸν τὰ λοιπὰ ἐπίθετα, ὅσα ἔχουν δίχρονον εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχουν αὐτὸ βραχύ· π.χ. μάχιμος, τίμιος, φιλικός, ἱκανός, γερός.

§ 242. Β') Τέλος -ώτερος -ώτατος.

Εἰς -ώτερος -ώτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων ἢ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα π.χ.

ἀπαλός	ἀπαλώτερος	ἀπαλώτατος
θαλερός	θαλερώτερος	θαλερώτατος

Σημ. Εἰς -ώτερος -ώτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων εὐχαρις, ἄχαρις, ἐπίχαρις π.χ. εὐχαριστότερος εὐχαριστώτατος, ἀχαριστώτερος ἀχαριστώτατος κτλ.

§ 243. Γ') Τέλος -έστερος -έστατος

Εἰς -έστερος -έστατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά

α') τῶν εἰς -ης γεν. οὐς ἐπιθέτων· π.χ.

ἄληθής	ἄληθέστερος	ἄληθέστατος
εὐγενής	εὐγενέστερος	εὐγενέστατος

β') τῶν εἰς -ων γεν. -ονος ἐπιθέτων π.χ.

εὐδαίμων εὐδαιμονέστερος εὐδαιμονέστατος

σώφρων σωφρονέστερος σωφρονέστατος

ἀπράγμων ἀπραγμονέστερος ἀπραγμονέστατος

γ') τινῶν τῶν εἰς -ους γεν. -ου δευτεροκλίτων ἐπιθέτων π.χ.

εὖνους εὖνούστερος εὖνούστατος

ἀπλοῦς ἀπλούστερος ἀπλούστατος

Οἱ τύποι οὗτοι προέρχονται ἐκ συναχρέσεως τοῦ εὖνόςτερος κλπ.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τούτων τὰ παραθετικά τῆς ὡς ἐπιθέτου λαμβανομένης μετοχῆς ἐρρωμένος (= ἰσχυρὸς) εἶναι: ἐρρωμενέστερος—ἐρρωμενέστατος, τοῦ ἐπιθέτου χαρίεις: χαριέστερος—χαριέστατος καὶ τοῦ προσηγορικοῦ πένης: πενέστερος—πενέστατος.

§ 244 Δ') Τέλος -ύτερος -ύτατος.

Εἰς -ύτερος -ύτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν εἰς -υς -εια, -υ, ἐπιθέτων π.χ.

ταχύς ταχύτερος ταχύτατος

βαθύς βαθύτερος βαθύτατος

γλυκὺς γλυκύτερος γλυκύτατος

§ 245. Παρὰ τὰ τελικὰς μορφὰς ταύτης τῶν παραθετικῶν ἔχουμεν καὶ ἄλλας δύο σπανιωτάτας, τὰς ἐξῆς.

Ε') Τέλος -αίτερος -αίτατος.

Εἰς -αίτερος -αίτατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων παλαιός, γεραιός καὶ σχολαῖος π.χ.

παλαιός παλαιότερος παλαιάτατος

γεραιός γεραιότερος γεραιάτατος

σχολαῖος σχολαίτερος σχολαίτατος

Σημ. 1. Κατ' ἀναλογίαν τούτων σχηματίζονται καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων εὐδιδος, ἴδιδος, ἴσος, μέσος, ὀρθιδος, ὀρμιος, πρῶτος π.χ. εὐδιδος—εὐδιαίτερος—εὐδιαίτατος κτλ.

Σημ. 2. Τοῦ ἡσυχος τὰ παραθετικά σχηματίζονται κατὰ δύο τρόπους: ἡσυχώτερος καὶ ἡσυχαίτερος, ἡσυχώτατος καὶ ἡσυχαίτατος.

§ 246. 5') Τέλος -ιστερος -ιστατος.

Εἰς -ιστερος -ιστατος σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου λόλος καὶ τῶν προσηγορικῶν κλέπτης, πότης, πλεονέκτης·

λόλος	λαλίστερος	λαλίστατος
κλέπτης	κλεπτίστερος	κλεπτίστατος
πλεονέκτης	πλεονεκτίστερος	πλεονεκτίστατος

§ 247. Οὐσιαστικῶν τινῶν λαμβανομένων ὡς ἐπιθέτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος συγγενοῦς· π. χ. ἄρπαξ—ἀρπακτικώτερος—ἀρπακτικώτατος, ὕβρισις—ὕβριστικώτερος—ὕβριστικώτατος, ἀλαζών—ἀλαζονικώτερος—ἀλαζονικώτατος, κόλαξ—κολακικώτερος—κολακικώτατος ἢ κολακευτικώτερος—κολακευτικώτατος, βλάξ—βλακικώτερος—βλακικώτατος (ἢ καὶ βλακίστερος—βλακίστατος)· ἦτοι ὡς ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων ἀρπακτικός, ὕβριστικός, ἀλαζονικός, κολακικός ἢ κολακευτικός, βλακικός.

§ 248. Σπανιώτεροι καταλήξεις εἶναι διὰ μὲν τὸ συγκριτικῶν -ιον (ἄρσ. καὶ θηλ.) -ιον (οὐδ.), διὰ δὲ τὸ ὑπερθετικῶν -ιστος -ιστήριον. Τὰς καταλήξεις ταύτας λαμβάνουν τὰ ἐξῆς ἐπίθετα.

α')	κακός	κακίων	κάκιστος	(θέμ. κακ-)
	ἐχθρός	ἐχθίων	ἐχθιστος	(θέμ. ἐχθ-)
	ἡδός	ἡδίων	ἡδιστος	(θέμ. ἡδ-)
	ῥάδιος	ῥάδιων	ῥάδιστος	(θέμ. ῥά-)

β') Τινῶν ἐπιθέτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται ἐκ μεταπλάστου θέματος ἢ καὶ ἐξ ἄλλου.

καλός	καλλίων	κάλλιστος	(θέμ. καλλ-)
μέγας	μελίων	μέγιστος	(θέμ. μεγ-)
πολύς	πλείων ἢ πλέων	πλείστος	(θέμ. πλε-)
ταχύς	θάπτων ἢ θάσσων	τάχιστος	(θέμ. θαχ-)
μικρός	ἐλάσσων	ἐλάχιστος	(θεμ. ἐλαχ-)
»	ἦσσων ἢ ἦττων	»	(θέμ. ἦκ-)
»	μείων	»	(θέμ. ;)
ὀλίγος	»	ὀλίγιστος	(θέμ. ὀλίγ-)
κακός	χειρών	χειρίστος	(θέμ. χειρ-)

ἀγαθός	βελτίων	βέλτιστος	(θέμ. βελτ-)
»	λῦφον	λῦφστος	(θέμ. λω-)
»	κρείσσω	κράτιστος	(θέμ. κρατ-)
»	ἀμείνων	ἄριστος	(θέμ. ἀρ-)

§ 249. Τὰ εἰς -ων -ιον (ἢ ων -ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὰ εἰς -ων -ον ἐπίθετα, ἥτοι κατὰ τὸ δ καὶ ἡ εὐδαιμόνων τὸ εὐδαιμον' π. γ.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄν.	ὁ καὶ ἡ	καλλίων	τὸ	κάλλιον
Γεν.	τοῦ καὶ τῆς	καλλίονος	τοῦ	καλλίονος
Δοτ.	τῷ καὶ τῇ	καλλίονι	τῷ	καλλίονι
Αἰτ.	τὸν καὶ τὴν	καλλίονα κ. καλλίω	τὸ	κάλλιον
Κλ.	ὃ	κάλλιον	ὃ	κάλλιον

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	οἱ καὶ αἱ	καλλίονες κ. καλλίους	τὰ καλλίονα κ. καλλίω
Γεν.	τῶν	καλλιόνων	τῶν καλλιόνων
Δοτ.	τοῖς καὶ ταῖς	καλλίοσι	τοῖς καλλίοσι
Αἰτ.	τούς καὶ τὰς	καλλίονας κ. καλλίους	τὰ καλλίονα κ. καλλίω
Κλ.	ὃ	καλλίονες κ. καλλίους	ὃ καλλίονα κ. καλλίω

Παρατηρήσεις.

§ 250. α') Τύποι τινὲς τῶν εἰς -ων καὶ -ων συγκριτικῶν σχηματίζονται ἐκ θέματος λήγοντος εἰς -οσ-, ἀποβαλλομένου δὲ τοῦ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων, συναιροῦνται τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα : τὸν καλλίω καὶ τὰ καλλίω ἀπὸ τοῦ καλλιοσ-α, οἱ καλλίους ἀπὸ τοῦ οἱ καλλίοσ-ες.

β') Κατὰ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἐσχηματίσθη ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ' π.χ. οἱ καλλίους—τούς καλλίους—ὃ καλλίους.

§ 251. Ὑπάρχουν ὀλίγα ἐπίθετα τὰ ὁποῖα ἔχουν τύπον καὶ σημασίαν παραθετικῶν χωρὶς νὰ ὑπάρχη θετικόν· τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐξῆς : ἀνώτερος—ἀνώτατος σχηματισθέντα ἀπὸ τοῦ ἐπιρρήματος ἄνω, κατώτερος—κατώτατος ἀπὸ τοῦ κάτω, ἐξώτερος—ἐξώτατος ἀπὸ τοῦ ἐξω, ὑπέρτερος—ὑπέρτατος ἀπὸ τῆς προθέσεως ὑπὲρ, ἀπώτερος—

ἀπώτατος ἀπὸ τῆς ἀπό, πρότερος ἀπὸ τῆς πρό· ἔτι δὲ ὕστερος—ὕστατος, τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει πρωτότυπος λέξις ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐσχηματίσθησαν.

§ 252. Τοῦ συγκριτικοῦ προτιμότερος οὔτε ὁ θετικὸς βαθμὸς πρότιμος εἶναι εὐχρηστος οὔτε ὑπερθετικὸν ἐσχηματίσθη.

§ 253. Τὰ ἐπίθετα ἕπατος (=ἀνώτατος), ἔσχατος καὶ πρῶτος φανερόνουν ἔννοιαν ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ.

Σημ. Ἀπὸ τοῦ πρῶτος ἐσχηματίσθη ὁ ἐπιθετικὸς τύπος πρῶτιστος, ὁ ὁποῖος φανερόναι τὴν ἔννοιαν τοῦ πρῶτος μετ' ἐπιτάσεως.

§ 254. Οἱ παραθετικοὶ βαθμοὶ ἐκφέρονται πολλάκις περιφραστικῶς ἤτοι ὁ μὲν συγκριτικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μᾶλλον, ὁ δὲ ὑπερθετικὸς διὰ τοῦ θετικοῦ καὶ τοῦ ἐπιρρηματος μάλιστα· π. χ. φίλτερος καὶ μᾶλλον φίλος, φίλτατος καὶ μάλιστα φίλος, οἰκειότερος καὶ μᾶλλον οἰκεῖος, οἰκειότατος καὶ μάλιστα οἰκεῖος κτλ. ἔτι δὲ μᾶλλον εὐέλπις—μάλιστα εὐέλπις, μᾶλλον φιλόπολις—μάλιστα φιλόπολις.

§ 255. Ἡ διὰ τοῦ μᾶλλον—μάλιστα περιφρασις εἶναι συνήθης πρὸς σχηματισμὸν τῶν παραθετικῶν α') μονοκατὰλήκτων ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν ἐχόντων σημασίαν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τοῦ ἐπιθέτου· π.χ. φιλόγελως—μᾶλλον φιλόγελως—μάλιστα φιλόγελως, κλέπτῃς—μᾶλλον κλέπτῃς—μάλιστα κλέπτῃς, πλεονέκτῃς—μᾶλλον πλεονέκτῃς—μάλιστα πλεονέκτῃς· β') μετοχῶν· π.χ. ὁ ἀγαπῶν—ὁ μᾶλλον ἀγαπῶν—ὁ μάλιστα ἀγαπῶν, ὁ ἐπιμελούμενος—ὁ μᾶλλον ἐπιμελούμενος (=ὁ ἐπιμελέστερος)—ὁ μάλιστα ἐπιμελούμενος (=ὁ ἐπιμελέστατος). κτλ.

Παραθετικὰ ἐπιρρημάτων.

§ 256. Εἰς πᾶν σχεδὸν ἐπίθετον ἀντιστοιχεῖ ἓν ἐπιρρημα τροπικὸν λήγον ἐν -ως· π. χ. δίκαιος—δικαίως, βαθὺς—βαθέως, εὐγενής—εὐγενῶς, εὐδαιμόμων—εὐδαιμόνως, χαρῖεις—χαριέτως.

Σημ. Τὸ τροπικὸν τοῦτο ἐπιρρημα συμπίπτει μετ' τὴν γενικὴν πληθυντικὴν τοῦ ἐπιθέτου, ἂν μόνον ἀντὶ τοῦ ν τῆς καταλήξεως τεθῆις.

§ 257. Ἐκ τῶν τροπικῶν ἐπιρρημάτων σχηματίζονται παραθετικὰ πρὸς δῆλωσιν τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιρρηματικῆς ἐννοίας· π. χ. δικαίως—δικαιότερον—δικαιότατα, βαθέως—βαθύτερον—βαθύ-

τατα, εὐγενῶς—εὐγενέστερον—εὐγενέστατα, εὐδαιμόνως—εὐδαιμονέστερον—εὐδαιμονέστατα, χαριέντως—χαριέστερον—χαριέστατα.

Σημ. Τὰ παραθετικά τῶν ἐπιρρημάτων ἔχουν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῶν παραθετικῶν ἐπιθέτων· καὶ τὸ μὲν συγκριτικὸν ἔχει τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν τὸν τύπον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 257. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ βῆθοι τῶν ἐπιρρημάτων, τῶν παραγομένων ἀπὸ τῶν ἐπιθέτων, τῶν ὁποίων τὰ παραθετικά λήγουν εἰς -ῶν -ιστος· π.χ. καλῶς—κάλλιον—κάλλιστα, κακῶς—κάκιον—κάκιστά, καὶ κακῶς—χείρον—χείριστα, ῥαδίως—ῥᾶον—ῥᾶστα κτλ.

§ 258. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ πολλοῦ εἶναι πολὺ καὶ μάλα, τοῦ ταχὺς—ταχύ, τοῦ ὀλίγου—ὀλίγον, τοῦ μικροῦ—μικρόν, ἐνίοτε δὲ καὶ τοῦ μέγα—μέγα· οἱ δὲ παραθετικοὶ βῆθοι οἱ ἐξῆς: πολὺ—πλέον—πλεῖστα ἢ πλεῖστον, μάλα—μᾶλλον—μίλιστα, ταχὺ—θᾶτιον—τάχιστα, μικρόν—ἔλατιον (ἥτιον ἢ μεῖον) ἐλάχιστα, (ἢ ἥκιστα).

§ 259. Τὸ ἐπίρρημα τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι εὖ, οἱ δὲ παραθετικοὶ βῆθοι: βέλτιον—βέλτιστα, κρεῖσσον—κράτιστα, ἄμεινον—ἄριστα.

§ 260. Παραθετικοὶ βῆθοι σχηματίζονται καὶ ἀπὸ τοπικῶν τινων ἐπιρρημάτων· π.χ. ἄνω—ἀνωτέρω—ἀνωτάτω, κάτω—κατωτέρω—κατωτάτω, ἔξω—ἐξωτέρω—ἐξωτάτω, ἔσω—ἐσωτέρω—ἐσωτάτω, πόρρω—πορρωτέρω—πορρωτάτω, ἐγγύς—ἐγγυτέρω—ἐγγυτάτω ἢ ἐγγύτερον—ἐγγύτατα, πέρα—περαιτέρω· ἔτι δὲ ἀπωτέρω—ἀπωτάτω ἢ ἀπώτερον—ἀπώτατα ὡς ἀπὸ τῆς προθέσεως ἀπό.

Ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν.

§ 261. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰδιότητα μὴ ἐπιδεκτικὴν βῆθου· τῶν ἐπιθέτων τούτων δὲν σχηματίζονται παραθετικά. Τὰ τοιαῦτα ἐπίθετα σημαίνουν συνήθως α') χρόνον: χριστιανός, δευτεραῖος, β') τόπον: κηπαῖος, οὐράνιος, γ') ὕλην: χαλκοῦς, ξύλινος βόειος, δ') μέτρον: ὄργυιαῖος, σπαιθαμιαῖος, ε') καταγωγὴν ἢ ἀρχήν: μητροῦς, μητρικός, προγονικός καὶ ς') ἄλλα τινὰ μεμονωμένα: ἄνυχος, ἀθάνατος, πάνσοφος, παντοδαπός, ἐκούσιος κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ΄.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 263. Τὰ ἀριθμητικὰ διαιροῦνται εἰς ἐπίθετα, οὐσιαστικά καὶ ἐπιρροήματα.

§ 264. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς ἀπόλυτα, τακτικά, παλλαπλασιαστικά, ἀναλογικά καὶ χρονικά.

1. Ἐπίθετα. α') Ἀπόλυτα

§ 265. Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ, ἔπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, σημαίνουν τὸ πλῆθος τῶν μονάδων τοῦ οὐσιαστικοῦ, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρονται· π.χ. πενήκοντα νῆες.

§ 266. α'. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἀπὸ τοῦ εἰς μέχρι τοῦ τέσσαρα κλίνονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον·

	ἄρσ.	θηλ.	οὐδ.	γεν. κοινῶ	ἄρσ. κ. θηλ.	οὐδ.
᾽Ον.	εἰς	μία	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία
Γεν.	ἑνός	μιάς	ἑνός	δυσῶν ἢ δύο	τριῶν	
Δοτ.	ἐνὶ	μιᾶ	ἐνὶ	δυσὶν ἢ δυοῖ	τρισὶ	
Αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἓν	δύο	τρεῖς	τρία

	ἄρσ. κ. θηλ.	οὐδ.
᾽Ον.	τέσσαρες	τέσσαρα
Γεν.		τεσσαρῶν
Δοτ.		τέσσαρσι
Αἰτ.	τέσσαρες	τέσσαρα

β') Ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν δὲν κλίνονται· ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσιοι μέχρι τοῦ χίλιοι κλίνονται ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα· π.χ. διακόσιοι -αι -α.

γ') Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν τὰ εἰς, ἓν, ἕξ, ἐπτά, ἑκατὸν δασύονται, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα φιλοῦνται.

β') Τακτικά.

§ 267. α') Τὰ τακτικά ἀριθμητικὰ, ἔπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, σημαίνουν τὴν κατ' ἀριθμητικὴν σειρὰν τάξιν τοῦ οὐσιαστικοῦ εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρονται· π.χ. πενηκοστὴ ναῦς.

β') Τὰ τῶν μονάδων δηλωτικά καὶ τὸ δέκατος λήγουν εἰς -τος πλὴν τοῦ δεύτερος, ἕβδομος καὶ ὄγδοος, εἶναι δὲ πάντα βαρύτερα· τὰ δὲ τῶν δεκάδων, τῶν ἑκατοντάδων δηλωτικά καὶ ἐφεξῆς λήγουν εἰς -σιός καὶ εἶναι ἄξυτονα.

Σημ. Κατὰ τὸ χιλιοσιός, μυριοσιός κτλ. ἐσχηματίσθη ἀπὸ τοῦ πολὺς τὸ πολλοσιός=εἰς ἓκ πολλῶν ὁμοίων, καὶ ἓκ τούτου πολλο-
στημόριον=ἓν ἓκ τῶν πολλῶν ὁμοίων μορίων.

γ') Πολλαπλασιαστικά.

§ 268. Τὰ πολλαπλασιαστικά σημαίνουν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, τὸ πλῆθος τῶν ὁμοίων μερῶν, ἓκ τῶν ὁποίων σύγκειται· καὶ λήγουν εἰς -πλοῦς· π. χ. διπλοῦς χιτῶν=χιτῶν ἓκ δύο στρωμάτων ἀποτελούμενος.

Σημ. Εἰς τὰ πολλαπλασιαστικά ἀνήκουν καὶ τὰ διτιός (ἢ δισ-
σός) καὶ τριτιός (ἢ τρισσός).

δ') Ἀναλογικά.

§ 269. Τὰ ἀναλογικά φανερῶνουν ἔννοιαν συγκρίσεως καὶ σημαίνουν ποσάκις εἶναι μεγαλύτερον ποσόν τι ἀπὸ ἓν ἄλλο ποσόν· λήγουν δὲ εἰς -πλάσιος π.χ. οὗτος ἀγρὸς εἶναι διπλάσιος ἐκείνου· χιτῶν διπλάσιος=χιτῶν δύο φορές μεγαλύτερος.

ε') Χρονικά.

§ 270. Τὰ χρονικά ἐπιρρήματα σημαίνουν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν συμβαίνει τι ἓν σχέσει πρὸς ἄλλην ἡμέραν ὀρισμένην, καὶ λήγουν εἰς -αῖος· π. χ. τριταῖος ἀφίκετο=τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως..., τριταῖος πυρετός=πυρετός ἐκδηλούμενος ἐκαστὴν τρίτην ἡμέραν, ἦτοι κατὰ ἡμερήσια διαλείμματα.

2 Οὐσιαστικά.

§ 271. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν πλῆθος ὁμοίων μονάδων ὡς ἓν ὅλον θεωρούμενον καὶ λήγουν εἰς -ας γεν. -αδος· π.χ. δεκάς δραχμῶν. Ἡ γενικὴ παραλείπεται ὁσάκις εὐκόλως νοεῖται· π.χ. μονάς=ἓν τι πρᾶγμα, ἕβδομάς=ἑπτὰ ἡμέραι, δωδεκάς=δώδεκα μονάδες ὁμοῦ τοῦ αὐτοῦ πράγματος κτλ.

3. Ἐπιρρήματα.

272. Τὰ ἐπιρρήματα ἀριθμητικὰ σημαίνουν τὸ ποσόν εἰς ἃ λαβὴν ὑπάρξιν ἐνέργειά τις ἢ πάθος ἢ κατάστασις, λήγουσι δὲ εἰς *-ις* καὶ *-ις*· π.χ. *πεντάκις ἐνανυμάχησαν*.

Σημ. Σχηματίζονται καὶ ἐπιρρήματα τινὰ εἰς *-ως*, τὰ ὅποια σημαίνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν τρόπων, καθ' οὓς συμβαίνει τι· π.χ. *διττῶς* καὶ *διχῶς* (καὶ *δίχα*), *τριτῶς* καὶ *τριχῶς*, *τετατραχῶς* κλπ.

Παρατηρήσεις.

§ 273. α') Τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ χρησιμεύουν ὡς πρωτότυπα πρὸς παραγωγὴν τῶν τακτικῶν, τῶν πολλαπλασιαστικῶν, τῶν ἀναλογικῶν, τῶν οὐσιαστικῶν καὶ τῶν ἐπιρρημάτων· π.χ. *δέκα*—*δέκατος*—*δεκαπλοῦς*—*δεκαπλάσιος*—*δεκάς*—*δεκάκις*.

β') Τὰ χρονικὰ παράγονται ἀπὸ τῶν τακτικῶν· π.χ. *τριταῖος* ἀπὸ τοῦ *τρίτος*.

γ') Τὰ οὐσιαστικὰ *ἑβδομάς* καὶ *ὄγδοός* παράγονται ἀπὸ τῶν τακτικῶν *ἑβδομος* καὶ *ὄγδοος*.

δ') Τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ *εἰς* εἶναι *μονάς*, τοῦ *πέντε* *πεντάς* (= *πεντάς*), τοῦ *εἴκοσι* *εἰκάς* (= *εἰκοσῆς*) καὶ τοῦ *τριακοντα* *τριακάς* (= *τριακοντάς*).

§ 274. Ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου *εἰς* οὐδὲν ἀριθμητικὸν παράγεται ἕκαστον τῶν ἀντιστοιχούντων εἰς τοῦτο σχηματίζεται ἐξ ἰδιαιτέρου θέματος, ἦτοι *πρῶτος*, *ἄπλοῦς*, *μονάς*, *ἅπαξ*.

275. α') Τὰ ἀπὸ τοῦ δύο παράγόμενα σχηματίζονται ἐν θέματος *δι*—καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ τρεῖς ἐν θέματος *τρι*—π.χ. *διπλοῦς*—*διπλάσιος*—*δῖς*, *τρίτος*—*τριπλοῦς*—*τριπλάσιος*—*τρίς*. Ἐξαιρεῖται τὸ *δεύτερος* καὶ *δυσάς*.

β') Τὰ ἀπὸ τοῦ τέσσαρες παράγόμενα σχηματίζονται ἐν θέματος *τετρα*—π.χ. *τετραπλοῦς*—*τετραπλάσιος*—*τετράς*—*τετράκις*. Ἐξαιρεῖται τὸ *τέταρτος*.

Ἀριθμοὶ ἀριθμοί	Ἑλληνικοὶ ἀριθμοί	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρροήματα
1	α'	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος	ἅπασι
2	β'	δύο	δεύτερος	δισ
3	γ'	τρεις, τρία	τρίτος	τρεις
4	δ'	τέσσαρες, τέσσαρα	τέταρτος	τετράκις
5	ε'	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
6	ς'	ἕξι	ἕκτος	ἑξάκις
7	ζ'	ἑπτὰ	ἑβδομος	ἑπτάκις
8	η'	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
9	θ'	ἐννέα	ἐνατος	ἐνάκις καὶ ἐννεάκις
10	ι'	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	κ'	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
12	λ'	δώδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	μ'	τρισκαίδεκα	τρίτος καὶ δέκατος	τρισκαίδεκάκις
14	ν'	τεσσαρεσκαίδεκα	τέταρτος καὶ δέκατος	τεσσαρεσκαίδεκάκις
15	ξ'	πεντεκαίδεκα	πέμπτος καὶ δέκατος	πεντεκαίδεκάκις
16	π'	ἑκκαίδεκα	ἕκτος καὶ δέκατος	ἑκκαίδεκάκις
17	ρ'	ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος καὶ δέκατος	ἑπτακαίδεκάκις
18	σ'	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος καὶ δέκατος	ὀκτωκαίδεκάκις
19	τ'	ἐννεακαίδεκα	ἐνατος καὶ δέκατος	ἐννεακαίδεκάκις
20	κ'	εἰκοσιν	εἰκοστός	εἰκοσάκις
30	λ'	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
40	μ'	τεσσαράκοντα	τεσσαρκοστός	τεσσαρακοντάκις
50	ν'	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
60	ς'	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
70	ζ'	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
80	η'	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
90	θ'	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστός	ἐνενηκοντάκις
100	ρ'	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
200	σ'	διακόσιοι, -κι, -α	δικκοσιοστός	δικκοσιάκις
300	τ'	τριακόσιοι, -κι, -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
400	υ'	τετρακόσιοι, -κι, -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
500	φ'	πεντακόσιοι, -κι, -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
600	χ'	ἑξακόσιοι, -κι, -α	ἑξακοσιοστός	κ. τ. λ.
700	ψ'	ἑπτακόσιοι, -κι, -α	ἑπτακοσιοστός	
800	ω'	ὀκτακόσιοι, -κι, -α	ὀκτακοσιοστός	
900	Ϟ'	ἐννακόσιοι ἢ ἐννεακόσιοι, -κι, -α	ἐννακοσιοστός ἢ ἐννεακοσιοστός	
1000	α	χιλίοι, -κι, -α	χιλιοστός	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 276. Ἀντωνυμιαὶ λέγονται αἱ λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται οὐσιαστικόν τι ἢ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον δὲν ὀνομάζεται ἐν τῇ λόγῳ.

π.χ. διὰ τῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ δηλοῦται πᾶς ὅστις ὁμιλεῖ, ἀνὴρ, γυνή, παιδίον κττ., διὰ τῆς ἀντωνυμίας οὗτος δηλοῦται ἄνθρωπος, λέων, τόπος, χρόνος, λόγος κττ. διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοιοῦτος δηλοῦται ἀγαθός, κακός, δίκαιος, ἀδίκος, ἰσχυρός, ἀσθενής κττ.

1. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 277. Διὰ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν δηλοῦνται οὐσιαστικὰ λέγονται δὲ προσωπικαί, διότι ἐκφράζουν ἔννοιαν προσώπου καὶ ἔχουν ἰδιαίτερον τύπον δι' ἕκαστον πρόσωπον.

α') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ πρώτου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ π.χ. «ἐγὼ γράφω», «ἐμοῦ ἐστὶ τὸ βιβλίον».

β') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ δευτέρου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, πρὸς τὸ ὁποῖον ἀποτείνεται ὁ ὁμιλῶν π.χ. «σὺ γράφεις» «σοῦ ἐστὶ τὸ βιβλίον».

γ') Διὰ τῆς ἀντωνυμίας τοῦ τρίτου προσώπου δηλοῦται τὸ πρόσωπον, περὶ τοῦ ὁποῦ γίνεταί λόγος π.χ. «αὐτοῦ ἐστὶ τὸ βιβλίον».

§ 278. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἑξῆς.

Ἐνικός ἀριθμὸς				Πληθυντικός ἀριθμὸς		
Ὁν.	ἐγὼ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	—
Γεν.	ἐμοῦ καὶ μοῦ	σοῦ	οὔ	ἡμῶν	ὕμῶν	σφῶν
Δοτ.	ἐμοὶ καὶ μοι	σοὶ	οἷ	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι
Αἰτ.	ἐμὲ καὶ μὲ	σὲ	ἔ	ἡμᾶς	ὕμᾶς	σφᾶς

Σημ. 1. Οἱ δισύλλαβοι τύποι τοῦ πρώτου προσώπου ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμὲ λέγονται ὀρθοτονούμενοι, διότι ὁ τόνος αὐτῶν δὲν ἐγκλίνεται· οἱ δὲ μονοσύλλαβοι μοῦ, μοί, μὲ λέγονται ἐγκλινόμενοι, διότι ὁ τόνος αὐτῶν ἐγκλίνεται (ἴ. καὶ § 32).

Σημ. 2. Πολλάκις τὸ βεβαιωτικὸν μόριον γὰρ προσκολλᾶται ὡς προσσηματισμὸς μετὰ τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας· μετὰ τῶν τύπων ἐγὼ καὶ ἐμοὶ ὁ τόνος ἀναβιβάζεται· ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἐμοιγε, σύγε κτλ.

Σημ. 3. Ἡ χρῆσις τῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας εἶναι σπανία· ἀντ' αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς αὐτῆς.

Σημ. 4. Ὡς ἀντωνυμία τρίτου προσώπου δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πᾶσα ἀντωνυμία, διὰ τῆς ὁποίας δηλοῦται οὐσιαστικόν.

2. Ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική ἀντωνυμία.

§ 279. Ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική ἀντωνυμία λέγεται ἢ αὐτός, αὐτή, αὐτό, ἢ ὁποῖα κλίνεται ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

Διὰ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης δηλοῦται α') οὐσιαστικὸν τὸ ὁποῖον σταθερῶς ὀρίζεται καὶ ἀπὸ παντὸς ἄλλου διακρίνεται, ὅθεν λέγεται ὀριστική· καὶ β') οὐσιαστικὸν περὶ τοῦ ὁποῖου ἔγινε λόγος προηγούμενος· ὅθεν λέγεται ἐπαναληπτική. Τὴν ἐπαναληπτικὴν σημασίαν ἔχει μόνον εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις.

§ 280. Μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός - αὐτή - αὐτό σημαίνει ταυτότητα καὶ ἐπὶ οὐσιαστικῆς καὶ ἐπὶ ἐπιθετικῆς ἐννοίας· π.χ. ὁ αὐτός = ὁ ἴδιος καὶ οὐχὶ ἄλλος, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοις, τὰ αὐτὰ = τὰ αὐτὰ καὶ οὐχὶ ἄλλα, ἢ καὶ οὐχὶ ἄλλοις.

3. Ἀυτοπαθεῖς ἀντωνυμίας.

§ 281. Αἱ αυτοπαθεῖς ἀντωνυμίας ἔχουν ἰδιαιτέρον τύπον δι' ἕκαστον πρόσωπον, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς:

α') Πρόσωπον

Ἐν. Γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς
Δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῆ
Αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν

β') Πρόσωπον

Ἐν. Γεν.	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
Δοτ.	σεαυτῶ	σεαυτῆ
Αἰτ.	σεαυτὸν	σεαυτήν

Ἡλ. Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν	ὕμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὕμῖν αὐτοῖς	ὕμῖν αὐταῖς
Αἰτ.	ἡμᾶς αὐτοὺς	ἡμᾶς αὐτάς	ὕμᾶς αὐτοὺς	ὕμᾶς αὐτάς

γ') Πρόσωπον

Ἐν. Γεν.	ἐαυτοῦ	ἐαυτῆς	ἐαυτοῦ
Δοτ.	ἐαυτῶ	ἐαυτῆ	ἐαυτῶ
Αἰτ.	ἐαυτὸν	ἐαυτήν	ἐαυτό

Ἡλ. Γεν. ἐαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν

Δοτ.	ἐαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἐαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	ἐαυτοῖς
Αἰτ.	ἐαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἐαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἐαυτά

Σημ. 1. Ἐντὶ τῶν τύπων σεαυτοῦ, σεαυτῆς κτλ., ἐαυτοῦ, ἐαυτῆς κτλ. λέγονται καὶ σαυτοῦ, σαυτῆς κτλ. αὐτοῦ, αὐτῆς κτλ.

Σημ. 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι χρησιμεύουν συνήθως ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος πρὸς δῆλωσιν αὐτοπαθείας· π.χ. ἐπιμελοῦμαι ἑμαυτοῦ, ἐπιμελεῖμαι σουτοῦ, ἐπιμελεῖται ἑαυτοῦ, ἐπιμελούμεθα ἡμῶν αὐτῶν, ἐπιμελεῖσθε ὑμῶν αὐτῶν, ἐπιμελοῦνται ἑαυτῶν ὁμοίως λέγεται κατὰ δοτικὴν φθορῶ ἑμαυτῶ, φθονεῖς σουτῶ κτλ. καὶ κατ' αἰτιατικὴν τιμῶ ἑμαυτόν, τιμῆς σουτόν κτλ.

Σημ. 3. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι δὲν ἔχουν ὀνομαστικὴν, διότι δὲν γίνεται χρῆσις αὐτῶν ὡς ὑποκειμένων.

4. Ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία.

§ 282. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία εἶναι μία, καὶ χρησιμεύει πρὸς δῆλωσιν καὶ τῶν τριῶν προσώπων· κλίνεται δὲ ὡς ἑξῆς:

Πληθυντικός ἀριθμός.

Γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
Δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα

Σημ. 1. Ἡ ἀλληλοπαθῆς χρησιμεύει συνήθως ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος πρὸς δῆλωσιν ἀλληλοπαθείας· π.χ. ἐπιμελούμεθα ἀλλήλων, ἐπιμελεῖσθε ἀλλήλων κτλ. ὁμοίως λέγεται κατὰ δοτικὴν φθορῶν ἡμῶν ἀλλήλοις κτλ. καὶ κατ' αἰτιατικὴν τιμῶν ἡμῶν ἀλλήλους κτλ.

Σημ. 2. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία δὲν ἔχει ὀνομαστικὴν, διότι δὲν γίνεται χρῆσις αὐτῆς ὡς ὑποκειμένου.

Σημ. 3. Ἐπειδὴ ἡ ἀλληλοπαθῆς νοεῖται μόνον κατὰ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, διὰ τοῦτο μόνον πληθυντικὸς ἀριθμὸς εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὕτη.

5. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 283. Ἡ κτητικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τι οὐσιαστικόν, τὸ ὅποσον δηλοῦται ὡς κτῆμα τοῦ ὁμιλοῦντος ἢ ἐκείνου πρὸς ὃν ἀποτείνεται ὁ ὁμιλῶν. Ἐπὶ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου προσώπου ὑπάρχει ἴδιος τύπος δι' ἑκάτερον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν.

α' πρόσωπον

ἐμός, ἐμή, ἐμόν = ὁ ἰδικός μου, ἡ ἰδική μου, τὸ ἰδικόν μου
ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον = ὁ ἰδικός μας, ἡ ἰδική μας, τὸ ἰδικόν μας

β' πρόσωπον

σός, σή, σόν=ὁ ἰδικός σου, ἡ ἰδική σου, τὸ ἰδικόν σου
 ὑμέτερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον=ὁ ἰδικός σας, ἡ ἰδική σας, τὸ ἰδικόν σας.

§ 284. Ἡ κατὰ τρίτον πρόσωπον σχέσις τοῦ κτήματος πρὸς τὸν κτήτορα δηλοῦται διὰ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς γενικῆς τῆς ἐπαναληπτικῆς ἢ ἄλλης τινὸς ἀντωνυμίας δηλοῦσης οὐσιαστικόν· π. χ. ὁ αὐτοῦ ἀγρός=ὁ ἰδικός του ἀγρός, ὁ αὐτῶν ἀγρός=ὁ ἰδικός των ἀγρός, ὁ ἀγρός τούτου, ἐκείνου, τινός κλπ.

Σημ. 1. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίας ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἀντιστοιχοῦσι δὲ πρὸς τὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν· καὶ ἡ μὲν ἐμὸς καὶ σός πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἐμοῦ καὶ σοῦ, ἡ δὲ ἡμέτερος καὶ ὑμέτερος πρὸς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἡμῶν καὶ ὑμῶν· π.χ. ὁ ἐμὸς οἶκος=ὁ οἶκός μου, ὁ ἡμέτερος οἶκος=ὁ οἶκος ἡμῶν κτλ.

Σημ. 2. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίας κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

6. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίας.

§ 285. Διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας δηλοῦται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῦ ἐρωτᾷ ὁ ὁμιλῶν· κλίνονται δὲ ὡς ἑξῆς.

Ἐν. ὄν.	τίς ;	τί ;	Πλ.	τίνες ;	τίνα ;
Γεν.	τίνος ;	τίνος ;		τίνων ;	τίνων ;
Δοτ.	τίνι ;	τίνι ;		τίσιν ;	τίσιν ;
Αἰτ.	τίνα ;	τί ;		τίνα ;	τίνα ;

Σημ. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τίνος, λέγεται ἐνλοτε τοῦ· καὶ ἀντὶ τῆς δοτικῆς τίνι, λέγεται τῷ.

§ 286. Ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ ἑξῆς·

α') πότερος, ποτέρα, πότερον=ποῖος ἐκ τῶν δύο.

β') ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν=ἀπὸ ποίας πόλεως ἢ χώρας.

γ') πόσος, πόση, πόσον=πόσον πολὺς.

δ') ποῖος, ποία, ποῖον=ποίας λογῆς.

ε') πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον=πόσον μεγάλος ἢ ποίας ἡλικίας.

7. Ἀόριστοι Ἀντωνυμιαί.

§ 287. Διὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας δηλοῦται οὐσιαστικὸν μὴ ὀριζόμενον· εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς·

- α') τίς (ἄρσ. κ. θηλ.), τί (οὐδ.)
 β') ὅ, ἡ, τὸ δεῖνα
 γ') ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (=μερικοί).

Ἐνικός ἀριθμός

ᾠν.	τις	τι
Γεν.	τινός καὶ τοῦ	
Δοτ.	τινὶ καὶ τῷ	
Αἰτ.	τινά	τι

Πληθυντικός ἀριθμός

τινές	τινά	καὶ	ἄττα
τινῶν	τινῶν		
τισὶ	τισὶ		
τινάς	τινά.		

Ἐνικός ἀριθμός

ᾠν.	ὅ, ἡ, τὸ δεῖνα
Γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ δεῖνος
Δοτ.	τῷ, τῇ, τῷ δεῖνι
Αἰτ.	τὸν, τήν, τὸ δεῖνα

Πληθυντικός ἀριθμός

οἱ	δεῖνες
τῶν	δεῖνων
—	—
τούς, τὰς	δεῖνας

Ἡ ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς δευτέρας κλίσεως.

§ 288. Εἰς τὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας καταλέγονται καὶ αἱ εἰδικώτερον καλούμεναι ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι· εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς :

- α') ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο
 β') ἕκαστος, ἕκαστη, ἕκαστον
 γ') πᾶς, πᾶσα, πᾶν
 δ') οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν
 ε') μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν
 ς') οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον } (=κανένας ἀπὸ τούσ δύο).
 ζ') μηδέτερος, μηδέτερα, μηδέτερον }
 η') ἀμφοτέροι, ἀμφοτέραι, ἀμφοτέρα (=καὶ οἱ δύο).
 θ') ὁ ἕτερος, ἡ ἕτερα, τὸ ἕτερον (=ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο).
 ι') ἑκάτερος, ἑκατέρα, ἑκάτερον (=καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος χωριστά).

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἀντωνυμιῶν ἡ πᾶς λαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίθετον· περὶ τῆς κλίσεως αὐτῆς (ἴ. § 213).

Σημ. 2. Ἡ ἀντωνυμία οὐδεῖς καὶ μηδεῖς κλίνεται κατὰ τὸ ἀρι-

θημητικὸν εἰς-μία-ἕν (ἴ. § 266). Ἡ ἄντωνυμία ἄλλος κλίνεται ὡς τρι-κατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

Αἱ λοιπαὶ ἄντωνυμίαι κλίνονται κανονικῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως.

8. Αναφορικαὶ ἄντωνυμίαι.

§ 289. Διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἄντωνυμίας, δηλοῦται ὄνομα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος ἐν ἄλλῃ προτάσει· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς·

α') ὅς, ἧ, ὅ.

Ἐν.	Ὀν.	ὅς	ἧ	ὅ
	Γεν.	οὗ	ἧς	οὗ
	Δοτ.	ᾧ	ἧ	ᾧ
	Αἰτ.	ὅν	ἧν	ὅ

Πλ.	Ὀν.	οἷ	αἷ	ἄ
	Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν
	Δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς
	Αἰτ.	οὓς	ἄς	ἄ

β') ὅστις, ἧτις, ὅ,τι.

Ἐν.	Ὀν.	ὅστις	ἧτις	ὅ,τι
	Γεν.	οὗτινος	ἧστινος	οὗτινος
	Δοτ.	ᾧτινι	ἧτινι	ᾧτινι
	Αἰτ.	ὄντινα	ἧντινα	ὅ,τι

Πλ.	Ὀν.	οἷτινες	αἷτινες	ἄτινα
	Γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
	Δοτ.	οἷσισι	αἷσισι	οἷσισι
	Αἰτ.	οὓστινας	ἄστινας	ἄτινα

Σημ. 1. Ἐντὶ τοῦ οὗτινος λέγεται καὶ διον· ἐντὶ τοῦ ᾧτινι λέγεται καὶ ὄτιν· ἐντὶ τοῦ ἄτινα λέγεται καὶ ἄττα.

Σημ. 2. Ἡ ἄντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἀπὸ τὴν ὅς καὶ τὴν ἄοριστον τίς· κλίνονται δὲ ἀμφότεραι καὶ γράφονται μὲν ὡς μία λέξις, ἀλλ' ὁ τόνος δὲν μεταβάλλεται. (ἴ § 34).

- γ') ὁπότερος-ὁποτέρα-ὁπότερον=(ὁποῖος δὴποτε ἐκ τῶν δύο).
- δ') οἷος-οἷα-οἷον καὶ ὁποῖος-ὁποῖα,-ὁποῖον.
- ε') ὅσος-ὄση-ὄσον, καὶ ὁπόσος-ὁπόση-ὁπόσον.
- ς') ἠλίκος-ἠλίκη-ἠλίκον καὶ ὀπηλίκος-ὀπηλίκη-ὀπηλίκον.

§ 290. Αἱ ἄντωνυμίαι ὅς-ἧ-ὅ, οἷος-οἷα-οἷον, ὄσος-ὄση-ὄσον καὶ ἠλίκος ἠλίκη ἠλίκον λέγονται ἀναφορικαὶ ὀριστικά· αἱ δὲ ὄστις-ἧτις-ὄ,τι, ὁποῖος-ὁποῖα-ὁποῖον ὁπόσος-ὁπόση-ὁπόσον καὶ ὀπηλίκος-ὀπηλίκη-ὀπηλίκον λέγονται ἀναφορικαὶ ἄοριστοι.

§ 291. Αἱ ἄντωνυμίαι ὅς-ἧ-ὅ, οἷος-οἷα-οἷον καὶ ὄσος-ὄση-ὄσον λαμβάνουν ὡς προσσχηματισμὸν τὸ βεβαιωτικὸν μόριον πέρ χάριν

ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς ἐννοίας αὐτῶν· ὅσπερ, οἷόσπερ, ὅσοσπερ, οἶπερ, ὅσοιπερ κτλ.

§ 292. Μετὰ τῆς ὅστις τίθεται τὸ δῆποτε χάριν ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς ἀοριστίας· γράφονται δὲ ὑφ' ἐν ἢ κατὰ διάστασιν : ὅστισδῆποτε ἢ ὅστις δῆποτε.

9. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 293. Διὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας δηλοῦται τι ὠρισμένον, τὸ ὅποιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν μας καὶ τρόπον τινὰ δεικνύομεν· εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς.

α') ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς β' κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ ν.

β') οὗτος, αὕτη, τοῦτο· ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐν. ὄν. οὗτος αὕτη τοῦτο	Ἰλ. οὗτοι αὗται ταῦτα
Γεν. τούτου ταύτης τούτου	τούτων τούτων τούτων
Δοτ. τούτῳ ταύτῃ τούτῳ	τούτοις ταύταις τούτοις
Αἰτ. τοῦτον ταύτην τοῦτο	τούτους ταύτας ταῦτα

γ') ὅδε, ἡδε, τόδε, ἡ ἀντωνυμία αὕτη κλίνεται ὡς ἐξῆς·

Ἐν. ὄν. ὅδε ἡδε τόδε	Ἰλ. οἷδε αἶδε τάδε
Γεν. τοῦδε τῆσδε τοῦδε	τῶνδε τῶνδε τῶνδε
Δοτ. τῷδε τῆδε τῷδε	τοῖσδε ταῖσδε τοῖσδε
Αἰτ. τόνδε τήνδε τόδε	τούσδε τάσδε τάδε

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη εἶναι σύνθετος ἀπὸ τῆς παλαιᾶς δεικτικῆς ἀντωνυμίας ὁ-ἡ-τό καὶ τοῦ προσσηματισμοῦ δέ.

δ') τοιοῦτος-τοιαύτη-τοιοῦτο καὶ τοιοῦσδε-τοιαῦδε-τοιοῦδε.

ε') τοσοῦτος-τοσαύτη-τοσοῦτο καὶ τοσοῦσδε-τοσήδε-τοσοῦδε.

ς') τηλικούτος-τηλικαύτη-τηλικούτο καὶ τηλικούσδε-τηλικήδε-τηλικόδε.

Σημ. Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται κλίνονται ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα τῆς δευτέρας κλίσεως μὲ τὸ οὐδέτερον ἄνευ τοῦ τελικοῦ ν.

§ 294. Χάριν ἐμφαντικωτέρας δηλώσεως τῆς δεικτικῆς ἐννοίας αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι προσλαμβάνουν ἐνίοτε τὸν προσσηματισμὸν εἴ- τότε ὁ τόνος καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ

φωνῆεν ἐκπίπτει· π.χ. οὔτοισί-αὐτηγί-τουτί, ὀδί-ἡδί-τοδί, ἐκεινοσί-ἐ-
κεινηγί κτλ.

§ 295. Ἀπὸ τῶν ἀντωνυμιῶν ἄλλος καὶ πᾶς παράγονται αἱ δει-
κτικαὶ ἀντωνυμίας ἄλλοιός, καὶ παντοίος.

10. Συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίας.

§ 296. Αἱ ἐρωτηματικαί, αἱ ἀρίστοι, αἱ δεικτικαὶ καὶ αἱ
ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίας ἔχουν σειρὰς τύπων ἀντιστοίχους ὡς πρὸς
τὴν ἔννοιαν· ἕνεκα δὲ τούτου λέγονται συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ
ἀντωνυμίας.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορ.
α') τίς ;	τίς, ἔνιοι, ὁ δεῖνα, οὐδεῖς, μηδεῖς, ἕκαστος, ἄλλος.	ἐκεῖνος, οὗτος, ὅδε	ὁς ὅστις
β') πόσος ;	—	τοσόσδε τοσοῦτος	ὅσος ὅπόσος
γ') ποῖος ;	—	τοιόσδε τοιοῦτος	οῖος ὀποῖος
δ') πηλίκος ;	—	τηλικόσδε τηλικοῦτος	ἡλίκος ὀπηλίκος

Σημ. Ἡ πρώτη σειρὰ σημαίνει οὐσίαν, ἡ δευτέρα ποσότητα
καὶ μέγεθος, ἡ τρίτη ποιότητα καὶ ἡ τετάρτη ἡλικίαν καὶ μέγεθος.

§ 297. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὰ σύστοιχα πρὸς τὰς ἀντωνυ-
μίας ταύτας ἐπιρρήματα λέγονται συσχετικὰ ἢ ἀνταποδοτικὰ.

Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἐπιρρημάτων

Ἐρωτ.	Ἀόρ.	Δεικτ.	Ἀναφορ.
ποῦ ;	πού	ἐνθάδε, ἐνταῦθα ἐκεῖ	οὗ ὀπου
ποῖ ;	ποι	ἐνθάδε ἢ δεῦρο ἐνταῦθα, ἐκεῖσε	οῖ ὀποι
πόθεν ;	ποθὲν	ἐνθένθε, ἐντεῦθεν ἐκεῖθεν	ὀθεν ὀπόθεν
πότε ;	ποτὲ	νῦν, τότε	ὀτε, ὀπότε
πῶς	πῶς	ὦδε, οὕτως	ὀς, ὀπως

§ 298. Καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀορίστων καὶ τῶν ἐπιμεριστικῶν ἀντωνυμιῶν σχηματίζονται ἐπιρρήματα ἀντιστοιχοῦντα εἰς ἅπασαν τὴν ἐρωτηματικὴν σειρὰν· π. χ. ἄλλαχού, ἄλλοσε, ἄλλοθεν, ἄλλοτε, ἄλλως· οὐδαμοῦ, οὐδαμόσε, οὐδαμόθεν, οὐδέποτε, οὐδαμῶς κτλ.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ. ΚΛΙΣΙΣ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Εἰσαγωγή.

§ 299. Ῥῆμα λέγεται ἡ λέξις, ἡ ὁποία σημαίνει ἐνέργειαν ἢ πάθος ἢ κατάστασιν προσώπου τινὸς ἢ ζώου ἢ πράγματος, δηλ. οὐσιαστικῶν τινος. Τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο λέγεται ὑποκείμενον.

Ὅθεν τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἐνέργειαν ἢ τὸ πάθος ἢ τὴν κατάστασιν τοῦ ὑποκειμένου.

§ 300. Ἡ ἔννοια, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει τὸ ῥῆμα, δηλ. ἡ ἐνέργεια, τὸ πάθος καὶ ἡ κατάστασις, λέγεται μὲ μίαν λέξιν διάθεσις.

Ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ἧτοι εἰς ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά, καὶ οὐδέτερα.

α') Ἐνεργητικά ἢ ἐνεργητικῆς διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ· π. χ. «ὁ γεωργὸς σκάπτει τὸν ἀγρὸν».

β') Παθητικά ἢ παθητικῆς διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει· π. χ. «ὁ ἀγρὸς σκάπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ».

γ') Μέσα ἢ μέσης διαθέσεως ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει ὑφ' ἑαυτοῦ· π. χ. κτενίζομαι (κτενίζω τὸν ἑαυτὸν μου).

δ') Οὐδέτερα ἢ οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει· π. χ. «ὁ παῖς κοιμᾶται, υγιαίνει, κάθηται».

§ 301. Πᾶσαι αἱ καταλήξεις τῶν ῥημάτων διαιροῦνται εἰς δύο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ εἰς τὰς καταλήξεις τῆς μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

Ὅθεν καὶ τὰ ῥήματα διαιροῦνται ὡς πρὸς τὴν κλίσιν εἰς ῥήματα ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ εἰς ῥήματα μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

Σημ. Ὡς διακριτικὸν γνώρισμα τῆς φωνῆς λαμβάνομεν τὴν κατάληξιν τοῦ πρώτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς. Ὅταν τὸ πρόσωπον τοῦτο λήγῃ εἰς -ω ἢ -μι, λέγομεν ὅτι τὸ ῥῆμα εἶναι ἐνεργητικῆς φωνῆς, ὅταν δὲ τὸ πρόσωπον τοῦτο λήγῃ εἰς -ομαι ἢ -μαι, λέγομεν ὅτι τὸ ῥῆμα εἶναι μέσης ἢ παθητικῆς φωνῆς.

§ 302 Τὰ ῥήματα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἔχουν καὶ ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν φωνήν· τινὰ, τὰ ὅποια ἔχουσι μόνον παθητικὴν φωνήν, λέγονται ἀποθετικά· π.χ. ἐργάζομαι, μάχομαι, δύναιμι κτλ.

§ 303. α') Τὰ ῥήματα τὰ ὅποια ἔχουν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τὴν κατάληξιν -ω ἢ -ομαι λέγομεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -ω (συζυγία τῶν εἰς ω μέγα') π.χ. γράφω, ἐργάζομαι.

β') Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τὴν κατάληξιν -μι ἢ -μαι λέγομεν ὅτι ἀνήκουν εἰς τὴν συζυγίαν τῶν εἰς -μι (συζυγία τῶν εἰς -μι)· π.χ. ἴστημι, δύναιμι.

§ 304. α'). Τὰ χρονικὰ σημεῖα κατὰ τὰ ὅποια λαμβάνει ὑπαρξίν ἐκάστοτε ἢ διάθεσις τοῦ ῥήματος λέγονται χρόνοι τοῦ ῥήματος.

β'). Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος, ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὗτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἑξῆς: χρόνοι τοῦ παρόντος ἐνεστώτος καὶ παρακείμενος, χρόνοι τοῦ μέλλοντος μέλλων (ἀπλοῦς) καὶ τετελεσμένος μέλλων, χρόνοι τοῦ παρελθόντος παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος.

γ'). Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος ἔχουν μίαν σταθερὰν σειράν, τὴν ὁποίαν διατηροῦμεν, ὅταν κλίνωμεν τὸ ῥῆμα· ἡ σειρά αὕτη εἶναι ἡ ἑξῆς: 1) ἐνεστώτος, 2) παρατατικός, 3) μέλλων, 4) ἀόριστος 5) παρακείμενος, 6) ὑπερσυντέλικος καὶ 7) τετελεσμένος μέλλων.

Σημ. Τὸν τετελεσμένον μέλλοντα πολὺ σπανίως τὸν μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι.

§ 305. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον καὶ ἄλλας ὑποδιακρίσεις τῶν ῥηματικῶν τύπων, τὰς ὁποίας καλοῦμεν ἐγκλίσεις.

Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τέσσαρες, 1) ἡ ὀριστικὴ, 2) ἡ ὑποτακτικὴ, 3) ἡ ἐνδοτικὴ καὶ 4) ἡ προστακτικὴ.

§ 306. Τὸ ῥῆμα ἔχει καὶ δύο ἄλλα συστήματα τύπων, τὰ ὅποια καλοῦνται ὀνομαστικοὶ τύποι τοῦ ῥήματος· εἶναι δὲ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή.

§ 307. Τὸ ῥῆμα ἔχει ἰδιαιτέρας καταλήξεις δι' ἕκαστον τῶν τριῶν προσώπων, ἤτοι ἔχει καταλήξεις πρώτου προσώπου, καταλήξεις δευτέρου προσώπου καὶ καταλήξεις τρίτου προσώπου.

§ 308 Τὸ ῥῆμα ἔχει ἰδιαιτέρας καταλήξεις δι' ἕκαστον τῶν τριῶν ἀριθμῶν, ἤτοι ἔχει καταλήξεις ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καταλήξεις πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ καταλήξεις δοῦκοῦ ἀριθμοῦ.

Σημ. Ὁ δοῦκός ἀριθμὸς εἶναι σπανιώτατος καὶ σχεδὸν ἀχρηστος· ἀντ' αὐτοῦ λαμβάνεται ὁ πληθυντικός.

§ 309. Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τοῦ ῥήματος, ἤτοι ἡ διάθεσις, ἡ φωνή, ἡ συζυγία, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον, καὶ ὁ ἀριθμὸς λέγονται ὅλα ἓμου παρεπόμενα τοῦ ῥήματος.

Περὶ τῆς σημασίας τῶν χρόνων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

§ 310. α'). Ὁ ἐνεστώς σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος τελεῖται ἐν τῷ παρόντι, ἤτοι τῶρα ὅτε ὁμιλοῦμεν· π.χ. λύω προβλήματα.

β'). Ὁ παρατατικός σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐτελεῖτο κατὰ διάρκειάν τινα ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. χθὲς ἔλυον προβλήματα.

γ'). Ὁ μέλλων σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος θὰ τελεσθῇ ἐν τῷ μέλλοντι· π. χ. αὐριον λύσομεν (=θὰ λύσωμεν) προβλήματα.

δ'). Ὁ ἄριστος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἐτελέσθη ἐν τῷ παρελθόντι· π. χ. χθὲς ἐλύσαμεν προβλήματα.

ε'). Ὁ πρκακείμενος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ παρόντι· π.χ. ἤδη λελύκαμεν προβλήματα.

ς'). Ὁ ὑπερσυντέλικος σημαίνει ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος ἦτο τετελεσμένη ἐν τῷ παρελθόντι· π.χ. χθὲς ἐλελύκαμεν προβλήματα.

ζ'). Ὁ τετελεσμένος μέλλων σημαίνει συνήθως ὅτι ἡ διάθεσις τοῦ ῥήματος θὰ ἔχη τελεσθῇ ἀνυπερθέτως κατόπιν ἄλλης διαθέσεως ἐπίσης μελλούσης· π.χ. εἰ ἄπιμεν, οὐδεὶς φίλος ἡμῖν λελείπεται = ἐὰν φύγωμεν, ἀμέσως δὲν θὰ μᾶς μείνη κανένας φίλος.

Θέμα και Χαρακτήρ.

§ 311. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκομεν εἰς πάντας τοὺς τύπους (πρόσωπα, ἐγκλίσεις καὶ ὀνομαστικούς τύπους) ἐνὸς χρόνου.

§ 312. Ὁ ἐνεστώσ και ὁ παρατατικός ἔχουν τὸ αὐτὸ χρονικὸν θέμα· ἐπίσης ὁ παρακειμένος και ὁ ὑπερσυντέλικος· ὁ μέλλων και ὁ ἀόριστος, ἐνεργητικός και μέσος, συνήθως ἔχουν τὸ αὐτὸ χρονικὸν θέμα, ἐνίοτε δὲ διάφορον· ὁ παθητικός μέλλων και ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν ἐκάτερος ἴδιον χρονικὸν θέμα· π. χ. τοῦ ῥήματος παιδεύω—παιδεύομαι τὸ

παιδευ—εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ ἐνεστώτος και τοῦ παρατατικοῦ τῆς ἐνεργητ. και παθητ. φωνῆς· π. χ. παιδευ-ω, ἐ-παιδευ-ον.

παιδευσ—εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ μέλλοντος και τοῦ ἀορίστου ἐνεργητικοῦ και μέσου· π. χ. παιδευ-σ-ω, ἐ-παιδευσ-α.

πεπαιδευκ—εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παρακειμένου και τοῦ ὑπερσυντέλικου τῆς ἐνεργητ. φωνῆς· π. χ. πεπαιδευκ-α, ἐπεπαιδευκ-ειν.

πεπαιδευ—εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παρακειμένου και τοῦ ὑπερσυντέλικου τῆς παθητ. φωνῆς· π.χ. πεπαιδευ-μαι, ἐ-πεπαιδευ-μην.

παιδευθη—και παιδευθε—εἶναι τὸ χρον. θέμα τοῦ παθ. ἀορίστου· π. χ. ἐ-παιδευθη-ν, παιδευθε-ίην.

παιδευθησ- εἶναι χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος· παιδευθήσ-ομαι.

Σημ. Τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. ἀορίστου ἔχει δύο μορφάς· τὴν μακρὰν μορφήν (παιδευθη—) και τὴν βραχεῖαν (παιδευθε—). Ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ἐκ τῆς μακρᾶς μορφῆς, και ἄλλοι ἐκ τῆς βραχεῖας· περὶ τούτου θὰ μάθωμεν κατωτέρω.

§ 313. Συγκρίνοντες τὰ ἐξ ταῦτα θέματα πρὸς ἄλληλα εὐρίσκομεν ὅτι πάντα ἔχουν ὡς βάσιν τὸ θέμα παιδευ—· τὸ θέμα τοῦτο λέγεται ῥηματικὸν· ὅθεν:

Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις πρὸς σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν θεμάτων.

Σημ. Ἐπειδὴ τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος χρησιμεύει ὡς θέμα τοῦ παρατατικοῦ, και τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου ὡς θέμα τοῦ ὑπερσυντέλικου, συνήθως δὲ και τὸ θέμα τοῦ μέλλοντος ὡς θέμα τοῦ ἀορίστου, διὰ τοῦτο οἱ χρόνοι ἐνεστώσ, μέλων, και παρα-

κείμενος λέγονται ἀρκτικοί, οἱ δὲ χρόνοι παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι.

§ 314. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται χαρακτηρ τοῦ ῥήματος· π. χ. κολύω θέμα κολυ—, χαρακτηρ υ, γράφω θέμα γραφ—χαρακτηρ φ.

§ 315. Τὰ ἔχοντα χαρακτηρα φωνήεν λέγονται φωνηεντόληκτα ῥήματα· τὰ ἔχοντα χαρακτηρα σύμφωνον λέγονται συμφωνόληκτα.

Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι συνήθως καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα. Εἰς τὰ συμφωνόληκτα τοῦναντίον, τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος συνήθως δὲν εἶναι καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα· π. χ. κόπτω· χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστώτος κοπι—, ῥηματ. θέμα κοπ—.

§ 316. Χρονικὸς χαρακτηρ λέγεται τὸ γράμμα ἢ τὰ γράμματα τὰ ὁποῖα προστίθενται εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος πρὸς σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρονικῶν θεμάτων, οὕτω:

α') τὸ -σ- εἶναι χρονικὸς χαρακτηρ τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου. β') τὸ -κ- εἶναι χρονικὸς χαρακτηρ τοῦ ἐνεργητ. παρκειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου. γ') τὸ -θησ- εἶναι χρονικὸς χαρακτηρ τοῦ παθ. μέλλοντος. δ') τὸ -θη- καὶ -θε- εἶναι χρονικὸς χαρακτηρ τοῦ παθ. ἀορίστου.

Αὔξεις ἀπλῶν ῥημάτων.

§ 317. Αὔξεις λέγεται τὸ χαρακτηρηστικὸν στοιχεῖον τὸ ὁποῖον λαμβάνουν πάντες οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῆς ὀριστικῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ ῥήματος.

§ 318. Ἡ αὔξις εἰς μὲν τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα εἶναι προσθήκη τοῦ ε-καὶ λέγεται συλλαβική· π. χ. παιδεύω, παρχτ. ἐπαιδεύων ἀόρ. ἐπαιδεύσα κτλ. εἰς δὲ τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα ῥήματα εἶναι ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν καὶ λέγεται χρονική· π. χ. ἐλπίζω, παρχτ. ἤλπιζον, ἀόρ. ἤλπισα κτλ.

§ 319. Εἰς τὰ ἀπὸ ρ ἀρχόμενα ῥήματα τὸ ρ μετὰ τὴν αὔξιν διπλασιάζεται· π. χ. ὀπίτω, παρχτ. ἔοπιτον, ἀόρ. ἔοπινα.

§ 320. Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξιν γίνονται αἱ ἀκλόουτοι ἐκτάσεις.

ἄ εἰς ἠ ἀδικῶ—ἠδίκουν, ἀκούω—ἤκουον.

ε	εἰς	ἦ	ἐλπίζω, — ἤλπίζον, ἐλευθερῶ — ἠλευθέρουν
ο	εἰς	ω	ὀνομάζω — ὀνόμαζον, ὁμολογῶ — ὁμολόγουν
ἰ	εἰς	ἱ	ἰκετεύω — ἰκέτερον, ἰππεύω — ἰππευον
υ	εἰς	υ	ὑβρίζω — ὑβρίζον, ὑφαίνω — ὑφαίνον
αι	εἰς	ἠ	αἰσθάνομαι — ἠσθανόμην, αἰτῶ — ἤτουν
οι	εἰς	φ	οἰκῶ — ᾤκουν, οἰκίρω — ᾤκιρον
αυ	εἰς	ἠν	αὐξάνω — ἠύξανον, αὐλῶ — ἠύλουν
ευ	εἰς	ἠν	εὐτυχῶ — ἠτύχουν, εὐρίσκω — ἠύρισκον.

§ 321. Τὰ ῥήματα τὰ ἀρχόμενα ἀπὸ μικροῦ φωνήεντος ἢ ἀπὸ τῶν διφθόγγων *ει-* καὶ *ου-* δὲν λαμβάνουν ἀΐξισιν· π. χ. ὠφελῶ — ὠφέλουν, ἤκω — ἤκον, εἶργω — εἶργον, εἰκάζω — εἴκαζον.

§ 322. Τὰ ἀπὸ τοῦ *α* μικροῦ καὶ τῆς διφθόγγου *α* ἀρχόμενα ῥήματα ὤφειλον νὰ παραμένουν εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους ἀμετάβλητα· ἐν τούτοις τρέπεται τὸ *α* εἰς *η*, τὸ δὲ *α* εἰς *η*· π. χ. ἄργῶ — ἤργουν, ἀθλῶ — ἠθλουν, ἀναλίσκω — ἀνήλίσκον, ἄδω — ἠδον.

§ 323. Ῥημάτων τινῶν ἀρχομένων ἀπὸ *ε*- ἐκτείνεται τὸ *ε* τοῦτο κατὰ τὴν ἀΐξισιν εἰς *ει-* παρὰ τὸν κανόνα· ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς: ἐθίζω — εἶθιζον, ἐλίττω — ἐλιττιον, ἔπομαι — εἰπόμην, ἐργάζομαι — εἰργαζόμην, ἐσιτῶ — εἰσιτίων, ἔχω — εἶχον, εῶ — εἶων.

Σημ. Τὸ ἐργάζομαι λαμβάνει καὶ τὴν κανονικὴν ἀΐξισιν, ἦτοι παρατ. εἰργαζόμην καὶ ἠργαζόμην κτλ.

§ 324. Τὰ ἀπὸ τοῦ *ευ-* ἀρχόμενα ῥήματα, ἐὰν μὲν μετὰ τὸ *ευ-* ἀκολουθῇ σύμφωνον, δύνανται καὶ νὰ μὴ λαμβάνουν ἀΐξισιν· π. χ. εὐτυχῶ — ἠτύχουν καὶ εὐτύχουν, εὐδαιμονῶ — ἠδαιμόνου καὶ εὐδαιμόνου κτλ., ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ φωνὴν βραχύ, ἐκτείνεται τὸ φωνὴν τοῦτο· π. χ. εὐαρμοσιῶ — εὐηρμόστουν, εὐδοῶ — εὐώδουν, εὐορκῶ — εὐώρκουν κτλ., ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ φωνὴν μακρόν, οὐδεμίαν ἀΐξισιν λαμβάνουν· π. χ. εὐήμερῶ — εὐημέρουν, εὐωχοῦμαι — εὐωχούμην κτλ.

§ 325. Τὸ ῥῆμα *ὠωνίζομαι* δὲν λαμβάνει ἀΐξισιν· οὕτω ἔχει παρατ. *ὠωνιζόμην*.

§. 326. Τὸ ὄθῶ (= σπρώχνω), καὶ ὠνοῦμαι (= ἀγοράζω) λαμβάνουν συλλαβικὴν ἀΐξισιν παρὰ τὸν κανόνα· π. χ. ἐώθουν, ἐωνούμην.

§ 327. Τοῦ ὄρῶ ὁ παρατατικὸς εἶναι ἐώρων, τοῦ ἀλίσκομαι

ὁ ἀόριστος ἐάλων (μὲ τὸ α μακρὸν) καὶ τοῦ ἀνοίγω (ἀνά+οίγω) ὁ παρατατικὸς εἶναι ἀνέρωγον καὶ ὁ ἀόριστος ἀνέρωξα· οἱ χρόνοι οὗτοι ἔλαβον διπλὴν αὔξησιν· ἦτοι καὶ χρονικὴν καὶ συλλαβικὴν.

§ 328. Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω λαμβάνουν συλλαβικὴν αὔξησιν ε- ἢ ἦ· ὅθεν ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην, ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην, ἐμελλον καὶ ἤμελλον.

§ 329. Τὸ ἐορτάζω λαμβάνει τὴν αὔξησιν εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν· π. χ. ἐώρταζον, ἐώρτασα κτλ.

Ἀναδιπλασιασμός ἀπλῶν ῥημάτων.

§ 330. Ἀναδιπλασιασμός λέγεται τὸ χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον λαμβάνουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος οἱ χρόνοι οἱ σημαίνοντες τὸ τετελεσμένον, ἦτοι ὁ παρκαείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον· φυλλάττεται δὲ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις. Οὕτω:

§ 331. Α') Ἐπικυλαμβάνεται τὸ ἀρκτικὸν σύμφωνον μεθ' ἐνὸς ε. Τὸν ἀναδιπλασιασμόν τοῦτον λαμβάνουν τὰ ῥήματα τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει α') ἀπὸ ἀπλοῦν σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ· π. χ. λύ-ω λέλυκα, παιδεύ-ω πεπαίδευκα, β') ἀπὸ δύο σύμφωνων, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ὕγρον ἢ ἔνρινον· π. χ. γράφω -γέγραφα, πλέω -πέπλευκα, πνέω -πέπνευκα. Ἐξαιροῦνται ὅσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ γν' π. χ. γνωρίζω -ἐγνώρικα.

§ 332. Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ ῥήματος ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον δισυδῶ (χ, φ, θ), τὸ σύμφωνον τοῦτο εἰς τὸν ἀναδιπλασιασμόν τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν· π. χ. χωρῶ -κεχώρηκα, φιλῶ -πεφίληκα, θηρῶ -τεθήρηκα.

§ 333. Ὁ παρκαείμενος τοῦ κτῶμαι κέκτημαι, τοῦ πίπτω πέπτωκα (θέμ. πτω-), τοῦ μιμνήσκομαι μέμνημαι (θέμ. μνη-) λαμβάνει τὸν ἀναδιπλασιασμόν τοῦτον ἀνωμάλως.

§ 334. Β') Ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ λαμβάνουν αὔξησιν συλλαβικὴν ἢ χρονικὴν, ἢ ὅποια φυλλάττεται εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

α') Τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν λαμβάνουν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ διπλοῦν σύμφωνον (ζ, ξ, ψ) ἢ ἀπὸ δύο σύμφωνων, τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον δὲν εἶναι ὕγρον ἢ ἔνρινον· π. χ. ξαναγῶ -ἐξενάγηκα, ζηλῶ -ἐζήλωκα, ψηφίζω -ἐψηφίκα, στρατεύω

ἔστράτευκα, κτίζω—ἐκτικα, πτοοῦμαι—ἐπιτόημαι.

Ἐπίσης συλλαβικὴν αὔξησιν λαμβάνουν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ ρ· τὸ δὲ ρ τοῦτο διπλασιάζεται· π.χ. ῥιζοῦμαι—ἔρριζομαι, ῥίπτομαι—ἔρριπτομαι.

β') Τὴν χρονικὴν αὔξησιν λαμβάνουν ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ βραχὺ φωνῆεν, ἦτοι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα λαμβάνουν εἰς τὴν ὀριστικὴν τῶν παραγομένων χρόνων χρονικὴν αὔξησιν· π.χ. ἀδικῶ—ἠδίκηκα, ἔλευθερῶ—ἠλευθέρωκα, ὁμολογῶ—ὁμολόγηκα, ἵππεύω—ἵππευκα, ὑβρίζω—ὑβρῖκα, αἰτῶ,—ἤτηκα, οἰκῶ—ὠκηκα, αὐλῶ—ἠύληκα, εὐτυγχῶ—ἠτύχηκα.

§ 335. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ μικρὸν φωνῆεν δὲν λαμβάνουν αὔξησιν· π.χ. ὠφελῶ—ὠφέληκα, ἡμερῶ—ἡμέρωκα.

§ 336. Τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ εὐ λαμβάνουν τὴν αὐτὴν αὔξησιν μὲ τοὺς παραγομένους χρόνους· π.χ. εὐτυγχῶ—ἠτύχηκα καὶ εὐτύχηκα, εὐδοκῶ—εὐδόκηκα, εὐεργετῶ—εὐηργέτηκα.

§ 337. Τῶν ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ α μακρὸν, τὸ α τοῦτο μεταβάλλεται εἰς ἠ·π.χ. ἀναλίσκω—ἀνήλωκα, ἀθλῶ—ἠθληκα.

§ 338. Τῶν ῥημάτων ἐθίζω, ἐλίτιω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐσιῶ καὶ ἔω εἰς τὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ε εἰς ει καθὼς καὶ εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους· π.χ. εἴθικα, εἴλιγμαί, εἴλκυκα, εἴργασμαι, εἰστιάκα, εἴτακα.

§ 339. α') Τῶν ῥημάτων ὠθῶ καὶ ὠνοῦμαι σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος μὲ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν καθὼς καὶ εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους· π.χ. ἔωσμαι, ἐώνημαι.

β') Καὶ τῶν ῥημάτων ὄρῶ, ἀλίσκομαι καὶ κατάγνυμαι σχηματίζεται ὁ παρακείμενος μὲ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν· π.χ. ἐόρακα, ἐάλωκα κατέλα· τοῦ δὲ ὄρῶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἶναι ἐωράκειν.

γ') Τοῦ ἀνοίγω ὁ παρακείμενος σχηματίζεται μὲ διπλὴν αὔξησιν ἐνεργ. ἀνέωχα, παθ. ἀνέωγμαί.

§ 340. α') Τῶν ῥημάτων λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω (=ὀμιλῶ) καὶ λέγω (συλλέγω, καταλέγω, ἀπολέγω κτλ.) σχηματίζεται ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος μὲ αὔξησιν εἰ· π.χ. εἴληφα (θέμ. ληβ-), εἴληχα (θέμ. ληχ-), εἴρηκα (θέμ. ῥη-), εἴλοχα (θέμ. λεγ-λογ-), εἴλεγμαί (θέμ. λεγ-).

β') Οἱ ῥηματικοὶ τύποι εἴωθα (=συνηθίζω) καὶ εἵμαρται (= εἶναι πεπρωμένον) ἔχουν τύπον παρακειμένου με ἀΰξῃσιν ει.

§ 341. Ὁ ῥηματικὸς τύπος ἔοικα (=ὀμοιάζω) ἔχει τύπον παρακειμένου· ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτοῦ σχηματίζεται με ἀΰξῃσιν εις τὴν δευτέραν συλλαβὴν: ἐώκειν.

§ 342. Γ'. Ῥημάτων τινῶν, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α, ε, ο, ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι καὶ ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος· ἐκτείνεται δὲ τὸ μὲν α καὶ εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω· π.χ. ἀκούω θεμ. ἀκο- ἀναδιπλ. ἀκ-ακο-, ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἀκ-ήκο-α.

Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός λέγεται ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός καὶ λαμβάνουν αὐτὸν τὰ ἑξῆς ῥήματα:

ἀκούω, ἀκήκοα (θεμ. ἀκο-) (πρθ. παρακ. ἤκουσμαι)

ἀλείφω, ἀλήλιφα, ἀλήλιμμαι (θέμ. ἀλιφ-)

εγείρομαι, ἐγήγερα, (θεμ. ἐγερ-)

ελαύνω, ἐλήλακα, ἐλήλαμαι (θέμ. ἐλα-)

ἐλέγχωμαι, ἐλήλεγμαι (θέμ. ἐλεγ-)

ἐμῶ, ἐμήμεκα (θέμ. ἐμε-),

ἔρχομαι, ἐλήλυθα (θέμ. ἐλυθ-)

ἔσθίω, ἐδήδοκα (θέμ. ἐδο-)

ἀπόλλυμι, ἀπολώλεκα· ἀπόλλυμαι, ἀπόλωλα, (θέμ. ὄλε-, ὄλ-)

ὄμνυμι. ὠμώμοκα (θεμ. ὄμο-)

ὄρῳτιω, ὄρῳριχα, ὄρῳριγμαι (θέμ. ὄρυχ-)

φέρω, ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι (θέμ. ἐνεγ-, ἐνοχ-).

Σημ. Ὁ ὑπερσυντέλικος τινῶν ἐκ τούτων λαμβάνει χρονικὴν ἀΰξῃσιν· π.χ. ἠκηκόειν, ἀπωλώλεκειν, ὠμωμόκειν.

§ 343. Ὁ ῥηματικὸς τύπος ἐργήγορα (=εἶμαι ξυπνός) σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ θέματος ἐγερ- (=εγορ-) τοῦ ἐγείρω· πλὴν τῆς ἐπαναλήψεως τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐπαναλαμβάνεται καὶ τρίτος, ὁ ρ: ἐγο-εγορ-α=ἐργήγορα. Ἐχει δὲ τύπον παρακειμένου με σημασίαν ἐνεστώτος· πρβ. εἴωθα, ἔοικα.

Αΰξῃσις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων.

344. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα καὶ παρασύνθετα ῥήματα λαμβάνουν

θάβουν τὴν αὐξῆσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἔσωθεν, ἦτοι μετὰ τὴν πρόθεσιν· π. χ. καταβαίνω—κατέβαινον—καταβέβηκα, ἐμβάλλω—ἐνέβαλλον—ἐμβέβηκα, συμμαχῶ—συνεμάχουν.

§ 345. α') Ὑπάρχουν ῥήματα τινα ἐκ προθέσεως σύνθετα ἢ παρασύνθετα, τὰ ὅποια λαμβάνουν τὴν αὐξῆσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ· π. χ.

ἀμφιέννυμι, παρατ. ἠμφιέννυν, ἄρ. ἠμφίεσα, παρακ. ἠμφίεσμαι. καθέζομαι, παρατ. ἐκαθείζομην.

ἐμπεδῶ (=κάννω τι σταθερόν), παρατ. ἠμπέδουν, ἄρ. ἠμπέδωσα. ἐναντιοῦμαι, παρατ. ἠναντιούμην παρακ. ἠναντίωμαι κτλ.

ἐνεχυράζω, παρατ. ἠνεχύραζον.

β') Ἐπίσης λαμβάνουν τὴν αὐξῆσιν συνήθως ἔξωθεν ὡς ἀπλᾶ τὰ ῥήματα κάθημαι, καθίζω καὶ καθεύδω (=κοιμοῦμαι)· π. χ. ἐκαθήμην, ἐκάθιζον, ἐκάθευδον.

γ') Δύο αὐξήσεις συγχρόνως, ἦτοι ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, λαμβάνουσι τὰ ἑξῆς ῥήματα :

ἀνέχομαι, παρατ. ἠνειχόμην, ἄρ. ἠνεσχόμην.

ἠνώχλω, παρατ. ἠνώχλουν, ἄρ. ἠνώχλησα, παρακ. ἠνώχληκα κτλ.

ἐπανόρθω, παρατ. ἐπηνόρθουν, ἄρ. ἐπηνόρθωσα κτλ.

ἀμφισβητῶ, παρατ. ἠμφεσβήτων, ἄρ. ἠμφεσβήτησα κτλ.

ἀντιδικῶ, παρατ. ἠντεδίκουν, ἄρ. ἠντεδίκησα (1).

§ 346. Τὸ ῥῆμα καταναλίσκω (=δαπανῶ) ἔχει παρατατικὸν κατηγάσκον καὶ ἄρριστον κατηγάλωσα ἐνομίσθη δηλ. τὸ ἀναλίσκω ὡς ἀπλοῦν.

§ 347. Τὸ ῥῆμα δυσαρεσιῶ, ἂν καὶ δὲν εἶναι σύνθετον ἀπὸ πρόθεσιν, λαμβάνει τὴν αὐξῆσιν μετὰ τὸ δυσ-, ἦτοι δυσηρέστουν, δυσηρέστησα· πρβ. εὐαρεσιῶ—εὐηρέστουν.

Καταλήξεις.

§ 348. Τὰ τέλη διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται τὸ πρόσωπον καὶ ὁ

(1) τὰ ῥήματα ἐπίσταμαι καὶ ἐπείγω εἶναι ἀγνώστου ἀρχῆς· ὅθεν εἶναι προτιμότερον νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς ἀπλᾶ καὶ ὁμαλῶς αὐξανόμενα : ἠπιστάμην, ἠπειγον κτλ.

ἀριθμὸς τοῦ ῥήματος εἰς τοὺς διαφόρους χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις λέγονται *προσωπικαὶ καταλήξεις*.

§ 349. α') Αἱ *προσωπικαὶ καταλήξεις* σχηματίζονται ἐκ συγχω-
νεύσεως τῶν *κυρίως καταλήξεων* μετὰ φωνηέντων τινῶν, τὰ ὅποια
πικρεμβάλλονται μετὰ τοῦ θέματος καὶ αὐτῶν.

β') Τὰ φωνήεντα ταῦτα εἶναι δύο εἰδῶν *θεματικὰ φωνήεντα*
καὶ *ἐγκλιτικὰ φωνήεντα*.

γ') *Θεματικὰ φωνήεντα* δύνανται νὰ ἔχουν πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις.
Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ἔχουν μόνον ἢ ὑποτακτικὴ καὶ ἢ εὐκτική, καὶ
δὲν εἶναι δυνατόν ἄνευ αὐτῶν νὰ σχηματισθοῦν.

§ 350. Τὰς ἄνευ θεματικῶν ἢ ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *καταλήξεις*
καλοῦμεν *χάριν διακρίσεως κυρίως καταλήξεις*.

§ 351. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων διακρίεται εἰς δύο
τάξεις, εἰς τὴν τάξιν τῶν *βαρυτόνων* καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν *περι-*
σπωμένων.

§ 352. Βαρύτονα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια τονίζονται
ἐπὶ τῆς παραηγούσης εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστι-
κῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· π. χ. *παιδεύω, γράφω* κτλ.

Κλίσεις τοῦ ῥήματος εἰμί

	Ὀριστικὴ	Ὑποτ.	Εὐκτικὴ	Προστα)κὴ	Ἀπαρ.	Μετοχὴ
ἐνεστώσ	εἰμί εἶ ἐστί ἐσμέν ἐστέ εἰσὶ	ὦ ῆς ῆ όμεν ῆτε ώσι(ν)	εἶην εἶης εἶη εἶημεν κ. εἶμεν εἶητε κ. εἶτε εἶησαν κ. εἶεν	— ἴσθι ἔστω — ἔστε ἔστων καὶ ἔστωσαν	εἶναι	ὁ ὦν ἡ οὔσα τὸ ὄν
παρθετεῖς	ῆν κ. ῆ, ῆμεν ῆσθα ῆτε ῆν ῆσαν					
μέλλων	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται		ἔσοίμην ἔσοιο ἔσοιτο ἔσοίμεθα ἔσοισθε ἔσοιντο		ἔσεσθαι	ὁ ἐσόμενος ἡ ἐσομένη τὸ ἐσόμενον

Παρατηρήσεις

§ 353. α') Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ἀνωμάλως, ἔσται ἀντὶ ἔσεται.

β') Οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίνονται πλὴν τοῦ τύπου εἰ· π.χ. «ἐπιμελής ἐστιν ὁ μαθητής», «δίκαιοί εἰσιν οἱ δικασταί»

γ') Ὅταν τὸ εἰμί σημαίνῃ ὑπάρχω, οἱ τύποι αὐτοῦ δὲν ἐγκλίνονται· π.χ. «πηλὸς ἐστὶ (ἢ ἔστι) πανταχοῦ», «στρατιῶται εἰσὶν ἐν τοῖς ὄρεσιν».

δ') Τοῦ τύπου ἐστὶν ἀναχιδιάζεται ὁ τόνος· 1) ὅταν εἶναι ἐν ἀρχῇ προτάσεως· π.χ. «ἔστιν ὁ μαθητής ἐπιμελής», «ἔστιν οἶνος ἐν τῷ πίθῳ»· 2) ὅταν προηγῆται αὐτοῦ ὁ σύνδεσμος εἰ, ὡς, καί, ἀλλ' καὶ ἡ ἀντωνυμία τοῦτ' π.χ. «ἀλλ' ἔστιν ὁ μαθητής ἐπιμελής»· 3) ὅταν κεῖται ἐπὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἐνεσθῆναι ἢ ἔξεσθαι (=εἶναι ἐπιτετραμμένον, εἶναι δυνατόν)· π.χ. «πολλὰ ἔστιν ἰδεῖν».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΒΑΡΥΤΟΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ὀριστικὴ.

§ 354.

Ἐνεστώς

παιδεύ-ω,

παιδεύ-εις,

παιδεύ-ει,

παιδεύ-ομεν,

παιδεύ-ετε,

παιδεύ-ουσι.

α') Τὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων σχηματίζονται αἱ προσωπικαὶ κατάληξεις τοῦ ἐνεστώτος διακρίνομεν εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ· ἡ κατάληξις -ομεν σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ο- καὶ τῆς κυρίως κατάληξεως -μεν, ἡ δὲ -ετε ἀπὸ τοῦ -ε- καὶ τῆς κυρίως κατάληξεως -τε.

β') Τὰ δύο ταῦτα φωνήεντα ο καὶ ε εἶναι τὰ θεματικὰ φωνήεντα· καὶ τὸ μὲν ο προσκολλᾶται εἰς τὸν πρῶτον ἐνικόν, πρῶτον καὶ τρίτον πληθυντικόν, τὸ δὲ ε εἰς τὰ λοιπὰ πρόσωπα.

γ') Ἡ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντ. -ουσι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο καὶ τῆς κυρίως κατάληξεως -νσι (-ντι) =ονσι· τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ ο ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς ου.

δ') Εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα εἶναι τοιοῦτοτρόπως συγκεχω-
νευμένα τὰ θεματικὰ φωνήεντα μετὰ τῶν κυρίως καταλήξεων, ὥστε
ἡ διάκρισις αὐτῶν εἶναι δύσκολος.

§ 355.

Παρατατικός

ἐ-παιδευ-ον,	ἐ-παιδευ-ες,	ἐ-παιδευ-ε,
ἐ-παιδεύ-ομεν,	ἐ-παιδεύ-ετε,	ἐ-παιδευ-ον.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζονται ἐκ
τῶν θεματικῶν φωνηέντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων. Καὶ θεμα-
τικά μὲν φωνήεντα ἔχει τὰ τοῦ ἐνεστώτος, ἦτοι ο καὶ ε, καὶ ἐκά-
τερον διὰ τὰ αὐτὰ πρόσωπα· κυρίως δὲ καταλήξεις ἄλλας, τὰς ἐξῆς,
α' -ν, β' -ς, γ' οὐδεμίαν· πληθ. α' -μεν, β' -τε, γ' -ν.

§ 356.

Μέλλον

παιδεύ-σ-ω,	παιδεύ-σ-εις,	παιδεύ-σ-ει,
παιδεύ-σ-ομεν,	παιδεύ-σ-ετε,	παιδεύ-σ-ουσι.

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ ῥηματικὸν
θέμα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ -σ-· καὶ εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματι-
ζόμενον χρονικὸν θέμα παιδευσ- προστίθενται αἱ προσωπικαὶ κατα-
λήξεις τοῦ ἐνεστώτος.

§ 357

Ἀόριστος α'

ἐ-παιδευ-α,	ἐ-παιδευ-ας,	ἐ-παιδευ-ε,
ἐ-παιδεύ-αμεν,	ἐ-παιδεύ-ατε,	ἐ-παιδευ-αν.

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἀορίστου α' λαμβάνεται τὸ χρονικὸν
θέμα τοῦ μέλλοντος μετὰ τὴν προσθήκην τῆς αὐξήσεως. Αἱ προσω-
πικαὶ καταλήξεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ
τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ. Εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρό-
σωπον λαμβάνεται ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ ε, εἰς δὲ τὸ πρῶτον δὲν
λαμβάνεται ἢ κατάληξις ν.

§ 358.

Παρακείμενος

πε-παιδευ-κ-α,	πε-παιδευ-κ-ας,	πε-παιδευ-κ-ε,
πε-παιδεύ-κ-αμεν,	πε-παιδεύ-κ-ατε,	πε-παιδεύ-κ-ασι.

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παρακείμενου προστίθεται ἐν ἀρχῇ
μὲν τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ὁ ἀνκδιπλασιασμός, ἐν τέλει δὲ ὁ χρο-
νικὸς χαρακτήρ κ.

β') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος. Εἰς τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον λαμβάνεται ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ ε.

γ') Τὸ θεματικὸν φωνήεν καὶ αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις διακρίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

δ') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον -ασι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -οσι (-ντι) = -σι, τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναρωτικῶς εἰς α μακρόν.

§ 359. Ὑπερσυντέλικος
 ἐ-πεπαιδεύκ-ειν, ἐ-πεπαιδεύκ-εις, ἐ-πεπαιδεύκ-ει,
 ἐ-πεπαιδεύκ-ειμεν, ἐ-πεπαιδεύκ-ειτε, ἐ-πεπαιδεύκ-εσαν.

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ὑπερσυντελικοῦ λαμβάνεται τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου μετὰ τὴν προσθήκην τῆς συλλαβικῆς ῥήσεως.

β') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ει καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

γ') Εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον λαμβάνεται ὡς θεματικὸν φωνήεν τὸ ε, καὶ ὡς κυρίως κατάληξις ἡ -σαν.

§ 360. Τετελεσμένος μέλλων.
 πεπαιδευκῶς, -οῦσα, -ός εἶσομαι, ἔσῃ ἔσται,
 πεπαιδευκότες -οῦσαι, -ότα ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται.

Ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐκφέρεται πεπραστικῶς.

Σημ. Ὁ μονολεκτικὸς τετελεσμένος μέλλων σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ χρονικοῦ πρακτῆρος -σ-. Εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπως σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος· π.χ. ἀπὸ τοῦ παρακειμένου τέθνηκα σχηματίζεται ὁ τετελεσμένος μέλλων τέθνησῃ. Τοιοῦτοι μονολεκτικοὶ μέλλοντες εἰναι σπανιώτατοι.

§ 361. Αἱ καταλήξεις τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς διαίρουσιν εἰς ο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀρτικῶν χρόνων, ἤτοι τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρακειμένου, καὶ εἰς τὰς καταλή-

ξεις τῶν παρρηγομένων χρόνων, ἤτοι τοῦ παρρητατικοῦ, τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ. Γνώρισμα διακριτικὸν τῶν σειρῶν εἶναι ἢ κατάληξις τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ· εἶναι δὲ αὕτη τῶν μὲν ἀρκτικῶν χρόνων -σαι (-ντι), τῶν δὲ παρρηγομένων -ν ἢ -σαν,

Καταλήξεις ἀρκτ. χρόνων·
 α' X, β' X ἢ -ς, γ' X·
 » -μεν » -τε » -ντι.

Καταλήξεις παρρηγ. χρόνων·
 α' -ν ἢ X, β' -ς, γ' —·
 » -μεν, » -τε. » -ν ἢ -σαν.

Σημ. Τὸ σημεῖον X δηλοῖ τὴν κατάληξιν συγκεχωνευμένην μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος· τὸ δὲ σημεῖον — δηλοῖ ἔλλειψιν τῆς κυρίως καταλήξεως.

Ὑποτακτικὴ.

§ 362.

Ἐνεστώς

παιδεύ-ω,	παιδεύ-ης,	παιδεύ-η,
παιδεύ-ωμεν,	παιδεύ-ητε,	παιδεύ-ωσι.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζονται ἐκ θεματικῶν φωνήεντων, ἐξ ἐγκλιτικῶν φωνήεντων καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς.

β') Θεματικὰ φωνήεντα τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι αὐτὰ τὰ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, ἤτοι ο διὰ τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον, τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον πληθυντικόν, καὶ ε διὰ τὰ λοιπὰ πρόσωπα.

γ') Ἐγκλιτικὰ φωνήεντα τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ θεματικὰ φωνήεντα.

Σημ. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα τῶν προσωπικῶν καταλήξεων διακρίνομεν εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν· π.χ. ἡ κατάληξις -ωμεν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ὀπίσης ο καὶ ἐκ τῆς κυρίως καταλήξεως -μεν, τὸ δὲ ο+ο συνηρέθησαν εἰς παλαιστάτους χρόνους εἰς ω· ἤτοι -οομεν=ωμεν· ἡ κατάληξις -ητε σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ὀπίσης ε καὶ ἐκ τῆς κυρίως καταλήξεως -τε, τὸ δὲ ε+ε συνηρέθησαν εἰς παλαιστάτους χρόνους εἰς -η· ἤτοι -εετε=ητε· ἡ διάκρισις τῶν στοιχείων τούτων εἰς τὰ ἄλλα πρόσωπα δὲν εἶναι εὐκόλος.

§ 363.

Ἄδριστος

παιδεύσ-ω,
παιδεύσ-ωμεν,παιδεύσ-ης,
παιδεύσ-ητε,παιδεύσ-η,
παιδεύσ-ωσι.

Παρακείμενος

πεπαιδεύκ-ω
πεπαιδεύκ-ωμεν,πεπαιδεύκ-ης,
πεπαιδεύκ-ητε,πεπαιδεύκ-η
πεπαιδεύκ-ωσι.

Ὁ ἄδριστος καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑποτακτικῆς ἤτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα ἐκάστου τῶν χρόνων τούτων προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς.

Σημ. Ὁ παρατατικός, ὁ μέλλων καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος δὲν ἔχουν οὔτε ὑποτακτικὴν οὔτε προστακτικὴν.

Εὐκτική.

§ 364.

Ἐνεστώς

παιδεύ-οιμι,
παιδεύ-οιμεν,παιδεύ-οις,
παιδεύ-οιτε,παιδεύ-οι,
παιδεύ-οιεν.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος ι καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς καταλήξεων : ἐν. ἀριθ. -μι, -ς, —, πληθ. -μεν, -τε, -εν.

§ 365.

Μέλλων

παιδεύσ-οιμι,
παιδεύσ-οιμεν,παιδεύσ-οις,
παιδεύσ-οιτε,παιδεύσ-οι
παιδεύσ-οιεν.

Παρακείμενος

πεπαιδεύκ-οιμι,
πεπαιδεύκ-οιμεν,πεπαιδεύκ-οις,
πεπαιδεύκ-οιτε,πεπαιδεύκ-οι
πεπαιδεύκ-οιεν.

Ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τὸν ἐνεστώτα τῆς εὐκτικῆς ἤτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα ἐκάστου τῶν χρόνων τούτων προστίθενται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς εὐκτικῆς.

Σημ. Ὁ παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς συνήθως σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἤτοι διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ῥήματος εἰμί· οὕτω ἐν. ἀριθμ. πεπαιδευκῶς, -υῖα, -ὸς εἶην, εἶης, εἶη· πλ. ἀριθμ. πεπαιδευκότες, -υῖαι, -ότια εἶμεν, εἶτε, εἶεν.

§ 366.

Ἀόριστος α'.

παιδεύσ-αμι,

παιδεύσ-αις,

παιδεύσ-αι,

παιδεύσ-αμεν,

παιδεύσ-αιτε,

παιδεύσ-αιε

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἀορίστου α' τῆς εὐκτατικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικῆς φωνήεντος ι καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος εὐκτικῆς.

β') Τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον καὶ τὸ τρίτον θυντικὸν ἔχουν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω τύπων, καὶ ἑτέρους τύπους καλουμένους ἀολικούς, ἧτοι παιδεύσαις καὶ παιδεύσ-ειας, παιδ-καὶ παιδεύσ-ειε, παιδεύσαιεν καὶ παιδεύσ-ειαν.

Προστακτικὴ.

§ 367.

Ἐνεστώς

— παιδεύ-ε,

παιδεύ-έτω

— παιδεύ-ετε,

παιδεύ-όντων ἢ παιδεύ-έτωσαν.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῶν ἐξῆς κυρίως καταλήξεων : ἐν. ἀριθμ. β' πρόσωπ. δὲν ἔχει, γ' -τω' πλ. ἀριθμ. -τε, γ' -ντων ἢ -τωσαν.

β') Ὁ εἰς -ντων τύπος τοῦ γ' πληθυντικῆς ἔχει θεματικὸν νῆν ο.

§ 368.

Ἀόριστος α'.

— παιδεύσ-ον,

παιδεύσ-άτω,

— παιδεύσ-ατε,

παιδεύσ-άντων ἢ παιδεύσ-άτω

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἀορίστου τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς, πλὴν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου, ἑ θεματικὸν φωνήεν καὶ κυρίως καταλήξεις δὲν διακρίνεται.

§ 369.

Παρακείμενος

πεπαιδευκώς,

-νῆα, -ός

ἴσθι,

ἔστω,

πεπαιδευκότες,

-νῆαι -ότα

ἔστε,

ἔστων.

Ὁ παρκακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς τοῦ παρκακειμένου καὶ τῆς προστακτικῆς τοῦ ῥήματος εἰμί.

Σημ. Ὁ παρκακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται σπανιώτατα καὶ μονολεκτικῶς, ἦτοι ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος· πεπαίδευκε, πεπαιδευκέτω κτλ.

§ 370

*Απαρέμφατον

10009

α') Ἐνεστώς· παιδεύ-ειν· ἢ κατάληξις -ειν σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -εν.

β') Μέλλων· παιδεύσ-ειν· σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως τοῦ ἐνεστώτος.

γ') Ἀόριστος· παιδεῦσ-αι· σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -αι.

δ') Παρακείμενος· πεπαιδευκ-έναι· σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -εναι.

ε') Τοῦ παρατατικοῦ ἀπαρέμφατον εἶναι αὐτὸ τὸ τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ δὲ ὑπερσυντελείκου τὸ τοῦ παρκακειμένου.

Παρατηρήσεις

§ 371. Τὸ ἀπαρέμφατον τίθεται ἐπὶ παντὸς προσώπου καὶ ἀριθμοῦ, ἦτοι κλίνεται ὡς ἑξῆς:

ἐμὲ	παιδεύειν=ἔτι ἐγὼ	παιδεύω	ἢ ἐγὼ	νὰ παιδεύω
σὲ	παιδεύειν=ἔτι σὺ	παιδεύεις	ἢ σὺ	νὰ παιδεύης
ἐκεῖνον	παιδεύειν=ἔτι ἐκεῖνος	παιδεύει	ἢ ἐκεῖνος	νὰ παιδεύῃ
ἡμᾶς	παιδεύειν=ἔτι ἡμεῖς	παιδεύομεν	ἢ ἡμεῖς	νὰ παιδεύωμεν
ὑμᾶς	παιδεύειν=ἔτι ὑμεῖς	παιδεύετε	ἢ σεῖς	νὰ παιδεύετε
ἐκεῖνους	παιδεύειν=ἔτι ἐκεῖνοι	παιδεύουν	ἢ ἐκεῖνοι	νὰ παιδεύουν

Μετοχή.

§ 372.

*Ἐνεστώς

Ἐνικ. ὁ παιδεύ-ων, ἢ παιδεύ-ουσα, τὸ παιδεύ-ον,

Πληθ. οἱ παιδεύ-οντες, αἱ παιδεύ-ουσαι, τὰ παιδεύ-οντα.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος μὲ τὴν προσθήκην τοῦ προσφύματος -ωντι- καὶ -οντι-, κλίνεται δὲ ὅπως τὸ ἄκων, ἄκουσα, ἄκων, (ἴ. § 215).

§ 373.

Μέλλον.

Ἑνικ. ὁ παιδεύσ-ων, ἡ παιδεύσ-ουσα, τὸ παιδεύσ-ον
 Πληθ. οἱ παιδεύσ-οντες, αἱ παιδεύσ-ουσαι, τὰ παιδεύσ-οντα

Ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

§ 374.

Ἀόριστος α'

Ἑν. ὁ παιδεύσ-ας, ἡ παιδεύσ-ασα, τὸ παιδεύσ-αν,
 Πλ. οἱ παιδεύσ-αντες, αἱ παιδεύσ-ασαι, τὰ παιδεύσ-αντα.

Ἡ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου α' σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὴν προσθήκην τοῦ προσφύματος -αντ-, κλίνεται δὲ ὅπως τὸ ἄπας, ἅπασα, ἅπαν. (ἴ. § 313).

§ 375.

Παρακείμενος

Ἑν. Ὀν.	ὁ	πεπαιδευκ-ὼς	ἡ	πεπαιδευκ-υῖα
Γεν.	τοῦ	πεπαιδευκ-ότος	τῆς	πεπαιδευκ-υῖας
Δοτ.	τῷ	πεπαιδευκ-ότι	τῇ	πεπαιδευκ-υῖα
Αἰτ.	τὸν	πεπαιδευκ-ότα	τὴν	πεπαιδευκ-υῖαν
Κλ.	ᾧ	πεπαιδευκ-ὼς	ᾧ	πεπαιδευκ-υῖα.

Πλ. Ὀν. κ.Κλ.	οἱ	πεπαιδευκ-ότες	αἱ	πεπαιδευκ-υῖαι
Γεν.	τῶν	πεπαιδευκ-ότων	τῶν	πεπαιδευκ-υῖῶν
Δοτ.	τοῖς	πεπαιδευκ-όσι	ταῖς	πεπαιδευκ-υῖαις
Αἰτ.	τούς	πεπαιδευκ-ότας	τάς	πεπαιδευκ-υῖας

Ἑν. Ὀν. κ.Κλ.	τὸ	πεπαιδευκ-ός	Πλ.	τὰ	πεπαιδευκ-ότα
Γεν.	τοῦ	πεπαιδευκ-ότος	τῶν	πεπαιδευκ-ότων	
Δοτ.	τῷ	πεπαιδευκ-ότι	τοῖς	πεπαιδευκ-όσι	
Αἰτ.	τὸ	πεπαιδευκ-ός	τὰ	πεπαιδευκ-ότα	

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ μὲ τὴν προσθήκην 1) τοῦ προσφύματος -ωσ- διὰ τὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ, καὶ τοῦ προσφύματος -οσ- διὰ τὰς αὐτὰς πτώσεις τοῦ οὐδετέρου· 2) τοῦ προσφύματος -οι- διὰ πάσης τῆς λοιπᾶς πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου· 3) τοῦ προσφύματος -υ- διὰ τὸ θηλυκόν.

γ') Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως ἰὴ καθὼς τὸ θηλυκὸν πάντων τῶν τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν.

Παθητικὴ φωνή

Ὀριστικῆ.

§ 376.

Ἐνεστώς

παιδεύ-ομαι,	παιδεύ-ῃ,	παιδεύ-εται,
παιδευ-όμεθα,	παιδεύ-εσθε,	παιδεύ-ονται.

Παρατατικὸς

ἐπαιδευ-όμεν,	ἐπαιδεύ-ου,	ἐπαιδεύ-ετο
ἐπαιδευ-όμεθα,	ἐπαιδεύ-εσθε,	ἐπαιδεύ-οντο.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ σχηματίζονται ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων ο καὶ ε καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων, τοῦ μὲν ἐνεστώτος : ἐν. -μαι, -σαι, -ται' πλ. -μεθα, -σθε, -νται' τοῦ δὲ παρατατικοῦ : ἐν. -μην, -σο, -το' πλ. -μεθα, -σθε, -ντο..

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικῆ προσώπου η σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -εσαι, ἢ δὲ -ου ἀπὸ τοῦ -εσο' τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύπτοντα φωνήεντα συναϊροῦνται' τὸ μὲν ε+αι εἰς η, τὸ δὲ ε+ο εἰς ου' π. χ.

παιδεύεσαι = παιδεύε-αι = παιδεύῃ,

ἐπαιδεύεσο = ἐπαιδεύε-ο = ἐπαιδεύου.

§ 377.

Μέσος μέλλων

παιδεύσ-ομαι,	παιδεύσ-ῃ.	παιδεύσ-εται
παιδευσ-όμεθα,	παιδεύσ-εσθε,	παιδεύσ-ονται.

Ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικὸς, ἦτοι ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

§ 378.

Μέσος ἀόριστος α'.

ἐπαιδευσ-άμην,	ἐπαιδεύσ-ω,	ἐπαιδεύσ-ατο,
ἐπαιδευσ-άμεθα,	ἐπαιδεύσ-ασθε,	ἐπαιδεύσ-αντο.

α') Ὁ μέσος ἀόριστος α' σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ ἐνεργητικὸς αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνηέντος α καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παρατατικοῦ.

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ασο· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὸ συμπύπτοντα φωνήεντα α+ο συναιροῦνται εἰς ω· π.χ. ἐπαιδεύσασα ἐπαιδεύσα-ο=ἐπαιδεύσω.

§ 379.

Παρακείμενος

πεπκίδε-ομαι,	πεπκίδεου-σσι,	πεπκίδεου-ται,
πεπκιδεύ-μεθα,	πεπκίδεου-σθε,	πεπκίδεου-νται.

Ὑπερσυντέλικος

ἐ-πεπκιδεύ-μην,	ἐ-πεπκίδεου-σο,	ἐ-πεπκίδεου-το,
ἐ-πεπκιδεύ-μεθα,	ἐ-πεπκίδεου-σθε,	ἐ-πεπκίδεου-ντο.

α') Ὁ παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται ἄνευ χρονικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων.

β') Προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις, εἰς μὲν τὸν παρακείμενον αἱ τοῦ ἐνεστώτος, εἰς δὲ τὸ ὑπερσυντέλικον αἱ τοῦ παρατατικοῦ.

§ 380.

Παθητικὸς μέλλων α'.

παιδευ-θήσ-ομαι,	παιδευ-θήσ-η,	παιδευ-θήσ-εται,
παιδευ-θήσ-όμεθα,	παιδευ-θήσ-εσθε,	παιδευ-θήσ-ονται.

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθ. μέλλοντος α' τὸ ῥηματικὸν θεματικὸν ἐνισχύεται διὰ τοῦ χρονικοῦ θέματος θησ· εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπον σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ κατάληξεις τοῦ ἐνεστώτος.

§ 381.

Παθητικὸς ἀόριστος α'.

ἐπαιδεύ-θη-ν,	ἐπαιδεύ-θη-ς,	ἐπαιδεύ-θη-
ἐπαιδεύ-θη-μεν,	ἐπαιδεύ-θη-τε,	ἐπαιδεύ-θη-σαν.

α') Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθ. ἀόριστου α' τὸ ῥηματικὸν θεματικὸν ἐνισχύεται διὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος θη· εἰς τὸ τοιοῦτοτρόπον σχηματισθὲν χρονικὸν θέμα προστίθενται αἱ κατάληξεις τῶν παθητικῶν γομένων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (τοῦ ὑπερσυντέλικου).

β') Ὁ παθ. ἀόριστος σχηματίζεται ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων.

§ 382.

Τετελεσμένος μέλλων

γεγράφομαι,	γεγράψ-η,	γεγράψ-εται,
γεγραψ-όμεθα,	γεγράψ-εσθε,	γεγράψ-ονται, ἤ

γεγραμμένος, -η, -ον ἔσομαι, ἔσῃ, ἔσται,
 γεγραμμένοι, -αι, -α ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται.

Ὁ τετελεσμένος μέλλον τῆς παθ. φωνῆς σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἦτοι α') μονολεκτικῶς· γεγράφωμαι (γεγραφ-σ-ομαι) καὶ β') περιφραστικῶς· γεγραμμένος ἔσομαι (ἴ. § 360).

§ 383. Αἱ κυρίως καταλήξεις τῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς διαρροῦνται εἰς δύο σειράς, εἰς τὰς καταλήξεις τῶν ἀρκτικῶν χρόνων, ἦτοι τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ μέλλοντος (μέσου καὶ παθητικοῦ), καὶ εἰς τὰς καταλήξεις τῶν παραγομένων χρόνων, ἦτοι τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ μέσου ἀόριστου καὶ τοῦ ὑπερουντελικοῦ.

Καταλήξεις ἀρκτ. χρόνων
 α' -μαι, β' -σαι, γ' -ται
 » -μεθα, » -σθε, » -νται.

Καταλήξεις παραγ. χρόνων
 α' -μην, β' -σο, γ' -το
 » -μεθα, » -σθε, » -ντο.

Ὑποτακτικῆ.

§ 384.

Ἐνεστώς

παιδεύ-ωμαι,	παιδεύ-ῃ,	παιδεύ-ῆται,
παιδευ-ώμεθα,	παιδευ-ῆσθε,	παιδευ-ώνται.

Μέσος ἀόριστος α'.

παιδεύσ-ωμαι	παιδεύσ-ῃ,	παιδεύσ-ῆται,
παιδευσ-ώμεθα,	παιδεύσ-ῆσθε,	παιδεύσ-ώνται.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς παθητ. φωνῆς σχηματίζονται ἐκ τῶν θεματικῶν φωνηέντων, τῶν ἐγκλιτικῶν καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ὀριστικῆς, ὅπως αἱ καταλήξεις τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἴ. § 363).

β') Ἡ κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου -ῆ- σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ -ῆσαι· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὸ δὲ -ῆαι συναίρεται εἰς ῆ.

§ 385.

Παρακείμενος

πεπαιδευμένος, πεπαιδευμένη, πεπαιδευμένον ὦ, ῆς, ῆ'
 πεπαιδευμένοι, πεπαιδευμένοι, πεπαιδευμένα ὦμεν, ἦτε, ὦσι.

Ὁ παθ. παρακείμενος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ εἰμί.

§ 386. Παθητ. ἀόριστος α'.

παιδευθῶ,	παιδευθῆς,	παιδευθῆ,
παιδευθῶμεν,	παιδευθῆτε,	παιδευθῶσι.

Ὁ παθητικὸς ἀόριστος τῆς ὑποτακτικῆς σχηματίζεται συνηρημένως, ἦτοι εἰς τὸ χρονικὸν θέμα αὐτοῦ προσκολλῶνται αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς: π.χ. παιδευθή-ω = παιδευθῶ.

Εὐκτική.

§ 387.	Ἐνεστῶς	
παιδευ-οίμην,	παιδεύ-οιο,	παιδεύ-οιτο,
παιδευ-οίμεθα,	παιδεύ-οίσθε,	παιδεύ-οιντο.

Μέσος μέλλον.

παιδευσ-οίμην,	παιδεύσ-οιο,	παιδεύσ-οιτο,
παιδευσ-οίμεθα,	παιδεύσ-οίσθε,	παιδεύσ-οιντο.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ο, ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων.

§ 388. Μέσος ἀόριστος α'.

παιδευσ-αίμην,	παιδεύσ-αιο,	παιδεύσ-αιτο,
παιδευσ-αίμεθα,	παιδεύσ-αίσθε,	παιδεύσ-αιντο.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ μέσου ἀορίστου α' τῆς εὐκτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α, τοῦ ἐγκλιτικοῦ ι καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων.

§ 389. Παρακείμενος

πεπαιδευμένος,	πεπαιδευμένη,	πεπαιδευμένον	εἶην, εἶης, εἶη·
πεπαιδευμένοι,	πεπαιδευμένοι,	πεπαιδευμένα	εἶμεν, εἶτε, εἶεν.

Ὁ παθ. παρακείμενος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται περιφραστικῶς, ἦτοι ἐκ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ῥήματος εἶμι.

§ 390. Παθ. ἀόριστος α'.

παιδευθε-ίη-ν,	παιδευθε-ίη-ς,	παιδευθε-ίη,
παιδευθε-ίη-μεν,	παιδευθε-ίη-τε,	παιδευθε-ίη-σαν
καὶ παιδευθε-ἶ-μεν,	παιδευθε-ἶ-τε,	παιδευθε-ἶ-εν.

α') Ὁ παθ. ἀόριστος τῆς εὐκτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ, τοῦ λήγοντος εἰς θε, ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνη-

έντων *ιη* καὶ ἐκ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς (τοῦ ὑπερσυντελικού).

β') Ὁ πληθυντικός (καὶ δοῦλος) ἀριθμὸς δύναται νὰ λάβῃ ἀντὶ τῶν ἐγκλιτικῶν *ιη* μόνον τὸ *ι'* τότε τὸ τρίτον πληθ. πρόσωπον λαμβάνει τὴν κατάληξιν *-εν* ἀντὶ τῆς *-σαν* : παιδευθε-*ι-εν*.

Προστακτική.

§ 391.

Ἐνεστῶς

- παιδεύ-ου, παιδευ-έσθω,
— παιδεύ-εσθε, παιδευ-έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν.

α') Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τῆς προστακτικῆς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *ε* καὶ τῶν ἐξῆς κυρίως καταλήξεων : ἐν. ἀριθμ. β' -σο, γ' -σθω· πλ. ἀριθμ. β' -σθε, γ' -σθων ἢ σθωσαν.

β') Ἡ κατάληξις τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου *-ου* σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ *-εσο*· τὸ *σ* μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὸ *ε* + *ο* συναρῶνται εἰς *ου*· παιδεύεσο = παιδεύεο = παιδεύου.

§ 392.

Μέσος ἀόριστος α'

- παιδευσ-αι, παιδευσ-άσθω,
— παιδεύσ-ασθε, παιδευσ-άσθων ἢ παιδευσ-άσθωσαν.

Αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ μέσου ἀόριστου α' σχηματίζονται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος *α* καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς, ἐκτὸς τοῦ β' ἐνικοῦ προσώπου, τὸ δὲ ποῖον σχηματίζεται ἀνωμάλως.

§ 393.

Παρακείμενος

- πεπαιδευ-σο, πεπαιδεύ-σθω,
— πεπαιδευ-σθε, πεπαιδεύ-σθων ἢ πεπαιδεύ-σθωσαν.

Ὁ παρακείμενος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 394.

Παθητικός ἀόριστος α'.

- παιδεύθη-τι, παιδευθή-τω,
— παιδεύθη-τε, παιδευθέ-ντων ἢ παιδευθή-τωσαν.

α') Ὁ παθητικός ἀόριστος τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ χρονικοῦ θέματος αὐτοῦ καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

β') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον ἔχει δύο τύπους, μακρότερον καὶ βραχύτερον· ὁ βραχύτερος τύπος σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ λήγοντος εἰς θε : παιδευθέ-ντων.

γ') Ἡ κυρίως κατάληξις τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου εἶναι -θι, ἐστράπη δὲ εἰς -τι ἕνεκα τοῦ δευτέρου τῆς προηγουμένης συλλαβῆς -θη (πρὸ. § 95, β').

§ 395.

Ἀπαρέμφατος.

α'). Ἐνεστώς· παιδεύ-εσθαι· ἢ κατάληξις -εσθαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ε καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως τῆς ἀπαρεμφάτου -σθαι.

β'). Μέσος μέλλων· παιδεύσ-εσθαι· ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος.

γ'). Μέσος ἀόριστος α'. παιδεύσ-ασθαι· ἢ κατάληξις -ασθαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος α καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -σθαι.

δ'). Παρακείμενος, πεπαιδευ-σθαι· ἢ κατάληξις -σθαι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

ε'). Παθ. μέλλων· παιδευθήσ-εσθαι· ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος -εσθαι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος.

ς'). Παθ. ἀόριστος· παιδευθῆ-ναι· ἢ κατάληξις -ναι προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθητ. ἀορίστου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

§ 396.

Μετοχή.

α') Ἐνεστώς· ὁ παιδευ-όμενος, ἡ παιδευ-ομένη, τὸ παιδευ-όμενον· θεματικὸν φωνήεν ο, κυρίως κατάληξις -μένος, μένη, μένον, κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς δευτέρας κλίσεως.

β'). Μέσος μέλλων· ὁ παιδευσ-όμενος, ἡ παιδευσ-ομένη, τὸ παιδευσ-όμενον· ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος.

γ'). Μέσος ἀόριστος α'. ὁ παιδευσ-άμενος, ἡ παιδευσ-αμένη, τὸ παιδευσ-άμενον· θεματικὸν φωνήεν α καὶ ἢ κυρίως κατάληξις -μένος, -μένη, -μένον.

δ'). Παρακείμενος· ὁ πεπαιδευ-μένος, ἡ πεπαιδευ-μένη, τὸ πεπαιδευ-μένον· ἢ κυρίως κατάληξις -μενος, -μενη, -μενον προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

ε'). Παθητικὸς μέλλων· ὁ παιδευθησ-όμενος, ἡ παιδευθησ-ομένη, τὸ παιδευθησ-όμενον· ἢ κατάληξις τοῦ ἐνεστώτος προστίθεται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ παθ. μέλλοντος.

Παθ. ἄοριστος ὁ παιδευθεῖς, ἡ παιδευθεῖσα, τὸ παιδευθέν.

§ 397. Κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον τῆς γ' κλίσεως.

Ἐν. κ. Κλ. ὁ παιδευθεῖς ἡ παιδευθεῖσα τὸ παιδευθέν

Γεν. τῶ παιδευθέ-ντ-ος τῆς παιδευθείσης τοῦ παιδευθέντος

Ἐν. οἱ παιδευθέ-ντ-ες αἱ παιδευθεῖσαι τὰ παιδευθέντα

Γεν. τῶν παιδευθέντων τῶν παιδευθεισῶν τῶν παιδευθέντων

Δοτ. τοῖς παιδευθεῖσι ταῖς παιδευθείσαις τοῖς παιδευθεῖσι

α) Ἡ μετοχὴ τοῦ παθ. ἄοριστου σχηματίζεται ἐκ τοῦ εἰς -θε-

ντος χρονικοῦ θέματος τῇ προσλήψει τοῦ προσφύματος ντ.

β) Ἐν τῇ ὀνομαστικῇ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τῇ δοτικῇ τοῦ πληθυντι-

μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ τ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν, τὸ δὲ

αὐτοῦ φωνῆεν ε ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς εἰ (ἴ. § 110. β').

γ) Τὸ θηλυκὸν σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως

ἔπως τὸ θηλυκὸν τοῦ πᾶς (ἴ. § 214, γ'), ἤτοι παιδευθέντ-ιᾶ=

δευθενσα=παιδευθεῖσα.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 398. Κυρίως καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ εἶναι αἱ ἐξῆς:

Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ἀρκετικῶν χρόνων

Παραγομένων χρόνων

πρῶσωπον -τον, γ' πρόσ. -τον β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσ. -την

Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -τον, γ' πρόσωπον -των.

Παθητικὴ φωνή.

Ἀρκετικῶν χρόνων.

Παραγομένων χρόνων.

πρός. -σθον, γ' πρόσ. -σθον β' πρόσ. -σθον, γ' πρόσ. -σθην

Προστακτικῆς: β' πρόσωπον -σθον, γ' πρόσωπον -σθων.

α) Αἱ κυρίως καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ προσκολλῶνται εἰς

θέμα ἔπως αἱ λοιπαὶ καταλήξεις τοῦ αὐτοῦ χρόνου τῆς αὐτῆς ἐγ-

σεως.

β) Θεματικὸν φωνῆεν ἢ ἐγκλιτικὸν παρεντίθεται συμφώνως πάν-

πρὸς τὸ β' πληθ. πρόσωπον π.χ. ὄριστ. ἐνεστ. ἐνεργ. παι-

ε-τον, παθ. παιδεύ-ε-σθον παρατ. ἐνεργ. ἐπαιδεύ-ε-τον, ἐπαι-

έ-την. παθ. ἐπαιδεύ-ε-σθον, ἐπαιδευ-έ-σθην ὑποτακτ. ἐνεστ.

γ. παιδεύ-η-τον, παθ. παιδεύ-η-σθον ἐνκτ. παιδεύ-οι-τον, παι-

οί-την παθ. παιδεύ-οι-σθον, παιδευ-οί-σθην προστακτ. παι-

ε-τον, παιδευ-έ-των παθ. παιδεύ-ε-σθον, παιδευ-έ-σθων κτλ.

	Ὄριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώς	παιδεύ-ω παιδεύ-εις παιδεύ-ει παιδεύ-ομεν παιδεύ-ετε παιδεύ-ουσι(ν)	παιδεύ-ω παιδεύ-ῃς παιδεύ-ῃ παιδεύ-ομεν παιδεύ-ητε παιδεύ-ωσι(ν)	παιδεύ-οιμι παιδεύ-οις παιδεύ-οι παιδεύ-οιμεν παιδεύ-οιτε παιδεύ-οιεν
Παρατατικός	ἐπαιδευ-ον ἐπαιδευ-ες ἐπαιδευ-ε ἐπαιδεύ-ομεν ἐπαιδεύ-ετε ἐπαιδευ-ον		
Μέλλων	παιδεύ-σ-ω παιδεύ-σ-εις παιδεύ-σ-ει παιδεύ-σ-ομεν παιδεύ-σ-ετε παιδεύ-σ-ουσι		παιδεύ-σ-οιμοι παιδεύ-σ-οις παιδεύ-σ-οι παιδεύ-σ-οιμεν παιδεύ-σ-οιτε παιδεύ-σ-οιεν
Ἀόριστος	ἐπαιδευ-σ-α ἐπαιδευ-σ-ας ἐπαιδευ-σ-ε ἐπαιδεύ-σ-αμεν ἐπαιδεύ-σ-ατε ἐπαιδευ-σ-αν	παιδεύ-σ-ω παιδεύ-σ-ῃς παιδεύ-σ-ῃ παιδεύ-σ-ομεν παιδεύ-σ-ητε παιδεύ-σ-ωσι	παιδεύ-σ-αιμι παιδεύ-σ-αις ἢ-σ-ειάς παιδεύ-σ-αι ἢ-σ-εie παιδεύ-σ-αιμεν παιδεύ-σ-αιτε παιδεύ-σ-αιεν ἢ-σ-εiαν
Παρακείμενος	πεπαιδευ-κ-α πεπαιδευ-κ-ας πεπαιδευ-κ-ε πεπαιδεύ-κ-αμεν πεπαιδεύ-κ-ατε πεπαιδεύ-κ-ασι(ν)	πεπαιδεύ-κ-ω κ.τ.λ. ἢ πεπαιδευκῶς } ὦ πεπαιδευκυῖα } ῃς πεπαιδευκός } ῃ κτλ.	πεπαιδεύ-κ-οιμι κτλ. ἢ πεπαιδευκῶς } εἶην πεπαιδευκυῖα } εἶης πεπαιδευκός } εἶη κτλ.
Ὑπερσυντέλικος	ἐπεπαιδεύ-κ-ειν ἐπεπαιδεύ-κ-εις ἐπεπαιδεύ-κ-ει ἐπεπαιδεύ-κ-ειμεν ἐπεπαιδεύ-κ-εiτε ἐπεπαιδεύ-κ-εσαν		

Προστακτική	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
παιδευ-ε παιδευ-έτω παιδεύ-ετε παιδευ-όντων ἢ παιδευ-έτωσαν	παιδεύ-ειν	δ παιδεύ-ων ἢ παιδεύ-ουσα τὸ παιδεύ-ον
~~παιδευ-ομαι~~	~~παιδεύ-ομαι~~	~~δ παιδεύ-ομαι~~
παιδευ-σ-ον παιδευ-σ-άτω παιδεύ-σ-ατε παιδευ-σ-άντων ἢ παιδευ-σ-άτωσαν	παιδεύ-σ-ειν παιδεύ-σ-αι	δ παιδεύ-σ-ων ἢ παιδεύ-σ-ουσα τὸ παιδεύ-σ-ον δ παιδεύ-σ-ας ἢ παιδεύ-σ-ασα τὸ παιδεύ-σ-αν
πεπαιδευκῶς } ἴσθι πεπαιδευκυῖα } πεπαιδευκός } ἔστω πεπαιδευκότες } ἔστε πεπαιδευκυῖαι } ἔστων ἢ πεπαιδευκότα } ἔστωσαν	πεπαιδευ-κ-έναι	δ πεπαιδευ-κ-ῶς ἢ πεπαιδευ-κ-υῖα τὸ πεπαιδευ-κ-ός

§ 400. Κλίσιν βαρυτόνου

α) Παθητικὴ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ
Ἐνεστώς	παιδεύ-ομαι παιδεύ-ῃ παιδεύ-εται παιδευ-όμεθα παιδεύ-εσθε παιδεύ-ονται	παιδεύ-ομαι παιδεύ-ῃ παιδεύ-ηται παιδευ-όμεθα παιδεύ-ησθε παιδεύ-ονται	παιδευ-οίμην παιδεύ-οιο παιδεύ-οιτο παιδευ-οίμεθα παιδεύ-οισθε παιδεύ-οιντο
Παρατατικ.	ἐπαιδευ-οίμην ἐπαιδεύ-ου ἐπαιδεύ-ετο ἐπαιδευ-όμεθα ἐπαιδεύ-εσθε ἐπαιδεύ-οντο		
Μέσ. μέλλ.	παιδεύ-σ-ομαι παιδεύ-σ-ῃ παιδεύ-σ-εται παιδευ-σ-όμεθα παιδεύ-σ-εσθε παιδεύ-σ-ονται		παιδευ-σ-οίμην παιδεύ-σ-οιο παιδεύ-σ-οιτο παιδευ-σ-οίμεθα παιδεύ-σ-οισθε παιδεύ-σ-οιντο
Μέσ. ἰόρ.	ἐπαιδευ-σ-αίμην ἐπαιδεύ-σ-ω ἐπαιδεύ-σ-ατο ἐπαιδευ-σ-αίμεθα ἐπαιδεύ-σ-ασθε ἐπαιδεύ-σ-αντο	παιδεύ-σ-ομαι παιδεύ-σ-ῃ παιδεύ-σ-ηται παιδευ-σ-όμεθα παιδεύ-σ-ησθε παιδεύ-σ-ονται	παιδευ-σ-αίμην παιδεύ-σ-αιο παιδεύ-σ-αιτο παιδευ-σ-αίμεθα παιδεύ-σ-αισθε παιδεύ-σ-αιντο
Παραεὶμ.	πεπαιδευ-μαι πεπαιδευ-σαι πεπαιδευ-ται πεπαιδευ-μεθα πεπαιδευ-σθε πεπαιδευ-νται	πεπαιδευμένος } ὦ πεπαιδευμένη } ἧς πεπαιδευμένον } ἧ πεπαιδευμένοι } ὦμεν πεπαιδευμένα } ἧτε πεπαιδευμένα } ὦσιν	πεπαιδευμένος } εἶην πεπαιδευμένη } εἶης πεπαιδευμένον } εἶη -μένοι } εἶμεν -μένα } εἶτε -μένα } εἶεν
Ὑπερσυντ.	ἐπεπαιδευ-μην ἐπεπαιδευ-σο ἐπεπαιδευ-το ἐπεπαιδευ-μεθα ἐπεπαιδευ-σθε ἐπεπαιδευ-ντο		
Παθ. μέλλ.	παιδευ-θήσ-ομαι παιδευ-θήσ-ῃ παιδευ-θήσ-εται παιδευ-θήσ-όμεθα παιδευ-θήσ-εσθε παιδευ-θή-ονται		παιδευ-θήσ-οίμην παιδευ-θήσ-οιο παιδευ-θήσ-οιτο παιδευ-θήσ-οίμεθα παιδευ-θήσ-οισθε παιδευ-θήσ-οιντο
Παθ. ἰόρ.	ἐπαιδευ-θή-ν ἐπαιδευ-θή-ς ἐπαιδευ-θή ἐπαιδευ-θή-μεν ἐπαιδευ-θή-τε ἐπαιδευ-θή-σαν	παιδευ-θῶ παιδευ-θής παιδευ-θή παιδευ-θῶμεν παιδευ-θήτε παιδευ-θῶσιν(ν)	παιδευ-θε-ίην παιδευ-θε-ίης παιδευ-θε-ίη παιδευ-θε-ίμεν παιδευ-θε-ίτε παιδευ-θε-ίεν

ῥήματος
φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
παιδεύ-ου παιδευ-έσθω παιδεύ-εσθε παιδευ-έσθων ἢ παιδευ-έσθωσαν	παιδεύ-εσθαι	ὁ παιδευ-όμενος ἢ παιδευ-ομένη τὸ παιδευ-όμενον
	175	
	παιδευ-σ-εσθαι	ὁ παιδευ-σ-όμενος ἢ παιδευ-σ-ομένη τὸ παιδευ-σ-όμενον
παίδευ-σαι παιδευ-σ-άσθω παιδεύ-σ-ασθε παιδευ-σ-άσθων ἢ παιδευ-σ-άσθωσαν	παιδευ-σ-α-σθαι	ὁ παιδευ-σ-άμενος ἢ παιδευ-σ-αμένη τὸ παιδευ-σ-άμενον
πεπαιδευ-σο πεπαιδευ-σθω πεπαιδευ-σθε πεπαιδευ-σθων ἢ πεπαιδευ-σθωσαν	πεπαιδευ-σθαι	ὁ πεπαιδευ-μένος ἢ πεπαιδευ-μένη τὸ πεπαιδευ-μένον
	παιδευ-θῆ-σ-εσθαι	ὁ παιδευ-θη-σ-όμενος ἢ παιδευ-θη-σ-ομένη τὸ παιδευ-θησ-όμενον
παιδεύ-θη-τι παιδευ-θή-τω παιδεύ-θη-τε παιδευ-θέ-ντων ἢ παιδευ-θή-τωσαν	παιδευ-θη-ναι	ὁ παιδευ-θεις ἢ παιδευ-θεισα τὸ παιδευ-θέν

§ 401 Κατὰ τὸ παιδεύω—παιδεύομαι κλίνονται πάντα σχεδὸν τὰ βρύτονα φωνηεντόληκτα· π.χ. ἀριστεύω, βασιλεύω, δουλεύω, ἰππεύω, κινδυνεύω, μνημονεύω, πιστεύω, τοξεύω, κωλύω, ἰδρύνω, μινύω, ἰσχύω, δύω, θύω, λύω, φύω κτλ.

Σημ. 1. Τὸ ῥημάτων κωλύω καὶ μινύω ὁ χαρακτήρ υ εἶναι πανταχοῦ μακρός.

Σημ. 2. Τῶν ῥημάτων λύω, δύω, θύω καὶ φύω ὁ χαρακτήρ υ εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρός, ἄλλοτε δὲ βραχύς· βραχύς εἶναι εἰς τὸν παρκαείμενον, καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον τοῦ λύω.

Σημ. 3. Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων ἀκούω, θραύω, κελεύω, κλήω, κρούω, παύω, πρίω, σείω, χρίω πάντοτε μὲν εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον, συνήθως δὲ καὶ εἰς τὸν παρκαείμενον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτήρα σ· π.χ. ἀκουσθήσομαι -ἠκούσθην -ἠκουσμαι, ἐθραύσθην -τέθραυσμαι, ἐκελεύσθην -κεκέλευσμαι, ἐκλήσθην -κέκλησμαι (καὶ κέκλημαι), ἐκρούσθην -κέκρουσμαι (καὶ κέκρουμαι) ἐπαύσθην (καὶ ἐπαύθην), ἐσεισθην, ἐπρίσθην, ἐχρίσθην κτλ.

Σημ. 4. Τῶν ῥημάτων καίω καὶ κλαίω ὑπάρχουν καὶ τύποι κάω καὶ κλάω· οἱ δὲ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος καν- καὶ κλαν-· π.χ. καύσω - ἔκανσα - κέκαυμαι, κλαύσομαι - ἔκλαυσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

ΧΡΟΝΟΙ ΑΦΩΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώως καὶ παρατακίως.

§ 402. Κατὰ τὸ παιδεύω - παιδεύομαι κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς ἀφωνόληκτα ῥήματα, πλέκω, ἄγω, λήγω, βρέχω, δέχομαι, ψύχω, δρέπω, ἀμείβω, τρίβω, ἀλείφω, γράφω, ἄδω, σπεύδω, πείθω κ. ἄ.

Τῶν ῥημάτων τούτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι συγχρόνως καὶ ῥηματικὸν θέμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ σχηματίζονται καὶ ἄλλοι χρόνοι τοῦ ῥήματος.

§ 403. α') Τῶν περισσοτέρων ἀφωνόληκτων ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς προσ-

φύματος εις τὸ ῥηματικὸν θέμα· παρὰδειγματος χάριν προστίθεται τὸ πρόσφυμα τ εις τὸ θέμα χειλικολήκτων ῥημάτων· κόπ-τ-ω, ῥίπ-τ-ω, κλέπ-τ-ω, καλύπ-τ-ω, βλάπ-τ-ω (ἀπὸ θέματ. βλαβ-, β + τ = πτ), κρύπ-τ-ω (ἀπὸ θέματ. κρυφ-, φ + τ = πτ).

β') Εἰς τὸ θέμα τῶν οὐρανικολήκτων προστίθεται τὸ πρόσφυμα j, ἔπειτα δὲ τὸ οὐρανικὸν μετὰ τοῦ j τούτου τρέπονται εἰς σσ (ῆ τι)· π.χ. χαράσσω ἀπὸ τοῦ χαράκ-j-ω, πλήττω ἀπὸ τοῦ πλήγ-j-ω, πτύσσω ἀπὸ τοῦ πτύχ-j-ω.

γ') Ἐὰν τὸ θέμα λήγη εἰς δ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς γ, ὁ χαρακτήρ οὗτος μετὰ τοῦ προσφύματος j τρέπονται εἰς ζ· π.χ. ἐλπίζω ἀπὸ ἐλπιδ-j-ω, ἀρπάζω ἀπὸ τοῦ ἀρπά-γ-j-ω.

Σημ. Τὸ j τούτου, τὸ ἑποῖον καλεῖται *ιώτ*, εἶναι φθόγγος ὑποθετικός, δηλαδή δὲν παρεδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς γραφῆς, ὡς οἱ ἄλλοι φθόγγοι, ἀλλ' ὑποτίθεται ὑπὲρ τῆς γραμματικῆς καὶ οὕτω ἐξηγῶνται διάφορα φαινόμενα τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς γλώσσης.

Μέλλων καὶ ἄοριστος α', ἐνεργ. καὶ μέσος.

§ 404. Ὁ χαρακτήρ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ ὑφίστανται τὰς ὑπὸ τῆς προσφορᾶς ἐπιβαλλομένης μεταβολάς· ἦτοι:

α') οὐρανικὸν μετὰ τοῦ σ τρέπονται εἰς ξ· π.χ. πλέκω—πλέξω—ἔπλεξα, ἄγω—ἄξω, βρέχω—βρέξω—ἔβρεξα.

β') χειλικὸν μετὰ τοῦ σ τρέπονται εἰς ψ· π.χ. κόπτω—κόψω—ἔκοψα, βλάπτω—βλάψω—ἔβλαψα, γράφω—γράψω—ἔγραψα.

γ') ὀδοντικὸν πρὸ τὸ σ ἀποβάλλεται· π.χ. ἄδω—ἄσομαι—ἤσα, σπεύδω—σπεύσω—ἔσπευσα, πείθω—πείσω—ἔπεισα.

Σημ. 1. Ὁ μέλλων τοῦ ἔχω εἶναι ἔξω ἐκ θέματος ἐχ- (μὲ δασεῖαν), καὶ ὁ μέλλων τοῦ τρέφω εἶναι θρέψω καὶ ὁ ἄοριστος ἔθρεψα ἐκ θέματος θρεφ.

Ἡ μεταβολὴ τοῦ δασέος τῆς ἀρκτικῆς συλλαβῆς εἰς ψιλὸν ἐγίνε καθ' ὃν τρόπον εἰς τὸ ὄνομα θοῖξ γεν. τριχός (ἴ. § 95 β').

Σημ. 2. Τοῦ σπένδω—σπένδομαι ὁ μέλλων εἶναι σπείσω—σπείσομαι καὶ ὁ ἄοριστος ἔσπεισα—ἔσπεισάμην· ὁ σχηματισμὸς εἶναι ἑμαλός: σπενθ-σω, τὸ δ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται =σπεν-σω,

ἀποβάλλεται καὶ τὸ ν πρὸ τοῦ σ, τὸ δὲ ε ἔκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς εἰ = σπείσω κτλ. Ὅμοιως ἐσχηματίσθη ὁ μέλλων τοῦ πάσχω πείσομαι· θέμα πενθ-, πενθομαι=πένσομαι=πεῖσομαι.

§ 405. Ὁ μέλλων τῶν εἰς -ιζω ῥημάτων, ἐὰν μὲν ταῦτα εἶναι δισύλλαδα, σχηματίζεται ὅπως ὁ μέλλων τῶν ἐχόντων χαρακτηριστῆρα δ' π.χ. κτίζω—κτίσω· σχίζω—σχίσω, ἐὰν δὲν εἶναι ὑπερδισύλλαδα, λήγει εἰς -ιῶ -ιοῦμαι καὶ κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα· ὁ δὲ ἀόριστος πάντων τῶν εἰς -ιζω σχηματίζεται ὁμαλῶς κατὰ τὰ ὀδοντικόληκτα· π.χ. νομίζω—νομιῶ—ἐνόμισα, πορίζω—ποριῶ—ἐπόρισα, πορίζομαι—ποριοῦμαι—ἐπορισάμην, λογίζομαι—λογιοῦμαι—ἐλογισάμην κτλ.

Σημ. 1. Τῶν ῥημάτων μάχομαι, παίζω καὶ πίπτω ὁ μέλλων σχηματίζεται συνηρημένος κατὰ τὰ εἰς -εω ῥήματα: μαχοῦμαι, παιξοῦμαι, πεσοῦμαι.

Σημ. 2. Τῶν ῥημάτων βιβάζω καὶ ελαύνω ὁ μέλλων σχηματίζεται συνηρημένος κατὰ τὰ εἰς -αω ῥήματα· π.χ. βιβῶ—βιβᾶς—βιβᾷ, ἐλῶ—ἐλᾶς—ἐλᾷ κτλ.

§ 406. Κλίσις συνηρημένου μέλλοντος εἰς -ῶ (-έω), -οῦμαι(-έομαι)

Ἐνεργητικὴ φωνή.		Παθητικὴ φωνή.	
Ὅριστική.	Εὐκτική.	Ὅριστική.	Εὐκτική.
πορι-ῶ	πορι-οῖμι ἢ οἶην	πορι-οῦμαι	πορι-οίμην
πορι-εῖς	πορι-οῖς ἢ -οἶης	πορι-ῆ	πορι-οῖτο
πορι-εῖ	πορι-οῖ ἢ -οἶη	πορι-εῖται	πορι-οῖτο
πορι-οῦμεν	πορι-οῖμεν	πορι-οῦμεθα	πορι-οῖμεθα
πορι-εῖτε	πορι-οῖτε	πορι-εῖσθε	πορι-οῖσθε
πορι-οῦσι(ν).	πορι-οῖεν	πορι-οῦνται	πορι-οῖντο.
Ἀπαρ.	πορι-εῖν	πορι-εῖσθαι	
Μετ.	πορι-ῶν πορι-οῦσα, πορι-οῦν	πορι-οῦμενος, -οιμένη, -οῦμενον	

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ἐνεργητικός.

§ 407. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ἀφωολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται κατὰ δύο τρόπους, ἢ μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηριστοῦ κ ἢ ἀνευ αὐτοῦ.

Α') Μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῆρος κ σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τῶν ἐχόντων χαρακτηῆρα ὀδοντικόν· π.χ. πείθω, πέπειθ-κα =πέπεικα, νομίζω, νενόμιθ-κα=νενόμικα.

Σημ. Τὸ θ ἢ τὸ δ πρὸ τοῦ κ κανονικῶς ἀποβάλλεται.

Β') Ἄνευ χρονικοῦ χαρακτηῆρος σχηματίζεται ὁ παρακείμενος τῶν ἐχόντων χαρακτηῆρα οὐρανικὸν ἢ χειλικόν.

§ 408. α') Ἄν ὁ χαρακτηῆρ τοῦ ῥήματος εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται συνήθως εἰς δασύ· π.χ. κόπτω—κέκοφα, τρίβω—τέτριφα, πρᾶττω (θέμ. πραγ-)—πέπραχα, πλέκω—πέπλεχα.

β') Ἄν τὸ ριζικὸν φωνῆεν εἶναι ε, τρέπεται συνήθως εἰς ο' ἂν εἶναι εἰ, τρέπεται εἰς οἰ' π.χ. κλέπτω -κέκλοφα, πέμπω -πέπομφα, λείπω -λέλοιπα, ἔοικα (ἐκ θέματος εἰκ-) κτλ.

Σημ. 1. Τοῦ ῥήματος ῥήγνυμαι ὁ παρακείμενος εἶναι ἔρρωγα' ἢ τροπή τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος η εἰς ω εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν τροπήν τοῦ ε εἰς ο.

Σημ. 2. Ὁ χαρακτηῆρ τοῦ ῥήματος ἐνίοτε, ἂν καὶ εἶναι ψιλὸν σύμφωνον ἢ μέσον, δὲν τρέπεται εἰς δασύ· π.χ. ἄγνυμι - ἔαγα, δέρομαι - δέδορκα, λείπω - λέλοιπα, πῆγνυμι - πέπηγα, πλήττομαι - πέπληγα, πρᾶττω - πέπραγα, τήκομαι - τέτηκα, τίκτω (θέμ. τεκ-) - τέτοκα, σήπομαι - σέσηπα, φεύγω - πέφευγα.

§ 409. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) λέγεται πρῶτος μὲν, ὅταν σχηματίζεται μετὰ τοῦ χρονικοῦ χαρακτηῆρος κ ἢ μετὰ τροπῆς τοῦ ψιλοῦ χαρακτηῆρος εἰς δασύ· π.χ. λέλυκα, πέπεικα (τοῦ πείθω), ἤλλικα, τέτριφα (τοῦ τρίβω), πέπομφα (τοῦ πέμπω), πέπραχα (τοῦ πρᾶττω)· δεύτερος δὲ λέγεται, ὅταν φυλάττεται ὁ ψιλὸς χαρακτηῆρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἄτρεπτος· π.χ. τέτηκα, πέπληγα, τέτοκα, πέπραγα κτλ.

Σημ. Ῥήματά τινα ἔχουν δύο παρακειμένους· π.χ. πείθω—πέπεικα καὶ πέποιθα μετὰ διαφόρου ἐννοίας, πρᾶττω—πέπραχα καὶ πέπραγα ἐπίσης μετὰ διαφόρου ἐννοίας.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος μέσος ἢ παθητικός.

§ 410. α') Ὁ παθητικὸς παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται καθὼς καὶ ὁ τῶν φωνηεν-

τολήκτων, ἦτοι διὰ τῆς προσλήψεως τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς παθητικῆς φωνῆς ἄνευ θεματικοῦ φωνήεντος.

β') Μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν καταλήξεων προκύπτουσι μεταβολαί τινες εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥήματος καὶ εἰς τὸ σύμφωνον τῆς καταλήξεως ἐπιδαλλόμεναι ὑπὸ τῆς προφορᾶς καὶ τῆς ἀναλογίας ἦτοι:

1) Ὁ ὀδοντικός χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ ἢ τ (τῶν καταλήξεων -μαι, -μην, -μεθα, -ται, -το) τρέπεται εἰς σ' π.χ. πείθομαι, πέπειθ-μαι = πέπεισμαι, πέπειθ-ται = πέπεισται, νομίζομαι, νενόμιδ-μαι = νενόμισμαι, νενόμιδ-ται = νενόμισται' πρὸ δὲ τοῦ σ (τῶν καταλήξεων -σαι, -σο, -σθε) ἀποβάλλεται' π.χ. πέπειθ-σαι = πέπεισαι, νενόμιδ-σαι = νενόμισαι.

2) Ὁ οὐρανικός χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ τρέπεται εἰς γ' π.χ. πλέκομαι, πέπλεκ-μαι = πέπλεγμαι, ψύχομαι, ἔψυχ-μαι = ἔψυγμαί' πρὸ τοῦ τ τρέπεται εἰς κ' π.χ. ἔψυχ-ται = ἔψυκται, τέταγ-ται = τέτακται' πρὸ τῆς καταλήξεως -σαι ἢ -σο ἐνοῦται μετὰ τοῦ σ εἰς ξ' π.χ. πέπλεκ-σαι = πέπλεξαι, τέταγ-σαι = τέταξαι, ἔψυχ-σαι = ἔψυξαι, ἐπέπλεγ-σο = ἐπέπλεξο κτλ.

3) Ὁ χειλικός χαρακτήρ πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό' π.χ. κόπιομαι, κέκοπ-μαι = κέκομμαι, γράφομαι, γέγραφ-μαι = γέγραμμαι' πρὸ τοῦ τ τρέπεται εἰς π' π.χ. γέγραφ-ται = γέγραπται, τέτριβ-ται = τέτριπται' πρὸ τῆς καταλήξεως -σαι ἢ -σο ἐνοῦται μετὰ τοῦ σ εἰς ψ' π.χ. κέκοπ-σαι = κέκοψαι, τέτριβ-σαι = τέτριψαι, ἐγγράφ-σο = ἐγγράψο.

4) Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σθε ἀποβάλλεται ὡς εὐρισκόμενον μετὰξὺ δύο συμφώνων' ἔπειτα δὲ ὁ μὲν οὐρανικός χαρακτήρ τρέπεται εἰς χ' π.χ. πέπλεκ-σθε = πέπλεχ-θε = πέπλεχθε, τέταγ-σθε = τέταγ-θε = τέταχθε' ὁ δὲ χειλικός χαρακτήρ τρέπεται εἰς φ' π.χ. κέκοπ-σθε = κέκοπ-θε = κέκοφθε, τέτριβ-σθε = τέτριβ-θε = τέτριφθε.

5) Οἷοσδήποτε ἄφωνος χαρακτήρ πρὸ τῆς καταλήξεως τοῦ τρίτου πληθυντικοῦ προσώπου -νται ἢ -ντιο εἶναι ἀσυμβίβαστος μετ' αὐτῆς' ἔθεν τὸ πρόσωπον τοῦτο σχηματίζεται περιφραστικῶς, καὶ τοῦ μὲν παρκακειμένου διὰ τῆς μετοχῆς αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰσί, τοῦ δὲ ὑπερσυντελικοῦ διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ἦσαν' π.χ. κεκομμένοι εἰσί, κεκομμένοι ἦσαν.

§ 411. Τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἰς τὸν παθητ. παρακείμενον (καὶ ὑπερσυντέλικον) μένει ἀμετάβλητον· π. χ. κλέπτομαι—κλέκλεμμαι (ἐνεργ. κέκλοφα), πέμπομαι—πέπεμμαι (ἐνεργ. πέπομφα), λείπομαι—λέλειμμαι (ἐνεργ. λέλοιπα).

Σημ. Τῶν ῥημάτων στρέφομαι, τρέπομαι καὶ τρέφομαι τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἰς τρέπεται κατ' ἐξαιρέσειν εἰς α: ἔστραμμαι, τέτραμμαι, τέθραμμαι.

§ 412. Κλίσεις παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἀφωολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν.

'Οριστικὴ		'Απαρέμφ.	Μετοχὴ
Παρακείμενος καὶ 'Υπερσυντέλ.			
θέμ. πειθ. πέπεισμαι πέπεισαι πέπεισται πεπεισμεθα πέπεισθε πεπεισμένοι εἰσ	ἐπεπείσμην ἐπέπεισο ἐπέπειστο ἐπεπείσμεθα ἐπέπεισθε πεπεισμένοι ἦσαν	πεπεισθαι	ὁ πεπεισμένος ἢ πεπεισμένη τὸ πεπεισμένον
θέμ. πλέκ. πέπλεγμαι πέπλεξαι πέπλεκται πεπλέγμεθα πέπλεχθε πεπλεγμένοι εἰσ	ἐπεπλέγμην ἐπέπλεξο ἐπέπλεκτο ἐπεπλέγμεθα ἐπέπλεχθε πεπλεγμένοι ἦσαν	πεπλέχθαι	ὁ πεπλεγμένος ἢ πεπλεγμένη τὸ πεπλεγμένον
θέμ. γραφ- γέγραμμαι γέγραψαι γέγραπται γεγράμμεθα γέγραφθε γεγραμμένοι εἰσ	ἐγεγράμμην ἐγέγραψο ἐγέγραπτο ἐγεγράμμεθα ἐγέγραφθε γεγραμμένοι ἦσαν	γεγράφθαι	ὁ γεγραμμένος ἢ γεγραμμένη τὸ γεγραμμένον

Σημ. Εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς γίνονται συμπτώσεις συμφώνων, καθὼς εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς

ὀριστικῆς, εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα, καθὼς εἰς τὸ δευτέρον πληθυντικὸν τῆς ὀριστικῆς· π. χ. γέγραφο (ὅπως γέγραφαι) γεγράφθω (ὅπως γέγραφθε) κτλ.

Παθ. μέλλων α' καὶ παθ. ἀόριστος α'.

§ 413. α') Ὁ παθ. μέλλων α' καὶ ὁ παθ. ἀόριστος α' τῶν ἄφω-
νολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται καθὼς καὶ οἱ τῶν φωνηεντολή-
κτων, ἦτοι ὁ μὲν μέλλων τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος
-θησ-, ὁ δὲ ἀόριστος τῇ προσλήψει τοῦ χαρακτῆρος -θη- (θε-).

β') Ὁ ἄφωνος χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος πρὸ τοῦ θ πά-
σχει τὰς ὑπὸ τῆς προσφορᾶς ἐπιβαλλομένας μεταβολάς· ἦτοι :

1) ἐὰν μὲν εἶναι ὀδοντικόν, τρέπεται εἰς σ' π. χ. πείθομαι,
πειθ-θήσομαι = πεισθή-σομαι, ἐπείθ-θην = ἐπείσθην, νομίζομαι,
νομιδ-θήσομαι = νομισθ-ήσομαι, ἐνομιδ-θην = ἐνομίσθην.

2) ἐὰν δὲ εἶναι οὐρανικόν, τρέπεται εἰς χ' π. χ. πλέκομαι, πλεκ-
θήσομαι = πλεχθ-ήσομαι, ἐπλέκθην = ἐπλέχθην· τάττομαι, ταγ-θήσο-
μαι = ταχθ-ήσομαι, ἐτάγ-θην = ἐτάχθην.

3) ἐὰν δὲ εἶναι χειλικόν, τρέπεται εἰς φ' π. χ. πέμπομαι, πέ-
μπ-θήσομαι = πεμφθ-ήσομαι, ἐπέμπ-θην = ἐπέμφθην· ἀμείβομαι,
ἀμειβ-θήσομαι = ἀμειφθ-ήσομαι, ἡμείβ-θην = ἡμείφθην.

Παθ. μέλλων β' καὶ παθ. ἀόριστος β'.

§ 414. Ἀφωνολήκτων τινῶν ῥημάτων ὁ παθ. μέλλων καὶ ὁ
παθ. ἀόριστος σχηματίζονται τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρα-
κτῆρος ἄνευ τοῦ θ, ἦτοι ὁ μὲν μέλλων τῇ προσλήψει τοῦ -ησ-, ὁ
δὲ ἀόριστος τῇ προσλήψει τοῦ -η-. Τοιοῦτοτρόπως σχηματίζόμενοι
οἱ χρόνοι οὗτοι λέγονται δευτέροι· π. χ. γράφομαι, γραφ-ήσ-ομαι,
ἐγράψ-η-ν· κόπιομαι, κοπ-ήσ-ομαι, ἐκόπ-η-ν.

§ 415. α') Τὸ ῥιζικόν φωνῆεν ε εἰς τὸν παθ. μέλλοντα καὶ παθ.
ἀόριστον β' τρέπεται εἰς α' π. χ. βρέχομαι -βραχ-ήσομαι -ἐβράχην,
κλέπτομαι -κλαπ-ήσομαι -ἐκλάπην, πλέκομαι -πλακ-ήσομαι -ἐπλάκην.

Ἐξαιρεῖται τὸ φλέγομαι -ἐφλέγην.

β') Τὸ μακρὸν ῥιζικόν φωνῆεν συστέλλεται εἰς βραχύ, ἦτοι τὸ η
συστέλλεται εἰς ᾱ, τὸ εἰ εἰς ι, τὸ ι καὶ υ μακρὸν εἰς ι καὶ υ βραχύ·
π. χ. πῆγνυμαι (θέμ. πηγ-) -παγ-ήσομαι -ἐπάγην, ῥῆγνυμαι (θέμ. ῥηγ-)

-θαγήσομαι - ἐροάγην, σήπομαι (θέμ. σηπ-) -σαπήσομαι, - ἐσάπην, τήκομαι (θέμ. τηκ-) -τακήσομαι-ἐτάκην, μείγνυμαι (θέμ. μειγ-) -μύγσομαι -ἐμίγην, θλίβομαι (θέμ. θλιβ-) -θλίβήσομαι - θλίβην, πνίγομαι (θέμ. πνιγ-) -πνιγήσομαι -ἐπνίγην, τρίβομαι (θέμ. τριβ-) -τριβήσομαι -ἐτριβην, φρύγομαι (θέμ. φρυγ-) -φρυγήσομαι -ἐφρυγην.

Σημ. Τοῦ ῥήματος πλήττομαι τὸ ριζικὸν φωνῆεν ἢ μένει ἀπαθές ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι ἀπλοῦν, συστέλλεται δὲ κανονικῶς εἰς α βραχύ, ὅταν τὸ ῥήμα εἶναι σύνθετον· π.χ. πληγήσομαι—ἐπλήγην· ἀλλὰ ἐκπλαγήσομαι—ἐξεπλάγην, καταπλάγην—κατεπλάγην.

§ 416. Εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις κλίνονται οἱ χρόνοι οὗτοι ὅπως καὶ οἱ πρῶτοι· μόνον εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς φυλλάττεται ἢ κατάληξις -θι ἄτρεπτος· π.χ. κόπηθι, μίγηθι κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΧΡΟΝΟΙ ΥΓΡΟΛΗΚΤΩΝ ΚΑΙ ἘΝΡΙΝΟΛΗΚΤΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώδες καὶ παρατακτικῶς.

§ 417. Κατὰ τὸ παιδεύω—παιδεύομαι κλίνονται καὶ τὰ ἐξῆς ὑγρόληκτα καὶ ἐνρινόληκτα, ῥήματα, θέλω, δέρω, φέρω, γέμω, νέμω, μένωστένω, βούλομαι, ἐπιμέλομαι καὶ ἄλλα.

Τῶν ῥημάτων τούτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος εἶναι καὶ ῥηματικὸν θέμα, ἤτοι θέμα ἄνευ προσφύματος.

§ 418. Τῶν περισσοτέρων ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ προσφύματος j, καὶ τότε:

α') Ἐὰν ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος εἶναι λ, τὸ j τοῦτο ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό· π.χ. ἀγγέλλω, θέμ. ἀγγελ- ἀγγέλ-j-ω=ἀγγέλλω. Διὰ τοῦτο «τὰ ἔχοντα χαρακτήρα λ ῥήματα γράφονται εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατακτικὸν μὲ δυο λ· π.χ. βάλλω, θάλλω, μέλλω, πάλλω, ποικίλλω, στέλλω, σφάλλω, ψάλλω, ἀγάλλομαι, ἄλλομαι κτλ.

Ἐξαιροῦνται τὰ βούλομαι, ἐπιμέλομαι, θέλω, μέλω (μέλω τινι, μέλει μοι) καὶ ὀφείλω, τὰ ὅποια γράφονται μὲ ἓν λ».

β') Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτήρος ν ἢ ρ ὑπάρχη τὸ φωνῆεν α, τότε τὸ j ὑπερπιδᾷ ὡς φωνῆεν ι πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ οὕτω προκύπτει ἢ διφθογγος αι· π.χ. φαίνω, θέμ. φαν-, φανjω = φαίνω· τεκμαί-

ρομαι, θέμ. τεκμαρ-, τεκμαρῶμαι = τεκμαίρομαι. Τοιαῦτα εἶναι τὰ μελαίνω, ποιμαίνω, αἴρω, καθαίρω, σπαίρω, μαρμαίρω κτλ.

γ') Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ ὑπάρχη τὸ φωνῆεν ε ἢ ι ἢ υ τότε τὸ j ἀφομοιοῦται μετὰ τοῦ χαρακτῆρος ν ἢ ρ, καὶ οὕτω προκύπτει νν ἢ ρρ· ἀκολούθως δὲ τὰ δύο ταῦτα ν ἢ ρ ἀπλοποιοῦνται εἰς ἓν ν ἢ ρ, καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν φωνῆεν ἐκτείνεται· ἀναπληρωτικῶς, ἦτοι τὸ μὲν ε εἰς ει, τὸ δὲ ι εἰς υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρὸν· π.χ. κτείνω (κτεν-j-ω = κτέννω = κτείνω), κρίνω (κρῖν-j-ω = κρῖννω = κρῖνω), πλύνω (πλύν-j-ω = πλύννω = πλύνω), φθείρω, (φθερ-j-ω = φθέρρω = φθείρω). Τοιαῦτα εἶναι τὰ τείνω, ἐγείρω, δλοφύρομαι, σύρω, οἰκτίρω κτλ.

Μέλλων ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 419. Ὁ μέλλων τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς -ῶ -οῦμαι, ἦτοι κατὰ τὰ εἰς -εω συνηρημένα ῥήματα· π.χ. ἀγγέλλω -ἀγγελῶ, ἀμύνομαι -ἀμυνοῦμαι.

Ὁ μέλλων οὗτος λέγεται συνηρημένος καθὼς καὶ ὁ τῶν εἰς -ίξω ῥημάτων (τ. § 406) ¹⁾.

§ 420. Ὡς ἀπὸ θέματος ὑγρολήκτου καὶ ἐνρινολήκτου σχηματισθέντες ἐξηγοῦνται οἱ ἐξῆς μέλλοντες· τοῦ ἀπόλλυμι καὶ ἀπόλλυμαι, ἀπολῶ καὶ ἀπολοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος ἀπολ-, τοῦ ὀμνυμι ὀμοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος ὀμ-, τοῦ ἀποθνήσκω ἀποθανοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος ἀποθαν-, τοῦ τρέχω δραμοῦμαι ὡς ἀπὸ θέματος δραμ-, τοῦ λέγω ἐρῶ ὡς ἀπὸ θέματος ἐρ-.

Ἄοριστος α', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 421. Ὁ ἄοριστος α' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται κατὰ τὸ φαινόμενον ἄνευ σ, ἐκτεινομένου τοῦ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος βραχέος φωνήεντος εἰς μακρὸν· ἐκτείνεται δὲ

1) Ὁ σχηματισμὸς τοῦ μέλλοντος τούτου ἐξηγεῖται ὡς ἐξῆς· εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα προσετέθη τὸ πρόσφωμα -εσ- : ἀγγελ-εσ-ω· τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀπεδλήθη εἰς παλαιότετους χρόνους καὶ κατόπιν ἔγινε συναίρεσις τῶν συμπεσόντων φωνηέντων: ἀγγελέω = ἀγγελῶ.

α') τὸ α βραχὺ εἰς η' ἢ εἰς α μακρόν, ἂν προηγῆται αὐτοῦ ε, ι ἢ ρ' π.χ. φαίνω—ἔφηνα, λυμαίνομαι—ἐλυ-μηνάμην, λεαίνω—ἐλέ-ἄνα, μαιίνω—ἐμίῃνα, μαραίνω—ἐμάρῃνα.

β') τὸ ε εἰς εἰ' π.χ. μένω—ἔμεινα, ἀγγέλλω—ἤγγειλα, ἐγείρω, (θεμ. ἐγεῖρ-) -ἤγειρα κτλ.

γ') τὸ ι καὶ υ βραχὺ εἰς ι καὶ υ μακρόν π.χ. κρίνω (θέμ. κρίν-) —ἐκρίνα, ἀποκρίνομαι—ἀπεκρινάμην, ἀμύνω (θέμ. ἀμύν-) ἤμυνα, ἀμύνομαι—ἤμυνάμην κτλ. ¹⁾.

§ 422. α') Τῶν ῥημάτων κερδαίνω, κοιλαίνω, λευκαίνω τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς α μακρόν, ἂν καὶ δὲν προηγῆται ε, ι ἢ ρ: ἐκέρδαῖνα ἐκοίλαῖνα, ἐλεύκαῖνα.

β') Καὶ τῶν ῥημάτων ἄλλομαι καὶ αἴρω τὸ α τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἄλ- καὶ ἄρ- ἐκτείνεται εἰς α μακρόν, εἰς δὲ τὴν ὀριστικὴν γίνεται η ἕνεκα τῆς ἀυξήσεως: ἠλάμην, ὕποτ. ἄλωμαι, ἄπαρ. ἄλασθαι, μετοχ. ἀλάμενος· ἦρα, προστ. ἄρον, ἄπαρ. ἄραι κτλ.

γ') Τοῦ ῥήματος καθαίρω ὁ ἀόριστος εἶναι ἐκάθαρα καὶ ἐκάθηρα.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ἐνεργητικός.

§ 423. Ὁ ἐνεργ. παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης· σχηματίζεται δὲ οὗτος τῇ προσλήψει τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος κ' π.χ. ἀγγέλλω—ἤγγειλα, αἴρω—ἦρα, σύρω—σέσυρα, φαίνω—πέφαγκα.

§ 424. Παρακείμενοι τινες σχηματίζονται καὶ ἄνευ τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος κ' οὗτοι δὲ ὀνομάζονται δεύτεροι παρακείμενοι (ἴ. § 409) π.χ.

α') τοῦ φαίνομαι ὁ παρακείμενος εἶναι πέφηνα καὶ τοῦ μαινομαι μέμηνα· τῶν ῥημάτων τούτων τὸ ριζικὸν φωνῆεν α ἐξετάθη εἰς η (φαν- = φην, μαν- = μην-).

β') τοῦ ἀποκτείνω ὁ παρακείμενος εἶναι ἀπέκτονα καὶ τοῦ

1) Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἀόριστου τούτου ἐξηγεῖται ὡς ἐξῆς· εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα προσετέθη ὁ χρονικὸς χαρακτῆρ σ καθὼς καὶ εἰς τὸν ἀόριστον τῶν ἄλλων ῥημάτων: ἔφαν-σ-α, ἔμεν-σ-α, ἤγγελ-σ-α· κατόπιν δέ, εἰς παλαιστοτάτους χρόνους, τὸ σ τοῦτο ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ προηγούμενον ὑγρὸν ἢ ἐνρινον: ἔφανα, ἔμενα, ἤγγελα· ἔπειτα δὲ ἀπεβλήθη τὸ ἕτερον τῶν ὑγρῶν ἢ ἐνρινῶν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ βραχὺ φωνῆεν ἐξετάθη ἀνάπληρωτικῶς εἰς μακρόν· ἐφηνα, ἔμεινα, ἤγγειλα

φθείρω ἔφθορα· τῶν ῥημάτων τούτων τὸ ριζικὸν φωνῆεν εἰ ἐτράπη εἰς ο (κτεν=κτον-, φθερ=φθορ-) Ἐπίσης καὶ τοῦ ῥήματος γίγνομαι ὁ παρακείμενος εἶναι γέγονα, ἐκ θέματος γεν-.

Παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος μέσος ἢ παθητικός.

§ 425. Ὁ παθητικός παρακείμενος (καὶ ὑπερσυντέλικος) τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων εἶναι συχνότατος· σχηματίζεται δὲ ὅπως καὶ τῶν ἄλλων ῥημάτων, ἤτοι τῇ προσλήψει τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς μέσης φωνῆς.

Μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν καταλήξεων, ἐν τῇ συμπλοκῇ τοῦ χαρακτήρος μετὰ τῶν καταλήξεων, προκύπτουν φωνητικαὶ τινες μεταβολαί, ἤτοι·

α') Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σθε, ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων, ἀποβάλλεται· π.χ. ἠγγελ-σθε=ἠγγελθε, ἔφθαρ-σθε=ἔφθαρθε, παρώξυν-σθε=παρώξυνθε, μεμάραν-σθε=μεμάρανθε.

β') Ὁ χαρακτὴρ ν τῶν εἰς -αίνομαι καὶ -ύνομαι ῥημάτων πρὸ τοῦ μ τῶν καταλήξεων πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς.

1) ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὸ· π.χ. παροξύνομαι παρώξυν-μαι=παρώξυμαι, καταισχύνομαι κατήσχυν-μαι=κατήσχυμαι, ξηραίνομαι ἐξήραν-μαι=ἐξήραμαι, ἀπαμβλύνομαι ἀπήμβλυν-μαι=ἀπήμβλυμαι κτλ.

2) συνηθέστερον ἀποβάλλεται καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἐμφανίζεται σ· π.χ. μολύνομαι—μεμόλυμαι, ἠδύνομαι—ἠδυμαι, φαίνομαι—πέφασμαι, λυμαίνομαι—λεύμασμαι, σημαίνομαι—σεσήμασμαι, θερμαίνομαι—τεθέρμασμαι, ὑφαίνομαι—ὑφασμαι, λευκαίνομαι—λελεύκασμαι, πλατύνομαι—πεπλάτυμαι κτλ.

3) εἰς τινὰ ῥήματα σχηματίζεται ὁ παρακείμενος κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους· π.χ. ἐκθηλύνομαι—ἐκτεθήλυμαι καὶ ἐκτεθήλυσαι, ἀποσκληρύνομαι—ἀπεσκληρύμμαι καὶ ἀπεσκληρύσαι, μαραίνομαι—μεμάραμαι καὶ μεμάρασαι κ. ἄ.

§ 426. Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται περιφραστικῶς, καθὼς καὶ τῶν ἀφωολήκτων π.χ. ἠγγελέμενοι εἰσὶν—ἠγγελέμενοι ἦσαν, πεφασμένοι εἰσὶ—πεφασμένοι ἦσαν, ἀπεσκληρυνμένοι εἰσὶν—ἀπεσκληρυνμένοι ἦσαν. (ἴ § 410, β', 5).

Παθητ. μέλλον καὶ ἀόριστος.

§ 427. Ὁ παθ. μέλλον καὶ ἀόριστος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται καθὼς καὶ τῶν φωνηεντολήκτων· π. χ. ἀγγέλλομαι—ἀγγελθήσομαι—ἡγγέλθην, μολύνομαι—μολυνθήσομαι—ἐμολύνθην, θερμαίνομαι—θερμανθήσομαι—ἐθερμάνθην, φαίνομαι—φανήσομαι—ἐφάνην, στέλλομαι—σταλήσομαι—ἐστάλην.

§ 428. Κλίσις παρκειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων εἰς τὴν παθ. φωνήν.

Ὀριστικὴ Παρκειμένος καὶ Ὑπερσυντέλ.		Ἀπαρέμφ.	Μετοχὴ
θέμ. καθαρ.			
κεκάθαρμαι κεκάθαρσαι κεκάθαρται κεκαθάρμεθα κεκάθαρθε κεκαθαρμένοι εἰσὶ	ἐκεκαθάρμην ἐκεκάθαρσο ἐκεκάθαρτο ἐκεκαθάρμεθα ἐκεκάθαρθε κεκαθαρμένοι ἦσαν	κεκαθάρθαι	ὁ κεκαθαρμένος ἢ κεκαθαρμένη τὸ κεκαθαρμένον
θέμ. ὄξυν-			
παρῶξυμαι παρῶξυσαι παρῶξυνται παρῶξύμεθα παρῶξυνθε παρῶξυμένοι εἰσὶ	παρῶξύμην παρῶξυσο παρῶξυντο παρῶξύμεθα παρῶξυνθε παρῶξυμένοι ἦσαν	παρῶξύνθαι	ὁ παρῶξυμένος ἢ παρῶξυμένη τὸ παρῶξυμένον
θέμ. φαν-			
πέφασμαι πέφασσαι πέφασνται πεφάσμεθα πέφασθε πεφασμένοι εἰσὶ	ἐπεφάσμη ἐπέφασσο ἐπέφασντο ἐπεφάσμεθα ἐπέφασθε πεφασμένοι ἦσαν	πεφάνθαι	ὁ πεφασμένος ἢ πεφασμένη τὸ πεφασμένον

Σημ. Εἰς τὸ δευτέρον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς γίνονται συμπτώσεις συμφώνων, καθὼς εἰς τὸ δευτέρον ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς· εἰς πάντα δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα, καθὼς εἰς τὸ δευτέρον πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς· π. χ. κεκάθαρσο, πέφανσο (ὅπως κεκάθαρσαι, πέφανσαι)· κεκαθάρθω, πεφάνθω (ὅπως κεκάθαρθε πέφανθε) κτλ.

Ἐξαιρέσεις.

§ 429. α') Τῶν ῥημάτων κρίνω, κλίνω καὶ πλύνω ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος (ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς), ὁ παθητικὸς μέλλων καὶ ἄοριστος σχηματίζονται ἀπὸ θεμάτων κλι-, κρι-, πλυ-, δηλαδὴ ἀποδαλλομένου τοῦ χαρακτηῆρος ν' π. χ. κέκλικα-κέκλιμαι-κλιθήσομαι-ἐκλίθην, κέκρικα-κέκριμαι-κριθήσομαι-ἐκρίθην, πέπλυκα-πέπλυμαι-πλυθήσομαι-ἐπλύθην.

β') Τοῦ ῥήματος τείνω οἱ αὐτοὶ χρόνοι σχηματίζονται ἀπὸ θέματος τα-, δηλαδὴ τοῦ θέματος τεν- τρῆπεντος εἰς τα-· π. χ. τέτακα-τέταμαι-ταθήσομαι-ἐτάθην.

γ') Τῶν ῥημάτων βάλλω καὶ τέμνω οἱ αὐτοὶ χρόνοι σχηματίζονται ἀπὸ θέματος βλη- καὶ τμη-· π.χ. βέβληκα-βέβλημαι-βληθήσομαι-ἐβλήθην, τέμηκα-τέμημαι-τμηθήσομαι-ἐμήθην.

§ 430. Τῶν ῥημάτων φθείρω—φθείρομαι, κείρω—κείρομαι, στέλλω—στέλλομαι, σπείρω—σπείρομαι καὶ ἐντέλλομαι ὁ παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος (ἐνεργητικὸς καὶ παθητικὸς), ὁ παθ. μέλλων καὶ ὁ ἄοριστος σχηματίζονται τρεπομένου τοῦ ριζικοῦ φωνήεντος ε εἰς α' π.χ. ἔφθαρκα—ἔφθαρμαι—φθάρῆσομαι—ἔφθάρην, ἔσταλκα—ἔσταλμαι—σταλήσομαι—ἐστάλην, κέκαρμαι—ἐκάρην, ἔσπαρκα—ἔσπαρμαι—σπαρήσομαι—ἐσπάρην, ἐντέταλμαι—ἐνετάλην (τ. § 415, α').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Ἄοριστος β' ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 431. Πολλῶν ῥημάτων ὁ ἄοριστος, ὁ ἐνεργητικὸς ἢ ὁ μέσος, σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ παρακτατικοῦ ἀμέσως εἰς τὸ θέμα, ἤτοι ἄνευ χρονικοῦ χαρακτηῆρος· π.χ. βάλλω, θέμα βαλ-, ἄορ. ἐβαλον—ἐβαλόμην, γίγνομαι, θέμα γεν-, ἄορ. ἐγενόμην.

Ὁ τοιουτοτρόπως σχηματιζόμενος ἀόριστος λέγεται ἀόριστος δεύτερος.

§ 432. Εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ὁ ἀόριστος δεύτερος σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος.

Διαφέρει τοῦ ἐνεστώτος κατὰ τὰ ἑξῆς :

α') εἰς τὴν ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π.χ. βαλεῖν, ὁ βαλῶν—ἢ βαλοῦσα—τὸ βαλόν.

β') εἰς τὴν ἀπαρέμφατον τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης· π.χ. βαλέσθαι, γενέσθαι.

γ') εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τῆς μέσης φωνῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα· π.χ. λαβοῦ, βαλοῦ, γενοῦ, ἀντιλαβοῦ (ἀντελαβόμεν—ἀντιλαμβάνομαι), περιγενοῦ (περιγεγόμεν—περιγίγνομαι), ἐπιλαθοῦ (ἐπελαθόμεν—ἐπιλανθάνομαι) κτλ.

Σημ. 1. Εἰς τὴν μονοσύλλαβον προστακτικὴν, ἐὰν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μετὰ δισυλλάβου προθέσεως, ὁ τόνος ἀναδιδάσκεται· π.χ. ἀπόσχου (ἀπεσχόμεν—ἀπέχομαι), παρᾶσχου (παρεσχόμεν—παρέχομαι, ἐπίσπου (ἐφρεσπόμεν—ἐφέπομαι) κτλ.

Σημ. 2. Ἀορίστων τινῶν τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ἐνεργητικῆς προστακτικῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης· π.χ. ἔλθε (ἤλθον—ἔρχομαι), εὗρε (ἤϊρον—εὗρισκω), εἶπε (εἶπον—λέγω), λαβέ (ἔλαβον—λαμβάνω), ἰδέ (εἶδον—δρῶ).

Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὁ τόνος ἀναδιδάσκεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν· π.χ. κάτελθε, ἔξευρε, πρόειπε, παράλαβε, κάτιδε, ἐπίτεμε, κατάβαλε κτλ.

§ 433 α') Ὁ ἀόριστος τοῦ ῥήματος αἰρῶ—αἰροῦμαι εἶναι εἶλον—εἰλόμην· ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ἐλ-, τὸ δὲ ἀρκτικὸν φωνῆεν ε ἐξετάθη εἰς ει, ὅπως καὶ εἰς ἄλλα ῥήματα (β. § 323).

β') Ὁ ἀόριστος τοῦ δρῶ εἶναι εἶδον· ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ἰδ-, ἔλαβε δὲ τὴν συλλαβικὴν αὔξησιν ε, τὸ ὅποσον μετὰ τοῦ ι συνηρέθη εἰς ει· αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις γράφονται μὲ ι: ὅποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρφ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδῶν.

γ') Ὁ ἀόριστος τοῦ λέγω εἶναι εἶπον· ἐσχηματίσθη ἀνωμάλως,

τὸ δὲ ἄρκτικὸν εἰ διατηρεῖται εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις: ὕποτ. εἶπω, εὐκτ. εἶποιμι, προστ. εἰπέ, ἀπαρφ. εἰπεῖν, μετχ. εἰπών.

δ') Ὁ ἄοριστος τοῦ λίπτω εἶναι ἔπεσον' ἐσχηματίσθη ἐκ ῥηματικοῦ θέματος πεσ-, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος πεσοῦμαι.

ε') Ὁ ἄοριστος τοῦ ἔπομαι εἶναι ἐσπόμην' παρακτηροῦμεν ὅτι τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄοριστου ε δασύνεται, ἂν καὶ εἶναι αὐξήσις.

§ 434. Κλίσις ἄοριστου β' ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου.

Ἐνεργητικὸς ἄοριστος β'.

Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ω	βάλ-οιμι	—
ἔ-βαλ-ες	βάλ-ης	βάλ-οις	βάλ-ε
ἔ-βαλ-ε	βάλ-ῃ	βάλ-οι	βαλέ-τω
ἔ-βάλ-ομεν	βάλ-ωμεν	βάλ-οιμεν	—
ἔ-βάλ-ετε	βάλ-ητε	βάλ-οιτε	βάλ-ετε
ἔ-βαλ-ον	βάλ-ωσι	βάλ-οιεν	βαλ-όντων ἢ βαλ-έτωσαν
Ἀπαρέμματος		Μετοχῆ	
βαλ-εῖν		ὄ βαλ-ών, ἢ βαλ-ούσα, τὸ βαλ-όν	
Μέσος ἄοριστος β'			
Ὅριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
ἔ-γεν-όμην	γέν-ωμαι	γεν-οίμην	—
ἔ-γέν-ου	γέν-ῃ	γέν-οιο	γεν-οῦ
ἔ-γέν-ετο	γέν-ηται	γέν-οιτο	γεν-έσθω
ἔ-γεν-όμεθα	γεν-ώμεθα	γεν-οίμεθα	—
ἔ-γέν-εσθε	γέν-ησθε	γέν-οισθε	γέν-εσθε
ἔ-γέν-οντο	γέν-ωνται	γέν-οιντο	γεν-έσθων ἢ γεν-έσθωσαν
Ἀπαρέμματος		Μετοχῆ	
γεν-έσθαι		γεν-όμενος, -ομένη, -όμενον	

§ 435. Πλὴν τῶν ἄνωτέρω ἀορίστων δευτέρων συνήθεις εἶναι καὶ τῶν ἐξῆς ῥημάτων: λαγχάνω—ἐλαχον, μανθάνω—ἔμαθον, τυγχάνω,—ἐτυχον, ἁμαρτάνω—ἤμαρτον, ἀποθνήσκω—ἀπέθανον, πάσχω—ἔπαθον, πίνω—ἔπιον (προστακτ. πῖθι, πιέτω κτλ.) τίκτω—ἔτεκον, τέμνω—ἔτεμον, φέρω—ἤνεγκον, φεύγω—ἔφυγον, ἄγω—ἤγαγον, ἄγομαι—ἤγαγόμην, ἀπόλλυμαι—ἀπωλόμην, ἔπομαι—ἔσπόμην, πυνθάνομαι—ἐπυνθόμην, τρέπομαι—ἔτραπόμην, ὑπισχοῦμαι—ὑπεσχόμην.

4929

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

ΚΛΙΣΙΣ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστώς καὶ παρατατικός.

§ 436. Περισπώμενα λέγονται τὰ ῥήματα ἐκεῖνα, τὰ ὅποια περισπῶνται εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς· π.χ. τιμῶ, ποιῶ, δηλῶ.

α') Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται καὶ συνηρημένα, διότι ὁ χαρακτήρ αὐτῶν συναίρεται μετὰ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων· π.χ. τιμά-ω=τιμῶ, ποιέ-ω=ποιῶ, δηλό-ω=δηλῶ.

β') Ἡ συναίρεσις αὕτη γίνεται μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν· οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τοὺς χρόνους τῶν βαρυτόνων.

γ') Τὰ περισπώμενα ῥήματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις :

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς - ἄω=ῶ· τιμάω=τιμῶ.
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς - ἔω=ῶ· ποιέω=ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς - ὄω=ῶ· δηλόω=δηλῶ.

§ 437. Κλίσις τῶν εἰς—άω συννηρη-
α') Ἐνεργητικῆ

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Ἐδκτι-
Ἐνεσιῶς	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-εις) τιμᾶ (τιμά-ει) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμῶσι (τιμά-ουσι)	τιμῶ (τιμά-ω) τιμῶς (τιμά-ης) τιμᾶ (τιμά-η) τιμῶμεν (τιμά-ομεν) τιμᾶτε (τιμά-ητε) τιμῶσι (τιμά-ωσι)	τιμῶμι (τιμά-οιμι) ἢ τιμῶην τιμῶς (τιμά-οις) τιμῶης τιμῶ (τιμά-οι) τιμῶη τιμῶμεν (τιμά-οιμεν) τιμῶτε (τιμά-οιτε) τιμῶεν (τιμά-οιεν)
Παρατατικὸς	ἐτίμων (ἐτίμα-ον) ἐτίμας (ἐτίμα-ες) ἐτίμα (ἐτίμα-ε) ἐτιμῶμεν (ἐτιμά-ομεν) ἐτιμᾶτε (ἐτιμά-ετε) ἐτίμων (ἐτίμα-ον)		

β') Παθητικῆ

Ἐνεσιῶς	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-εται) τιμώμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμῶνται (τιμά-ονται)	τιμῶμαι (τιμά-ομαι) τιμᾶ (τιμά-η) τιμᾶται (τιμά-ηται) τιμώμεθα (τιμα-όμεθα) τιμᾶσθε (τιμά-ησθε) τιμῶνται (τιμά-ωνται)	τιμῶμην (τιμα-οίμην) τιμῶο (τιμά-οιο) τιμῶτο (τιμά-οιτο) τιμῶμεθα (τιμα-οίμεθα) τιμῶσθε (τιμά-οισθε) τιμῶντο (τιμά-οιντο)
Παρατατικὸς	ἐτιμώμην (ἐτιμα-όμην) ἐτιμῶ (ἐτιμά-ου) ἐτιμᾶτο (ἐτιμά-ετο) ἐτιμώμεθα (ἐτιμα-όμεθα) ἐτιμᾶσθε (ἐτιμά-εσθε) ἐτιμῶντο (ἐτιμά-οντο)		

μένων ῥημάτων

φ ω ν ῆ

κ ῆ	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφ.	Μετοχῆ
(τιμα-οίμην) (τιμα-οίης) (τιμα-οίη)	— — τίμα (τίμα-ε) τιμάτω (τιμα-έτω) — — τιμᾶτε (τιμά-ετε) τιμώντων (τιμα-όντων) ἢ τιμάτωσαν (τιμα-έτωσαν)	τιμᾶν (τιμά-ειν)	ὁ τιμῶν (τιμά-ων) ἡ τιμῶσα (τιμά-ουσα) τὸ τιμῶν (τιμά-ον)

φ ω ν ῆ

	— — τιμῶ (τιμά-ου) τιμάσθω (τιμα-έσθω) — — τιμᾶσθε (τιμά-εσθε) τιμάσθων (τιμα-έσθων) ἢ τιμάσθωσαν (τιμα-έσθωσαν)	τιμᾶσθαι (τιμά-εσθαι)	ὁ τιμώμενος (τιμα-όμενος) ἡ τιμωμένη (τιμα-ομένη) τὸ τιμώμενον (τιμα-όμενον)
--	--	--------------------------	---

§ 438. τῶν εἰς — ἐὼ συνηρη-

α') Ἐνεργητικῆ

	Ὄριστικῆ	Ὑποτακτικῆ	Ἐὐκτι-
Ἐνεργῶς	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιεῖς (ποιέ-εις) ποιεῖ (ποιέ-ει) ποιοῦμεν (ποιέ-ομεν) ποιεῖτε (ποιέ-ετε) ποιοῦσι (ποιέ-ουσι)	ποιῶ (ποιέ-ω) ποιῆς (ποιέ-ης) ποιῆ (ποιέ-η) ποιῶμεν (ποιέ-ωμεν) ποιῆτε (ποιέ-ητε) ποιῶσι (ποιέ-ωσι)	ποιοῖμι (ποιέ-οιμι) ἢ ποιοίην ποιοῖς (ποιέ-οις) ποιοίης ποιοῖ (ποιέ-οι) ποιοίη ποιοῖμεν (ποιέ-οιμεν) ποιοῖτε (ποιέ-οιτε) ποιοῖεν (ποιέ-οιεν)
Παρατακῶς	ἐποιοῦν (ἐποίη-ον) ἐποιεῖς (ἐποίη-εις) ἐποιεῖ (ἐποίη-ει) ἐποιοῦμεν (ἐποίη-ομεν) ἐποιεῖτε (ἐποίη-ετε) ἐποιοῦν (ἐποίη-ον)		

β') Παθητικῆ

Ἐνεργῶς	ποιοῦμαι (ποιέ-ομαι) ποιῆ (ποιέ-η) ποιεῖται (ποιέ-εται) ποιούμεθα (ποιέ-όμεθα) ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε) ποιοῦνται (ποιέ-ονται)	ποιῶμαι (ποιέ-ωμαι) ποιῆ (ποιέ-η) ποιῆται (ποιέ-ηται) ποιώμεθα (ποιέ-ώμεθα) ποιῆσθε (ποιέ-ησθε) ποιῶνται (ποιέ-ωνται)	ποιοίμην (ποιε-οίμην) ποιοῖο (ποιέ-οιο) ποιοῖτο (ποιέ-οιτο) ποιοίμεθα (ποιε-οίμεθα) ποιοῖσθε (ποιέ-οισθε) ποιοῖντο (ποιέ-οιντο)
Παρατακῶς	ἐποιοῦμην (ἐποιε-όμην) ἐποιοῦ (ἐποιέ-ου) ἐποιεῖτο (ἐποιέ-ετο) ἐποιοῦμεθα (ἐποιε-όμεθα) ἐποιεῖσθε (ἐποιέ-εσθε) ἐποιοῦντο (ἐποιέ-όντο)		

μένων ὀημάτων

φ ω ν ῆ

κ ῆ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφ.	Μετοχὴ
(ποιε-οίην) (ποιε-οίης) (ποιε-οίη)	— ποιεῖ (ποιέ-ε) ποιεῖτω (ποιέ-έτω) — ποιεῖτε (ποιέ-εστε) ποιούντων (ποιέ-όντων) ἢ ποιεῖτῶσαν (ποιέ-έτῶσαν)	ποιεῖν (ποιέ-ειν)	ὁ ποιῶν (ποιέ-ων) ἡ ποιούσα (ποιέ-ουσα) τὸ ποιῶν (ποιέ-ον)

φ ω ν ῆ

	— ποιοῦ (ποιέ-ου) ποιεῖσθω (ποιέ-έσθω) — ποιεῖσθε (ποιέ-εσθε) ποιεῖσθων (ποιέ-έσθων) ἢ ποιεῖσθῶσαν (ποιέ-έσθῶσαν)	ποιεῖσθαι (ποιέ-εσθαι)	ὁ ποιούμενος (ποιε-όμενος) ἡ ποιουμένη (ποιε-ομένη) τὸ ποιούμενον (ποιε-όμενον)
			

§ 439. Κλίσεις τῶν εἰς—ω συννηρη-

α') Ἐνεργητικῆ

	Ὅριστικὴ	ὑποτακτικὴ	Ἐόκτι
Ἐνεσιῶς	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-εις) δηλοῖ (δηλό-ει) δηλοῦμεν (δηλό-ομεν) δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλοῦσι (δηλό-ουσι)	δηλῶ (δηλό-ω) δηλοῖς (δηλό-ης) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶμεν (δηλό-ομεν) δηλῶτε (δηλό-ητε) δηλῶσι (δηλό-ωσι)	δηλοῖμι (δηλό-οιμι) ἢ δηλοίην δηλοῖς (δηλό-οις) δηλοίης δηλοῖ (δηλό-οι) δηλοίη δηλοῖμεν (δηλό-οιμεν) δηλοῖτε (δηλό-οιτε) δηλοῖεν (δηλό-οιεν)
Παρατατικῶς	ἔδηλον (ἔδήλο-ον) ἔδηλους (ἔδήλο-ες) ἔδηλου (ἔδήλο-ε) ἔδηλοῦμεν (ἔδηλό-ομεν) ἔδηλοῦτε (ἔδηλό-ετε) ἔδηλον (ἔδήλο-ον)		

β') Παθητικῆ

	Ὅριστικὴ	ὑποτακτικὴ	Ἐόκτι
Ἐνεσιῶς	δηλοῦμαι (δηλό-ομαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλοῦται (δηλό-εται) δηλούμεθα (δηλό-όμεθα) δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλοῦνται (δηλό-ονται)	δηλῶμαι (δηλό-ωμαι) δηλοῖ (δηλό-η) δηλῶται (δηλό-ηται) δηλώμεθα (δηλό-όμεθα) δηλῶσθε (δηλό-ησθε) δηλῶνται (δηλό-ωνται)	δηλοίμην (δηλο-οίμην) δηλοῖο (δηλό-οιο) δηλοῖτο (δηλό-οιτο) δηλοίμεθα (δηλο-οίμεθα) δηλοῖσθε (δηλό-οιθε) δηλοῖντο (δηλό-οιντο)
Παρατατικῶς	ἔδηλούμην (ἔδηλο-όμην) ἔδηλοῦ (ἔδηλό-ου), ἔδηλοῦτο (ἔδηλό-ετο) ἔδηλούμεθα (ἔδηλο-όμεθα) ἔδηλοῦσθε (ἔδηλό-εσθε) ἔδηλοῦντο (ἔδηλό-οντο)		

νων ῥημάτων

ων ἤ

	Προστακτικῆ	Ἀπαρέμφ.	Μετοχῆ
λο-οίην) λο-οίης) λο-οίη)	— δήλου (δήλο-ε) δηλούτω (δηλο-έτω) — δηλοῦτε (δηλό-ετε) δηλούντων (δηλο-όντων) ἢ δηλούτωσαν (δηλο-έτωσαν)	δηλοῦν (δηλό-ειν)	ὁ δηλῶν (δηλό-ων) ἡ δηλοῦσα (δηλό-ουσα) τὸ δηλοῦν (δηλό-ον)

ων ἤ

	— δηλοῦ (δηλό-ου) δηλούσθω (δηλο-έσθω) — δηλοῦσθε (δηλό-εσθε) δηλούσθων (δηλο-έσθων) ἢ δηλούσθωσαν (δηλο-έσθωσαν)	δηλοῦσθαι (δηλό-εσθαι)	ὁ δηλούμενος (δηλο-όμενος) ἡ δηλουμένη (δηλο-ομένη) τὸ δηλούμενον (δηλο-όμενον)
--	---	---------------------------	--

§ 440. α') Συναιρέσεις τῶν εἰς -αω ῥημάτων.

α + ω = ω'	τιμάω	= τιμῶ.	α + η = ᾱ'	τιμά-ητε	= τιμάετε.
α + ο = ω'	τιμά-ομεν	= τιμῶμεν.	α + η = ᾱ'	τιμά-ης	= τιμάεις.
α + ου = ω'	τιμά-ουσι	= τιμῶσι.	α + ε = ε'	τιμά-ετε	= τιμάετε.
α + οι = φ'	τιμά-οιμι	= τιμῶμι.	α + ει = ᾱ'	τιμά-εις	= τιμάεις.
			α + ει = ᾱ'	τιμά-ειν	= τιμᾶν

β') Συναιρέσεις τῶν εἰς -εω ῥημάτων.

ε + ω = ω'	ποιέ-ω	= ποιῶ.	ε + η = η'	ποιέ-ητε	= ποιήετε.
ε + ο = ου'	ποιέ-ομεν	= ποιούμεν.	ε + η = η'	ποιέ-ης	= ποιήεις.
ε + ου = ου'	ποιέ-ουσι	= ποιούσι.	ε + ε = ε'	ποιέ-ετε	= ποιείτε.
ε + οι = οι'	ποιέ-οιμι	= ποιοίμι.	ε + ει = ε'	ποιέ-εις	= ποιείεις.

γ') Συναιρέσεις τῶν εἰς -οω ῥημάτων.

ο + ω = ω'	δηλό-ω	= δηλῶ.	ο + η = οι'	δηλό-ης	= δηλοίεις.
ο + ο = ου'	δηλό-ομεν	= δηλούμεν.	ο + ε = ου'	δηλό-ετε	= δηλούτε.
ο + ου = ου'	δηλό-ουσι	= δηλούσι.	ο + ει = οι'	δηλό-εις	= δηλοίεις.
ο + οι = οι'	δηλό-οιμι	= δηλοίμι.	ο + ει = ου'	δηλό-ειν	= δηλοῦν
ο + η = ω'	δηλό-ητε	= δηλώετε.			

§ 441. Ἡ δίφθογγος εἰ τῆς καταλήξεως τῆς ἀπαρεμφάτου -εἰν εἶναι νόθη ¹⁾ διὰ τοῦτο εἰς τὴν συναίρεσιν λαμβάνεται ὡς ε' π. χ. τιμάειν = τιμάειν = τιμᾶν, δηλόειν = δηλόειν = δηλοῦν.

§ 442. Πλὴν τῶν τριῶν τούτων τάξεων ἔχομεν καὶ τετάρτην τάξιν περισπωμένων ῥημάτων, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑπάγονται τὰ ἔχοντα χαρὰκτῆρα η. Τὰ εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκοντα ῥήματα εἶναι τέσσαρα, τὰ ἐξ ἧς ζῶ (ζήω), πεινῶ (πεινήω), διρῶ (διρήω) καὶ χρῶμαι (χρή-ομαι).

Κλίνονται δὲ ὡς ἐξ ἧς :

α') Ἑνεργητικὴ φωνή.

Ἑνεστ.	Ὀριστ.	ζῶ,	ζῆς,	ζῆ,	ζῶμεν,	ζῆτε,	ζῶσι.
»	Ἑποτ.	ζῶ,	ζῆς,	ζῆ,	ζῶμεν,	ζῆτε,	ζῶσι.
»	Ἑδκτ.	ζῶην,	ζῶης,	ζῶη,	ζῶημεν,	ζῶητε,	ζῶησαν
					καὶ ζῶμεν,	ζῶτε,	ζῶεν.

1). Νόθη λέγεται ἡ δίφθογγος εἰ, ὅταν προέρχεται ἐκ συναίρεσεως δύο ε, ὅπως ἐνταῦθα, ἢ ἐξ ἀναπληρωματικῆς ἐκτάσεως γνησία δὲ λέγεται, ὅταν προέρχεται ἐκ συναίρεσεως τοῦ ε καὶ τοῦ ι, ὅπως εἰς τὸ ποιεῖς ποιεῖ (τ. § 4).

Ἐνεστ.	Προστ.	—	ζῆ,	ζήτω·	—	ζήτε, ζώντων καὶ ζήτωσαν.
»	Ἀπαρ.	ζῆν.				
»	Μετοχ.	ὁ ζῶν,	ἡ ζῶσα,	τὸ ζῶν.		
Παρατ.		ἔζων, ἔζης, ἔζη·		ἔζῶμεν, ἐζήτε, ἔζων.		

β') Παθητικὴ φωνή.

Ἐνεστ.	Ὀριστ.	χρῶμαι, χρῆ, χρῆται·	χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.
»	Ἐπιθ.	χρῶμαι, χρῆ, χρῆται·	χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται.
»	Ἐνκτ.	χρώμεην, χρῶσ, χρῶτο·	χρώμεθα, χρῶσθε, χρῶντο.
»	Προστ.	—	χρῶ, χρῆσθω· — χρῆσθε, χρήσθων καὶ χρήσθωσαν.
»	Ἀπαρ.	χρησθαι.	
»	Μετοχ.	ὁ χρώμενος,	ἡ χρωμένη, τὸ χρώμενον.
Παρατ.		ἐχρώμεην, ἐχρῶ, ἐχρήτο·	ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε, ἐχρῶντο

§ 443. Ὅμοίως μακρὸν χαρακτηριστῆρα ἔχει καὶ τὸ ῥήμα *δράω* (*θέμ. δρα-*)· ἀλλ' εἰς τοῦτο τὰ ἐκ συναϊρέσεως προκύπτοντα φωνήεντα καὶ δίφθογγοι εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ προκύπτοντα εἰς τὰ ἄλλα εἰς *-αω* ῥήματα.

§ 444. Τὸ σπάνιον ῥήμα *ῥιγῶ* κλίνεται μὲ θέμα *ῥιγω-*, ὁπότε τὸ ἐκ συναϊρέσεως προκύπτον εἶναι πάντοτε *ω* ἢ *ω'* π.χ. *ῥιγῶ* (*-άω*), *ῥιγῶς* (*-αεις*), *ῥιγῶν* (*-αει*), *ῥιγῶμεν* (*-ωομεν*) κτλ.

§ 445. Ὑπάρχουν ῥήματά τινα ἐκ τῶν εἰς *-εω*, εἰς τὰ ὅποια ὁ χαρακτήρ *ε* συναϊρεῖται μόνον ὅταν ἀκολουθῆ κατάληξις ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ *ε*· τὰ ῥήματα ταῦτα ἔχουν μονοσύλλαβον θέμα· π.χ. *πλέω*, *πλεῖς* (*πλέ-εις*), *πλεῖ* (*πλέ-ει*)· *πλέομεν*, *πλεῖτε* (*πλέ-ετε*), *πλέουσι*. Προστ. *πλεῖ* (*πλέ-ε*), *πλεῖτω* (*πλε-έτω*)· *πλεῖτε* (*πλέ-ετε*), *πλεόντων*. Ἀπαρ. *πλεῖν* (*πλέ-ειν*). Μετ. ὁ *πλέων*, ἡ *πλέουσα*, τὸ *πλέον*. Παρατ. *ἔπλεον*, *ἔπλεεις* (*ἔπλε-εις*), *ἔπλει* (*ἔπλε-ει*)· *ἔπλεομεν*, *ἔπλεῖτε* (*ἔπλέ-ετε*), *ἔπλεον*.

Κατὰ τὸ *πλέω* κλίνεται τὸ *δέω*, *ξέω*, *χέω* κ. ἄ.

Σημ. Τοῦ ῥήματος *δῶ* (*δέ-ω*), τὸ ὅποσον σημαίνει *δένω*, συναϊροῦνται πάντες οἱ τύποι, ἂν καὶ τὸ θέμα εἶναι μονοσύλλαβον.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν περισπωμένων.

§ 446. Πρὸς σχηματισμὸν τῶν ἄλλων χρόνων τῶν περισπωμένων ῥημάτων ὁ βραχὺς χαρακτήρ αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μακρόν, ἦτοι :

§ 447. Α'). Ὁ χαρακτήρ α βραχὺ ἐκτείνεται εἰς η' π. χ. τιμῶ (θέμ. τιμᾶ-), τιμῆσω, ἐτίμησα, τετίμηκα, τιμήσομαι, ἐτιμησάμην, τετίμημαι, τιμηθήσομαι, ἐτιμήθην.

§ 448. Ἐὰν πρὸ τοῦ χαρακτήρος α ὑπάρχη ε ἢ ι ἢ ρ, τὸ α τοῦτο ἐκτείνεται εἰς α μακρόν π. χ. εῶ (θέμ. εᾶ-) -εἶάσω -εἶᾶσα -εἶᾶκα, δειλιῶ (θέμ. δειλιᾶ-) -δειλιάσω - εἰδειλίξασα κτλ. θηρῶ (θέμ. θηρᾶ-) -θηρῶσω -ἐθήρῶσα -τεθήρῶκα κτλ. αἰτιῶμαι (θέμ. αἰτιᾶ-) -αἰτιῶσομαι -ἠτιῶσάμην κτλ.

Σημ. Κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ρ ἐξετάθη τὸ α βραχὺ εἰς α μακρόν εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους τοῦ ἀκροῶμαι (θέμ. ἀκροᾶ-) π. χ. ἀκροάσομαι -ἠκροῶσάμην κτλ.

§ 449. α') Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων γελῶ, (γελᾶω) ἐρῶ (ἐρᾶω), θλῶ (θλάω), κλῶ (κλάω), σπῶ (σπάω), χαλῶ (χαλάω) εἰς τὸν παθ. παρκελίμενον, παθ. μέλλοντα καὶ παθ. ἀόριστον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτήρα σ' π. χ. ἐρῶ—ἠράσθην, θλῶ—τέθλασμαι, κλῶ—κέκλασμαι—ἐκλάσθην, σπῶ—ἔσπασμαι, χαλῶ—κεχάλασμαι—εἰχάλασθην.

β') Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἢ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον τῶν ῥημάτων τούτων τὸ α εἶναι βραχὺ π. χ. γελῶ—γελᾶσομαι—ἐγέῳσα, σπῶ—ἐσπᾶσάμην, χαλῶ—χαλᾶσω—ἐχάῳσα κτλ.

γ') Ἡ βραχύτης τοῦ α τούτου ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ χρόνοι οὗτοι ἐσχηματίσθησαν ἐκ σιγμολήκτου θέματος (γελασ-, χαλασ-), τὸ ὁποῖον καθαρὰ ἐμφανίζεται εἰς τοὺς παθητικοὺς χρόνους μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ χρονικοῦ χαρακτήρος σ τὸ ἕτερον σ ἀπεδλήθη π. χ. χαλάσ-σω=χαλάσω.

§ 450. Β') Ὁ χαρακτήρ ε ἐκτείνεται εἰς η' π. χ. ποιῶ-ποιήσω-ἐποίησα-πεποίηκα-ποιήσομαι-ἐποιήσάμην-πεποίημαι-ποιηθήσομαι-ἐποιήθην.

§ 451. α') Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων αἰδοῦμαι, (αἰδέομαι), ἀρκῶ (ἀρκέω), τελῶ (τελέω), ἐμῶ (ἐμέω) καὶ ξέω εἰς τὸν παθ. παρκελίμενον, παθ. μέλλοντα καὶ παθ. ἀόριστον ἐμφανίζεται μὲ χαρακτήρα σ' π. χ. αἰδοῦμαι—αἰδεσθήσομαι—ἠδέσθην, ἀρκῶ—ἠρκε-

μαι—ἀρκεσθήσομαι—ἠρκεσθην, ξέω—ἔξεσμαι κτλ. Διὰ τοῦτο.

β') Εἰς τὸν ἐνεργητικὸν ἢ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον τῶν ῥημάτων τούτων τὸ ε δὲν ἐκτείνεται· π. χ. αἰδοῦμαι—αἰδέσομαι, ἀρκῶ—ἀρκέσω—ἠρκεσα, τελῶ—ἐτέλεσα, ἔμῳ—ἤμεσα, ξέω—ἔξεσα.

§ 452. Τῶν ῥημάτων αἰρῶ, αἰνῶ, δῶ(δέω) ὁ χαρακτήρ ε εἰς ἄλλους μὲν χρόνους ἐκτείνεται εἰς η, εἰς ἄλλους δὲ οὐχί· π.χ. αἰρῶ—αἰρήσω—ἤρηκα—ἤρημαι, ἀλλὰ αἰρεθήσομαι—ἠρέθην, αἰνῶ (ἐπαινῶ, συναίνῳ, παραινῶ)—αἰνέσω—ἤνεσα—ἤνεκα—αἰνεθήσομαι—ἠνέθην, ἀλλὰ ἤνημαι, δῶ—δήσω—ἔδησα, ἀλλὰ δέδεκα—δέδεμαι—δεθήσομαι—ἔδέθην.

§ 453. Τῶν ῥημάτων καλῶ καὶ τελῶ ὁ μέλλων εἶναι ὁμοίως καλῶ καὶ τελῶ, διακρίνεται δὲ τοῦ ἐνεστώτος ἐκ τῶν συμφραζομένων.

§ 454. Τῶν ῥημάτων δοκῶ (δοκέω) καὶ ὠθῶ (ὠθέω) οἱ λοιποὶ χρόνοι, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, σχηματίζονται ἐκ θέματος δοκ- καὶ ὠθ-· π.χ. δοκῶ—δόξω—ἔδοξα, ὠθῶ—ᾶσω—ἔωσα κτλ.

§ 455. Τοῦ ῥήματος σκοπῶ (-εω) ἢ σκοποῦμαι (-έομαι) οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος σκεπ- καὶ εἶναι πάντοτε μέσης φωνῆς· π. χ. σκέψομαι, ἔσκεψάμην, ἔσκεμμαι, ἐσκέμην.

§ 456. Τῶν ῥημάτων πλέω, πνέω καὶ νέω (=κολυμβῶ) οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ἐκ θέματος πλευ-, πνευ- καὶ νευ-· π. χ. πλέω—πλεύσομαι—ἔπλευσα—πέπλευκα, πνέω—πνεύσομαι—ἔπνευσα—πέπνευκα, νέω—νεύσομαι—ἔνευσα—νένευκα.

Σημ. Ὁ μέλλων τοῦ πλέω καὶ πνέω ἔχει καὶ συνηρημένον τύπον : πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, πνεύσομαι καὶ πνευσοῦμαι.

§ 457. Τὸ ῥῆμα χέω (=χύνω) ἔχει μέλλοντα ὁμοίως χέω ἢ χέομαι καὶ ἀόριστον ἔχεα· οἱ ἄλλοι χρόνοι αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκ θέματος χυ-· π.χ. κέχυκα—κέχυμαι—χυνθήσομαι—ἐχύθην.

§ 458. Γ') Ὁ χαρακτήρ ο ἐκτείνεται εἰς ω· π.χ. δηλῶ—δηλώσω—ἐδήλωσα—δεδήλωκα—δηλώσομαι—ἐδηλώσάμην—δεδήλωμαι, δηλωθήσομαι—ἐδηλώθην.

§ 459. Τοῦ ῥήματος ἀρῶ (ἀρώ) ὁ χαρακτήρ ο δὲν ἐκτείνεται εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους· π. χ. ἤρσα. Καὶ εἰς τὸν ἀόριστον ᾤμοσα (τοῦ ῥήματος ὄμνυμι), ὁ ὁποῖος ἐσχηματίσθη ἐκ θέματος ὄμο-, διετηρήθη ὁ χαρακτήρ ο ἄνευ ἐκτάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

ΚΛΙΣΙΣ ΤΩΝ ΕΙΣ ΜΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

Ἐνεστῶς καὶ παρατατικὸς

§ 460. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις, εἰς τὰ φωνηεντόληκτα καὶ εἰς τὰ συμφωνόληκτα.

§ 461. Τὰ φωνηεντόληκτα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ θέματος καὶ ἐκ βραχέος θέματος.

Σημ. Τὸ ῥιζικόν φωνήεν εἶναι συγχρόνως καὶ χαρακτήρ τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων.

§ 462. Τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις· α') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα η καὶ α, β') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα η καὶ ε καὶ γ') εἰς τὰ ἔχοντα χαρακτήρα ω καὶ ο.

§ 463. α') Τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ὁ ἐνεστῶς σχηματίζεται, ἐνισχυομένου τοῦ θέματος δι' ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ· π. χ. ἴστημι, θέμ. στη-, ἀναδιπλασ. σι=ισιτημι· τὸ σ τρέπεται εἰς δασεῖαν=ἴστημι· τίθημι, θέμ. θη- ἀναδιπλ. θι=θιθημι· τὸ πρῶτον θ τρέπεται εἰς τ=τίθημι· δίδωμι, θέμ. δω ἀναδιπλ. δι=δίδωμι.

β') Ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός μένει μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικόν. Οἱ ἄλλοι χρόνοι σχηματίζονται ὁμοίως μὲ τοὺς χρόνους τῶν βραχυτόνων.

γ') Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαφέρουν τῶν ἄλλων ῥημάτων κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις ἄνευ θεματικῶν φωνηέντων.

§ 465 Ἰστημι, θέμ. στη-, στα-.

Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ὅριστική.

ἴστη-μι,	ἴστη-ς,	ἴστη-σι,
ἴστα-μεν,	ἴστα-μεν	ἴσᾶ-σι (ἴσά-ασι)

Ὁ ἐνεστῶς τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται εἰς μὲν τὸν ἐνικ. ἀριθμὸν ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν ἐκ τοῦ βραχέος. Ἡ κατάληξις τοῦ γ' πληθυντ. προσώπου -ασι συναίρεται μετὰ τοῦ χαρακτήρος : ἴστα-ασι=ἴσᾶσι.

§ 465

Παρατατικός.

ἴστη-ν,	ἴστη-ς,	ἴστη,
ἴστα-μεν,	ἴστα-τε,	ἴστα-σαν.

Καὶ τοῦ παρατατικοῦ ὁ ἐνικός ἀριθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, ὁ δὲ πληθυντικός ἐκ τοῦ βραχέος. Καταλήξεις ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ τὸν παθ. ἀόριστον.

§ 466.

Ὑποτακτική.

ἴσῳ,	ἴσῃς,	ἴσῃ,
ἴσῳμεν,	ἴσῃτε,	ἴσῳσι.

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος ἴστη- καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων· τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουσιν καθ' ὃν τρόπον εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθ. ἀορίστου: ἴσῆ-ω = ἴσῳ, ἴσῆ-ης = ἴσῃς κτλ.

§ 467

Εὐκτική.

ἴστα-ίη-ν,	ἴστα-ίη-ς,	ἴστα-ίη,
ἴστα-ίη-μεν,	ἴστα-ίη-τε,	ἴστα-ίη-σαν καὶ
ἴστα-ἴ-μεν,	ἴστα-ἴ-τε	ἴστα-ἴ-εν.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἴστα-, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς εὐκτικῆς τοῦ παθ. ἀορίστου. Καὶ τὰ ἐγκλιτικὰ φωνήεντα καὶ αἱ καταλήξεις προστίθενται καθ' ὃν τρόπον καὶ εἰς τὸν παθ. ἀόριστον.

§ 468

Προστακτική.

—	ἴστη,	ἰστά-τω,
—	ἴστα-τε,	ἰστά-ντων ἢ ἰστά-τωσαν.

Ἡ προστακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος πλὴν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ, ἐνθα λαμβάνεται τὸ μακρόν. Καταλήξεις ἔχει τὰς κυρίως καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῶν βαρυτόνων.

§ 469

Ἀπαρέμφατος.

ἰσά-ναι.

Ἡ ἀπαρέμφατος σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα- καὶ τῆς κυρίως καταλήξεως -ναι. Ὁ τόνος καταβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα.

§ 470.

Μετοχή.

Ἐν.	Ὀν.	ὁ	ἰστάς	ἡ	ἰστάσα	τὸ	ἰστάν
	Γεν.	τοῦ	ἰστάντος	τῆς	ἰστάσης	τοῦ	ἰστάντος
	Κλ.	ὦ	ἰστάς	ὦ	ἰστάσα	ὦ	ἰστάν

Πλ.	Ὀν.	οἱ	ἰστάντες	αἱ	ἰστάσαι	τὰ	ἰστάντα
	Γεν.	τῶν	ἰστάντων	τῶν	ἰστασῶν	τῶν	ἰστάντων
	Δοτ.	τοῖς	ἰστάσι	ταῖς	ἰστάσαις	τοῖς	ἰστάσι κτλ.

α') Ἡ μετοχὴ τοῦ ἴστημι σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα-, τοῦ προσφύματος -νι καὶ τῆς καταλήξεως -ς = ἰσταντις· τὸ τ πρὸ τῆς καταλήξεως σ ἀποβάλλεται, ἔτι δὲ καὶ τὸ ν, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς α μακρὸν = ἰστάς.

β') Ὁ τόνος καταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον εἶναι τὸ ῥῆμα: ἰστάς, καθιστάς.

γ') Ἡ κλίσις τῆς μετοχῆς ταύτης εἶναι ὁμοία μὲ τὴν κλίσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου πρώτου, ὁ παιδεύσας — ἡ παιδεύσασα — τὸ παιδεῦσαν.

Π α θ η τ ι κ ῆ φ ω ν ῆ .

Ὅριστική.

§ 471.

Ἐνεστώς

ἰστα-μαι,	ἰστα-σαι,	ἰστα-ται,
ἰστά-μεθα,	ἰστα-σθε,	ἰστα-νται.

Ὁ ἐνεστώς τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς παθ. φωνῆς·

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σαι, ἂν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φωνέντων, δὲν ἀποβάλλεται.

§ 472.

Παρατατικός.

ἰστά-μην,	ἰστα-σο,	ἰστα-το,
ἰστά-μεθα,	ἰστα-σθε,	ἰστα-ντο.

Καὶ ὁ παρατατικός τῆς ὀριστικῆς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς παθητ. φωνῆς.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο, ἂν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ φωνηέντων, δὲν ἀποβάλλεται.

§ 473

Ὑποτακτική.

ἰσῶμαι,	ἰσῆ,	ἰσῆται,
ἰσῶμεθα,	ἰσῆσθε,	ἰσῶνται.

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος ἰστη- καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων· τὰ δὲ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρουσται: ἰστή-ωμαι=ἰσῶμαι.

§ 474.

Εὐκτική.

ἰστα-ἰ-μην,	ἰστα-ἰ-ο,	ἰστα-ἰ-το,
ἰστα-ἰ-μεθα,	ἰστα-ἰ-σθε,	ἰστα-ἰ-ντο.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα-, τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος *ι* καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῶν παραγομένων χρόνων τῆς παθ. φωνῆς. Τὸ θεματικὸν φωνήεν *α* μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ *ι* συναίρουσται εἰς *αι*.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο ἀποβάλλεται: ἰστα-ι-σο ἰσταῖο.

§ 475.

Προστακτική.

—	ἰστα-σο,	ἰστά-σθω,
—	ἰστα-σθε,	ἰστά-σθων καὶ ἰστά-σθωσαν.

Ἡ προστακτικὴ σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ἰστα- καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς προστακτικῆς τῆς παθ. φωνῆς.

Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο, ἂν καὶ εὐρίσκεται μεταξὺ δύο φωνηέντων, δὲν ἀποβάλλεται.

§ 476.

Ἀπαρέμφατος.

ἰστα-σθαι.

Μετοχή.

ὁ ἰστάμενος, ἡ ἰσταμένη, τὸ ἰστάμενον.

Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τῆς παθ. φωνῆς.

§ 477. Κατὰ τὸ ἴσθημι-ἴσταμαι κλίνεται τὸ πῖμπλημι-πῖμπλαμαι καὶ τὸ πῖμπρημι-πῖμπραμαι. Τὸ μὲν ἐνεστωτικὸν θέμα αὐτῶν εἶναι πῖμπλη-πῖμπλα- καὶ πῖμπρη-πῖμπρα-, τὸ δὲ ῥηματικὸν πῖμπλα- καὶ πῖμπρη-πῖμπρα-.

Σημ. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν ῥημάτων πῖμπλημι καὶ πῖμπρημι ἐνισχύεται καὶ δι' ἐνὸς μ μετὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ τοῦ θέματος: πῖ-μ-πλημι, πῖ-μ-πρημι.

§ 478. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουν καὶ τὰ ἀποθετικὰ δύναιμι καὶ εἰσάμαι· ταῦτα διαφέρουν τοῦ ἴσταμαι κατὰ τὰ ἐξῆς· α') ὅτι ὁ ἐνεστώς δὲν ἐνισχύεται δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ ἐπομένως τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα εἶναι καὶ ῥηματικὸν θέμα.

β') Τὸ σ τῆς καταλήξεως -σαι καὶ -σο ἀποβάλλεται καὶ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναίρῳνται: δύνασαι=δύναι=δύνη, ἡδύνα-σο=ἡδύνα-ο=ἡδύνω, δύνα-σο=δύνα-ο=δύνω κτλ.

γ') Ἐν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ ὁ τόνος κεῖται ὅσον εἶναι δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης: δύνωμαι—δύνη—δύνηται (ἀλλὰ ἰσιῶμαι—ἰσιῆ—ἰσιῆται), δυναίμην—δύναιο—δύναιτο (ἀλλὰ ἰσαιίμην—ἰσαιῖο—ἰσαιῖτο) κτλ.

§ 479. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκει καὶ ὁ ἀόριστος ἐπριάμην (=ἡγόρασα), ὁ ὁποῖος κλίνεται εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν κατὰ τὸν παρκατακτικὸν ἐδυνάμην, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐκλίσεις ὅπως εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὸ δύναιμι: Ὅρ. ἐπριάμην ἐπρίω ἐπρίατο κτλ. Ὑπ. πρίωμαι, Εὐκτ. πριαίμην, Προστ. πρίω, Ἀπαρ. πρίασθαι Μετχ. πριαμένος κτλ.

§ 480. Τίθημι, θέμ. θη-θε-. Δίδωμι, θέμ. δω-δο.

Τὰ ῥήματα τίθημι καὶ δίδωμι γενικῶς κλίνονται ὅπως τὸ ἴσθημι πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ μάθωμεν κατωτέρω.

*Οριστική

§ 481.

*Ενεστώς.

τίθη-μι,	τίθη-ς καὶ τιθεῖς,	τίθη-σι,
τίθε-μεν,	τίθε-τε,	τιθέ-ασι.
δίδω-μι,	δίδω-ς,	δίδω-σι,
δίδο-μεν,	δίδο-τε,	διδό-ασι.

Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ τίθημι ἔχει καὶ δεύτερον τύπον τιθεῖς σχηματισθέντα κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα, ἥτοι τιθεῖς ὅπως ποιεῖς.

§ 482.

Παρατατικός.

ἐτίθη-ν,	ἐτίθεις,	ἐτίθει,
ἐτίθε-μεν,	ἐτίθε-τε,	ἐτίθ-εσαν.
ἐδίδουν,	ἐδίδους,	ἐδίδου,
ἐδίδο-μεν,	ἐδίδο-τε,	ἐδίδο-σαν.

α') Ὁ παρατατικὸς τοῦ τίθημι εἰς τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον σχηματίζεται ὁμαλῶς· εἰς τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα, ἥτοι ἐτίθεις — ἐτίθει, ὅπως ἐποίεις — ἐποίει.

β') Ὁ παρατατικὸς τοῦ δίδωμι σχηματίζεται εἰς τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα κατὰ τὰ εἰς -όω συνηρημένα, ἥτοι ἐδίδουν — ἐδίδους — ἐδίδου ὅπως ἐδήλουν — ἐδήλους — ἐδήλου.

§ 483.

*Υποτακτική.

τιθῶ,	τιθῆς,	τιθῆ,
τιθῶμεν,	τιθῆτε,	τιθῶσι.
διδῶ,	διδῆς,	διδῆ,
διδῶμεν,	διδῶτε,	διδῶσι.

Ἡ ὑποτακτικὴ σχηματίζεται ὁμαλῶς· τὰ συμπύπτοντα φωνήεντα συναϊροῦνται: π.χ. τιθῶ = τιθῶ, τιθῆ-ης = τιθῆς κτλ. διδῶ = διδῶ, διδῶ-ης = διδῆς κτλ.

*Εἰς κτική.

τιθε-ίη-ν,	τιθε-ίη-ς,	τιθε-ίη,
τιθε-ίη-μεν,	τιθε-ίη-τε,	τιθε-ίη-σαν καὶ
τιθε-ῖ-μεν,	τιθε-ῖ-τε,	τιθε-ῖ-εν.

δίδο-ίη-ν,	δίδο-ίη-ς,	δίδο-ίη,
δίδο-ίη-μεν,	δίδο-ίη-τε,	δίδο-ίη-σαν καὶ
δίδο-ἴ-μεν,	δίδο-ἴ-τε,	δίδο-ἴ-εν.

Ἡ εὐκτική σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· ὁ χαρακτήρ τοῦ τίθημι ε συναίρεται μετὰ τοῦ ἔγκλιτικοῦ φωνήεντος· ἰ εἰς εἰ· ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ δίδωμι ο συναίρεται μετὰ τοῦ ἔγκλιτικοῦ φωνήεντος ἰ εἰς οἰ.

§ 485.

Προστακτική.

—	τίθει,	τιθέ-τω,
—	τίθε-τε	τιθέ-ντων ἢ τιθέ-τωσαν.
—	δίδου,	διδό-τω,
—	δίδο-τε,	διδό-ντων ἢ διδό-τωσαν.

α') Τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς σχηματίζεται κατὰ τὰ συνηρημένα, τοῦ μὲν τίθημι κατὰ τὰ εἰς -έω: τίθει ὅπως ποιεῖ, τοῦ δὲ δίδωμι κατὰ τὰ εἰς -όω: δίδου ὅπως δῆλου.

β') Τὰ λοιπὰ πρόσωπα σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος ὅπως τοῦ ἴστημι· τιθέτω, διδότηω ὅπως ἰστιάτω κτλ.

§ 486.

Ἀπαρέμφατος.

τιθέ-ναι, διδό-ναι

Ἡ ἀπαρέμφατος τοῦ τίθημι καὶ τοῦ δίδωμι σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 487.

Μετοχή

Ἑν. Ὀν.	ὁ	τιθεῖς	ἡ	τιθεῖσα	τὸ	τιθέν
Γεν.	τοῦ	τιθέντος	τῆς	τιθείσης	τοῦ	τιθέντος
Κλ.	ὦ	τιθεῖς	ᾧ	τιθεῖσα	ᾧ	τιθέν.
Πλ. Ὀν.	οἱ	τιθέντες	αἱ	τιθεῖσαι	τὰ	τιθέντα
Γεν.	τῶν	τιθέντων	τῶν	τιθεισῶν	τῶν	τιθέντων
Δοτ.	τοῖς	τιθεῖσι	ταῖς	τιθείσαις	τοῖς	τιθεῖσι
Ἑν. Ὀν.	ὁ	διδούς	ἡ	διδούσα	τὸ	διδόν
Γεν.	τοῦ	διδόντος	τῆς	διδούσης	τοῦ	διδόντος
Κλ.	ὦ	διδούς	ᾧ	διδούσα	ᾧ	διδόν.

Πλ.	ᾠον.	οἱ	διδόντες	αἱ	διδούσαι	τὰ	διδόντα
	Γεν.	τῶν	διδόντων	τῶν	διδουσῶν	τῶν	διδόντων
	Δοτ.	τοῖς	διδούσι	ταῖς	διδούσαις	τοῖς	διδούσι

α') Ἡ μετοχή τοῦ τίθημι καὶ τοῦ δίδωμι σχηματίζεται ὅπως ἡ μετοχή τοῦ ἴσθημι. Ἡ ὄνομ. τιθεῖς σχηματίζεται ἀπὸ τοῦ τιθεντ-ς=τιθέης (=τιθείς), ἡ δὲ ὄνομ. διδοὺς ἀπὸ τοῦ διδοντ-ς=διδόν-ς (=διδοὺς). Ὁμοίως ἡ δοτ. τιθεῖσι καὶ διδοῦσι ἀπὸ τοῦ τιθεντ-σι=τιθένει (=τιθεῖσι), διδοντ-σι=διδόν-σι (=διδούσι).

β') Τὸ θηλυκὸν τιθεῖσα καὶ διδοῦσα σχηματίζεται τῇ προσλήψει τῆς καταλήξεως -ῖα : τιθεντ-ῖα=τιθένσα=τιθεῖσα, διδοντ-ῖα=διδόνσα=διδούσα.

γ') Εἰς τοὺς τύπους τούτους τὸ μὲν ε ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς εἰς εἰ, τὸ δὲ ο εἰς ου (λ. § 216 γ').

Π α θ η τ ι κ ῆ φ ω ν ῆ

ᾠοριστικῆ

§ 488.

ᾠενεστῶς

τίθε-μαι,	τίθε-σαι,	τίθε-ται,
τιθέ-μεθα,	τίθε-σθε,	τίθε-νται.
δίδω-μαι	δίδω-σαι	δίδω-ται,
διδό-μεθα	διδω-σθε	δίδω-νται.

Παρατατικός.

ἐτιθέ-μην,	ἐτίθε-σο,	ἐτίθε-το,
ἐτιθέ-μεθα,	ἐτίθε-σθε,	ἐτίθε-ντο.
ἐδιδό-μην	ἐδίδο-σο,	ἐδίδο-το,
ἐδιδό-μεθα	ἐδίδο-σθε,	ἐδίδο-ντο.

ᾠ ἔνεστῶς καὶ ὁ παρατατικός τοῦ τίθεμαι καὶ δίδωμαι σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος.

§ 489.

ᾠυποιακτικῆ

τιθῶμαι,	τιθῆ,	τιθηῖται,
τιθῶμεθα,	τιθησθε,	τιθῶνται.
διδῶμαι,	διδῶ,	διδῶται,
διδῶμεθα,	διδῶσθε,	διδῶνται.

Ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ τίθεμαι καὶ δίδομαι σχηματίζεται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος συνηρημένως· τὰ συμπύκνοντα φωνήεντα συναίρουσιν· ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν· τιθή-ωμαι=τιθῶμαι, τιθή-η=τιθῆῃ κτλ. διδώ-ωμαι,=διδῶμαι, διδώ-η=διδῶ κτλ.

§ 490.

Ἐὐκτικὴ.

τιθε-ί-μην,	τιθε-ῖ-ο,	τιθε-ῖ-το,
τιθε-ί-μεθα,	τιθε-ῖ-σθε,	τιθε-ῖ-ντο.
διδο-ί-μην,	διδο-ῖ-ο,	διδο-ῖ-το,
διδο-ί-μεθα,	διδο-ῖ-σθε,	διδο-ῖ-ντο.

Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται ὁμαλῶς ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν.

§ 491.

[Προστακτικὴ.]

—	τίθε-σο,	τιθέ-σθω,
—	τίθε-σθε,	τιθέ-σθων ἢ τιθέ-σθωσαν.
—	δίδο-σο,	διδό-σθω,
—	δίδο-σθε,	διδό-σθων ἢ διδό-σθωσαν.

*Ἀπαρέμφατος.

τίθε-σθαι, δίδο-σθαι.

Μετοχή.

ὁ τιθέ-μενος,	ἡ τιθε-μένη,	τὸ τιθέ-μενον.
ὁ διδό-μενος,	ἡ διδο-μένη,	τὸ διδό-μενον.

Ἡ προστακτικὴ, ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ σχηματίζονται ὁμαλῶς ὅπως οἱ αὐτοὶ τύποι τοῦ ἴσταμαι.

§ 492. Κατὰ τὸ τίθημι—τίθεμαι κλίνεται ἐν μόνον ῥῆμα τὸ ἴημι—ἴεμαι.

α') Τοῦ ῥήματος τούτου τὸ ἐνεργητικὸν θέμα εἶναι ἰη-, ἰε-, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἦ-, ἐ- ἢ δασεῖα τοῦ ῥήματος τούτου προήλθεν ἀπὸ τοῦ σ, τὸ ὅποσον ἦτο ἐν ἀρχῇ τοῦ θέματος· ἦτοι ἦτο ση-, σε-, καὶ μὲ τὸν ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν σιση-, σισε-· καὶ ἐκ τούτου ἰη-, ἰε-.

β') Τὸ δεῦτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἴημι εἶναι ἰεῖς, ὅπως τοῦ

τίθημι εἶναι τιθεῖς ἑπίσης τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἐνικὸν τοῦ παρα-
τακτικοῦ εἶς, εἶ, ὅπως τοῦ τίθημι εἶναι ἐτίθεις, ἐτίθει.

γ') Τὸ τρίτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἴημι εἶναι ἰᾶσι ἀπὸ
τοῦ ἰᾶσαι ἦτοι ὁ χαρακτήρ τοῦ ε συναίρειται μετὰ τοῦ ἐπομένου α
ἐνεκα τῆς συμπτώσεως πολλῶν φωνηέντων, ἐνῶ εἰς τὸ τίθεαι τὰ
φωνήεντα ταῦτα δὲν συναίρουσινται.

§ 493. Κατὰ τὸ δίδωμι—δίδομαι οὐδὲν ἄλλο ῥῆμα κλίνεται
ἦτοι τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μοναδικόν.

§ 494. Τῶν ῥημάτων τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι ὁ ἀόριστος, ἐνεργη-
τικὸς καὶ μέσος σχηματίζεται κατὰ ἴδιον τρόπον ὡς ἑξῆς.

᾽Οριστική.

ἔθη-κ-α,	ἔθη-κ-ας,	ἔθη-κ-ε·	ἔθε-μεν,	ἔθε-τε,	ἔθε-σαν.
ἦ-κ-α,	ἦ-κ-ας,	ἦ-κ-ε·	εἶ-μεν,	εἶ-τε,	εἶσαν.
ἔδω-κ-α,	ἔδω-κ-ας,	ἔδω-κ-ε·	ἔδο-μεν,	ἔδο-τε,	ἔδο-σαν.

α') Ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ
μακροῦ θέματος θη- ἦ- δω· προσετέθη δὲ ὡς χρονικὸς χαρακτήρ
τὸ κ, καὶ αἱ προσωπικαὶ καταλήξεις τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου πρώτου.

β') Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέ-
ματος θε-, ἐ-, δο-, καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ καθ. ἀορίστου
καθὼς εἰς τὸν παρατακτικὸν τῶν αὐτῶν ῥημάτων· π.χ. ἔθε-μεν ὅπως
ἐτίθε-μεν, ἔδο-μεν ὅπως ἐδίδο-μεν.

γ') Οἱ τύποι εἶμεν, εἶτε, εἶσαν προῆλθον ἀπὸ τῆς ἀϋξήσεως ε
μετὰ τοῦ θέματος ἐ-, ἦτοι ε-έμεν=εἶμεν: Ἐλαβε δὲ συλλαβικὴν
αὔξησιν διότι τὸ θέμα ἐ- προῆλθεν ἀπὸ τοῦ σε-.

§ 495.

᾽Υποτακτική.

θῶ,	θῆς,	θῆ·	θῶμεν,	θῆτε,	θῶσι.
ῶ,	ῆς,	ῆ·	ῶμεν,	ῆτε,	ῶσι.
δῶ,	δῶς,	δῶ·	δῶμεν,	δῶτε,	δῶσι.

Ἡ ὑποτακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ
μακροῦ θέματος θη-, ἦ-, δω- καὶ τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῆς
ὑποτακτικῆς τῶν βαρυτόνων, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ τοῦ ἐνεστώτος
τῶν αὐτῶν ῥημάτων. Τὰ συμπύκνοντα φωνήεντα συναίρουσινται· π. χ'

θη-ω=θῶ, θή-ης=θῆς, ἦ-ω=ῶ, ἦ-ης=ῆς, δά-ω=δῶ, δά-ης=δῶς κτλ.

§ 496.

Εὐκτική.

θε-ίη-ν,	θε-ίη-ς,	θε-ίη,
θε-ίη-μεν,	θε-ίη-τε,	θε-ίη-σαν καὶ
θε-ῖ-μεν,	θε-ῖ-τε,	θε-ῖ-εν.
ε-ῖη-ν,	ε-ῖη-ς,	ε-ῖη,
ε-ῖη-μεν,	ε-ῖη-τε,	ε-ῖη-σαν καὶ
ε-ῖ-μεν,	ε-ῖ-τε,	ε-ῖ-εν.
δο-ίη-ν,	δο-ίη-ς,	δο-ίη,
δο-ίη-μεν,	δο-ίη-τε,	δο-ίη-σαν καὶ
δο-ῖ-μεν,	δο-ῖ-τε,	δο-ῖ-εν.

Ἡ εὐκτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε-, ἐ-, δο-, τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ τῶν κυρίως καταλήξεων τοῦ παθ. ἀορίστου, καθὼς καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ ἐνεστώτος.

§ 497.

Προστακτικὴ.

—	θέ-ς,	θέ-τω·	—	θέ-τε,	θέ-ντων καὶ θέ-τωσαν,
—	ἔ-ς,	ἔ-τω·	—	ἔ-τε,	ἔ-ντων καὶ ἔ-τωσαν
—	δό-ς,	δό-τω·	—	δό-τε,	δό-ντων καὶ δό-τωσαν.

Ἡ προστακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος θε-, ἐ-, δο-· εἰς τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον προστίθεται ἢ κατάληξις -ς, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ πρόσωπα αἱ κυρίως καταλήξεις τῆς προστακτικῆς τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς.

§ 398.

Ἀπαρέμφατος.

θεῖ-ναι,	εἶ-ναι,	δοῦ-ναι.
----------	---------	----------

Ἡ ἀπαρέμφατος τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος, ἀλλὰ ὁ χαρακτήρ ἐκτείνεται (διὰ λόγον οὐχὶ προφανῆ), τὸ μὲν ε εἰς εἰ, τὸ δὲ ο εἰς ου.

§ 499.

Μετοχή

᾽Ον.	ὁ	θεῖς	ἦ	θεῖσα	τὸ	θὲν
Γεν.	τοῦ	θέντος	τῆς	θείσης	τοῦ	θέντος
᾽Ον.	ὁ	εἶς	ἦ	εἶσα	τὸ	εἶν
Γεν.	τοῦ	έντος	τῆς	εἶσης	τοῦ	έντος
᾽Ον.	ὁ	δοῦς	ἦ	δοῦσα	τὸ	δόν
Γεν.	τοῦ	δόντος	τῆς	δοῦσης	τοῦ	δόντος

Ἡ μετοχή τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ἐκ τοῦ βραχέος φωνήεντος θε-, ε-, δο-, ὅπως καὶ ἡ μετοχή τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ῥημάτων.

Παθητικὴ φωνή.

§ 500

᾽Οριστικὴ

ἔ-μην,	ἔθου,	ἔθε-το·	ἐθέ-μεθα,	ἔθε-σθε,	ἔθε-ντο.
ἔ-μην,	εἶ-σο,	εἶτο·	εἶ-μεθα,	εἶ-σθε,	εἶ-ντο.
ἔ-μην,	ἔδου,	ἔδο-το·	ἐδό-μεθα,	ἔδο-σθε,	ἔδο-ντο.

α) Ἡ ὀριστικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζεται ὅπως καὶ ὁ παρατατικὸς τῶν αὐτῶν ῥημάτων. Διαφέρει τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τὸ ὅτι τὸ σ τῆς καταλήξεως -σο ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπύκτων φωνήεντα συναίρουσιν: ἔθε-σο=ἔθεο=ἔθου, ἔδο-σο=ἔδοο=ἔδου.

β) Εἰς τὸ δεῦτερον πρόσωπον τοῦ εἵμην τὸ σ τῆς καταλήξεως ἀποβάλλεται.

§ 501.

᾽Υποτακτικὴ

ᾔ-μαι,	θῆ,	θῆται·	θῶμεθα,	θῆσθε,	θῶνται.
ᾔ-μαι,	ῆ,	ῆται·	ᾔμεθα,	ῆσθε,	ᾔνται.
ᾔ-μαι,	δῶ,	δῶται·	δῶμεθα,	δῶσθε,	δῶνται.

Εὐδικτικὴ.

ε-ἔ-μην,	θε-ἔ-ο,	θε-ἔ-το·	θε-ἔ-μεθα	θε-ἔ-σθε	θε-ἔ-ντο.
ε-ἔ-μην,	ε-ἔ-ο,	ε-ἔ-το·	ε-ἔ-μεθα,	ε-ἔ-σθε,	ε-ἔ-ντο.
ε-ἔ-μην,	δο-ἔ-ο,	δο-ἔ-το·	δο-ἔ-μεθα,	δο-ἔ-σθε,	δο-ἔ-ντο.

Προστακτικὴ.

θοῦ,	θέ-σθω·	—	θέ-σθε,	θέ-σθων	ἢ	θέ-σθωσαν.
οῦ,	ἔ-σθω·	—	ἔ-σθε,	ἔ-σθων	ἢ	ἔ-σθωσαν.
δοῦ,	δό-σθω·	—	δό-σθε,	δό-σθων	ἢ	δό-σθωσαν.

Ἡ υποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζονται ὅπως αἱ αὐταὶ ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος. Διαφορὰ ὑπάρχει μόνον εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ὅπου τὸ σ τῆς καταλήξεως σὸ ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συμπίπτουσα φωνήεντα συνκροῦνται· θέ-σο = θεο = θεῶ, ἔ-σο = ἔο = οὔ, δό-σο = δό-ο = δοῦ.

§ 502.

Ἀπαρέμφατος

θέ-σθαι,

ἔ-σθαι,

δό-σθαι.

Μετοχή.

ὁ	θέ-μενος	ἡ	θε-μένη	τὸ	θέ-μενον
ὁ	ἔ-μενος	ἡ	ἔ-μένη,	τὸ	ἔ-μενον
ὁ	δό-μενος	ἡ	δο-μένη,	τὸ	δό-μενον

Ἡ ἀπαρέμφατος καὶ ἡ μετοχὴ τῶν ἀορίστων τούτων σχηματίζονται ὅπως καὶ τοῦ ἐνεστώτος τῶν αὐτῶν ῥημάτων.

Παρατηρήσεις.

§ 503. Ἰδιαίτερα γνωρίσματα τοῦ ἀορίστου τῶν ῥημάτων τούτων εἶναι τὰ ἐξῆς· α') τὸ κ ὡς χρονικὸς χαρακτήρ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ τῆς ὀριστικῆς: ἔθηκα, ἦκα, ἔδωκα· β') ἡ κατάληξις σ τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τῆς προστακτικῆς: θές, ἔς, δός· γ') ἡ ἔκτασις τοῦ χαρακτῆρος ἐν τῇ ἀπαρεμφάτῳ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς: θεῖναι, εἶναι, δοῦναι.

§ 504. Τῶν προστακτικῶν θεῶ καὶ δοῦ ὁ τόνος ἀναδιβάσσεται, ἐὰν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον μετὰ δισυλλάβου προθέσεως· π.χ. κατὰ-θου, ἀπόδου· ἐὰν δὲ εἶναι σύνθετον μετὰ μονοσυλλάβου προθέσεως ὁ τόνος φυλάττεται εἰς τὴν λήγουσιν· π.χ. ἐκθεῶ, προδοῦ.

Τῆς προστακτικῆς οὔ ὁ τόνος παραμένει εἰς τὴν λήγουσιν, καὶ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως ἐὰν εἶναι σύνθετον τὸ ῥῆμα· π.χ. ἀφοῦ, παροῦ, καθοῦ.

Σημ. Κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα σχηματίζεται ἡ εὐκτικὴ καὶ ἡ προστακτικὴ (εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον) τοῦ ἀορίστου ἔσχον· καὶ τὴν μὲν εὐκτικὴν ὡς ἀπὸ τοῦ θέματος σχο-, τὴν δὲ προστακτικὴν ὡς ἀπὸ τοῦ θέματος σχε-· οὔτω, εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη κτλ. προστ. σχές, ἐπίσχες, ἐπισχέτω, ἐπίσχετε, ἐπισχόντων.

Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς μι φωνηεντολήκτων.

§ 505. Ὁ μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος α' ἐνεργητικῆς καὶ μέσος τῶν εἰς -μι φωνηεντολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ μαροῦ θέματος· π.χ. ἴστημι—στήσω—στήσομαι—ἔστησα—ἔστησάμην, ἐμπίμπλημι—ἐμπλήσω—ἐνέπλησα, ἐμπίμπρομημι—ἐμπρήσω—ἐνέπρησα, τίθημι—θήσω—θήσομαι, ἴημι—ἴσω=ἴσομαι, δίδωμι—δώσω κτλ.

§ 506. Ὁ παθ. μέλλων καὶ ἀόριστος τοῦ ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἐκ τοῦ βραχέος θέματος· π.χ. ἴσταμαι—σταθήσομαι—ἔσταθήην, τίθεμαι—τεθήσομαι—εἰτέθην, ἴεμαι—εἰθήσομαι—εἴθην, δίδομαι—δοθήσομαι—ἐδόθην.

§ 507. Τῶν ῥημάτων ἐμπίμπρομημι καὶ ἐμπίμπλημι ὁ παθ. μέλλων καὶ ὁ ἀόριστος, καθὼς καὶ ὁ παθ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος, σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος, τὸ ὅποιον εἰς τοὺς χρόνους τούτους ἐμφανίζεται σιγμόληκτον· π.χ. ἐμπίμπλαμαι—ἐμπλησθήσομαι—ἐνεπλήσθην—ἐμπέπλησομαι, ἐμπίμπρομαι—ἐμπρησθήσομαι—ἐνεπρήσθην—ἐμπέπρησομαι κτλ.

Σημ. 4. Ὁ ἀόριστος εἴθην προήλθεν ἀπὸ τοῦ ε-εθην· τὸ ε+ε συνηρέθησαν εἰς ει.

§ 508. Ὁ παρακείμενος τοῦ ἴστημι εἶναι ἔστηκα, (ἀφέστηκα, καθέστηκα κτλ.)· προήλθεν ἀπὸ τοῦ σε-στη-κα, τοῦ ὁποίου τὸ σ τῆς ἀρκτικής συλλαβῆς ἐτράπη εἰς δασεῖαν· ἔλαβε δηλ. ἀναδιπλασιασμόν τοῦ πρώτου εἴδους ἀνωμάλως, ὅπως τὸ κέκτημαι κτλ.

Σημ. Περὶ τοῦ ἔστηκα γίνεται λόγος κατωτέρω· (ἴ. § 536).

§ 509. Ὁ παρακείμενος τοῦ τίθημι εἶναι τέθεικα, τοῦ δὲ τίθεμαι τέθειμαι· ἐσχηματίσθησαν δηλ. ἀπὸ τοῦ θέματος θει- ἀνωμάλως.

§ 510. Ὁ παθ. παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος τοῦ ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ἀπὸ τοῦ βραχέος θέματος : εἶμαι (ἀπὸ τοῦ σε-σεμαι=ε-εμαι), δέ-δομαι—ἐδεδόμην.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παθ. παρακειμένου εἶμαι ἐσχηματίσθη καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος τοῦ ἴημι : εἶκα.

§ 511. Τοῦ ἴστημι ἀόριστος δεύτερος εἶναι ἔστην, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος κατωτέρω· (ἴ. § 524 κ. ἐ.).

§ 512. Τοῦ δίδωμι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος σχηματίζονται ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος : δέδωκα—ἐδεδώκειν.

§ 513. Κλίσεις τῶν ῥημάτων
α') Ἑνεργητικὴ

	Ὅριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστῶς	ἴστη-μι ἴστη-ς ἴστη-σι ἴστα-μεν ἴστα-τε ἴσῃσι	ἴσῳ ἴσῃς ἴσῃ ἴσῳμεν ἴσῃτε ἴσῳσι	ἴστα-ίη-ν ἴστα-ίη-ς ἴστα-ίη ἴστα-ίη-μεν ἢ ἴστα-ῖ-μεν ἴστα-ίη-τε ἴστα-ῖ-τε ἴστα-ίη-σαν ἴστα-ῖ-εν
Παρατ.	ἴστη-ν, ἴστη-ς, ἴστη, ἴστα-μεν, ἴστα-τε, ἴστα-σαν.		

β') Παθητικὴ

Ἑνεστῶς	ἴστα-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἰστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	ἰσῳμαι ἰσῃ ἰσῃται ἰσῳμεθα ἰσῃσθε ἰσῳνται	ἴστα-ί-μην ἴστα-ῖ-ο ἴστα-ῖ-το ἴστα-ί-μεθα ἴστα-ῖ-σθε ἴστα-ῖ-ντο
Παρατ.	ἰστά-μην, ἴστα-σο, ἴστα-το, ἰστά-μεθα, ἴστα-σθε, ἴστα-ντο.		

α') Ἑνεργητικὴ

	Ὅριστικὴ	Ὑποτακ.	Εὐκτικὴ
Ἑνεστῶς	τίθη-μι τίθη-ς ἢ τιθεῖς τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	τιθῶ τιθῃς τιθῃ τιθῶμεν τιθῃτε τιθῶσι	τιθε-ίη-ν τιθε-ίη-ς τιθε-ίη τιθε-ίη-μεν ἢ τιθε-ῖ-μεν τιθε-ίη-τε τιθε-ῖ-τε τιθε-ίη-σαν τιθε-ῖ-εν
Παρατ.	ἐτίθη-ν, ἐτίθεις, ἐτίθει, ἐτίθε-μεν, ἐτίθε-τε, ἐτίθε-σαν		

β') Παθητικὴ

Ἑνεστῶς	τίθε-μαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	τιθῳμαι τιθῃ τιθῃται τιθῳμεθα τιθῃσθε τιθῳνται	τιθε-ί-μην τιθε-ῖ-ο τιθε-ῖ-το τιθε-ί-μεθα τιθε-ῖ-σθε τιθε-ῖ-ντο
Παρατ.	ἐτιθέ-μην, ἐτίθε-σο, ἐτίθετο, ἐτιθέ-μεθα, ἐτίθεσθε, ἐτίθεντο		

ἴστημι καὶ τίθημι.

Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχὴ
— ἴστη ἰστά-τω — ἴσ-ατε ἰστά-ντων ἢ ἰστά-τωσαν	ἰστά-ναι	ὁ ἰστάς ἢ ἰστάσα τὸ ἰστὰν

Φωνή

— ἴστα-σο ἰστά-σθω — ἴστα-σθε ἰστά-σθων ἢ ἰστά-σθωσαν	ἴστα-σθαι	ὁ ἰστά-μενος ἢ ἴστα-μένη τὸ ἰστά-μενον
---	-----------	--

Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχὴ
— τίθει τιθέ-τω — τίθε-τε τιθέ-ντων ἢ τιθέ-τωσαν	τιθέ-ναι	ὁ τιθείς ἢ τιθείσα τὸ τιθέν

Φωνή

— τίθε-σο τιθέ-σθω — τίθε-σθε τιθέ-σθων ἢ τιθέ-σθωσαν	τίθε-σθαι	ὁ τιθέ-μενος ἢ τιθε-μένη τὸ τιθέ-μενον
---	-----------	--

§ 514. Κλίσις τῶν ῥημάτων
Ἐνεργητικῆ

	Ὁριστικῆ	Ὑποτακ.	Εὐκτικῆ
Ἐνεστῶς	ἴη-μι ἴη-ς ἢ ἰεῖς ἴη-σι ἴε-μεν ἴε-τε ἰᾶσι	ἰῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι	ἰε-ἰη-ν ἰε-ἰη-ς ἰε-ἰη ἰε-ἰη-μεν ἢ ἰε-ἰ-μεν ἰε-ἰη-τε ἰε-ἰ-τε ἰε-ἰη-σαν ἰε-ἰ-εν
Παρετ.	ἴη-ν, ἴε-μεν,	ἴεις, ἴε-τε, ἴει, ἴε-σαν.	
Παθητικῆ			
Ἐνεστῶς	ἴε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	ἰῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰῶμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	ἰε-ἰ-μην ἰε-ἰ-ο ἰε-ἰ-το ἰε-ἰ-μεθα ἰε-ἰ-σθε ἰε-ἰ-ντο
Παρετ.	ἰέ-μην, ἰέ-μεθα,	ἴε-σο, ἴε-σθε, ἴε-το, ἴε-ντο.	
Ἐνεργητικῆ			
	Ὁριστικῆ	Ὑποτακ.	Εὐκτικῆ
Ἐνεστῶς	δίδω-μι δίδω-ς δίδω-σι δίδω-μεν δίδω-τε διδό-ασι	διδῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι	διδω-ἰη-ν διδω-ἰη-ς διδω-ἰη διδω-ἰη-μεν ἢ διδο-ἰ-μεν διδω-ἰη-τε διδο-ἰ-τε διδω-ἰη-σαν διδο-ἰ-εν
Παρετ.	ἔδιδουν, ἔδιδω-μεν,	ἔδιδους, ἔδιδου, ἔδιδω-τε, ἔδιδω-σαν.	
Παθητικῆ			
Ἐνεστῶς	δίδω-μαι δίδω-σαι δίδω-ται διδό-μεθα δίδω-σθε δίδω-νται	διδῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	διδω-ἰ-μην διδω-ἰ-ο διδω-ἰ-το διδω-ἰ-μεθα διδω-ἰ-σθε διδω-ἰ-ντο
Παρετ.	ἔδιδό-μην, ἔδιδό-μεθα,	ἔδιδό-σο, ἔδιδό-σθε, ἔδιδό-το, ἔδιδό-ντο.	

ἴημι καὶ δίδωμι.
Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
— ἴει ἴέ-τω — ἴε-τε ἴέ-ντων ἢ ἴέ-τωσαν	ἴέ-ναι	ὁ ἴεις ἢ ἴεισα τὸ ἴέν

Φωνή

— ἴε-σο ἴέ-σθω — ἴε-σθε ἴέ-σθων ἢ ἴέ-σθωσαν	ἴε-σθαι	ὁ ἴέ-μενος ἢ ἴε-μένη τὸ ἴέ-μενον
---	---------	--

Φωνή

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχή
— δίδου διδό-τω — δίδο-τε διδό-ντων ἢ διδό-τωσαν	διδό-ναι	ὁ διδούς ἢ διδοῦσα τὸ διδόν

Φωνή

— δίδο-σο διδό-σθω — δίδο-σθε διδό-σθων ἢ διδό-σθωσαν	δίδο-σθαι	ὁ διδό-μενος ἢ διδο-μένη τὸ διδό-μενον
---	-----------	--

§ 515. Κλίσις τῶν ἀορίστων

	Ὀριστικὴ	Ὑποτακ.	Ἐντικτὴ
Ἐνεργητικὸς	ἔθη-κ-α ἔθη-κ-ας ἔθη-κ-ε ἔθε-μεν ἔθε-τε ἔθε-σαν	θῶ θῆς θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	θε-ίη-ν θε-ίη-ς θε-ίη θε-ίη-μεν ἢ θε-ῖ-μεν θε-ῖ-τε θε-ῖ-εν
Μέσος	ἔθέ-μην ἔθου ἔθε-το ἔθέ-μεθα ἔθε-σθε ἔθε-ντο	θῶμαι θῆ θῆται θῶμεθα θῆσθε θῶνται	θε-ί-μην θε-ῖ-ο θε-ῖ-το θε-ί-μεθα θε-ῖ-σθε θε-ῖ-ντο
Ἐνεργητικὸς	ἦ-κ-α ἦ-κ-ας ἦ-κ-ε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	ε-ῖη-ν ε-ῖη-ς ε-ῖη ε-ῖη-μεν ἢ ε-ῖ-μεν ε-ῖη-τε ε-ῖ-εν
Μέσος	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ῶμαι ῆ ῆται ῶμεθα ῆσθε ῶνται	ε-ῖ-μην εἶ-ο ε-ἶ-το ε-ῖ-μεθα ε-ἶ-σθε ε-ἶ-ντο
Ἐνεργητικὸς	ἔδω-κ-α ἔδω-κ-ας ἔδω-κ-ε ἔδο-μεν ἔδο-τε ἔδο-σαν	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι	δο-ίη-ν δο-ίη-ς δο-ίη δο-ίη-μεν ἢ δο-ῖ-μεν δο-ῖ-τε δο-ῖ-εν
Μέσος	ἔδό-μην ἔδου ἔδο-το ἔδό-μεθα ἔδο-σθε ἔδο-ντο	δῶμαι δῶ δῶται δῶμεθα δῶσθε δῶνται	δο-ί-μην δο-ῖ-ο δο-ῖ-το δο-ί-μεθα δο-ῖ-σθε δο-ῖ-ντο

ἔθηκα, ἤκα καὶ ἔδωκα.

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατος	Μετοχὴ
— θῆ-ς θῆ-τω — θῆ-τε θῆ-ντων ἢ θῆ-τωσαν	θεῖ-ναι	ὁ θεις ἢ θείσα τὸ θέν
— θοῦ θῆ-σθω — θῆ-σθε θῆ-σθων ἢ θῆ-σθωσαν	θῆ-σθαι	ὁ θῆ-μενος ἢ θε-μένη τὸ θῆ-μενον
— ἔ-ς ἔ-τω — ἔ-τε ἔ-ντων ἢ ἔ-τωσαν	εἶ-ναι	ὁ εἶς ἢ εἶσα τὸ ἔν
— οῦ ἔ-σθω — ἔ-σθε ἔ-σθων ἢ ἔ-σθωσαν	ἔ-σθαι	ὁ ἔ-μενος ἢ ἔ-μένη τὸ ἔ-μενον
— δό-ς δό-τω — δό-τε δό-ντων ἢ δό-τωσαν	δοῦ-ναι	ὁ δοῦς ἢ δοῦσα τὸ δόν
— δοῦ δό-σθω — δό-σθε δό-σθων ἢ δό-σθωσαν	δό-σθαι	ὁ δό-μενος ἢ δο-μένη τὸ δό-μενον

Συμφωνόληκτα εἰς -μι.

§ 516. α') Τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι ῥήματα σχηματίζονται ἐξ ἑνὸς θέματος.

β') Ὁ ἐνεστώς σχηματίζεται ἐνισχυομένου τοῦ θέματος διὰ τοῦ προσφύματος *νν*: δεικνυμι, δείκ-νυ-ς, δείκ-νυ-σι κτλ.

γ') Τὸ τοιουτοτρόπως σχηματιζόμενον ἐνεστωτικὸν θέμα δεικνυ ἔχει δύο μορφάς, μακρὰν δεικνῦ- καὶ βραχεῖαν δεικνῦ-.

§ 517. Ἐκ τῆς μακρᾶς μορφῆς τοῦ θέματος σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικὰ τοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ καὶ τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς· π.χ. ἐνεστ. δεικνῦς, παρατ. ἐδείκνυν — ἐδείκνυς, — ἐδείκνυ, προστ. δείκνυ. Οἱ λοιποὶ τύποι τῆς ἐνεργητικῆς καὶ πάντες τῆς παθητικῆς φωνῆς σχηματίζονται ἐκ τῆς βραχεῖας μορφῆς.

§ 518. Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ σχηματίζονται τῇ προσλήψει τῶν προσωπικῶν καταλήξεων τῶν βαρυτόνων ῥημάτων· π. χ. δεικνύ-ω, δεικ-νύ-ης κτλ. δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η κτλ. δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις κτλ. δεικνυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο κτλ., ἦτοι σχηματίζονται ὅπως ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ λύω — λύομαι.

§ 519. Ἡ μετοχὴ σχηματίζεται ὅπως πᾶσαι αἱ καταληκτικαὶ μετοχαὶ τῆς τρίτης κλίσεως: δεικνῦ-ντι-ς = δεικνυς = δεικνῦς (μὲ τὸ *ν* μακρόν), θηλ. δεικνῦ-ν-τια = δεικνύ-νσα = δεικνῦσα, δοτ. πληθ. ἄρσ. καὶ οὐδ. δεικνυ-ντι-σι = δεικνύν-σι = δεικνῦσι.

Παρατηρήσεις.

§ 520. α') Ἐὰν τὸ θέμα τοῦ ῥήματος λήγῃ εἰς *σ*, τὸ *σ* τοῦτο ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ἐπόμενον *ν* τοῦ προσφύματος *νν*, καὶ οὕτω τὸ ῥήμα λήγει εἰς -ννυμι· π. χ. ἀμφιέννυμι ἀπὸ τοῦ ἀμφιέσ-νυμι. ζώννυμι ἀπὸ τοῦ ζώσ-νυμι, κεράννυμι ἀπὸ τοῦ κεράσ-νυμι. κορέν-νυμι ἀπὸ τοῦ κορέσ-νυμι, σβέννυμι ἀπὸ τοῦ σβέσ-νυ-μι κτλ.

β') Εἰς τὸ ῥήμα ἀπόλλυμι—ἀπόλλυμαι ἀφωμοιώθη τὸ *ν* τοῦ προσφύματος πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥήματος *λ*: ἀπόλ-νυμι—ἀπόλλυμι.

§ 521. Οἱ λοιποὶ χρόνοι τῶν εἰς -νυμι ῥημάτων σχηματίζονται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ τῶν συμφωνολήκτων ῥημάτων· π. χ. δεικνυμι—δείξω—ἔδειξα—δέδειξα—δείξομαι—ἔδειξάμην—δέδειγμαί—δειχθήσομαι—ἔδειχθην, ζεύγνυμι—ζεύξω—ἔξευξα—ἔξευγμαί—ζευχθήσομαι—ἔξευχθην.

§ 522. Κλίσις τοῦ ῥήματος δείκνυμι—δείκνυμαι.

α') Ἐνεργητικὴ φωνή

Ὀριστικὴ	Παρατατικὸς	Προστακτικὴ	Ἄπαρ.	Μετοχὴ
Ἐνεστώς				
δείκ-νύ-μι	ἐδείκ-νύ-ν	—	δείκ-νύ-ναι	ὁ δεικ-νύς ἡ δεικ-νύ-σα τὸ δεικ-νύν
δείκ-νύ-ς	ἐδείκ-νύ-ς	δείκ-νύ		
δείκ-νύ-σι	ἐδείκ-νύ	δείκ-νύ-τω		
δείκ-νυ-μεν	ἐδεί-νυ-μεν	—		
δείκ-νυ-τε	ἐδείκ-νυ-τε	δείκ-νυ-τε		
δείκ-νύ-ασι	ἐδείκ-νυ-σαν	δείκ-νύ-ντων ἢ δείκ-νύ-τωσαν		

Ἐποικ. δει-κνύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-ῃ, δεικ-νύ-ωμεν κτλ.

Εὐκτικὴ δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις, δεικ-νύ-οι, δεικ-νύ-οιμεν κτλ.

β') Παθητικὴ φωνή

δεί-κνυ-μαι	ἐδείκ-νύ-μην	—	δείκ-νυ-σθαι	ὁ δεικ-νύ-μενος ἡ δεικ-νυ-μένη τὸ δεικ-νύ-μενον
δείκ-νυ-σαι	ἐδείκ-νυ-σο	δείκ-νυ-σο		
δείκ-νυ-ται	ἐδείκ-νυ-το	δείκ-νύ-σθω		
δεικ-νύ-μεθα	ἐδεικ-νύ-μεθα	—		
δείκ-νυ-σθε	ἐδείκ-νυ-σθε	δείκ-νυ-σθε		
δείκ-νυ-νται	ἐδείκ-νυ-ντο	δείκ-νύ-σθων ἢ δείκ-νύ-σθωσαν		

Ἐποικ. δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-ῃ, δεικ-νύ-ῃται, δεικ-νυ-ώ-μεθα κτλ.

Εὐκτικὴ δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο, δεικ-νυ-οίμεθα κτλ.

Δυϊκὸς ἀριθμὸς.

§ 523. Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰς -μι ῥημάτων προστίθενται αἱ κυρίως καταλήξεις τῶν εἰς -ω ῥημάτων εἰς τὸ θέμα τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ἐκάστου χρόνου ἢ ἐγκλίσεως π. χ. τοῦ ἴστημι ἐνεστ. ἴστα-τον, παρ. ἴστα-τον ἰστά-την, παθ. φωνῆς, ἐνεστ. ἴστα-σθον, παρ. ἴστα-σθον ἰστά-σθην· τοῦ τίθημι ἐνεστ. τίθε-τον, παρ. τίθε-τον ἐτιθέ-την, παθ. φωνῆς ἐνεστ. τίθε-σθον, παρ. ἐτίθε-σθον ἐτιθέ-σθην, εὐκτ. ἰσταῖ-τον ἰστα-ί-την, παθ. φωνῆς ἰστα-ῖ-σθον ἰστα-ί-σθην, ἐνεργ. φωνῆς τιθε-ῖ-τον τιθε-ί-την, παθ. φωνῆς τιθε-ῖ-σθον τιθε-ί-σθην κτλ. ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Ἄοριστος β' κατὰ τὸν παθητικόν.

§ 524. Ῥημάτων τινῶν ὁ ἄοριστος σχηματίζεται ὁμοίως πρὸς τὸν παθ. ἄοριστον· ἦτοι ἐκ θέματος μὲ δύο μορφὰς (μακρὰν καὶ βραχεῖαν) καὶ ἐκ τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων καὶ καταλήξεων τοῦ παθ. ἄορίστου.

Αἱ δύο μορφαὶ τοῦ ῥημ. θέματος τοῦ ἄορίστου τούτου ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὰς δύο μορφὰς τοῦ χρονικοῦ θέματος τοῦ παθ. ἄορίστου.

Ὁ ἄοριστος οὗτος λέγεται ἄοριστος β' κατὰ τὸν παθητικόν, οὕτω· ὁ ἄοριστος τοῦ ῥήματος σβέννυμι εἶναι ἔσβην καὶ κλίνεται ἀπαράλλακτα ὅπως ὁ ἐλύθη· π. χ. ὑποτακ. σβῶ—σβῆς—σβῆ κτλ., ὅπως λυθῶ—λυθῆς—λυθῆ κτλ.· εὐκτ. σβεῖην—σβεῖς—σβεῖη κτλ., ὅπως λυθείην—λυθείς—λυθείη κτλ.· προστακτ. σβῆθι—σβήτω κτλ., ὅπως λύθητι—λυθήτω κτλ. ἀπαρέμφ. σβῆναι, ὅπως λυθῆναι· μετοχ. σβεῖς—σβεῖσα—σβέν, ὅπως λυθεῖς—λυθεῖσα—λυθέν.

§ 525. Οἱ συνηθέστεροι τῶν τοιοῦτοτρόπως κλινομένων ἄορίστων εἶναι οἱ ἑξῆς:

α') Μὲ χαρακτηριστῆρα -η καὶ -α : ἔβην, βῆναι, ὁ βὰς—ἡ βᾶσα—τὸ βὰν τοῦ ῥήματος βαίνω· ἔστην, στήναι, ὁ στάς—ἡ σταῖσα—τὸ στάν τοῦ ῥήματος ἵσταμαι.

β') Μὲ χαρακτηριστῆρα α μακρὸν καὶ α βραχύ: ἀπέδραν, ἀποδρᾶναι ὁ ἀποδρᾶς—ἡ ἀποδρᾶσα—τὸ ἀποδρᾶν τοῦ ῥήματος ἀποδιδράσκω.

γ') Μὲ χαρακτηριστῆρα ω καὶ ο: ἔγνων, γνώναι, ὁ γνωὺς—ἡ γνωῖσα—τὸ γνόν τοῦ ῥήματος γινώσκω· ἔαλων, ἀλῶναι, ὁ ἀλοὺς—ἡ ἀλοῦσα—τὸ ἀλόν τοῦ ἀλίσκομαι· ἐβίων, βιῶναι, ὁ βιοὺς—ἡ βιοῖσα—τὸ βιόν τοῦ ῥήματος ζῶ.

δ') Χαρακτῆρα υ μακρὸν καὶ υ βραχύ : ἔδυν, δύναι, ὁ δὺς—ἡ δῦσα—τὸ δύν τοῦ ῥήματος δύομαι· ἔφυν, φῦναι, ὁ φὺς—ἡ φῦσα—τὸ φύν τοῦ ῥήματος φύομαι

§ 526. Ὁ χαρακτηριστῆρ ε, α καὶ ο μετὰ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνηέντο^ς εἰ ἐν τῇ εὐκτικῇ συναίρουσιν εἰς εἰ, αἰ καὶ οἰ· π. χ. σβε-ίη-ν=σβεῖην, στα-ίη-ν=σταίην, δρα-ίη-ν=δραίην, γνο-ίη-ν=γνοίην. ἀλο-ίη-ν=ἀλοίην, βιο-ίη-ν=βιοίην.

Σημ. 1. Ἀντὶ τοῦ ἀλοίην καὶ βιοίην λέγεται κατ' ἀλόφην καὶ βιόφην

	ἴσταμαι	βαίνω	ἀποδιδράσκω	γινώσκω	δύομαι
Ὅριστική	ἔ-στη-ν	ἔδην	ἀπέδραν	ἔγνων	ἔδυν
	ἔ-στη-ς	ἔδης	ἀπέδρας	ἔγνως	ἔδους
	ἔ-στη-	ἔδη	ἀπέδρα	ἔγνω	ἔδου
	ἔ-στη-μεν	ἔδημεν	ἀπέδραμεν	ἔγνωμεν	ἔδυμεν
	ἔ-στη-τε	ἔδητε	ἀπέδρατε	ἔγνωτε	ἔδυτε
	ἔ-στη-σαν.	ἔδησαν	ἀπέδρασαν	ἔγνωσαν	ἔδυσαν
Ὑποτακτική	στῶ	βῶ	ἀποδρῶ	γνῶ	
	στῆς	βῆς	ἀποδρᾶς	γνῶς	
	στῆ	βῆ	ἀποδρᾶ	γνῶ	
	στῶμεν	βῶμεν	ἀποδρῶμεν	γνώμεν	
	στῆτε	βῆτε	ἀποδρᾶτε	γνώτε	
	στῶσι	βῶσι	ἀποδρῶσι	γνώσι	
Ἐνική	στα-λή-ν	βαλήν	ἀποδραλήν	γνολήν	
	στα-λή-ς	βαλής	ἀποδραλής	γνολής	
	στα-λή-	βαλή	ἀποδραλή	γνολή	
	στα-λή-μεν	βαλήμεν	ἀποδραλήμεν	γνολήμεν	
	κ. στα-ῖ-μεν	κ. βαῖμεν	κ. ἀποδραῖμεν	κ. γνοῖμεν	
	στα-λή-τε	βαλήτε	ἀποδραλήτε	γνολήτε	
	κ. στα-ῖ-τε	κ. βαῖτε	κ. ἀποδραῖτε	κ. γνοῖτε	
	στα-λή-σαν	βαλήσαν	ἀποδρέησαν	γνολήσαν	
κ. στα-ῖ-εν.	κ. βαῖεν	κ. ἀποδραῖεν	κ. γνοῖεν.		
Προστακτική	—	—	—	—	—
	στή-θι	βῆθι	ἀπόδραθι	γνώθι	δύθι
	στή-τω	βήτω	ἀποδράτω	γνώτω	δύτω
	—	—	—	—	—
Ἐπιθετική	στή-τε	βῆτε	ἀπόδρατε	γνώτε	δύτε
	στή-τωσαν	βήτωσαν	ἀποδράτωσαν	γνώτωσαν	δύτωσαν
	κ. στά-ντων.	κ. βάντων	κ. ἀποδράντων	κ. γνόντων	κ. δύντων
Ἄπ.	στή-ναι	βῆναι	ἀποδρᾶναι	γνῶναι	δύναι
	δ στάς	δ βάς	δ ἀποδράς	δ γνοῦς	δ δύς
	ἡ στάσα	ἡ βᾶσα	ἡ ἀποδρᾶσα	ἡ γνοῦσα	ἡ δύσα
Μετοχή	τὸ στάν	τὸ βάν	τὸ ἀποδράν	τὸ γνόν	τὸ δύν.

Σημ. 2. Ὑποτακτικὴ καὶ εὐκτικὴ τοῦ ἔδου καὶ ἔφου δὲν σχηματίζονται συνήθως.

Σημ. 3. Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, εἰς τὴν προστακτικὴν ὁ τόνος ἀναδιβάσσεται· π.χ. ἀναβαίνω — ἀνάβηθι, καταβαίνω — κατάβηθι, ἀποδιδράσκω, — ἀπόδραθι, ἀποδύομαι — ἀπόδυθι κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Α') Σχηματισμὸς ἐνεστωτικοῦ θέματος.

§ 527. Πλὴν τῶν πρόσφυμάτων τ καὶ j περὶ τῶν ὁποίων ἐμάθομεν (§ 403 κ. 418) ὅτι προσλαμβάνονται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, τὰ ἑξῆς :

α') Τὸ πρόσφυμα ν, τὸ ὁποῖον προστίθεται καὶ εἰς φωνηεντόληκτα θέματα καὶ εἰς συμφωνόληκτα· π. χ. πίνω θέμ. πι, τίνω (=πληρώνω) θέμ. τι-, φθίνω (=ἐξαντλοῦμαι, ἀφανίζομαι) θέμ. φθι-, φθάνω θέμ. φθα-, ἐλαύνω θέμ. ἐλαν-, δάκνω θέμ. δακ-. κάμνω θέμ. καμ-, τέμνω θέμ. τέμ-.

β') Τὸ πρόσφυμα νε, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς δύο μόνον ῥήματα, εἰς τὸ ἀφικνοῦμαι (ἀφικνέομαι) θέμ. ἰκ- καὶ εἰς τὸ ὑπισχνοῦμαι (ὑπισχνέομαι) θέμ. ἰσχ-.

γ') Τὸ πρόσφυμα αν, τὸ ὁποῖον προστίθεται εἰς ἕξ ῥήματα, τὰ ἑξῆς· αἰσθάνομαι θέμ. αἰσθ-, ἁμαρτάνω θέμ. ἁμαρτ-, αἰξάνω θέμ. αἰξ-, βλαστάνω θέμ. βλαστ-, καταδαρθάνω θέμ. δαρθ-, ὀλισθάνω θέμ. ὀλισθ-.

δ') Τὸ πρόσφυμα αν καὶ ν πρὸ τοῦ χαρκκτῆρος· τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα : λαγγάνω θέμ. λαχ-, λαμβάνω θέμ. λαβ-, λανθάνω θέμ. λαθ-, μανθάνω θέμ. μαθ-, πυνθάνομαι θέμ. πυθ-, τυγχάνω θέμ. τυχ-.

Σημ. Εἰς τὰ ῥήματα ταῦτα τὸ πρὸ τοῦ χαρκκτῆρος παρεντιθέμενον ν, πρὸ μὲν οὐρανικοῦ γίνεται γ, πρὸ δὲ χειλικοῦ γίνεται μ.

ε') Πρόσφυμα σκ· τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα· ἀρέσκω θέμ. ἀρεσ-, βύσκω θέμ. βο-, βιβρώσκω θέμ. βρω-, γηράσκω θέμ. γηρα-, γιγνώσκω θέμ. γνω-, μεθύσκω θέμ. μεθυ-,

πιπράσκω θέμ. πρᾶ-, τιτρώσκω θέμ. τρω-, χάσκω θέμ. χά-, διδάσκω θέμ. διδαχ- (διδάχ-σκω=διδάσκω), πάσχω θέμ. παθ- (παθ-σκω=πάθσχω=πάσχω).

ζ') Τὸ πρόσφυμα -ισκ- τὸ πρόσφυμα τοῦτο προστίθεται εἰς τὰ ἑξῆς ῥήματα· ἀποθνήσκω θέμ. θνη-, ἀναμιμνήσκω θέμ. μνη-, ἀλίσκω θέμ. ἀλ-, εὐρίσκω θέμ. εὐρ-.

Β') Ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός.

§ 528. Ῥημάτων τινῶν τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἐνισχύεται διὰ τοῦ καλουμένου ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. Εἶναι δὲ ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου μὲ ἐν ἰ βραχύ, (§ 463). Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς· βιβάζω, βιβρώσκω, γίγνομαι, γινώσκω, διδάσκω, μιμνήσκω, πιπράσκω, τιτρώσκω.

§ 529. Διὰ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἐσχηματίσθησαν καὶ τὰ ῥήματα πίπτω, τίκτω καὶ ἴσχω· ἦτοι πίπτω, θέμ. πει-==πι-πέτω==πίπτω· τίκτω, θέμ. τεκ-==τι-τεκω==τίκω==τίκτω· ἴσχω, θέμ. σεχ-==σισεχω==σίσχω==ἴσχω.

Σημ. 1. Τὸ *ι* τοῦ πίπτω κατ' ἐξίλεσιν εἶναι μακρόν.

Σημ. 2. Ὁ ἐνεστωτικὸς ἀναδιπλασιασμός καθὼς καὶ τὰ προσφύματα φυλάττονται μόνον εἰς τὸν ἐνεστωτικὸν καὶ παρατατικόν. Κατ' ἐξίλεσιν διατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους ὁ ἀναδιπλασιασμός τοῦ βιβάζω καὶ τοῦ διδάσκω· π. χ. ἐβίβασα, ἐδίδαξα.

Γ') Ῥήματα μὲ τὸ θέμα ἐπηυξημένον εἰς τινὰς χρόνους.

§ 530. Ὑπάρχουν ῥήματά τινὰ, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἐμφανίζεται εἰς τινὰς τῶν ἄλλων χρόνων ἐπηυξημένον μὲ ἐν *η* (*ῆ* *ε*) καὶ οὕτω οἱ χρόνοι οὗτοι φαίνονται ἐσχηματισμένοι ὡς ἀπὸ ῥημάτων εἰς -εω.

Τὰ ῥήματα ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς·

αἰσθάνομαι (θέμ. αἰσθ-)· μέλλ. αἰσθήσομαι, παρκκ. ἦσθημαι (θέμ. αἰσθη-).

αὔξω ἢ αὐξάνω (θέμ. αὐξ-)· μέλλ. αὐξήσω, ἄορ. ηὔξησα, παρκκ. ηὔξηκα, πκθ. μέλλ. αὐξηθήσομαι, ἄορ. ηὔξήθην, παρκκ. ηὔξημαι (θέμ. αὐξη-).

ἁμαρτάνω (θέμ. ἁμαρτ-)· μέλλ. ἁμαρτήσομαι, παρκκ. ἡμάρτηκα πκθ. παρκκ. ἡμάρτηται (θέμ. ἁμαρτη-).

ἀπεχθάνομαι (θέμ. ἐχθ-)· μέλλ. ἀπεχθήσομαι, παρακ. ἀπήχθημαι (θέμ. ἐχθη-).

βλαστάνω (θέμ. βλαστ-)· μέλλ. βλαστήσω, παρακ. βεβλάστηκα, καὶ ἐβλάστηκα (θέμ. βλαστη-).

βούλομαι (θεμ. βουλ-)· μέλλ. βουλήσομαι, ἄορ. ἐβουλήθην (θεμ. βουλη-).

δεῖ (θέμ. δε-)· μέλλ. δεήσει, ἄορ. ἐδέησε, παρακ. δεδέηκε (θέμ. δεη-)
δέομαι (θέμ. δε-)· μέλλ. δεήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην, παρακ. δεδέημαι (θέμ. δεη-).

γίγνομαι (θέμ. γεν- γν-)· μέλλ. γενήσομαι, παρακ. γεγένημαι (θέμ. γενη-).

ἔρωτῶ, ἄορ. ἠρόμην (θέμ. ἐρ-)· μέλλ. ἐρήσομαι (θέμ. ἐρη-).

εὐρίσκω (θέμ. εὐρ-)· μέλλ. εὐρήσω, παρακ. εὐρηκα (θέμ. εὐρη-), παθ. ἄορ. εὐρέθην (θέμ. εὐρε-).

ἔψω (θέμ. ἔψ-)· μέλλ. ἐψήσομαι, ἄορ. ἤψησα (θέμ. ἐψη-).

θέλω (θέμ. θελ-)· μέλλ. θελήσω, ἄορ. ἠθέλησα (θέμ. θελη-).

μανθάνω (θέμ. μαθ-)· μέλλ. μαθήσομαι, παρακ. μεμάθημαι (θέμ. μαθη-).

μάχομαι (θέμ. μαχ-)· μέλλ. μαχοῦμαι, ἄορ. ἐμαχεσάμην (θέμ. μαχε-), παρακ. μεμάχημαι (θέμ. μαχη-).

μέλει (θέμ. μελ-)· μέλλ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρακ. μεμέληκε (θέμ. μελη-).

μέλλω (θέμ. μελ-)· μέλλ. μελλήτω, ἄορ, ἐμέλλησα (θέμ. μελλη-).

μεταμέλομαι (θέμ. μελ-)· μέλλ. μεταμελήσομαι, ἄορ. μετεμελήθην, παρακ. μεταμεμέλημαι (θέμ. μελη-). (ἐπίσης ἐπιμέλομαι).

μένω (θέμ. μεν-)· παρακ. μεμένηκα (θέμ. μενη-).

νέμω (θέμ. νεμ-)· παρακ. νενέμηκα, παθ. παρακ. νενέμημαι, ἄορ. ἐνεμήθην (θέμ. νεμη-).

οἶομαι (θέμ. οἶ-)· μέλ. οἶήσομαι, παθ. ἄορ, ᾤήθην (θέμ. οἶη-).

οἶχομαι (θέμ. οἶχ-)· μέλλ. οἶχήσομαι (θέμ. οἶχη-).

ὀφείλω (θέμ. ὀφελ-)· μέλλ. ὀφειλήσω, ἄορ. ᾠφείλησα, παρακ. ᾠφείληκα (θέμ. ὀφειλη-).

ὀλισθάνω (θέμ. ὀλισθ-)· μέλλ. ὀλισθήσω (θέμ, ὀλισθη-).

τυγχάνω (θέμ. τυχ-)· παρακ. τετύχηκα (θέμ. τυχη-).

τύπτω (θέμ. τυπ-)· μέλλ. τυπτήσω (θέμ. τυπτη-).

χαίρω (θέμ. χαρ-)· μέλλ. χαιρήσω (θέμ. χαιρη-).

Σημ. 1. Περὶ τῶν ῥημάτων μέλλω, ὀφείλω, τύπτω καὶ χαίρω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ προσθήκη τοῦ η ἔγινε εἰς αὐτὸ τὸ ἐπηυξημένον ἐνεστωτικὸν θέμα: μελλήσω, τυπτήσω, ὀφειλήσω, χαίρῃσω.

Σημ. 2. Τοῦ ῥήματος ἄχθομαι ὁ μέλλων εἶναι ἀχθέσομαι καὶ ὁ ἄορ. ἤχθέσθην, ἦτοι τὸ θέμα ἀχθ- ἐμφανίζεται ἀχθεσ-.

Δ') Ῥήματα μὲν θέμα ὑπὸ δύο μορφάς.

§ 531. Πλὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἔχει δύο μορφάς, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἐμφανίζεται εἰς ἄλλους μὲν χρόνους μακρὸν εἰς ἄλλους δὲ βραχύ· καὶ τοῦ μὲν μακροῦ θέματος τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἶναι διφθογγος εἰ ἢ ευ ἢ φωνῆεν μακρὸν, τοῦ δὲ βραχέος θέματος τὸ ῥιζικὸν φωνῆεν εἶναι φωνῆεν βραχύ.

Ἐναντιοῦται δὲ εἰς μὲν τὰς διφθογγούς εἰ καὶ ευ τὸ ὑποτακτικὸν φωνῆεν ι καὶ υ, εἰς δὲ τὸ η τὸ α, εἰς δὲ τὸ ω τὸ ο, εἰς δὲ τὸ ι καὶ υ μακρὸν τὸ ι καὶ υ βραχύ. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

ἀλείφω	θέμ. ἀλειφ-,	παρ. ἀλήλιφα	θέμ. ἀλιφ-
λείπω	θέμ. λειπ-,	ἄορ. ἔλιπον	θέμ. λιπ-
μειγνυμι	θέμ. μειγ-,	παθ. ἄορ. ἐμίγην	θέμ. μιγ-
πυνθάνομαι	θέμ. πυθ-,	μέλλ. πεύσομαι	θέμ. πευθ-
τυγχάνω	θέμ. τυχ-,	μέλλ. τεύξομαι	θέμ. τευχ-
φεύγω	θέμ. φευγ-	ἄορ. ἔφυγον	θέμ. φυγ-
λαγχάνω	θέμ. λαχ-,	μέλλ. λήξομαι	θέμ. ληχ-
λαμβάνω	θέμ. λαβ-,	μέλλ. λήψομαι	θέμ. ληβ-
λανθάνω	θέμ. λαθ-,	μέλλ. λήσω	θέμ. ληθ-
πήγνυμι	θέμ. πηγ-,	παθ. ἄορ. ἐπάγην	θέμ. παγ-
πίνω	παρ. πέπωκα	θέμ. πω- παθ. παρ. πέποται	θέμ. πο-
πλήττω	θέμ. πληγ-,	παθ. ἄορ. κατεπλάγην	θέμ. πλαγ-
ῥήγνυμι	θέμ. ῥηγ-,	παθ. ἄορ. ἐρράγην	θέμ. ῥαγ-
σῆπομαι	θέμ. σηπ-,	παθ. ἄορ. ἐσάπην	θέμ. σαπ-
τήκομαι	θέμ. τηκ-,	παθ. ἄορ. ἐτάκην	θέμ. τακ-
θλίβομαι	θέμ. θλιβ-,	παθ. ἄορ. ἐθλίβην	θέμ. θλιβ-
πνίγομαι	θέμ. πνιγ-,	παθ. ἄορ. ἐπνίγην	θέμ. πνιγ-

τριβομαι	θέμ. τριβ-,	παθ. ἄορ.	ετριβην	θέμ. τριβ-
φρύγομαι	θέμ. φρυγ-,	παθ. ἄορ.	εφρύγην	θέμ. φρυγ-
ψύχομαι	θέμ. ψυχ-,	παθ. ἄορ.	εψύχην	θέμ. ψυχ-

Ε') Ῥήματα ἑλλιπῆ

§ 532. Ῥημάτων τινῶν δὲν σχηματίζονται πάντες οἱ χρόνοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἀλλὰ τινὲς ἐξ αὐτῶν σχηματίζονται ἐξ ἄλλων θεμάτων συνωνύμων. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς:

λέγω (θέμ. λέγ-)· μέλλ. ἐρῶ (θέμ. ἐρ-)· ἄορ. εἶπον (θέμ. φεπ-)· παρκακ. εἶρηκα (θέμ, ῥη-).

ἔρχομαι (θέμ. ἔρχ-)· παρκακ. ἐλήλυθα (θέμ. ἐλυθ-)· ἄορ. ἤλθον (θέμ. ἐλθ-)· μέλλ. εἶμι (περὶ τούτου γίνεται λόγος κατωτέρω).

φέρω (θέμ. φερ-)· μέλλ. οἴσω (θέμ. οἶ-)· ἄορ. ἤνεγκον (θέμ. ἐνεγκ-)· παρκακ. ἐνήνεγμα (θέμ. ἐνεκ-).

δρῶ (θέμ. δρα-)· μέλλ. ὄψομαι (θέμ. ὄπ-)· ἄορ. εἶδον (θέμ. ἰδ-).

αἶρω (θέμ. αἶρε-)· ἄορ. εἶλον (θέμ. ἐλ-).

ἐσθίω (θέμ. ἐσθ-)· μέλλ. ἔδομαι (θέμ. ἐδ-)· παρκακ. ἐθήδοκα (θέμ. ἔδο-)· ἄορ. ἔφαγον (θέμ. φαγ-).

ζῶ (θέμ. ζη-)· μέλλ. βιώσομαι, ἄορ. ἐβίων (θέμ. βιω-).

τρέχω (θέμ. τρεχ-)· ἄορ. ἔδραμον (θέμ. δραμ-).

ὠνοῦμαι (θέμ, ὠνε)· ἄορ. ἐπριάμην (θέμ. πρια-).

ς') Ἀνώμαλα ῥήματα μοναδικά.

§ 533. Κλίσεις τοῦ ῥήματος φημι=λέγω.

Ὅριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ	
φημί φαμέν		φῶ φῶμεν		φαίην φαίημεν ἢ φαίμεν	
φῆς φατέ		φῆς φῆτε		φαίης φαίητε φαῖτε	
φησὶ φασὶ		φῆσι φῶσι		φαίη φαίησαν φαίεν	
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ	Μετοχὴ	Π α ρ α Εὐκτικῆς κ ὀ ς	
—	—	φάναι	ὁ φάσκων ἢ φάσκουσα τὸ φάσκον	ἔφην ἔφης ἢ ἔφη	ἔφαμεν ἔφατε ἔφασαν
φάθι	φάτε				
φάτω	φάντων				

Μέλλ. φήσω. Ἄορ. ἔφησα.

Σημ. Οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ἐγκλίνονται πλὴν τοῦ τύπου φής· π. χ. «οὐ φημι», «δίκαιοί φασιν εἶναι».

§ 534. Κλίσις τοῦ ῥήματος εἶμι=θά ἔλθω.

Ὀριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ	
εἶμι	ἴμεν	ἴω	ἴωμεν	ἴοιμι ἢ ἰοίην	ἴοιμεν
εἶ	ἴτε	ἴης	ἴητε	ἴοις	ἴοιτε
εἶσι	ἴασι	ἴη	ἴωσι	ἴοι	ἴοιεν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ	Μετοχὴ	Παρατακτικὸς	
—	—	ἴεναί	ὁ ἰὼν ἢ ἰούσα τὸ ἰὼν	ἴειν ἢ ἴα ἴεις ἢ ἴεισθα ἴει	ἴμεν ἴτε ἴσαν ἢ ἴεσαν
ἴθι	ἴτε				
ἴτω	ἴόντων				

Σημ. 1. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι πάντοτε μέλλων τοῦ ἔρχομαι, ὅθεν εἶμι=θά ἔλθω, ἴμεν=θά ἔλθωμεν κτλ., αἱ δὲ λοιπαὶ ἐγκλίσεις καὶ οἱ ὀνομαστικοὶ τύποι ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἐνεστώτα ἔρχομαι

Σημ. 2. Ἡ εὐκτικὴ, τὸ ἀπκρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ εἶναι καὶ μέλλοντος χρόνου.

Σημ. 3. Ὁ παρατακτικὸς χρησιμεύει ὡς παρατακτικὸς τοῦ ἔρχομαι, ὅθεν ἴειν=ἤρχόμεν, ἴμεν=ἤρχόμεθα κτλ.

§ 535. Κλίσις τῶν ῥημάτων οἶδα, δέδοικα καὶ ἔοικα.

α') οἶδα=γινωρίζω,

Ὀριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐκτικὴ		
οἶδα	ἴμεν	εἰδῶ	εἰδῶμεν	εἰδείην	εἰδείημεν ἢ εἰδείμεν	εἰδείτε
οἶσθα	ἴστε	εἰδῆς	εἰδῆτε	εἰδείης	εἰδείητε	εἰδείτε
οἶδε	ἴασι	εἰδῆ	εἰδώσι	εἰδείη	εἰδείησαν	εἰδείεν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμ	Μετοχὴ	Παρατακτικὸς		
—	—	εἰδέναί	ὁ εἰδὼς ἢ εἰδυῖα τὸ εἰδὼς	ἴδειν ἢ ἴδη ἴδεις ἴδει	ἴμεν ἴστε ἴσαν	
ἴσθι	ἴστε					
ἴτω	ἴτων ἢ ἴτωσαν					

Σημ. Τὸ β' ἐν. πρόσωπον τοῦ παρατατικοῦ κάμνει καὶ ἤδησθα ἢ ἤδεισθα, τὸ γ' ἤδειν καὶ τὸ γ' πληθυντ. ἤδεσαν.

Μέλλων εἶσομαι = θὰ γνωρίσω.

β') δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι.

Ὑποθετικὴ					
Παρακείμενος			Ὑπερσυντέλικος		
δέδοικα	δεδοίκαμεν	δέδια	δέδιμεν	ἔδεδοίkein	ἔδεδοίκαμεν
δέδοικας	δεδοίκατε	δέδιας	δέδιτε	ἔδεδοίκεις	ἔδεδοίκατε
δέδοικε	δεδοίασι	δέδιε	δεδίασι	ἔδεδοίκει	ἔδεδοίκασαν ἢ ἐδέδισαν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμφατος		Μετοχὴ	
—	—	δεδοικέnai	—	ὁ δεδοικός ἢ δεδιώς	—
δέδιθι	—	ἢ	—	ἢ δεδοικυῖα	—
δεδίτω	—	δεδιέnai	—	τὸ δεδοικός ἢ δεδιός	—

γ') εἶοικα = ὁμοιάζω

Παρακ. εἶοικα, εἶοικας, εἶοικε· εἶοίκαμεν, εἶοίκατε, εἶοίκασι.

Ὑπερσ. ἐφύκειν, ἐφύκεις, ἐφύκει· ἐφύκαμεν, ἐφύκατε, ἐφύκασαν.

Ἀπαρέμφ. εἶοικέnai ἢ εἰκέnai.

Μετοχ. ὁ εἶοικός, ἡ εἶοικυῖα, τὸ εἶοικός· ἢ ὁ εἰκός, ἡ εἰκυῖα, τὸ εἰκός.

Σημ. Οἱ τρεῖς οὗτοι παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστώτους, οἱ δὲ ὑπερσυντέλικοι σημασίαν παρατατικοῦ.

§ 536. Κλίσεις τῶν παρακειμένων ἔστηκα καὶ τέθνηκα.

α') ἔστηκα

Ὑποθετικὴ					
Παρακείμενος			Ὑπερσυντέλικος		
ἔστηκα	ἔστήκαμεν	ἢ ἔσταμεν	εἰστήκειν	εἰστήκαμεν	ἢ ἔσταμεν
ἔστηκας	ἔστήκατε	ἔστατε	εἰστήκεις	εἰστήκατε	ἔστατε
ἔστηκε	ἔστήκασι	ἔστάσι	εἰστήκει	εἰστήκασαν	ἔστασαν
Προστακτικὴ		Ἀπαρέμφ.		Μετοχὴ	
—	—	ἔστηκέnai	—	ὁ ἔστηκός ἢ ἔστώς	—
ἔσταθι	ἔστατε	ἢ	—	ἢ ἔστηκυῖα	ἔστώσα
ἔστάτω	ἔσάντων ἢ ἔστάτωσαν	ἔσάναι	—	τὸ ἔστηκός	ἔστώς

β') τέθνηκα

Ὁριστικὴ

Παρακείμενος

Ὑπερσυντέλικος

τέθνηκα	τεθνήκαμεν	ἢ τέθναμεν	ἐτέθνηκην	ἐτέθνηκαμεν	ἢ ἐτέθναμεν
τέθνηκας	τεθνήκατε	τέθνατε	ἐτέθνηκεις	ἐτέθνηκατε	ἐτέθνατε
τέθνηκε	τεθνήκασι	τεθνάσι	ἐτέθνηκει	ἐτέθνηκασαν	ἐτέθνασαν

Προστικτικὴ

Ἀπαρέμφ.

Μετοχῆ

—	—	τεθνηκέναι	ὁ τεθνηκώς ἢ τεθνεώς
τέθναθι	τέθνατε	ἢ	ἢ τεθνηκυῖα τεθνεώσα
τεθνάτω	τεθνάτων	τεθνάσαι	τὸ τεθνηκός τεθνεώς
ἢ τεθνάτωσαν			

§ 537. Κλίσις τῶν μετοχῶν ἐστῶς καὶ τεθνεώς.

Ἐν.	Ὄν.	ὁ ἐστῶς	ἡ ἐστῶσα	τὸ ἐστῶς
	Γεν.	τοῦ ἐστῶτος	τῆς ἐστῶσης	τοῦ ἐστῶτος
	Δοτ.	τῷ ἐστῶτι	τῇ ἐστῶσῃ	τῷ ἐστῶτι
	Ἀлт.	τὸν ἐστῶτα	τὴν ἐστῶσαν	τὸ ἐστῶς
Πλ.	Ὄν.	οἱ ἐστῶτες	αἱ ἐστῶσαι	τὰ ἐστῶτα
	Γεν.	τῶν ἐστῶτων	τῶν ἐστῶσῶν	τῶν ἐστῶτων
	Δοτ.	τοῖς ἐστῶσι	ταῖς ἐστῶσαις	τοῖς ἐστῶσι
	Ἀлт.	τοὺς ἐστῶτας	τὰς ἐστῶσας	τὰ ἐστῶτα
Ἐν.	Ὄν.	ὁ τεθνεώς	ἡ τεθνεῶσα	τὸ τεθνεώς
	Γεν.	τοῦ τεθνεώτος	τῆς τεθνεώσης	τοῦ τεθνεώτος κτλ.
	Δοτ.	τῷ τεθνεῶτι	τῇ τεθνεῶσῃ	τῷ τεθνεῶτι
	Ἀлт.	τὸν τεθνεῶτα	τὴν τεθνεῶσαν	τὸ τεθνεώς
Πλ.	Ὄν.	οἱ τεθνεῶτες	αἱ τεθνεῶσαι	τὰ τεθνεῶτα
	Γεν.	τῶν τεθνεῶτων	τῶν τεθνεῶσῶν	τῶν τεθνεῶτων
	Δοτ.	τοῖς τεθνεῶσι	ταῖς τεθνεῶσαις	τοῖς τεθνεῶσι κτλ.
	Ἀлт.	τοὺς τεθνεῶτας	τὰς τεθνεῶσας	τὰ τεθνεῶτα

Σημ. 1. Ἡ κλητικὴ εἶναι ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

Σημ. 2. Οἱ παρακείμενοι ἔστηκα καὶ τέθνηκα σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐκ μακροῦ στη-, θνη-, καὶ ἐκ βραχέος στα-, θνα-.

οἱ ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος σχηματιζόμενοι τύποι λαμβάνουν τὸν χρονικὸν χαρακτηρὰ κ, πλὴν τῆς μετοχῆς τεθνεώς.

Σημ. 3. Οἱ τύποι τῆς μετοχῆς τοῦ ἔσιθα : ἐσιώς—ἐσιῶσα—ἐσιώς εἶναι συνηρημένοι· προήλθον δὲ ἀπὸ τῶν ἀσυναιρέτων ἐστιαώς—ἐσταῶσα—ἐσταός.

Οἱ τύποι ὁ ἐσιώς καὶ τὸ ἐσιώς ὀξύνονται, διότι εἰς τοὺς ἀσυναιρέτους τύπους ὀξύνεται τὸ δεύτερον τῶν συναιρουμένων φωνηέντων, ὁπότε παρμμένει ἢ ὀξειζ.

Σημ. 4. Οἱ τύποι τῆς μετοχῆς τοῦ τέθνηκα : τεθνεώς—τεθνεῶσα—τεθνεώς προήλθον ἐκ τῶν τύπων τεθνηώς—τεθνηῶσα—τεθνηός κατ' ἀμοιβαίαν ἐναλλαγὴν χρόνου (Ἰ. § 158, β')· τοῦτο φαίνεται εἰς τὰς πλαγίαις πτώσεις τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου· π. χ. τεθνηότος=τεθνεώτος.

§ 538. Τὸ ῥῆμα **κεῖμαι** (κατάκειμαι, ἐπίκειμαι, διάκειμαι, πρόκειμαι, σύγκειμαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος **κει-**· εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους :

Ὅριστ. ἐνεστ. **κεῖμαι, κεῖσαι, κεῖται·** κείμεθα **κεῖσθε, κεῖνται.**

παρτ. **ἐκείμην, ἔκεισο, ἔκειτο·** ἐκείμεθα, **ἔκεισθε, ἔκειντο.**

Ἀπαρέμφ. **κεῖσθαι.** Μετοχὴ ὁ **κείμενος, ἡ κειμένη, τὸ κείμενον.**

§ 539. Τὸ ῥῆμα **κάθημαι** (παρακάθημαι, προκάθημαι, ἐπικάθημαι κτλ.) σχηματίζεται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ θέματος **καθη-**· εὐρίσκεται δὲ συνήθως εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους·

Ὅριστ. ἐνεστ. **κάθημαι, κάθησαι, κάθηται·** καθήμεθα, **κάθησθε, κάθηνται.**

παρτ. **ἐκαθήμην, ἐκάθησο, ἐκάθητο·** ἐκαθήμεθα, **ἐκάθησθε, ἐκάθηντο·** καὶ ἄνευ αὐξήσεως **καθήμην, καθῆσο** κτλ.

Ἀπαρφ. **καθησθαι.**

Μετοχὴ ὁ **καθήμενος, ἡ καθημένη, τὸ καθήμενον.**

§ 540. Τὸ ῥῆμα **χρῆ** (=εἶναι ἀνάγκη, πρέπει) εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ τρίτον ἐν. πρόσωπον : ὀριστ. ἐνεστ. **χρή, ὑποτακτ. χρῆ, εὐκτ. χρεῖη, ἀπαρέμφ. χρῆναι, μετοχὴ χρεῶν** (αἰτ. οὐδ.), παρτ. **ἐχρῆν** καὶ **χρῆν.**

ΜΕΡΟΣ IV

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Προθέσεις

§ 541. Προθέσεις ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖνοι λέξεις, αἱ ὅποιοι λέγονται πάντοτε μετὰ τινος πλαγίας πτώσεως ὀνόματος πρὸς δῆλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων.

§ 542. Αἱ προθέσεις διαιροῦνται εἰς κυρίας καὶ εἰς καταχρηστικάς.

α') Κύριαι εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα ὀκτώ· ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, οὖν (καὶ ξύν), πρὸς, πρό, ὑπέρ, ἀνά, κατὰ διά, μετὰ, παρά, ἀντί, ἀμφί, περί, ἀπό, ὑπό.

β') Καταχρηστικαὶ εἶναι αἱ ἐξῆς δέκα· ἄνευ, δίχα, χωρὶς, ἕνεκα ἢ ἕνεκεν, ἄχρι, μέχρι, χάριν, πλήν, ὥς, ἢ, μά.

Σημ. Ἐκ τῶν προθέσεων ἡ ἐν, εἰς (καὶ ἐς), ἐκ ἢ ἐξ, ὥς εἰ-
ναι ἄστονοι.

Ἐπιρρήματα

§ 543. Ἐπιρρήματα ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖνοι λέξεις, αἱ ὅποιοι ἐκφράζουν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις ἀναφερομέ-
νας μάλιστα μὲν εἰς τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀνόματα ἢ καὶ εἰς
ἄλλα ἐπιρρήματα.

§ 544. Τὰ ἐπιρρήματα διαιροῦνται εἰς τέσσαρας τάξεις, ὡς πρὸς
τὰς σχέσεις τὰς ὁποίας ἐκφράζουν, τὰς ἐξῆς.

α') **Τοπικά**· ἔσω, ἔξω, ἐνδον, ἄνω, κάτω, πόρρω, ἐγγύς, χαμαί,
πέραν καὶ ἄλλα.

β') **Χρονικά**· σήμερον, αὔριον, χθές, ἄμα, ἔως, νῦν, πρόην,
τέως, αἶε, ἔτι, πρῶτῃ ἢ πρῶτῳ, πάλαι, πρίν, ἔπειτα, πέρουσι καὶ ἄλλα.

γ') **Τροπικά**· εὖ, ἐξῆς, δίχα, χωρὶς καὶ τὰ τροπικά παράγωγα
τὰ ὅποια εἶναι πλεῖστα (β. § 256 κ. ἑ.).

Σημ. Εἰς τὰ τροπικά ἐπιρρήματα κατατάσσονται καὶ τὰ ἐξῆς:

1) τὰ βεβαιωτικὰ μόρια γέ, δῆ, πέρ, ἦ, τοί, μήν· 2) τὰ καταφατικῶν
καί· 3) τὰ ἀποφατικὰ ἢ ἀρνητικὰ μόρια οὐ καὶ μὴ καὶ 4) τὸ δυνητι-
κῶν μόριον ἄν.

δ') **Ποσοτικά**· μάλα, λίαν, σφόδρα, πάνυ, αὖ, αὖθις, πάλιν, ἅπαξ,
δὶς, τρίς κτλ.

Σημ. Τὰ ἐπιρρήματα δίχα καὶ χωρὶς συντασσόμενα μετὰ γενι-
κῆς ἔχουν ἔννοιαν προθέσεως.

Σύνδεσμοι

§ 545. Σύνδεσμοι ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων συνδέονται δύο προτάσεις ἢ δύο ὅμοιοι ὅροι τῆς αὐτῆς προτάσεως.

§ 546. Οἱ σύνδεσμοι κατὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν διαίρονται εἰς τὰς ἑξῆς τάξεις.

α') **Συμπλεκτικοί**· καί, τέ, οὔτε-οὔτε, οὐ-οὐδέ, μὴ-μηδέ.

β') **Διαζευκτικοί**· ἢ, εἴτε-εἴτε.

γ') **Ἀντιθετικοί**· μέν, δέ, ἀλλά, εἰ καί.

δ') **Συμπερασματικοί ἢ συλλογιστικοί**· ἄρα, οὖν, τοίνυν, δῆ, ὡς, ὥστε, οὐκοῦν, οὐκουν.

Σημ. Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἄρα; (ἐκ τοῦ ἢ+ἄρα).

ε') **Ὑποθετικοί**· εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.

ς') **Εἰδικοί**· ὅτι, ὡς.

ζ') **Αἰτιολογικοί**· γάρ, ὡς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή.

η') **Χρονικοί**· ὅτε, ὁπότε, ὅταν (ἐκ τοῦ ὅτε+ἄν), ὁπότεν (ἐκ τοῦ ὁπότε+ἄν), ἐπεὶ, ἐπειδή, ἐπὶν (ἐκ τοῦ ἐπεὶ+ἄν), ἐπειδὴν (ἐκ τοῦ ἐπειδὴ+ἄν), ἕως, πρὶν.

θ') **Τελικοί**· ἵνα, ὅπως, ὡς.

Σημ. Διὰ τῶν τριῶν πρώτων τάξεων τῶν συνδέσμων, ἤτοι τῶν συμπλεκτικῶν, τῶν διαζευκτικῶν καὶ τῶν ἀντιθετικῶν δύνανται νὰ συνδέωνται εἴτε δύο προτάσεις εἴτε δύο ὅμοιοι ὅροι τῆς αὐτῆς προτάσεως, διὰ δὲ τῶν ὑπολοίπων τάξεων συνδέονται μόνον προτάσεις.

Ἐπιφωνήματα.

§ 547. Ἐπιφωνήματα ὀνομάζονται αἱ ἄκλιτοι ἐκεῖναι λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζομεν διάφορα ψυχικὰ συναισθήματα· εἶναι δὲ τὰ ἐπιφωνήματα κατὰ σημασίαν·

α') **Θαυμαστικά**· ὦ, βαβαί, παπαί, φεῦ κτλ.

β') **Κλητικόν**· ὦ.

γ') **Σχετλιαστικά**· ἰού, οὐαί, ἰώ, οἴμοι (ταῦτα δηλοῦσι λύπην ἢ ἀγανάκτησιν).

δ') **Ἐκπληκτικόν**· ἄ.

ε') **Θειαστικά**· εὐοῖ, εὐάν, (δηλοῦσιν ἐνθουσιασμόν).

ς') **Γελαστικά**· ἄ ἄ.

ΜΕΡΟΣ V

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ'

Εἰσαγωγή.

§ 548. Ἑτυμολογικὸν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς τὸ ὁποῖον διδάσκει πῶς σχηματίζονται λέξεις ἐξ ἄλλων λέξεων.

§ 549. Ὁ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ μιᾶς λέξεως λέγεται *παραγωγή*, ὁ δὲ σχηματισμὸς λέξεως ἐκ δύο λέξεων λέγεται *σύνθεσις*.

§ 550. Ἡ λέξις ἢ ὁποῖα λαμβάνεται πρὸς σχηματισμὸν ἄλλης λέξεως λέγεται *πρωτότυπος*, ἢ δὲ σχηματιζομένη νέα λέξις λέγεται *παράγωγος*.

Σημ. 1. Οἱ ὄροι *πρωτότυπος* καὶ *παράγωγος* εἶναι σχετικοί, δηλαδὴ ἡ αὐτὴ λέξις δύναται νὰ εἶναι πρωτότυπος ὡς πρὸς μίαν λέξιν, παράγωγος δὲ ὡς πρὸς ἄλλην· π.χ. εἰς τὴν ἑτυμολογικὴν σειρὰν *τίω*—*τιμῆ*—*τιμῶ*—*τιμητῆς*—*τιμητεύω*—*τιμητεία* ἢ λέξις *τιμῆ* εἶναι πρωτότυπος τοῦ *τιμῶ* καὶ παράγωγος τοῦ *τίω*, ἢ δὲ λέξις *τιμητῆς* εἶναι πρωτότυπος τοῦ *τιμητεύω* καὶ παράγωγος τοῦ *τιμῶ* καὶ οὕτω καθεξῆς.

Σημ. 2. Ἡ λέξις *τίω*, ἐπειδὴ δὲν παράγεται ἐξ ἄλλης λέξεως, ἀλλ' ἐσχηματίσθη ἐκ ῥίζης καὶ καταλήξεως λέγεται *μόνον* πρωτότυπος ἢ *ρίζικῆ*. Τοιαῦτα ῥιζικὰ λέξεις εἶναι αἱ ἐξῆς: *λέγω*, *φίλος*, *καλός*, *κακός*, *δίκη*, *πῆχυς* κ. ἄ.

§ 551. Ὅταν ἡ παράγωγος λέξις σχηματίζεται ἐκ δύο λέξεων, λέγεται *σύνθετος*· π. χ. τὸ *φιλόνομος* εἶναι σύνθετος λέξις, διότι ἐσχηματίσθη ἀπὸ τῶν λέξεων *φίλος* καὶ *νίκη*.

§ 552. Ὅταν ἡ πρωτότυπος λέξις εἶναι σύνθετος, ἢ ἐξ αὐτῆς παράγωγος λέγεται *παρασύνθετος*· π. χ. τὸ *φιλονικῶ* εἶναι παρασύνθετος, διότι παράγεται ἀπὸ τῆς συνθέτου λέξεως *φιλόνομος*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Ῥήματα παράγωγα.

§ 553. Τὰ παράγωγα ῥήματα παράγονται ἐξ ὀνομάτων, ἐξ ἄλλων ῥημάτων, ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐξ ἐπιφωνημάτων.

§ 554. Τὰ ἐξ ὀνομάτων, ἦτοι ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων, παρχόμενα ῥήματα λέγονται παρώνυμα καὶ λήγουν :

α') εἰς -αω (=ᾠ) π.χ. νίκη—νικᾶ, τιμὴ—τιμᾶ, τόλμη—τολμᾶ, βοή—βοᾶ, δρμή—δρμᾶ, μέριμνα—μεριμνᾶ, πείρα—πειρᾶμαι, αἰτία—αἰτιᾶμαι κτλ.

β') εἰς -εω (=ᾠ) π.χ. ὄκνος—δκνᾶ, κόσμος—κοσμᾶ, φίλος—φιλᾶ, ἀπειλή—ἀπειλᾶ, μάρτυς—μαρτυρᾶ, μόχθος—μοχθᾶ.

Σημ. Εἰς -έω (=ᾠ) λήγουν τὰ πλεῖστα τῶν παρασυνθέτων ῥημάτων π.χ. ἐπίκουρος—ἐπικουρᾶ, εὐεργέτης—εὐεργειᾶ, ἀσθενής—ἀσθενᾶ, εὐδαίμων—εὐδαιμονᾶ, ἱερόσυλος—ἱεροσυλᾶ, φιλότιμος—φιλοτιμοῦμαι, πρόθυμος—προθυμοῦμαι κτλ.

γ') εἰς -οω (=ᾠ) π.χ. δίκαιος—δικαιᾶ, γυμνός—γυμνᾶ, δῆλος—δηλᾶ, θεμέλιον—θεμελιᾶ, λύτρον—λυτρᾶ, ῥίζα—ριζᾶ κτλ.

δ') εἰς -εῦω π.χ. ἄγνος—ἀγνεύω, ἀγορά—ἀγορεύω, γυμνής (γεν. γυμνητός)—γυμνητεύω, ἰκέτης—ἰκετεύω, εἶρων—εἶρωνεύομαι, νεανίας—νεανιεύομαι κτλ.

ε') εἰς -ζω π.χ. ἄτιμος—ἀτιμάζω, δίκη—δικάζω, μακάριος—μακαρίζω, δόξα—δοξάζω, μᾶστιξ—μαστιζώ, ὕρος—οριζώ, Ἑλλην—ἐλληνίζω, χαρίεις—χαριεντίζομαι κτλ.

ς') εἰς -αίνω π.χ. εὐφρων—εὐφραίνω, γλυκὺς—γλυκαίνω, θερμός—θερμαίνω, λευκός—λευκαίνω, ποιμὴν—ποιμαίνω, σῆμα—σημαίνω, χαλεπός—χαλεπαίνω κτλ.

ζ') εἰς -ύνω π.χ. αἰσχος—αἰσχύνω, βαρὺς—βαρύνω, λαμπρὸς—λαμπρύνω, μέγας—μεγαλύνω, παχὺς—παχύνω κτλ.

η') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινὲς κκατλήξεις εἰς τὰς ὁποίας σπανιώτερον λήγουν παράγωγα ῥήματα, ὅσον 1) εἰς -οσω π.χ. ἀναξ—ἀνάσσω, φύλαξ—φυλάσσω, χάραξ—χαράσσω 2) εἰς -λλω π.χ. ἄγγελος—ἀγγέλλω, ποικίλος—ποικίλλω 3) εἰς -αίρω π.χ. καθαρὸς—καθαίρω, τέκμαρ—τεκμαίρομαι 4) εἰς -οκω π.χ. ἦβη—ἠβάσκω, γῆρας—γηράσκω 5) εἰς -ιάω (=ἰᾶ) π.χ. μαθητής—μαθητιᾶ, στρατηγός—στρατηγιᾶ, τύραννος—τυραννιᾶ, ὀφθαλμία—ὀφθαλμιᾶ.

§ 555. Ῥήματα παρὰγονται καὶ ἐξ ἐπιθέτων παραθετικῶν ἢ παραθετικὴν ἐχόντων σημασίαν π.χ. ὕστερος—ὕστερᾶ (-έω), ἦτις—ἦτιᾶμαι (-άομαι), μείων—μειᾶ (-όω), ἐλάττων—ἐλατιᾶ (-όω),

ἄριστος—ἀριστεύω, κράτιστος—κραιστεύω, πρῶτος—πρωτεύω, νεώτερα—νεωτερίζω, πλεόν—πλεονάζω, διπλάσιος—διπλασιάζω.

Σημ. 1. Ἡ σχέσις τῆς σημασίας τοῦ παραγώγου πρὸς τὴν σημασίαν τοῦ πρωτοτύπου δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ διὰ κανόνων· συμβαίνει πολλάκις παράγωγα ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις, ἤτοι ἀπὸ ὁμοίων πρωτοτύπων καὶ ὁμοίως καταλήγοντα, νὰ σημαίνουν διάφορον ἔννοιαν· π.χ. *δκνῶ*—ἔχω *δκνον* ἢ *διστάζω*, ἀλλὰ *κοσμῶ*—παρέχω *κόσμον*· *δηλῶ*—ποιῶ *τινα* *δηλον*, ἀλλὰ *δικαιῶ*—παρέχω τὸ *δίκαιον* ἢ *κολάζω*, *ποιμαίνω*—εἶμαι *ποιμήν*, ἀλλὰ *σημαίνω*—ποιῶ, *παρέχω* *σῆμα*, *στρατηγιῶ*—ἐπιθυμῶ νὰ γίνω *στρατηγός*, *ἐπίσης* *μαθητιῶ*—ἐπιθυμῶ νὰ γίνω *μαθητής*, ἀλλὰ *ὀφθαλμιῶ*—πάσχω *ὀφθαλμίαν*.

Σημ. 2. Ἀπὸ ὀνομάτων τινῶν παράγονται ἀνὰ δύο ῥήματα μὲ διαφόρους σημασίας· π.χ. *εὐδαίμων*—*εὐδαιμονῶ*—εἶμαι *εὐδαίμων*, καὶ *εὐδαιμονίζω*—λέγω *τινα* *εὐδαίμονα*, *σώφρων*—*σωφρονῶ*—εἶμαι *σώφρων*, καὶ *σωφρονίζω*—ποιῶ *τινα* *σώφρονα*, *χρυσός*—*χρυσῶ* (-ῶ)—*ποιῶ* *τι* *χρυσόν*, καὶ *χρυσίζω*—ἔχω τὸ *χρῶμα* τοῦ *χρυσοῦ*, *μάρτυς*—*μαρτυρῶ*—λέγω *μαρτυρίαν*, καὶ *μαρτύρομαι*—ἐπικαλοῦμαι *τινα* *μάρτυρα* κ. ἄ.

§ 556. Τὰ ἐκ ῥημάτων, ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων παραγόμενα ῥήματα εἶναι ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα· π.χ. α') ἐκ ῥημάτων· *τυρανῶ*—*τυραννησεῖω*—ἐπιθυμῶ νὰ γίνω *τύραννος*, *γελῶ*—*γελασεῖω*—ἐπιθυμῶ νὰ γελάσω, *πολεμῶ*—*πολεμησεῖω*—ἐπιθυμῶ νὰ πολεμήσω, *κλαίω*—*κλαυσιῶ*—*μουρμουρίζω*, *γρινιάζω*.

β') ἐξ ἐπιρρημάτων· *δίχα*—*διχάζω*, *ἐγγύς*—*ἐγγίζω*, *χωρὶς*—*χωρίζω*, *πέλας*—*πελάζω*.

γ') ἐξ ἐπιφωνημάτων· *οἰμῶζω*—*φωνάζω* *οἶμοι* *οἶμοι*, *ἐλελίζω*—*φωνάζω* *ἐλελεῦ* *ἐλελεῦ*, *αἰάζω*—*φωνάζω* *αἰ* *αἰ*.

Α') Οὐσιαστικὰ ἐκ ῥημάτων

§ 557. Τὰ ἐκ ῥημάτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ, σημαίνουν.

Α') Ἐμφυχόν τι ἐνεργοῦν, διὸ λέγονται *δραστικά*· *ἰσοδυναμοῦν* δὲ συνήθως πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν μετοχὴν τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν:

α') εἰς -της· *ἀθλητής*—ὁ *ἀθλῶν*, *ἀκροατής*—ὁ *ἀκροῶμενος*, *διαλλακτής*—ὁ *διαλλάττων*, *ἐπαινέτης*—ὁ *ἐπικινῶν*, *διαφιέτης*—ὁ *δικιρῶν*, *ἀναβάτης*—ὁ *ἀναβαίνων* κτλ.

β') εἰς -εὺς π.χ. σφαγεὺς = ὁ σφάζων, γραφεὺς = ὁ γράφων, φορεὺς = ὁ φέρων, σπορεὺς = ὁ σπείρων, ἀποστολεὺς = ὁ ἀποστέλλων, συλλογεὺς = ὁ συλλέγων κτλ.

γ') εἰς -ος π.χ. βοσκὸς = ὁ βόσκων, τροφὸς = ὁ τρέφων, πομπὸς = ὁ πέμπων, ἀγωγὸς = ὁ ἄγων, ἀρωγὸς = ὁ ἀρήγων, αἰοιδὸς = ὁ ἄδων (ἐκ θέματος ἀειδ-) κτλ.

§ 558. Δραστικά τινα λήγουν καὶ εἰς ἄλλας καταλήξεις σπανιωτέρως, εἰς τὰς ἐξῆς: α') εἰς -μων π.χ. αἰδήμων = ὁ αἰδοῦμενος, γνώμων = ὁ γινώσκων, μνήμων = ὁ ἀναμιμνησκόμενος, νοήμων = ὁ νοῶν κτλ. β') εἰς -τωρ π.χ. πράκτωρ, εἰσπράκτωρ = ὁ εἰσπράττων, ῥήτωρ = ὁ λέγων, κοσμήτωρ = ὁ διακοσμῶν, ἀντιλήπτωρ = ὁ ἀντιλαμβάνόμενος (βοηθῶν) κτλ. γ') εἰς -τήρ π.χ. σωτήρ = ὁ σφάζων, κλητήρ = ὁ καλῶν. δ') εἰς -άς π.χ. φυγὰς = ὁ φεύγων, δρομάς (ἦ) = ἡ τρέχουσα.

Σημ. 1. Τῶν τοιούτων ὀνομάτων τινὰ ἔχουν παθητικὴν σημασίαν π.χ. λειπὸς = ὁ λειπόμενος, ἔνοχος = ἐνεχόμενος, ἔκγονος = ὁ ἐκγεγεννημένος, πρόγονος = ὁ προγεγεννημένος, μιγὰς = ὁ μεμειγμένος.

Σημ. 2. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς -της ληγόντων, ἐὰν μὲν ἢ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ, λήγει εἰς —τριὰ ἢ εἰς —τρὶς π.χ. μαθητήρια, φοιτήτρια, ἐπιμελήτρια, ὀρχηστρίς, ἀθλητρίς κτλ., ἐὰν δὲ ἢ παραλήγουσα εἶναι βραχεῖα, λήγει εἰς —ις γεν. -ιδος π.χ. ἡ ἐπαινεῖς — τῆς ἐπαινετίδος, ἡ προστάτις, ἡ ἐργάτις, ἡ ὀφειλέτις κτλ., ἔτι δὲ καὶ ἡ προφητις, ἂν καὶ ἢ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ.

Τὰ ἄλλα δραστικά εἶναι γένους κοινοῦ π.χ. ὁ καὶ ἡ κηδεμών, ὁ καὶ ἡ γραφεὺς, ὁ καὶ ἡ φυγὰς. κτλ. Ἐξαιρεῖται τὸ σώτειρα (τοῦ σωτήρη) καὶ παιδολέτειρα (τοῦ παιδολέτωρ).

Σημ. 3. Τὰ περισσότερα τῶν εἰς -μων κατήγησαν δικατάληκτα ἐπίθετα π.χ. ὁ καὶ ἡ ἐλεήμων — τὸ ἐλεῆμον, ὁ καὶ ἡ νοήμων — τὸ νοῆμον, ὁ καὶ ἡ ἐπιλήσμων — τὸ ἐπιλήσμον.

§ 559. Β') Σημαίνουν τὴν ῥηματικὴν ἔννοιαν, ἦτοι ἐνέργειαν, πάθος ἢ κατάστασιν· ἰσοδυναμοῦν δὲ συνήθως πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ῥήματος καὶ λήγουν α') εἰς -σις π.χ. αἴτησις = τὸ αἰτεῖν (ἢ αἰτεῖσθαι). ἄλωσις = τὸ ἀλίσκεσθαι, ἔγερσις = τὸ ἐγείρεσθαι, μετῆσις = τὸ μειγνόναι, πτώσις = τὸ πίπτειν, ὕφανσις = τὸ ὕφαίνειν κτλ.

β') εἰς -η καὶ, προηγουμένου ρ, εἰς -α' π.χ. ἀρπαγή=τὸ ἀρπά-
ζειν (ἢ ἀρπάζεσθαι), βολή=τὸ βάλλειν, πομπή=τὸ πέμπειν, τομή=
τὸ τέμνειν, κομιδή=τὸ κομίζειν, ἀγορά=τὸ ἀγείρεσθαι, σπορά=
τὸ σπείρειν, φθορά=τὸ φθείρειν, φορά=τὸ φέρεσθαι.

γ') εἰς -εἶα' ταῦτα παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -εύω ῥημάτων π.χ.
ἀριστεία=τὸ ἀριστεύειν, θεραπεία=τὸ θεραπεύειν (ἢ θεραπεύεσθαι),
παιδεία=τὸ παιδεύειν, πολιτεία=τὸ πολιτεύεσθαι, ἀλαζονεία=τὸ
ἀλαζονεύεσθαι, εἰρωνεία=τὸ εἰρωνεύεσθαι κτλ.

δ') εἰς -μος' π.χ. ἀγερομός=τὸ ἀγείρεσθαι, ἔμπροσμος=τὸ ἐμπρι-
πράναι, κορεσμός=τὸ κορέννυσθαι, ὀδυρομός=τὸ ὀδύρεσθαι, ὄρισμός
=τὸ ὀρίζειν, δεσμός (δῶ=δένω), χρησμός (χρῶ=λέγω μαντεῖαν).

ε') εἰς -μη' π.χ. γνώμη=τὸ γινώσκειν, μνήμη=τὸ μεμνήσθαι,
ῥώμη=τὸ ἔρρωσθαι, ῥωγμή=τὸ ἔρρωγέναι κτλ.

ς') εἰς -ος' π.χ. ὁ ἔλεγχος=τὸ ἐλέγχειν (ἢ ἐλέγχεσθαι), ὁ τρό-
μος=τὸ τρέμειν, ὁ ψόγος=τὸ ψέγειν, ὁ πλοῦς (πλόος)=τὸ πλεῖν,
ὁ ῥοῦς (ῥόος)=τὸ ῥέειν, ὁ λόγος=τὸ λέγειν, πάταγος=τὸ πατάσσειν.

ζ') εἰς -ετός' π.χ. κοπετός=τὸ κόπτεσθαι (=θρηνεῖν), νιφετός
=τὸ νίφειν, παγετός=τὸ πεπηγέναι (τὰ ὕδατα ὑπὸ τοῦ ψύχους),
τοκετός=τὸ τίκτειν, υετός=τὸ υεῖν.

Σημ. Πολλὰ τῶν ἀφηρημένων σημαίνουν πλὴν τῆς ἀφηρημέ-
νης ἐννοίας καὶ συγκεκριμένην ἢ μόνον συγκεκριμένην π.χ. πρε-
σβεῖα=οἱ πρέσβεις, ἔφορεία οἱ=ἔφοροι, ἀγορά=ὁ τόπος ὅπου συν-
αθροίζονται, δορά=τὸ δέριμα, σταθμός=ὁ τόπος ὅπου ἴστανται
ὁμοίως λαβή, ἀμοιβή, ἀλοιφή κ. ἄ.

§ 560. Γ') Σημαίνουν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήμα-
τος, λήγουν δὲ α') εἰς -μα, γεν. -ματος' π.χ. κόμμα=τὸ κεκομ-
μένον, σπέρμα=τὸ ἐσπαρμένον, θρέμμα=τὸ τεθραμμένον, κλέμμα=
τὸ κεκλεμμένον, ὀφείλημα=τὸ ὀφειλόμενον, ὄρουμα=τὸ ὄρωρυγ-
μένον κτλ.

β') εἰς -ος, γεν. -ου' π.χ. ὁ πάγος=τὸ πεπηγὸς ὕδωρ, ὁ φόρος
=τὸ φερόμενον, ὁ τόκος=τὸ τικτόμενον.

γ') εἰς -ος, γεν. -ους' π.χ. τὸ γένος=τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γίγνε-
σθαι, τὸ ψεῦδος=τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ψεύδεσθαι, τὸ πάθος=τὸ ἀπο-
τέλεσμα τοῦ πάσχειν. Ἔτι δὲ καὶ τὸ μοναδικὸν δῶρον=τὸ δεδομένον.

§ 561. Δ') Σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου συντελεῖται ἢ διάθεσις

τοῦ ῥήματος, λήγουν δὲ εἰς -τήριον· π. χ. ἀκροατήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ ἀκροώμεθα, ἀναρωτήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ ἀναρωυνόμεθα, γυμναστήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ γυμναζόμεθα, ἐκπαιδευτήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐκπαιδευόμεθα, ἀποδυτήριον=ὁ τόπος ἐν ᾧ ἀποδυόμεθα.

§ 562. Ε') Ἡ κατάληξις -τήριον σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον δι' οὗ συντελεῖται ἢ διάθεσις τοῦ ῥήματος· π. χ. ποτήριον=τὸ δι' οὗ πίνομεν, ἐγερτήριον=τὸ δι' οὗ ἐγειρόμεθα, διαβατήριον=τὸ δι' οὗ διακρίνομεν, πειστήριον=τὸ δι' οὗ πειθόμεθα, εἰσιτήριον=τὸ δι' οὗ εἰσερχόμεθα.

Τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον δηλοῦται καὶ διὰ τῆς καταλήξεως -τηρ· π. χ. ζωστήρ, κρατήρ, λαμπτήρ, λουτήρ, νιπήρ.

§ 563. Ὁ τόπος, τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον καὶ παρεμφερεῖς τινες ἔννοιαι δηλοῦνται εἰς τινὰ ὀνόματα διὰ τῶν ἐξῆς καταλήξεων· α') -τρον, -τρα, -θρον, -θρα· π. χ. ἄροτρον, πληκτρον, σκῆπτρον, φίλτρον(=τὸ δι' οὗ τηροῦμεν τὴν ἀγάπην), τὰ θέλητρα(=μέσα δι' ὧν θέλομεν), τὰ δίδακτρα, τὰ κόμιστρα, τὰ λύτρα, ἢ ξύστρα(=τὸ δι' οὗ ξύομεν), ἢ ψήκτρα, ἢ δοχλήστρα, κλεῖθρον, βάθρον, ῥεῖθρον, κολυμβήθρα, ἀποβάθρα κ. ἄ.

β') -αρον, -άνη, -όνη, -ίς· π. χ. γλύφανον=τὸ δι' οὗ γλύφομεν, δρέπανον=τὸ δι' οὗ δρέπομεν, θηγάνη=τὸ δι' οὗ θήγομεν (ἀκονίζομεν), περόνη=τὸ δι' οὗ πείρομεν (τροπῶμεν), ἀγχόνη=τὸ δι' οὗ ἄγχομεν (πνίγομεν), ὁμοίως γραφίς, γλυφίς, προβοσκίς κτλ.

Οὐσιαστικὰ ἐξ ἐπιθέτων

§ 564. Τὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων παραγόμενα οὐσιαστικὰ εἶναι ἀφηρημένα καὶ παριστώσιν ὡς νοητὰ ὄντα τὰς σημασινομένας ὑπὸ τῶν ἐπιθέτων ιδιότητας· λήγουν δέ·

α') εἰς -ειᾶ καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ης, γεν. -ους ἐπιθέτων· π. χ. ἐπιμέλεια (ἐπιμελής), εὐσέβεια (εὐσεβής), εὐγένεια (εὐγενής), ἐπιείκεια (ἐπιεικής) κτλ.

β') εἰς -ιᾶ καὶ παράγονται 1) ἀπὸ τῶν εἰς -ος, ἐπιθέτων· π. χ. φιλία (φίλος), σοφία (σοφός), φιλοπονία (φιλόπρονος), ἀμνηστία (ἄμνηστος), ἀπληστία (ἄπληστος) κτλ. 2) ἀπὸ τῶν εἰς -ων, γεν. -ονος ἐπιθέτων καὶ οὐσιαστικῶν· π.χ. εὐδαιμονία (εὐδαίμων), ἡγεμονία (ἡγεμών), κηδεμονία (κηδεμών), γειτονία (γείτων) κτλ. 3) καὶ ἀπὸ ἄλλων οὐσιαστικῶν· π.χ. κηδεστία (κηδεστής), συκοφαντία (συκοφάν-

της) *ικεσία* (ικέτης), *εὐεργεσία* (εὐεργέτης), *ὕληρεσία* (ὕληρέτης).

γ') εἰς -οῖα καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -ους δικαταλήκτων ἐπιθέτων π.χ. *εὐνοια* (εὐνοῦς), *ἀγχίνοια* (ἀγχίνοις), *εὐπλοια* (εὐπλοῦς), *εὐροια* (εὐροῦς) κτλ.

δ') εἰς -της, γεν. -τητος καὶ παράγονται ἀπὸ τῶν εἰς -υς καὶ εἰς -ος ἐπιθέτων π.χ. *βραδύτης* (βραδύς), *γλυκύτης* (γλυκύς), *ταχύτης* (ταχύς), *ἰσότης* (ἴσος), *καθαριότης* (καθάριος), *ἀρχαιότης* (ἀρχαῖος), *νεότης* (νέος) κτλ.

ε') εἰς -σύνη π.χ. *σωφροσύνη* (σώφρων), *εὐγνωμοσύνη* (εὐγνώμων), *νοημοσύνη* (νοήμων), *δικαιοσύνη* (δίκαιος), *ἱερωσύνη* (ἱερός).

Σημ. 1. Τὰ διὰ τῆς καταλήξεως -σύνη σχηματιζόμενα ὀνόματα λήγουν εἰς τὸ τέλος μὲν -οσύνη, ἂν ἢ πρὸ τούτου συλλαβὴ εἶναι μακρά· π.χ. *δικαιοσύνη*, εἰς τὸ τέλος δὲ -ασύνη, ἂν ἢ πρὸ τούτου συλλαβὴ εἶναι βραχέα· π.χ. *ἱερωσύνη*.

Σημ. 2. Ἀπὸ ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ης παράγονται ἀφηρημένα εἰς -ία παρὰ τὸν κανόνα· π.χ. *εὐφυΐα* (εὐφυής), *εὐτυχία* (εὐτυχής), *ἀτυχία* (ἀτυχής), *ἀηδία* (ἀηδής), *ὀμοεθνία* (ὀμοεθνής)· καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν εἰς -ώδης καὶ -ειης· π.χ. *εὐωδία* (εὐώδης), *δυσωδία* (δυσώδης), *δεκαετία* (δεκαετής) κτλ.

Σημ. 3. Καὶ ἀπὸ ἐπιθέτων τινῶν εἰς -ος παράγονται ἀφηρημένα εἰς -εῖα· π.χ. *βοήθεια* (βοηθός), *ἐνέργεια* (ἐνεργός). Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀμαθῆς παρήχθη ἀμαθία καὶ ἀμάθεια.

§ 565. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ ἐχθρὸς εἶνε ἐχθρα, τοῦ δὲ ἀνδρεῖος, ἄξιος καὶ αἴτιος συμπίπτει μετὰ τοῦ θηλυκοῦ ἀνδρεία, ἄξια, αἰτία.

§ 565. Τὸ ἀφηρημένον τοῦ ἀγαθὸς εἶναι ἀρετὴ καὶ τοῦ ῥάδιος ῥαστώνη, τοῦ δὲ καλὸς εἶναι κάλλος καὶ καλλονή.

Οὐσιαστικὰ ἐξ οὐσιαστικῶν

A' Ὑποκοριστικά.

§ 567. Διὰ τῶν ὑποκοριστικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ μικρός· π.χ. *οἰκίσκος* = μικρὰ οἰκία, *ἀγρίδιον* = μικρὸς ἀγρός, *παιδάριον* = μικρὸν παιδίον.

Διὰ τῶν ὑποκοριστικῶν δηλοῦται πολλάκις α') *κολακεία* ἢ *θωπεία*· π.χ. *θυγάτριον*, *παππίδιον*, καὶ β') *χλευασμὸς* ἢ *καταφρόνησις*· π.χ. *ἀνθρωπάριον*, *γυναικάριον*, *γράδιον*.

Σημ. Τὸ αὐτὸ ὑποκοριστικὸν δύναται νὰ σημαίνῃ εἴτε τὴν

ἔννοιαν τοῦ μικροῦς, εἴτε τὴν ἔννοιαν τῆς θωπείας ἢ τοῦ χλευασμοῦ.

§ 568. Τὰ ὑποκοριστικὰ λήγουν:

α') εἰς -ιον· π. χ. ῥαβδίον=μικρὰ ῥάβδος, τεκνίον=μικρὸν τέκνον (θωπευτικῶς), σαρκίον=τρόπον τινὰ μικρά, εὐτελῆς σὰρξ (καταφρονητικῶς), ὀρνίθιον, σπόριον, θύριον κτλ.

β') εἰς -ίδιον· π. χ. ἱματίδιον, πινακίδιον, βιβλίδιον, ἀργυρίδιον = ὀλίγα ἀργύρια (καταφρονητικῶς) κτλ.

γ') εἰς -άριον· π. χ. ἀνθρωπάριον, ἀνδράριον, γυναικάριον, παιδάριον κτλ. (καταφρονητικῶς).

δ') εἰς -ύδριον· π. χ. ἐλκύδριον=μικρὸν ἔλκος, νεφύδριον, νη-σύδριον, λογύδριον κτλ.

ε') εἰς -ύλλιον· π. χ. δενδρύλλιον, δασύλλιον, κτλ.

ς') εἰς -ίς γεν. -ιδος· π. χ. πινακίς=μικρὸς πίναξ, πυλίς, θυ-ρίς, νησίς, ψηφίς κτλ.

ζ') εἰς -ίσκος· π. χ. νεανίσκος, χιτωνίσκος, πυργίσκος.

η') Ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι τινὲς καταλήξεις σπανιώταται· π. χ. εἰς τὰ ὀνόματα κορ-άσιον, ζω-ύφιον, ξυρ-άφιον, πολ-ίχνη.

Σημ. 1. Πολλὰ τῶν ὑποκοριστικῶν ἀπέβαλον τὴν ὑποκοριστικὴν αὐτῶν ἔννοιαν· π. χ. βιβλίον, δελτίον, ἀργύριον, χειρίς, κνημίς, βλέφαρίς, κεραμίς καὶ ἄλλα.

Σημ. 2. Τὸ *ι* τῆς καταλήξεως -ιδιον ἔαν προηγῆται φωνῆεν συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ· π. χ. οἰκι-ιδιον=οἰκίδιον, ἰχθυ-ιδιον=ἰχθύδιον, βο-ιδιον=βοίδιον, γρα-ιδιον=γράφιον, λαγω-ιδιον=λαγώδιον.

Ἐάν προηγῆται *ε*, ἄλλοτε μὲν συναιρεῖται μετ' αὐτοῦ εἰς *ει*, ἄλλοτε δὲ τὸ *ε* τοῦτο ἐκπίπτει· π. χ. λεξιειδιον ἢ λεξίδιον, ταξειειδιον ἢ ταξίδιον ἄλλὰ μόνον ξιφίδιον, κρανίδιον (κράνος).

Β' Μεγεθυντικά.

§ 569. Διὰ τῶν μεγεθυντικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ μέγας συνήθως ἐπὶ τὸ σκωπτικώτερον· π. χ. γάστρων=ὁ ἔχων μεγάλην γαστέρα, χείλων=ὁ ἔχων μέγала χεῖλη, μετωπίας=ὁ ἔχων μέγα μέτωπον.

Γ' Περιεκτικά.

§ 570. Διὰ τῶν περιεκτικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ἡ ἔννοια τοῦ πλήθους πράγματός τινος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· λήγουν δὲ ταῦτα:

α') εἰς -ων, γεν. -ωνος· π. χ. ὁ ἐλαιῶν, ὁ δαφνῶν, ὁ πευκῶν, ὁ πλατανῶν=ὁ τόπος ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ ἐλαῖα, δάφνη, πεῦκα, πλάτανοι· ὅμοια εἶναι τὰ ἀχυρῶν=ἀποθήκη ἀχύρων, ξενῶν=οἴκημα πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ξένων.

β') ὀλίγιστα λήγουν εἰς -ωνιά καὶ -ιά· π. χ. ὁδοωνιά, ἰωνιά=τόπος ἐνθα φύονται πολλὰ ῥοδαῖ, πολλὰ ἴα, μυρμηκιά=φωλεὰ μυρμηκῶν, σφηκιά=φωλεὰ σφηκῶν, ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ στρατιά=πολὺς στρατός.

Δ' Ἔθνικα

§ 571. Διὰ τῶν ἐθνικῶν δηλοῦται ἡ πόλις ἢ ἡ χώρα ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται τις ἢ τῆς ὁποίας εἶναι τις κάτοικος· λήγουν δέ·

α') εἰς -ιος, (θῆλ. -ια)· π. χ. Ἄνδριος, Κλαζομένιος, Κορίνθιος, Πάριος, Ρόδιος, Σαλαμίνιος.

Σημ. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν, συναίρεται μετ' αὐτοῦ· π. χ. Χι-ιος=Χῖος, Ἀθηνα-ιος=Ἀθηναῖος, Ἀργε-ιος=Ἀργεῖος, Κε-ιος=Κεῖος, Κω-ιος=Κῶος.

β') εἰς -ίτης, -άτης, -ιάτης, -ώτης (θῆλ. -τις, γεν. -τιδος)· π. χ. Ἀβδηρίτης, Σταγιοίτης, Μεγαλοπολίτης, (Μεγάλη πόλις), Τεγεάτης, Γυθεάτης, Σπαρτιάτης, Κροτωνιάτης (Κρότων), Ἡπειρώτης, Λαυρεάτης, Σικελιώτης κτλ.

Σημ. Τὸ ἐθνικὸν τοῦ ὀνόματος Αἴγινα εἶναι Αἰγιν-ήτης, τοῦ Σικίνος Σικιν-ήτης καὶ τοῦ Ἴος Ἰ-ήτης.

γ') εἰς -εύς (θῆλ. εὐς)· π. χ. Χαλκιδεύς, Ἐρετριεύς, Πλαταιεύς, Μαντινεύς (Μαντινεῖα), Λεβαδεύς (Λεβάδεια).

δ') εἰς -ηνός, -ῖνος (θῆλ. -νη)· π. χ. Ἀβυδηνός, Κυζικηνός, Περγαμηνός (Πέργαμος), Ἀμοργῖνος, Ἀκραγαντῖνος, Ταραντῖνος (Τάρας).

Σημ. Δι' ὀνομάτων τινῶν δηλοῦται καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ κάτοικος αὐτῆς· π. χ. Πειραιεύς (καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ κάτοικος), Δελφοὶ (ἡ πόλις)—Δελφός (ὁ κάτοικος), Θούριοι (ἡ πόλις)—Θούριος (ὁ κάτοικος), Λεοντῖνοι (ἡ πόλις)—Λεοντῖνος (ὁ κάτοικος) κ. ἄ.

Ε' Πατρωνυμικά.

§ 572. Διὰ τῶν πατρωνυμικῶν ὀνομάτων δηλοῦται ὁ υἱὸς ἢ ὁ ἀπόγονός τινος· παράγονται δὲ τὰ πατρωνυμικά ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ προγόνου τῆ προσθήκῃ τῶν καταλήξεων.

§ 573. Τὰ πατρωνυμικά λήγουν εἰς -ιδης -αδης καὶ -ιάδης.

π. χ. Κρονίδης=ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, Αἰακίδαι=οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ, Ἀτρεΐδαι=οἱ υἱοὶ Ἀτρέως, Λαερτιάδης=ὁ υἱὸς τοῦ Λαέρτου, Βουτιάδαι=οἱ ἀπόγονοι τοῦ Βούττα. Λέγεται καὶ Κρονίων (-ωνος)=Κρονίδης, Πηλείων=Πηλείδης κ. ἄ.

Σημ. Πατρωνυμικῆ τῶν θηλυκῶν κατάληξις εἶναι ἡ -ις, γεν. -ιδος· π. χ. Δαναΐς, Δαναΐδες=αἱ θυγατέρες τοῦ Δανκοῦ, Πριάμις=ἡ θυγάτηρ τοῦ Πριάμου, Βρισηΐς=ἡ θυγάτηρ τοῦ Βρισέως.

Σ' Γονεωνυμικά.

§ 574. Διὰ τῶν γονεωνυμικῶν δηλοῦται τὸ νεογνὸν ζῴου ἢ τὸ μικρὸν τὴν ἡλικίαν ζῴον, λήγουν δὲ εἰς -ιδεύς· π.χ. λεοντιδεύς, λυκιδεύς, [ἀετιδεύς, λαγιδεύς=τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος, τοῦ λύκου, τοῦ ἀετοῦ, τοῦ λαγοῦ, ἀλεκτοριδεύς=ὁ μικρὸς τὴν ἡλικίαν ἀλέκτωρ.

Σημ. Τὸ ἀλεκτορίσκος εἶνε ὑποκοριστικὸν καὶ σημαίνει : ὁ μικρὸς κατὰ τὸ σῶμα ἀλέκτωρ.

§ 575. Πολλάκις παρὰ τοῖς παλαιοῖς τὰ νεογνὰ τῶν ζῴων ὀνομάζοντο δι' ἰδιαιτέρου ὀνόματος· π.χ. τὸ νεογνὸν τοῦ λέοντος σκύμνος, τὸ τοῦ προβάτου ἀμνός, τὸ τῆς αἰγὸς ἔριφος, τὸ τοῦ βοῦς μόσχος, τὸ τῆς ὄως δέλφαξ, τὸ τοῦ ἵππου ἢ τοῦ ὄνου πῶλος, τὸ τοῦ κυνὸς σκύλαξ, τὸ τῆς ἐλάφου νεβρός.

Ζ' Τοπικά.

§ 576. Διὰ τῶν τοπικῶν ὀνομάτων δηλοῦται τοπικὴ τις σχέσις τῆς ἐννοίας τοῦ πρωτοτύπου· λήγουν δὲ τὰ τοπικά εἰς -ιον καὶ -ειον· π. χ. στρατήγιον=ὁ τόπος ἐνθα μένει ὁ στρατηγός, ἐμπόριον (=ἐμπορικὸς λιμὴν) ἀπὸ τοῦ ἔμπορος, ἵπποφόρβιον (=ἵπποτροφεῖον) ἀπὸ τοῦ ἵπποφορβός, λατόμιον καὶ λατομεῖον ἀπὸ τοῦ λατόμος, χαλκεῖον ἀπὸ τοῦ χαλκεύς (=σιδηρουργός), γραφεῖον—γραφεύς, μαγειρεῖον—μάγειρος, ἰατρεῖον—ιατρός, πρυτανεῖον—πρύτανις, διδασκαλεῖον—διδάσκαλος, ἀργυρεῖον—χρυσεῖον=ὁ τόπος ἐνθα ὀρύσσει ἀργυρον—χρυσόν.

Σημ. Εἰς τὰ τοπικά ἀνήκουν καὶ τὰ σημαίνοντα ναδὸν ἢ τόπον καθιερωμένον εἰς θεὸν ἢ ἥρωα· π.χ. Ἐρέχθειον—Ἐρεχθεύς, Μαισώλειον—Μαύσωλος, Ἀσκληπιεῖον—Ἀσκληπιός, Ὀλυμπιεῖον—Ὀλύμπιος Ζεὺς. Ὅμοίως ἔχει καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον=τόπος καθιερωμένος τῇ Ἀρτέμιδι.

Η' Παρώνυμα

§ 577. Ἐξ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν παράγονται ἄλλα οὐσιαστικά λήγοντα εἰς -της καὶ -εύς, σημαίνοντα δὲ πρόσωπον ἔχον σχέσιν τινὰ (συνήθως τοπικὴν ἢ κτηρικὴν) πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῶν ὁμοίως ληγόντων δραστικῶν λέγονται ταῦτα παρώνυμα οὐσιαστικά· π.χ. τεχνίτης—τέχνη, πολίτης—πόλις, δημότης—δῆμος, φυλέτης—φυλή, θιασώτης—θίασος, νησιώτης—νῆσος, δεσμώτης—δεσμά, ἵππεύς—ἵππος, κεραμεύς—κέραμος, ἱερεὺς—ἱερόν, ἀνθρακεὺς—ἀνθραξ κτλ.

Σημ. Τινὰ τῶν παρωνύμων συμπίπτουσι καὶ κατ' ἔννοιαν πρὸς τὰ δραστικά· π.χ. κεραμεύς=ὁ ποιῶν κεράμους, ἀνθρακεὺς=ὁ ποιῶν ἀνθρακας.

Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων.

§ 578. Τὰ ἐκ ῥημάτων παρὰ γόμενα ἐπίθετα λήγουν :

α') εἰς -τος, τὰ ὅποια σημαίνουν τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον· π.χ. διαβατός ὁ ποταμὸς=ὁ ποταμὸς δύναται νὰ διαβῆθῃ· ὁμοίως ἢ θάλασσά ἐστιν ὄρατὴ κ. ἄ. ἐπαινετικὴ πρᾶξις=πράξις τὴν ὁποίαν εἶνε ἄξιον νὰ ἐπαινεσῇ τις· ὁμοίως μισητός, θαναταστός κ. ἄ.

Σημ. Συνήθως τὰ εἰς -τος σημαίνουν τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος τετελεσμένην καὶ ἰσοδυναμοῦν πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ παθ. παρακειμένου· π.χ. γραπτός=γεγραμμένος, γλυπτός=γεγλυμμένος, μεικτός=μεικτεμένος· ἐνίστε δὲ καὶ ἐνέργειαν· π.χ. δυνατός=δυνάμενος, ἄπρακτος=μηδὲν πράξας, ἄθυτος=ὁ μὴ θυσιάσας.

β') εἰς -τέος, τὰ ὅποια σημαίνουν τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος δηλούμενον· π.χ. διαβατέος ὁ ποταμὸς=ὁ ποταμὸς ὀφείλει, εἶναι ἀνάγκη, νὰ διαβῆθῃ· ὁμοίως λεκτέος, ἐπαινετέος, κ. ἄ.

Σημ. Τὰ εἰς -τέος ἐπίθετα δὲν εἶναι συνήθη.

γ') εἰς -νός καὶ -ανός, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως ὅ,τι καὶ ἡ ἐνεργητικὴ μετοχὴ τοῦ πρωτοτύπου· π.χ. τερπνός=ὁ τέρπων, στυλιπνός=ὁ στίλβων, στυγνός=ὁ στυγῶν (ὁ μισῶν), ἱκανός (ἱκνοῦμαι, θεμ. -ικ-)=ὁ ἀρκῶν, πιθανός (πείθω, θεμ. πιθ-) ὁ πείθων, ὁ πιστός, στεγανός=ὁ στέγων (ἢ στεγόμενος) κτλ.

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων.

§ 579. Τὰ ἐξ ὀνομάτων παραγόμενα ἐπίθετα λήγουν:

α') εἰς -κος -ικος -ιακος, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π.χ. Λίβυ-κός—Λίβυς, θηλυ-κός—θήλυς, καρδια-κός—καρδία, οἰκία-κός—οἰκία, φυσικ-κός—φύσις, σωματικ-ός, ψυχικ-ός, ἔθν-ικός, ἦθ-ικός—ἦθος, Ῥοδ-ιακός, Δηλ-ιακός, Κορινθ-ιακός κτλ.

Σημ. Ὄνόματά τινα λήγουν εἰς -εῖκος· π. χ. Δαρεικός—Δαρειτός, Δεκελει-κός—Δεκέλεια, Κεραμεικός—κεραμεύς (Κεραμει-ικός), Πεντελ-εικός—Πεντέλη.

β') εἰς -ιος, τὰ ὅποια σημαίνουν (ὅπως καὶ τὰ προηγούμενα) συνήθως τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π. χ. τίμιος, θαλάσσιος, νέτιος, ἐνιαύσιος (ἐκ τοῦ ἐνιαυτός, ἢ συλλ. τι=σι).

Σημ. Τὸ ι τῆς καταλήξεως -ιος, ἐὰν προηγῆται φωνῆεν, συναίρειται μετ' αὐτοῦ· π.χ. ἀγοραῖος—ἀγορά (θέμα ἀγορά-), βασιλείος—βασιλεύς (θέμ. β.σικιεF), αἰδοῖος—αἰδώς (θέμ. αἰδοσ-)- ἥρωος—ἥρως.

γ') εἰς -ειος· εἰς τὴν κατάληξιν ταύτην λήγουν ἐπίθετα παραγόμενα ἐξ ὀνομάτων δηλούντων ἔμφυχόν τι· εἶναι δὲ δικατάληκτα· π.χ. ὁ καὶ ἡ ἀνθρώπειος—τὸ ἀνθρώπειον, ὁ καὶ ἡ βόειος,—τὸ βόειον· ὁμοίως ἵππειος, χοίρειος, Πυθαγόρειος, Εὐκλείδειος κτλ.

δ') εἰς -ιαῖος, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπόστασιν ἢ ἔκτασιν ἢ βάρος· π.χ. σταδιαῖος, ὄργανιαῖος, σπιθαμιαῖος, ταλαντιαῖος, πλεθριαῖος κτλ.

ε') εἰς --μος, τὰ ὅποια σημαίνουν τὸν ἱκανὸν καὶ ἀρμόδιον πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π.χ. μάχιμος—μάχη, ἐδωδίμος—ἐδωδή, χρήσιμος—χρησις, οἰκήσιμος—οἰκησις κτλ.

ς') εἰς -ώδης, τὰ ὅποια σημαίνουν πλησμονὴν ἢ ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος, ἐκ τοῦ ὁποίου παράγονται· π.χ. ὕδατώδης, αἱματώδης, πετρώδης, πηλώδης, μανιώδης (=ὁ πλήρης ὕδατος, αἵματος, μανίας), αἰνιγματώδης, γαλακτώδης γυναικώδης (=ὁ ὁμοίος πρὸς αἰνιγμα, γάλα, γυναικα) κτλ.

Σημ. Τὰ εἰς -ώδης σημαίνουν πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος· π.χ. παιδαριώδης, γραώδης, γυναικώδης (=ὁ ἀρμόζων εἰς παιδάριον, γραῦν, γυναῖκα).

ζ') εἰς -ινος καὶ -ους (-εος), τὰ ὅποια σημαίνουν τὴν ὕλην ἐκ

τῆς ὁποίας σύγκριται τι· π. χ. λίθινος—λίθος, πάρινος—πῶρος, μαρμάρινος, κριθίνος ἀργυροῦς, χαλκοῦς, σιδηροῦς κτλ.

η') -ινός· ἢ κατάληξις αὕτη προστιθεμένη συνήθως εἰς ὀνόματα χρόνου ἢ ἐποχῆς δηλωτικὰ σημαίνει τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π. χ. καθημερινός=δ καθ' ἡμέραν λαμβάνων ὑπόστασιν, θερινός, ὁπωρινός, χειμερινός, ἔαρινός.

θ') εἰς -εινός καὶ -ινός, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου· π. χ. σκοτεινός, ὑγιεινός, ποθεινός, φωτεινός, ἀληθινός, χειμερινός κτλ.

Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων.

§ 580. Πολλὰ ἐπίθετα παράγονται εἴτε ἐξ ὀνομάτων εἴτε ἐκ ῥημάτων ἀδιακρίτως, καὶ σημαίνουν τὸν ἔχοντα ἐν πλησμονῇ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοτύπου, λήγουν δέ.

α') εἰς -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -υρός· π. χ. ἐχθρός (ἀπεχθάνομι, θέμ. ἐχθ.)=δ πλήρης μίσους, λαμπρός=δ λάμπων, ἀνιαρός=δ πλήρης ἀνίας, δροσερός,=δ πλήρης δρόσου, θαλερός.=δ θάλλων, λυπηρός,=δ ποιῶν λύπην, ἀνθηρός,=δ πλήρης ἀνθῶν, ἰσχυρός=δ ἰσχύων, ἐχυρός (ἐχω) ἀσφαλῆς καὶ ὀχυρός (ἐχω)=ἀπρόσβλητος, ἀσφαλῆς· ἐπίσης σκιερός, σθεναρός, λιπαρός, νεαρός.

β') εἰς -λος, -ηλος, -ωλος, καὶ λέος· π. χ. δειλός (ἔδεισα θέμ. δει.)=δ πλήρης δέους, μιμηλός (μιμοῦμαι)=δ μιμούμενος, ἀισχυτηλός=δ ἀισχυρόμενος, ὑψηλός (ὑψος), φειδωλός (φειδῶ)=δ φειδόμενος, ἀμαρτωλός, δυραλέος=δ σφόδρα διψῶν, πειθαλέος=δ σφόδρα πεινῶν, ψωραλέος=δ πλήρης ψώρας.

Ἐπιρρήματα παράγωγα.

§ 581. Ἐπιρρήματα παράγονται, ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ῥημάτων, μετοχῶν καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιρρημάτων, εἶναι δὲ κατὰ τὴν σημασίαν τοπικά, τροπικά, ποσοτικά καὶ χρονικά.

§ 582. Τοπικά ἐπιρρήματα παράγονται ὀλίγα μὲν ἐξ οὐσιαστικῶν, περισσότερα δὲ ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ ἄλλων ἐπιρρημάτων σημαίνουν δέ:

α') τὴν ἐν τόπῳ στάσιν καὶ λήγουν εἰς -οι, -θι, -ησι καὶ -ασι· π. χ. οἴκοι, Μεγαροῖ, ἄλλοθι, Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι.

β') τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -θεν· π. χ. οἴκοθεν, ἄλλοθεν, Ἀθήνηθεν, οὐρανόθεν, ἄνωθεν, ἐγγύθεν, ἔνδοθεν κτλ.

γ') τὴν εἰς τόπον κίνησιν καὶ λήγουν εἰς -σε -δε· π.χ. οἴκαδε, ἄλλοσε, Ἀθήναςδε=Ἀθήναζε, Μεγαράδε κτλ.

Σημ. Ἐκ τῶν ἀντωνυμικῶν ἐπιρρημάτων, τὰ μὲν λήγοντα εἰς -ου σημαίνουν τὴν ἐν τόπῳ στάσιν· π.χ. ποῦ;=ἐν τίνι τόπῳ; ὅπου=ἐν ᾧ τίνι τόπῳ, ἀλλαχοῦ=ἐν ἄλλῳ τόπῳ, ἐκασταχοῦ=ἐν ἐκάστῳ τόπῳ, τὰ δὲ λήγοντα εἰς -οι σημαίνουν τὴν εἰς τόπον κίνησιν· π.χ. ποῖ; εἰς τίνα τόπον; ὅποι=εἰς ὅντινα τόπον κτλ.

§ 583. Τροπικὰ ἐπιρρήματα παράγονται :

α') ἐξ ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων περὶ τῶν ὁποίων ἐμάθομεν ἱ. § 256 κ. ἐ. καὶ 297 κ. ἐ. π.χ. οὕτως, ἄλλως, πάντως κτλ.

Σημ. Τὰ ἐξ ἀντωνυμιῶν παρρηγόμενα τροπικὰ ἐπιρρήματα λήγουν καὶ εἰς -ῆ· π.χ. ταύτῃ, ἄλλῃ, πάντῃ κτλ.

β') ἐκ μετοχῶν ἐνεστώτος ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς φωνῆς, π.χ. ἀποχρώντως, διαφερόντως, ὑπερβαλλόντως, θαρρούντως, ἐνδεχομένως, προηγουμένως, ὁμολογουμένως κτλ.

γ') ἐκ μετοχῶν ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ παρρηκειμένου· π.χ. εἰδότης (οἶδα), εἰκότως (ἔοικα), λεληθότης (λέληθα), πεποιθότης (πέποιθα), βεβουλευμένος (βεβούλευμαι), ἔσκεμμένως (ἔσκεμμαι) ἀνειμένως (ἀνεῖμαι) κτλ.

δ') ἐξ οὐσιαστικῶν καὶ ῥημάτων λήγοντα 1) εἰς -δον καὶ -δην· π.χ. ἀγελῆδον (ἀγέλη), βοτρυδόν (βότρυς), σχεδόν (ἔχω), τροχάδην (τρέχω), βάδην (βαίνω), φύρδην (φύρομαι), μίγδην (μειγνυμαι).

2) εἰς -ί, -τί καὶ -εῖ· π.χ. ἀμισθί (ἄμισθος), ἀσκαρδαμυκτί (ἀσκαρδάμυκτος), ὀνομαστί (ὀνομάζω), ἀτικιστί (ἀτικίζω), πανδημεί (πάνδημος), ἀμαχεί καὶ ἀμαχητί (ἄμαχος καὶ ἀμάχητος), νηποινεῖ (νήποινος).

3) εἰς -ς· π.χ. ἐναλλάξ (ἐναλλάσσω), ἀναμίξ (ἀναμειγνυμι).

Σημ. Καὶ τὸ μοναδικὸν ἐπιρρημα εἰς -ως (=ἐχομένως, ἀκολούθως) ἀπὸ τοῦ ῥήματος ἔχομαι.

§ 584. Ποσοτικὰ ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ ὀνομάτων δηλούντων ἔννοιαν ποσοῦ, λήγουν δὲ εἰς -ακίς· π.χ. πολλάκις, μυριάκις, πεντάκις (καὶ πάντα τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα περὶ ὧν ἱ. § 272).

§ 585. Χρονικὰ ἐπιρρήματα παράγωγα εἶναι ὀλίγα καὶ παράγονται ἐξ ἀντωνυμιῶν, λήγουν δὲ εἰς -τε· π.χ. ἄλλοτε, ἐκάστοτε, πάντοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'

ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 286. Αἱ δύο λέξεις ἐκ τῶν ὁποίων ἐσχηματίσθη ἡ σύνθετος λέξις (ἴ. § 551) λέγονται *συνθετικά* μέρη αὐτῆς· καὶ ἡ μὲν πρώτη λέξις λέγεται *πρῶτον συνθετικόν*, ἡ δὲ δευτέρα *δεύτερον συνθετικόν*· π.χ. τῆς συνθέτου λέξεως *φιλόνομος* τὸ φίλος εἶναι πρῶτον συνθετικόν, τὸ νόμος *δεύτερον συνθετικόν*.

Πρῶτον συνθετικόν.

§ 587. Τὸ πρῶτον συνθετικόν δύναται γὰ εἶναι α') πτωτικόν β') ῥῆμα καὶ γ') ἄκλιτον μέρος τοῦ λόγου.

Πτωτικόν.

§ 588. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικόν εἶναι πτωτικόν, λαμβάνεται συνήθως ὡς θέμα τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸ ὅποσον ὑπολείπεται μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς καταλήξεως· π.χ. *κιθαρο-φθός, λεύκ-ασπις, τραγ-έλαφος, εἰτερο-όφθαλμος, ποιμεν-άρχης* κτλ.

§ 589. Μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ παρεντίθεται πολλάκις ὡς συνθετικόν τὸ φωνήεν ο ἢ, σπανιώτερον, τὸ η· π.χ. *ἀμαξ-ο-πηγός, ἡμερο-δρομός, ἀδριαντ-ο-ποιός, ἀκτιν-ο-βόλος, χιον-ο-σκεπής, θαλαμ-η-πόλος, θανατ-η-φόρος βαλαν-η-φάγος*.

Τοῦτο γίνεται ἰδίως, ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον.

Σημ. Τὰ φωνήεντα ταῦτα ο καὶ η προέρχονται ἀπὸ οὐσιαστικῶν δευτέρως καὶ τῆς πρώτης κλίσεως, τῶν ὁποίων τὸ θέμα κανονικῶς λήγει εἰς ο καὶ η (ἴ. § 73, Σημ. καὶ § 82, Σημ.)· π.χ. *λογογράφος, ξυλο-κόπος, ἀστραπη-βόλος, δεκατη-λόγος* κτλ.

§ 590. Ὄταν τὸ δεύτερον συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ ε ἢ ο τὸ συνθετικόν φωνήεν ο συναίρεται μετ' αὐτοῦ εἰς ου· π.χ. *κακοῦργος (κακο-εργος), δημιουργός (δημιο-εργός), ξιφουλκός (ξιφο-ελκός), σκηπτοῦχος (σκηπτο-οχος)* κ.τ.λ.

§ 591. Ὄταν πρῶτον συνθετικόν εἶναι τι τῶν εἰς -υς ἐπιθέτων, λαμβάνεται τὸ εἰς υ λήγον θέμα· π.χ. *βαθύ-πλουτος, δασύ-μαλλος, εὐθύ-βολος* κτλ.

§ 592. Ὄταν πρῶτον συνθετικόν εἶναι τι τῶν εἰς -ος (γεν. -ους) οὐσιαστικῶν ἢ τι τῶν εἰς -ης (γεν. -ους) ἐπιθέτων, λαμβάνεται ὡς

θέμα τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ -ος ἢ τοῦ -ης ὑπολειπόμενον μέρος τῆς λέξεως· π. χ. ψευδ-άγγελος, γεν-άρχης, ἀνθ-ο-κόμος τειχ-ο-μάχος, ψευδ-ο-μάχης, ἀκριβ-ο-λόγος, ἀληθ-ο-φανής, αὐθαδ-ό-στομος

§ 593. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -α (γεν. -άτος) λαμβάνεται ἢ τὸ πρᾶγματικὸν θέμα ἢ τὸ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ληκτικοῦ α τῆς ὀνομαστικῆς ὑπολειπόμενον μέρος τῆς λέξεως· π.χ. ἄρματ-ηλάτης, ἄρμ-άμαξα, αἷματ-ηφόρος (ἢ αἷματ-ο-φόρος), αἷμ-ο-σταγής, σωματ-ο-φύλαξ, σωμ-ασκία.

§ 594. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ὄνομα εἰς -ις (γεν. -εως) λαμβάνεται τὸ εἰς -ι- λήγον θέμα· π. χ. ταξι-άρχος, πολι-ορκῶ, φυσι-ο-λόγος, ὄφι-ό-δηκτος, λεξι-φάνης κτλ.

§ 595. Ὄταν πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ καλός, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ καλλι· π.χ. καλλίκομος, καλλίζωνος καλλιτέχνης, καλλικαρπος, καλλίμορφος κτλ.

§ 596. Ὄταν ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύῃ ἡ ἔννοια τοῦ εἰς, λαμβάνεται τὸ θέμα τοῦ μόνος· π. χ. μονομάχος, μονογενής, μονογράμματος κτλ.

§ 597. Ὄταν ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύῃ ἡ ἔννοια τοῦ δύο, τρεῖς καὶ τέσσαρες λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ δι-, τρι-, τετρα· π. χ. δίπους, δίπηχυς, δίστιχος, δίμορφος, τρίπους, τρίπηχυς, τρίστιχος, τρίμορφος, τετράπους, τετράπηχυς, τετράστιχος, τετράμορφος κτλ.

Νόθη σύνθεσις

§ 598. α') Σύνθετά τινα ἐσχηματίσθησαν ἐκ τῆς συνήθους συνεκφορᾶς δύο λέξεων· π.χ. Ἑλλήσποντος (ὁ τῆς Ἑλλῆς πόντος), νεώσοικοι (οἱ νεὼς οἴκοι), Διόσκοροι (οἱ Διὸς κόροι), Πελοπόννησος (ἢ Πέλοπος νῆσος).

β') Ἄλλα τινα σύνθετα ἔχουν ὡς πρῶτον συνθετικὸν τὴν πτώσιν μεθ' ἧς συντάσσεται τὸ δεύτερον συνθετικόν· π.χ. δορικτήτος (ὁ δορὶ δόρατι κτηθεὶς) δοριάλωτος (ὁ δορὶ ἀλούς), πασίγνωστος (ὁ πᾶσι γνωστός), νουν-εχης (ὁ νοῦν ἔχων). Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθη.

Ῥῆμα.

§ 599. Ὄταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, συνήθως λαμβάνεται τὸ ῥηματικὸν θέμα ἢ ὡς κανονικῶς ἔχει ἢ ὡς θὰ ἐνεφανί-

ζετο εἰς ἔνσιγμον μέλλοντα· π. χ. φυγ-ο-πόλεμος, φθιν-ό-πωρον, χαιρ-έ-κακος, ἐχ-έ-μυθος, ἀλλὰ ἀνεξ-ί-κακος, μνησ-ί-κακος, μεμφ-ί-μοιρος, μειξ-ο-βάβαροι (= Ἑλληνες μεμειγμένοι βαρβάρους) μειξ-έλληνες (= βάρβαροι μεμειγμένοι Ἑλλησι).

Σημ. 1. Ὁμοίως ἔχει τὸ δοκησ-ί-σοφος· διότι τὸ ῥηματικὸν θέμα δοκε- (τοῦ δοκῶ) κανονικῶς θὰ μετεβάλλετο εἰς δοκησ- πρὸς σχηματισμὸν τοῦ μέλλοντος.

Σημ. 2. Τὸ θέμα τοῦ πρώτου συνθετικοῦ ἐνισχύεται διὰ τοῦ ο ὅτι τοῦ ε ἢ τοῦ ι ὡς συνδετικῶν φωνηέντων.

Ἄκλιτον μέρος λόγου.

Πρόθεσις

§ 600. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν χρησιμεύουν μόνον αἱ κύριαι προθέσεις· συντίθενται δὲ μετὰ ῥημάτων καὶ ὀνομάτων, σπανίως δὲ μετὰ ἐπιρρημάτων· π. χ. προλέγω, διαγράφω, καταλύω, ἀντιστρέφω, πρόμαντις, ἐπίπροσθεν, πρόπαλαι, ὑπέρευ.

§ 601. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου ῥήματος χρησιμεύει πάντοτε πρόθεσις· π. χ. προλέγω, ἐπιλέγω, καταγράφω, διαγράφω, ἐπιγράφω, καταλύω, ἀναλύω κτλ.

Σημ. Ὅταν τὸ πρῶτον συνθετικὸν ῥήματος εἶναι ἄλλο μέρος λόγου, τότε τὸ ῥῆμα εἶναι παρασύνθετον· π. χ. κακολογῶ (παράγωγον τοῦ κακολόγος), ἀσθενῶ (παράγωγον τοῦ ἀσθενής), δυσχεραίνω (παράγωγον τοῦ δυσχερής).

§ 602. Ἡ πρόθεσις ὡς πρῶτον συνθετικὸν πάσχει τὰς ἐξῆς μεταβολάς.

α') Ἐκθλίβεται τὸ ληκτικὸν φωνῆεν πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ συμφώνως πρὸς τοὺς περὶ ἐκθλίψεως κανόνας (§ 37, α' κ. 39 κ. ἐ.)· π. χ. παρ-έρχομαι, πάρ-οδος, ἀφ-αιροῦμαι, καθ-έδρα, ἔφ-οδος, ἀλλὰ περι-έρχομαι, περί-οδος, προ-έρχομαι, πρό-οδος κτλ.

β') Τὸ ν τῶν προθέσεων σὺν καὶ ἐν 1) πρὸ τῶν χειλικῶν, τοῦ ψ καὶ τοῦ μ τρέπεται εἰς μ· π. χ. συμ-πράττω, ἔμ-παίζω, συμ-βάλλω, ἔμ-βάλλω, συμ-φύομαι, ἔμ-φρων, σύμ-ψηφος, ἔμ-ψυχος, σύμ-μαχος, ἔμ-μένω· 2) πρὸ τῶν οὐρανικῶν καὶ τοῦ ξ τρέπεται εἰς γ' π. χ. συγ-κοπή, ἐγ-κοπή, συγ-γράφω, ἐγ-γράφω, συγ-χαίρω,

ἐγ-χαράτιω, συγ-ξέω· β) πρὸ τοῦ λ καὶ ρ ἀφομοιοῦνται· π.χ. σὺλ-λο-γος, ἐλ-λείπω, συρ-ροή, ἔρ-ρυνθος κ.τ.λ.

γ') Τὸ ν τῆς σὺν προθέσεως πρὸ τοῦ σ, ἀκολουθουμένου μὲν ὑπὸ φωνήεντος, ἀφομοιοῦνται, ἀκολουθουμένου δὲ ὑπὸ συμφώνου, ἀποβάλλεται· π.χ. συσ-σιτῶ, συσ-σίτιον, σύσ-σημον, ἀλλὰ συ-σκευάζω, συ-στέλλω, συ-σπειρῶμαι. Ἐπίσης ἀποβάλλεται πρὸ τοῦ ζ· π.χ. συ-ζῶ, σύ-ζυγος κτλ.

δ') Τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως πρὸ τοῦ σ ἐν γένει παραμένει· π.χ. ἐν-σημον, ἐν-σιαλάζω, ἐν-σπείρω· πρὸ τοῦ ρ δύνανται καὶ νὰ μὴ ἀφομοιωθῇ· π.χ. ἐν-ρυνθος παρὰ τὸ ἔρρυνθος, ἐν-ράπιω παρὰ τὸ ἐρράπιω.

Σημ. Ὁμοίως μὲ τὸ ν τῆς ἐν προθέσεως διατίθεται καὶ τὸ ν τοῦ πάλιν καὶ παν- ὡς πρώτων συνθετικῶν· π.χ. παλίμ-παις παλιγ-γενεσία, παλίν-στροφος, παμ-πληθής, παγ-κάκιστος, πάν-σοφος (καὶ πάσ-σοφος), παν-στραιῖ κτλ., πρὸ δὲ τοῦ ρ ἀφομοιοῦνται κανονικῶς π.χ. παλίρ-ροια, παρ-ρησία. παρ-ρησιάζομαι.

Ἐπίρρημα.

§ 603. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων ὡς πρῶτον συνθετικὸν συνηθέστατα λαμβάνεται τὸ εὔ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται πλῆθος συνθέτων· π.χ. εὐγενής, εὐτυχής, εὐφυής, εὐπειθής, εὐπιστος, εὐθυμος, εὐπορος, εὐέλπις κτλ.

§ 604. Πλὴν τοῦ εὔ, ὡς πρῶτον συνθετικὸν λαμβάνεται τὸ ἄγχι, ἄρτι καὶ ἄλλα τινὰ ἐπιρρήματα, ἀπὸ τῶν ὁποίων σχηματίζονται σπάνιά τινα σύνθετα· π.χ. ἀγγίνους, ἀγγέμαχος, ἀρτιγενής, ἀρτιθανής, ὀψιμαθής, παλίμπαις, ὑπίπυλος, ὑπιπέτης (=δ ὑψοῦ πετόμενος, γεν. ὑπιπέτου) ἀείμνηστος, ἀεικίνητος, χάμερπής (=δ χαμαὶ ἔρπων), ὀπισθόδομος, (δ ὀπίσθιος δόμος), ἀδηφάγος (δ ἄδην τρώγων).

§ 605. Μόρια τινὰ ἔχοντα ἐπιρρηματικὴν σημασίαν χρησιμεύουν μόνον ὡς πρῶτα συνθετικά· εἶναι δὲ τὸ δυσ- τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῆς δυσκολίας, τὸ ἡμι- τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἡμίσεος, καὶ τὸ ἀ- τὸ ὁποῖον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρνήσεως, διὸ λέγεται ἀρνητικόν (ἢ ἀποφατικόν). Αἱ τρεῖς αὗται λέξεις καλοῦνται ἀχώριστα μόρια.

α') Τὰ ἀπὸ τοῦ δυσ- σύνθετα εἶναι πλεῖστα καὶ ἐκφράζουν τὴν

ἀντίθετον ἔννοιαν τῶν ἀπὸ τοῦ εὖ συνθέτων· π.χ. *δυογενής*, *δυστυ-
χής*, *δυσπειθής*, *δύσπιστος*, *δύσθυμος* *δυσώδης* κτλ.

β') Τὰ ἀπὸ τοῦ ἀ- τοῦ ἀρνητικοῦ σύνθετα εἶναι ἐπίσης πλεῖ-
στα καὶ ἐκφράζουσι πολλάκις παρεμφερῆ ἔννοιαν πρὸς τὰ ἀπὸ τοῦ
δυσ- σύνθετα· π.χ. *ἀτυχής*, *ἀπειθής*, *ἄπιστος*, *ἄθυμος*, *ἄγνωστος*,
ἄπαις (=ὄ μὴ ἔχων παῖδας), *ἀπράγμων* (=ὄ μὴ ἔχων πράγματα,
ἐνοχλήσεις), *ἀγράμματος* κτλ.

Σημ. 1. Ἐὰν τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀρχίξῃ ἀπὸ φωνῆεν, τὸ
μόριον τοῦτο γίνεται ἀν- π.χ. *ἀν-αλήθης*, *ἀν-αρίθμητος*, *ἀν-αυδός*,
ἀν-υπόδυτος, *ἀν-ώμαλος* κτλ.

Σημ. 2. Τὸ ἐπίθετον ἄκων προήλθεν ἀπὸ τοῦ ἀέκων, τὸ δὲ
ἀργός ἀπὸ τοῦ ἀεργός· εἰς ταῦτα δηλαδὴ τὸ μόριον ἀ- παρέμει-
νεν ἄνευ τοῦ ν καὶ συνηρέθη μετὰ τοῦ ἐπομένου ε εἰς α μακρόν.
Ἐπίσης ἄνευ τοῦ ν παρέμεινε τὸ ἀ- εἰς τὰ ἐπίθετα *ἄυπνος*, *ἄόρα-
τος*, *ἄήτητος*, *ἄόριστος*, *ἄσπλος*, *ἄωρος*, καὶ εἰς ἄλλα τινά.

γ') Τὰ ἀπὸ τοῦ ἡμι- σύνθετα δὲν εἶναι πολλά· π.χ. *ἡμίγυμνος*,
ἡμίλευκος, *ἡμιτελής*, *ἡμιθανής*, *ἡμίβρωτος*, *ἡμίοπτος* (=μισοψημέ-
νος), *ἡμίεφθος* (μισοδρασμένος) *ἡμίκαυστος* κτλ.

δ') Εἰς τὰ ἀχώριστα μόρια ἀνήκει καὶ τὸ μόριον νη-, ἀπὸ τοῦ
ὀποίου σχηματίζονται ὀλίγιστα τινὰ σύνθετα· π.χ. *νήγεμος*—*νηγε-
μία* (*νη-ἀνεμος*), *νήποινος*—*νηποιεῖ*.

Δεύτερον συνθετικόν.

Οὐσιαστικόν.

§ 606. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, παρα-
μένῃ δὲ καὶ τὸ σύνθετον οὐσιαστικόν, τότε τὸ δεύτερον συνθετικὸν
συνήθως μένει ἀμετάβλητον· π.χ. *ἀκρόπολις*, *πρωταγωνιστής* (πρῶτος
ἀγωνιστής), *ἡμίθεος*, *ἀρμάμαξα*, *ξίφομάχαιρα* (=μάχαιρα ὁμοία μὲ
ξίφος), *πλουθυγεία* (=πλοῦτος καὶ ὑγεία), *πιτωχαλαζών* κτλ.

Σημ. Ἐνίοτε τὸ δεύτερον συνθετικὸν μεταβάλλεται· π.χ. *ἐπι-
τόκιον* (τόκος), *προάσιον*, (ἄστν), *πολυάνδριον* (ἀνήρ), *ἡμιώριον*
(ῶρα), *ἡμιμέδιμνον* (μέδιμνος), *ἡμιδραχμον* (δραχμή) κτλ.

§ 607. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐσιαστικόν, τὸ δὲ
σύνθετον ἀποδαίνῃ ἐπίθετον, τότε

α') Ἐάν ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ εἶναι κατάλληλος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους, δὲν μεταβάλλεται· π. χ. ἀγλαόκαρπος, βαθύκολπος, ἄπολις (γεν. ἀπόλιδος), πολύβροτος, τρίπηχυς (γεν. τριπήχους), μονοχίτων, μακρόχειρ, ἄχαρις, ἄφροντις κτλ.

β') Ἐάν ἡ λήγουσα τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ δὲν εἶναι κατάλληλος πρὸς ἔκφρασιν τοῦ γένους, μεταβάλλεται αὕτη· π.χ. ἄναυδος (αὐδῆ), καλλίζωνος (ζώνη), πολυμήχανος (μηχανή), ἔφηβος (ἦδη), πολυπράγμων (πρᾶγμα), ἄσημος (σημα), ἐπίσημος (σημα), ἀγράμματος (γράμμα), ἄνανδρος (άνήρ), σώφρων (φρῆν) κτλ.

γ') Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι οὐδέτερον εἰς -ος, τὸ σύνθετον λήγει εἰς -ης γεν. -ους· π. χ. περικαλλῆς (κάλλος), ἐπιμήκης (μήκος), πολυμελής (μέλος), εὐμεγέθης (μέγεθος), εὐειδῆς (εἶδος), ἐπικερδῆς (κέρδος), διειτής πολυειτής (ἔτος) κτλ.

Ἐπίθετον.

§ 608. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, ἡ κατάληξις δὲν μεταβάλλεται· π.χ. παμποίκιλος, ἡμίλευκος, εὐδηλος, ἀνελεύθερος, ἀναλήθης, πολυπλάνητος κτλ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα ἀβαθῆς, ἀπλαιῆς, ἀβαρῆς, ἀπαχῆς ἔχουν ὡς δεύτερον συνθετικὸν τὸ βάθος, πλάτος, βάρος, πάχος.

Ῥῆμα.

§ 609. Τὸ ῥῆμα ὡς δεύτερον συνθετικὸν παραμένει ἀμετάβλητον, ἔάν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις· π.χ. προλέγω, ἐπιλέγω, καταγράφω, διαγράφω κτλ.

§ 610. Ὅταν τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν σχηματιζόμενον εἶναι ὄνομα (προσηγορικὸν ἢ ἐπίθετον) λήγει.

α') εἰς -ος· π.χ. ταχυγράφος, ναυπηγός, ἵππαρχος, εὐάγωγος, ἰσόροπος, εὐφορος, κτλ.

β') εἰς -ης (γεν. ου)· π.χ. ὑπιπέτης (πέτομαι), Ὀλυμπιονίκης, βιβλιοπώλης, βυρσοδέψης (δέψω), τελώνης (ὠνοῦμαι).

γ') εἰς -ης (γεν. ους)· π.χ. ἀμφιθαλής (θάλλω), εὐπειθῆς (πείθομαι), δξυδερκῆς (δέρκομαι), αἰμοσταγῆς (στάζω), νομοταγῆς (τάττομαι), εὐσταλῆς (στέλλομαι), γονυπετής, προπειθῆς (πίπτω).

δ') εἰς -της (γεν. -του)· π.χ. κυνηγέτης, ἰχνηλάτης, ὀνοματοθέτης,

ε') εἰς -ς π.χ. ἀγῶς (γεν. -ῶτος, γινώσκω)=ἄγνωστος, ἡμι-
θνής (γεν. -ήτος, θνήσκω)=μισοπεθχμένος, ἡμιβρός (γεν. -ῶτος,
βιβρώσκω)=μισοφαγωμένος.

Παρατηρήσεις.

§ 611. Εἰς πολλὰ σύνθετα τὸ ἀρκτικὸν φωνήεν τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ ἄ, ε, ο ἐκτείνεται, τὸ μὲν ἄ καὶ ε εἰς η, τὸ δὲ ο εἰς ω' τοιαῦτα εἶναι τὰ ἔχοντα δευτέρον συνθετικὸν τὰ ἐξῆς: ἄγω: φορη-
τηγὸς στρατηγὸς κτλ. ἀκούω: ὑπήκοος, ἀνήκουστος, ἀκέομαι:
ἀνήκεστος, ἄνεμος: εὐήνεμος, προσήνεμος, ἐλαύνω: ἀρματηλά-
της, ὀνηλάτης, σφουρήλατος, ἔρχομαι, (θεμ. ἐλνθ-): πρόσηλυς
(γεν. -υδος) ἔπηλυς, ἔλεος: ἀνηλεής, ἐρέσσω: ὑπηρέτης, ἐρίζω:
ἀναμφήριστος, ὀβολός: διώβολον, τριώβολον, ὀδύνη: ἀνώδυ-
νος, ἐπάδυνος, ὀλεθρος: πανώλεθρος ἀνώλεθρος, ὄζω: εὐώ-
δης, δυσώδης, ὄλλυμι: ἐξώλης, πανώλης, ἀπώλεια, ὄροφος: διώ-
ροφος, τριώροφος, ὀρύσσω: φρεωρύχος, τυμβωρύχος, διῶρυξ,
ὀννυμι: συνωμότης, ἐξωμότης, ὀμαλός: ἀνώμαλος.

Σημ. Εἰς τινὰ τὸ α τοῦ ἄγω ἐκτείνεται εἰς α μακρόν π.χ. λο-
γᾶγός, ξενᾶγός, οὐρᾶγός.

§ 612. Τῶν ὀνομάτων ἀγορὰ καὶ ὀνομα ὡς δευτέρων συνθετι-
κῶν τὸ μὲν ἀρκτικὸν φωνήεν ἐκτείνεται, τὸ α εἰς η, καὶ τὸ ο εἰς ω,
τὸ δὲ ο τῆς παρακληγούσης τρέπεται εἰς υ' π.χ. πανήγυρις, ὀμήγυ-
ρις, ἀνώνυμος, ἐπώνυμος, περιώνυμος κτλ.

§ 613. Ὅταν τὸ ὀνομα γῆ χρησιμεύει ὡς πρῶτον συνθετικὸν
μέρος, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω- ἢ τὸ γη- π.χ. γεωμέτρης, γεω-
γράφος, γήλοφος, γηγενής: ἔταν δὲ χρησιμεύσῃ ὡς δευτέρον συνθε-
τικὸν μέρος, λαμβάνεται ὡς θέμα τὸ γεω-, γαιο- καὶ γειο- π.χ. εὐ-
γεως, μεσόγαιος, ἢ μεσόγειος.

§ 614. Ὅταν τὸ δευτέρον συνθετικὸν ἀρχίζει ἀπὸ ρ, τὸ δὲ
πρῶτον συνθετικὸν λήγη εἰς φωνήεν βραχύ, τὸ ρ τοῦτο διπλασιάζε-
ται π.χ. ἀπόρρητος (ἀπὸ-ρήτός), καταρρίπτω (κατὰ-ρίπτω), ἄρρω-
στος (ἀ-ρώννυμαι), ἀλλὰ ἀείρους (ἀελ-ρέω), εὐρωστος (εὐ-ρώννυμαι).

Παρασύνθετα.

§ 615. Παρασύνθετα ὀνόματα εἶδομεν ἐν τῷ περὶ παραγωγῆς
κεφαλαίῳ, ὅποια τὰ ἐξῆς: προσιάτης ἀπὸ τοῦ προϊσταμαι, ἐντολεὺς

ἀπὸ τοῦ ἐντέλλομαι, φιλονικῶ ἀπὸ τοῦ φιλόνομος, εὐγένεια ἀπὸ τοῦ εὐγενής, εὐνοια ἀπὸ τοῦ εὖνους.

§ 616. Εἰς τὰ παρὰ σύνθετα ἀνήκουν καὶ τινὰ παράγωγα ἀπὸ δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι λέγονται μὲν ὁμοῦ πρὸς ἑκφρασιὶν μιᾶς ἐννοίας, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦν σύνθετον λέξιν· π.χ. καλοκαγαθία ἀπὸ τοῦ καλὸς καγαθός, ἀνδραγαθία ἀπὸ τοῦ ἀνὴρ ἀγαθός, Ἀρεοπαγίτης ἀπὸ τοῦ Ἄρειος Πάγος, Αἰγιοστοιαμίτης ἀπὸ τοῦ Αἰγὸς ποταμοί· πῶλ. καὶ τὰ σημερινὰ Αἰγαιοπελαγίτης, Στερεοελλαδίτης, Ἀγιοταφίτης κτλ.

Σημασία τῶν συνθέτων.

§ 617. Ἐπειδὴ ἡ σύνθετος λέξις ἀποτελεῖται ἐκ δύο λέξεων, ἐπόμενον εἶναι ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἐννοιῶν· ἀλλ' ἡ σχέσις τῶν ἐννοιῶν τούτων πρὸς ἀλλήλας δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ· οὕτω.

§ 618. Α) Ἐκ τῶν δύο ἐννοιῶν τοῦ συνθέτου ἢ μὲν μία εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα ἐννοια, ἢ δὲ ἄλλη προσδιορισμὸς τῆς κυριαρχούσης ἐννοίας· π.χ. τὸ περιεχόμενον τῆς συνθέτου λέξεως ὑδρομόνλος ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ ὕδατος καὶ τῆς ἐννοίας τοῦ μύλου· ἀλλ' ἡ κυριαρχοῦσα ἐννοια εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ μύλου, ἢ δὲ ἐννοια τοῦ ὕδατος προσδιορίζει τὴν ἐννοιαν ταύτην· ἦτοι ὑδρομόνλος = μύλος κινούμενος δι' ὕδατος.

α') Κατὰ ταῦτα, τὰ σύνθετα ὑδρομόνλος, ἀνεμόμυλος, χειρόμυλος, αἰμόμυλος, ἐκφράζουσι πάντα τὴν ἐννοιαν τοῦ μύλου μὲ διαφόρους προσδιορισμούς.

β') Τὰ σύνθετα φιλότιμος, φιλόνομος, φιλοχρήματος ἐκφράζουσι τὴν ἐννοιαν τοῦ φιλεῖν μὲ διαφόρους προσδιορισμούς, ἦτοι—ὁ φιλῶν (ὅπερ τὸ δέον) τὴν τιμὴν, ὁ φιλῶν τὴν νίκην, ὁ φιλῶν τὰ χρήματα.

γ') Τὰ σύνθετα ναυμάχος, πεζομάχος, ἵππομάχος, τειχομάχος κτλ. ἐκφράζουσι τὴν ἐννοιαν τοῦ μάχεσθαι μὲ διαφόρους προσδιορισμούς, ἦτοι—ὁ μαχόμενος ἀπὸ τῆς νεώς, ὁ μαχόμενος πεζῇ, ὁ μαχόμενος ἐφιππος, ὁ μαχόμενος ἀπὸ τοῦ τείχους (ἢ περὶ τὸ τεῖχος).

δ') Τὰ σύνθετα μακρόχειρ, ἑτερόχειρ, ἄχειρ ἐκφράζουσι τὴν ἐννοιαν τῆς χειρός, ἀποδίδεται δὲ ἡ ὅλη ἐννοια τοῦ συνθέτου ὡς ἰδιότης εἰς τί οὐσιαστικόν, νοουμένης τῆς μετοχῆς ἔχων μὲ ἀντικειμε-

νον τὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι=ὁ ἔχων μακρὰν χεῖρα, ὁ ἔχων τὴν ἑτέραν χεῖρα, ὁ μὴ ἔχων χεῖρα.

ε') Τὰ σύνθετα πολύκαρπος, ἀγλαόκαρπος, ἄκαρπος κτλ. ἐκφράζουν ὁμοίως τὴν ἔννοιαν τοῦ καρποῦ, ἦτοι = ὁ ἔχων (παρέχων, ποιῶν) πολλοὺς καρπούς, ὁ ἔχων ἀγλαοὺς καρπούς, ὁ μὴ ἔχων καρπούς.

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα λέγονται ἑποτακτικὰ σύνθετα.

§ 619. Β') Αἱ δύο ἔννοιαι τοῦ συνθέτου εἶναι αὐτοτελεῖς καὶ ἰσοδύναμοι πρὸς ἀλλήλας· π.χ. *ἰατρομάντις* = ὁ ἰατρὸς ἄμα καὶ μάντις, *τραγέλαφος* = ὁ τράγος ἄμα καὶ ἔλαφος, *γλυκύπικρος* = ὁ γλυκὺς ἄμα καὶ πικρὸς, *ἀκριβοδίκαιος* = ὁ ἀκριβοῦς ἄμα καὶ δίκαιος, *πτωχαλαζών* = πτωχὸς καὶ ἀλαζών, *καχύποπτος* = κακὸς καὶ ὑπόπτης, *κακεντρεχῆς* = κακὸς καὶ ἐντρεχῆς (= πανοῦργος), *σημερονύκτιον* = ἡ ἡμέρα ἄμα καὶ ἡ νύξ, *ρυχθηρερόν* = ἐν νυκτὶ ἄμα καὶ ἡμέρᾳ, *ξυφομάχαιρα* = μάχαιρα ὡς ξίφος.

Τὸ ἐπίθετον *ὕδρογειος* (σφαῖρα) ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ὕδατος καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς γῆς αὐτοτελεῶς, ἀμφότεραι δὲ ὁμοῦ ἀποδίδονται εἰς τι οὐσιαστικόν, ἦτοι=ἡ ἐξ ὕδατος ἄμα καὶ γῆς (σφαῖρα) ὁμοίως *χρυσελεφάντινος* = ὁ ἐκ χρυσοῦ ἄμα καὶ ἐλέφαντος.

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα λέγονται παρατακτικὰ σύνθετα.

Σημ. Τοιαῦτα σύνθετα ἢ ἀρχαία γλῶσσαι εἶχεν ὀλίγιστα· πολὺ περισσότερα ἔχει ἡ νέα· π.χ. *ἀμπελοχώραφα*, *γυναικόπαιδα*, *μαχαιροπίρουνα*, *μωρόκακος*, *μαυροκίτρινος* κ.ἄ.

§ 620. Τὰ ὑποτακτικὰ σύνθετα διακρίνονται εἰς δύο τάξεις· ὡς ἑξῆς.

α') Τὰ σύνθετα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον κατανοεῖται ἀμέσως ὡς ἂν γὰρ ἦτο λελυμένη ἢ σύνθεσις λέγονται *προσδιοριστικά*· π.χ. *φιλόνομος* = ὁ φιλῶν τὴν νίκην, *ναυμάχος* = ὁ ἀπὸ νεῶς μαχόμενος.

β') Τὰ σύνθετα τῶν ὁποίων τὸ περιεχόμενον κατανοεῖται, νοουμένης τῆς μετοχῆς ἔχων, λέγονται *κτητικά*· π.χ. τὸ *μακρόχειρ*, λυθείσης τῆς συνθέσεως (= μακρὰ χεῖρ), δὲν κατανοεῖται, εἶναι ἀνάγκη γὰρ νοηθῆ ἢ μετοχῆ ἔχων (= ὁ ἔχων μακρὰν τὴν χεῖρα)· ὁμοίως *σώφρων* = ὁ ἔχων σώως τὰς φρένας, *κακοδαίμων* = ὁ ἔχων κακὴν δαίμονα (τύχην) κλπ.

§ 621. Κατὰ ταῦτα τὰ σύνθετα ἐν γένει διαίρουσιν εἰς τρεῖς τάξεις· α') εἰς τὰ προσδιοριστικά, β') εἰς τὰ κτητικά καὶ γ') εἰς τὰ παρατακτικά.

§ 622. Αἱ προθέσεις ὡς πρῶτον συνθετικὸν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν· π.χ. προλέγω=πρότερον λέγω, ἐπιλέγω=κατόπιν λέγω, πρόλογος=τὰ πρότερον λεγόμενα, ἐπίλογος=τὰ κατόπιν λεγόμενα, καταγράφω=κατὰλόγῳ γράφω, ἐπιγράφω=ἐπάνω γράφω.

β') Πολλάκις ἡ ἔννοια τῆς προθέσεως συντελεῖ εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς ἔννοιαις τοῦ ῥήματος ἢ καὶ ὅλως ἀφανίζεται· π.χ. ἀποθανυμάζω ἐπιτακτικώτερον τοῦ θανυμάζω, ὁμοίως τὸ ἀποδειλιῶ τοῦ δειλιῶ, τὸ ἐγκαταλείπω τοῦ καταλείπω κτλ. ἀλλὰ ἀγγέλλω καὶ ἀναγγέλλω, θαρρύνω καὶ παραθαρρύνω ἄνευ σχεδὸν διαφορᾶς.

Τονισμὸς τῶν συνθέτων.

§ 623. Τὰ σύνθετα τονίζονται ὅσον εἶναι δυνατόν ἄνωτέρω τῆς ληγοῦσης, ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· π.χ. ἀκρόπολις, τρίπηχυς, μακρόχειρ, μονοχίτων κτλ.

§ 624. Τὰ λήγοντα εἰς -α, -η, -ω, -εως, -της, -μος οὐσιαστικά σύνθετα ἢ πρὸς σύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης ὅπως καὶ τὰ ἀπλᾶ· π.χ. ἐκδορά, προσλαλιά, μισθοφορά, συγγραφὴ, παρακμή, ἀφορμὴ, συγγραφεύς, ἀντιβασιλεύς, ἀρχιγραμματεὺς, συμμαθητής, πρωταγωνιστής, περιπασμός, συναγερομός, κτλ.

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ λήγοντα εἰς -σταθμος, -δεσμος· π.χ. ναύσταθμος, σύνδεσμος, ἐπίδεσμος, σπηθόδεσμος κτλ.

§ 625. Σύνθετα εἰς -ος μὲ τὸ δεῦτερον συνθετικὸν ῥῆμα τονίζονται ὡς ἑξῆς :

α') Ἄν τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἢ τὸ ἐπιρρημα εὐ ἢ τὸ ἀχώριστον μόριον δυσ- καὶ τὸ ἀρνητικὸν ἀ- προπαροξύνονται· π.χ. ἀπόγονος, ἐπίσκοπος, εὐφορος, εὐάγωγος, δύστοκος, δύστροπος, ἄφορος, ἀνάγωγος κτλ.

β') Ἄν τὸ ῥῆμα εἶναι κτητικῆς ἢ ἀμεταβάτου διαθέσεως ἐπίσης προπαροξύνονται· π.χ. πρωτότοκος (=ὁ πρῶτος γεννηθεὶς), μητρότοκος ἢ πατρότοκος (=ὁ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς φονευθεὶς), ἡμίεργος (=ἡμιτέλεστος), ἰσόρροπος (=ὁ ἐξ ἴσου ῥέπων), καλλίρρους — καλλίρροος, (=ὁ καλῶς ῥέων) κτλ.

γ') Ἐν τῷ ῥήματι εἶναι ἐνεργητικῆς μεταβατικῆς διαθέσεως εἶναι δὲ ἢ παραλήγουσα βραχεῖα παροξύνονται· π.χ. καρποφόρος, χρησμολόγος, πατροκτόνος, μητροκτόνος, παιδοκτόνος (=δὲ τὸν πατέρα, τὴν μητέρα, τὸν παῖδα κτείνως), πρωτοτόκος, (=δὲ τὸ πρῶτον γεννήσας).

Ἐν δὲ ἢ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ ὀξύνονται· ναυπηγός, τραγωδός, στρατηγός, δημαγωγός, χειρουργός, δημιουργός κ.ἄ.

Σημ. Ἐξαιροῦνται τὰ ἠρίοχος, ἵππαρχος, ἱερόσυλος, ἐλίβουλος, πανοῦργος, κακοῦργος.

§ 626. Σύνθετα εἰς -ος μὲ τὸ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα προπαροξύνονται· π.χ. φιλόπονος, παυσίλυπος, λιπόστρατος, ἀξιόλογος, πολύτιμος, πολύνους (πολύνοος)· ὁμοίως καὶ τὰ εἰς -τος· π.χ. ἀξιόπιστος, χειροποίητος, δύσβατος, ἄπρακτος, ἀπόρητος, πρόσθετος, ἀπόλυτος, ἐπίλεκτος, ἀπόλεκτος.

Σημ. 1. Ἐκ τῶν ἐχόντων τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἰς -τος φυλάττουσι τὸν τόνον εἰς τὴν λήγουσαν τὰ παρασύνθετα διαβατός, διαμετός, διαλυτός, ἐπαινετός, ἐκλεκτός, ἀνεκτός, ἀπὸ τῶν ῥημάτων διαβαίνω, διαμεῖναι, διαλύω, ἐπαινῶ, ἐκλέγω, ἀνέχομαι.

Σημ. 2. Τὰ εἰς -τεος σύνθετα φυλάττουσι τὸν τόνον ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς· διαβατέος, ἐπαινετέος, ἐξεταστέος.

Σημ. 3. Τὰ εἰς -τος ὀξύνονται καὶ τὰ εἰς -τέος παραμένουν τριτάτῳ· π.χ. διαβατός—διαβατὴ—διαβατόν, διαβατέος,—διαβατέα—διαβατέον κτλ.

§ 627. α') Τὰ εἰς -ης (γεν. -ους) σύνθετα τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγουσῆς· π.χ. συμμιγής, εὐλαβής, ἐλλειπής, ἐγκρατής, εὐμενής, εὐπειθής, θεοφιλής, πολυτελής.

β') Κατ' ἐξαιρέσειν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγουσῆς τὰ λήγοντα εἰς -άντης, -όρκης, -ήθης, -ήρης, -μήκης, -ώδης καὶ -μεγέθης· π.χ. ἀνάντης, αὐτόρκης, εὐθήθης, ποδήρης, οὐρανομήκης, εὐώδης, εὐμεγέθης, ἔτι δὲ ἀναλήθης, φιλαλήθης κτλ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Κατάλογος Ἀνωμάτων Ῥημάτων.

ἀγορεύω (σύνθετον μετὰ τῶν προθέσεων ἀπό, πρός, ἀνά, ὑπό, σύν, κατὰ ἀντικαθιστᾶ τὸ λέγω, ὃ ἴδε)· π.χ. ἀναγορεύω, παρατ. ἀνη-

γόρευον, μελλ. ἀνερωῶ, ἄβρ. ἀνεῖπον, παρακ. ἀνεῖρηκα. Παθ. ἀναγορεύομαι, μελλ. ἀναρρηθήσομαι, ἄβρ. ἀνερρήθην, παρακ. ἀνεῖρημαι. Ὅμοιως ἀπαγορεύω, προσαγορεύω, ὑπαγορεύω κτλ.

αἰρῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω), μελλ. αἰρήσω, ἄβρ. εἶλον, παρακ. ἤρηκα κτλ. (ἐπὶ τῆς παθητικῆς ἐννοίας χρησιμεύει τὸ ἀλίσκομαι, β. ἰ.). Μεσ. αἰροῦμαι (= ἐκλέγω) μελλ. αἰρήσομαι, ἄβρ. εἰλόμην, παρακ. ἤρημαι κτλ. Ἐπὶ παθ. ἐννοίας αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι), μελλ. αἰρεθήσομαι, ἄβρ. ἤρέθην, παρακ. ἤρημαι κτλ.

αἰρω (= σηκώνω), παρακ. ἤρουν, μελλ. ἀρωῶ, ἄβρ. ἤρα, παρακ. ἤρακα. αἰσθάνομαι μελλ. αἰσθήσομαι, ἄβρ. ἤσθόμην, παρακ. ἤσθημαι. ἀλίσκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι), μελλ. ἀλώσομαι, ἄβρ. ἐάλων, παρακ. ἐάλωκα. Ἐπὶ ἐνεργ. ἐννοίας τὸ αἰρῶ, β. ἰ.

ἀμαρτάνω, μελλ. ἀμαρτήσομαι, ἄβρ. ἤμαρτον, παρακ. ἤμαρτηκα. Ἐπὶ παθ. ἐννοίας λέγεται ἀπροσώπως: ἀμαρτάνεται (= λάθος γίνεται), ἄβρ. ἤμαρτήθη, παρακ. ἤμαρτηται, μετχ. ἤμαρτημένα = τὰ λάθη.

ἀναιροῦμαι (ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις ἀποθνησκόντων = συλλέγω καὶ θάπτω), μελλ. ἀναιρήσομαι, ἄβρ. ἀνειλόμην, παρακ. ἀνήρημαι,

ἀναμιμνήσκω (= ὑπενθυμίζω), μελλ. ἀναμνήσω, ἄβρ. ἀνέμνησα. Μεσ. ἀναμιμνήσκομαι (= ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου, ἐνθυμοῦμαι), μελλ. ἀναμνησθήσομαι, ἄβρ. ἀνεμνήσθην, παρακ. μέμνημαι (ἄνευ τῆς προθέσεως) ὁμοίως ὑπομιμνήσκω.

ἀπεχθάνομαι (—τινι= γίνομαι μισητὸς εἰς τινά), ἄβρ. ἀπηχθόμην, παρακ. ἀπήχθημαι.

ἀποδιδράσκω (= δραπετεύω), μελλ. ἀποδράσομαι, ἄβρ. ἀπέδρα, παρακ. ἀποδέδρακα κτλ.

ἀποθνήσκω (= ὡς καὶ σήμερον ἦ φονεύομαι), μελλ. ἀποθανοῦμαι, ἄβρ. ἀπέθανον, παρακ. τέθνηκα (ἄνευ τῆς προθέσεως) κτλ.

ἀπόλλυμι (= χάνω, φονεύω), παρακ. ἀπόλλυν. μελλ. ἀπολώ, ἄβρ. ἀπώλεσα, παρακ. ἀπολώλεκα, ὑπερ. ἀπωλωλέκειν. Παθ. ἀπόλλυμαι (= χάνομαι, φονεύομαι), μελλ. ἀπολοῦμαι, ἄβρ. ἀπωλόμην, παρακ. ἀπόλωλα, ὑπερ. ἀπωλώλειν.

ἀφιννοῦμαι (= φθάνω, καταφθάνω), μελλ. ἀφίξομαι, ἄβρ. ἀφικόμην, παρακ. ἀφῖγμαι κτλ.

ἄχθομαι (= ἀγανακτῶ λυποῦμαι), μελλ. ἀχθέσομαι, ἄβρ. ἤχθέσθην.

βαίνω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἀνά, κατά, διά, ἀπό, ἐκ, παρά, κτλ.) μελλ. βήσομαι, ἄορ. ἔβην, παρακ. βέβηκα, κτλ. Παθ. βαίνομαι, ἄορ. ἐβάθην.

βάλλω, μελλ. βαλῶ, ἄορ. ἔβαλον, παρακ. βέβληκα κτλ. Παθ. βάλλομαι, μελλ. βλήθῃσομαι, ἄορ. ἐβλήθην, παρακ. βέβλημαι, κτλ. Μέσον περιβάλλομαι, μελλ. περιβαλοῦμαι, ἄορ. περιεβαλόμην κτλ.

γίγνομαι, μελλ. γενήσομαι, ἄορ. ἐγενόμην, παρακ. γέγονα καὶ γεγένημαι κτλ.

γιγνώσκω (α' = γνωρίζω, ἀφηρ. γνώσις, β' = σκέπτομαι, ἀποφασίζω, ἀφηρ. γνώμη), μελλ. γνώσομαι, ἄορ. ἔγνων, παρακ. ἔγνωκα, κτλ. Παθ. γιγνώσκομαι, (= γνωρίζομαι), μελλ. γνωσθήσομαι, ἄορ. ἐγνώσθην, παρακ. ἔγνωσμαι, κτλ.

δάκνω, μελλ. δήξομαι, ἄορ. ἔδακον. Παθ. δάκνομαι, μελλ. δηχθήσομαι, ἄορ. ἐδήχθην, παρακ. δέδηγμαί.

δεῖ (= εἶναι ἀνάγκη, πρέπει), παρατ. ἔδει, μελλ. δεήσει, ἄορ. ἠδέησε.

δέομαι (α' = ἔχω ἀνάγκην, β' = παρακαλῶ) μελλ. δεηθήσομαι, ἄορ. ἐδεήθην, παρακ. δεδέημαι.

δοκῶ (= φαίνομαι), μελλ. δόξω, ἄορ. ἔδοξα.

δοκεῖ (= φαίνεται καλόν), μελλ. δόξει, ἄορ. ἔδοξε, παρακ. δέδοκται, ὑπερ. ἐδέδοκτο, μετχ. δεδογμένον.

δύναμαι, παρατ. ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην, μελλ. δινηήσομαι, ἄορ. ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην.

δύω (συνήθως σύνθετον μετὰ τῆς ἐν, κατά, ἀπό κτλ.), μελλ. δύσω ἄορ. ἔδυσα. Παθ. δύομαι, μελλ. δύσομαι, ἄορ. ἔδυν, παρακ. δέδυκα κτλ.

ἐγείρω, μελλ. ἐγερωῶ, ἄορ. ἤγειρα, παρακ. ἐγήγερα. Μέσ. ἐγειρομαι, μελλ. ἐγερθήσομαι, ἄορ. ἠγέρθην, παρακ. ἐγήγεραι (= εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἐγήγερα (= εἶμαι ἄγρυπνος).

εἰλάυνω (= προχωρῶ κτλ.), μελλ. εἰλῶ (-άω), ἄορ. ἤλασα, παρακ. ἐλήλακα. Παθ. εἰλύνομαι, ἄορ. ἠλάθην.

εἰλκω, παρτ. εἰλκον, μελλ. εἰλξω, ἄορ. εἰλκυσα, παρακ. εἰλκυκα. Παθ. εἰλκομαι, ἄορ. εἰλκύσθην, παρακ. εἰλκυσομαι.

ἐπιμέλομαι (ἢ ἐπιμελοῦμαι), μελλ. ἐπιμελήσομαι, ἄορ. ἐπεμελήθην, παρακ. ἐπιμεμέλημαι.

ἐπομαι, παρατ. εἰπόμην, μελλ. ἐπομαι, ἄορ. ἐσπόμην.

ἔρχομαι, παρ.τ. ἦα καὶ ἦειν, μέλλ. εἶμι, ἄορ. ἦλθον παρ.κ. ἐλήλυθα κτλ.

εὐρίσκω, μέλλ. εὐρήσω, ἄορ. εὔρον κ. ἤυρον, παρ.κ. εὔρηκα κ. ἠύρηκα. Παθ. εὐρίσκομαι, μέλλ. εὔρεθήσομαι, ἄορ. εὔρέθην καὶ ἠδρέθην, παρ.κ. εὔρημαι καὶ ἠύρημαι.

ἐσθίω, μέλλ. ἔδομαι, ἄορ. ἔφαγον, παρ.κ. ἐδήδοκα.

ἔχω, παρ.τ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. ἔσχον, παρ.κ. ἔσχηκα κτλ. Μέσ. ἔχομαι, μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, ἄορ. ἐσχόμην, παρ.κ. ἔσχημαι.

ζῶ, παρ.τ. ἔζων, μέλλ. βιώσομαι, ἄορ. ἐβίον, παρ.κ. βεβίωκα.

ἦκω (=ἔχω ἔλθει), παρ.τ. ἦκον, (=ἦλθον), μέλλ. ἦξω.

θιγγάνω (=ἐγγίζω, ψάύω), ἄορ. ἔθιγον.

ἴστημι, παρ.τ. ἴστην, μέλλ. στήσω, ἄορ. ἔστησα. Παθ. ἴσταμαι, παρ.τ. ἰστάμην, μέλλ. σταθήσομαι, ἄορ. ἐστάθην. Μέσον ἴσταμαι, παρ.τ. ἰστάμην, μέλλ. στήσομαι, ἄορ. ἔστησάμην, ἄορ. β' ἔστην, παρ.κ. ἔστηκα, μέλλ. τετελ. ἐστήξω.

καλῶ, μέλλ. καλῶ, ἄορ. ἐκάλεσα, παρ.κ. κέκληκα κτλ. Παθ. καλοῦμαι, μέλλ. κληθήσομαι, ἄορ. ἐκλήθην, παρ.κ. κέκλημαι, κτλ. Μέσον επικαλοῦμαι, μέλλ. επικαλοῦμαι, ἄορ. ἐπεκαλεσάμην.

κάμνω, μέλλ. καμοῦμαι, ἄορ. ἔκαμον, παρ.κ. κέκμηκα κτλ.

κατάγνυμι, ἄορ. κατέαξα. Παθ. κατάγνυμαι, παρ.κ. κατέαγα.

κεράννυμι, ἄορ. ἐκέρασα. Παθ. καὶ μέσον κεράννυμαι, μέλλ. κερθήσομαι, ἄορ. ἐκράθην, παρ.κ. κέκραμαι.

λαγχάνω (=ἐπιτυγχάνω διὰ κλήρου), μέλλ. λήξομαι, ἄορ. ἔλαχον, παρ.κ. εἴληχα.

λαμβάνω, μέλλ. λήψομαι, ἄορ. ἔλαβον, παρ.κ. εἴληφα. Παθ. λαμβάνομαι, μέλλ. ληφθήσομαι, ἄορ. ἐλήφθην, παρ.κ. εἴλημμαι. Μέσον λαμβάνομαι, ἐλαβόμην, ἐπιλαμβάνομαι, ἐπελαβόμην κτλ.

λανθάνω (τινὰ = διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος, κρύπτομαι), μέλλ. λήσω, ἄορ. ἔλαθον, παρ.κ. λέληθα. Μέσον [ἐπιλανθάνομαι = λησμονῶ], μέλλ. ἐπιλήσομαι, ἄορ. ἐπελαθόμην, παρ.κ. ἐπιλέλησμαι.

λέγω, μέλλ. λέξω καὶ ἐρῶ, ἄορ. ἔλεξα καὶ εἶπον, παρ.κ. εἴρηκα. Παθ. λέγομαι, μέλλ. λεχθήσομαι καὶ ῥηθήσομαι, ἄορ. ἐλέχθην καὶ ἐρρήθην, παρ.κ. λέλεγμαι καὶ εἴρημαι, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι. Τὸ ῥήμα

τοῦτο συντίθεται μόνον μετὰ τῶν προθέσεων ἐπί, ἀντί καὶ πρό (ἐπιλέγω, ἀντιλέγω, προλέγω), τὸ δὲ μέσον μετὰ τῆς προθέσεως διὰ (διαλέγομαι) ἴ. ἀγορεύω. Μέσον διαλέγομαι, μέλλ. διαλέξομαι, ἀόρ. διελέχθην, παρκκ. διείλεγμαί.

λείπω, μέλλ. λείψω, ἀόρ. ἔλιπον, παρκκ. λέλοιπα. Παθ. καὶ μέσ. λείπομαι, μέλλ. λειφθήσομαι, ἀόρ. ἐλείφθην, παρκκ. λέλειμμαί, μέσ. ἀόρ. ἐλιπόμην.

μανθάνω, μέλλ. μαθήσομαι, ἀόρ. ἔμαθον, παρκκ. μεμάθηκα. μέλει (ἀπροσώπως: μέλει μοί τινος=φροντίζω περὶ τινος), παρκατ. ἔμελε, μέλλ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρκκ. μεμέληκε.

μέλλω, παρκατ. ἔμελλον καὶ ἤμελλον, μέλλ. μελλήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα. μίγνυμι καὶ μείγνυμι, μέλλ. μίξω καὶ μείξω, ἀόρ. ἔμιξα καὶ ἔμειξα, παθ. παρκκ. μέμιγμαί καὶ μέμειγμαί κτλ., ἀλλὰ παθ. μέλλ. β' μιγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐμίγην (μόνον μὲ ἰ).

οἶομαι καὶ οἶμαι (=νομίζω), παρκατ. φήομην καὶ φήμην, μέλλ. οἶήσομαι, ἀόρ. φήθην.

οἶχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), παρκατ. φήομην (=ἀπήλθον). δμνυμι. μέλλ. ὁμοῦμαι, ἀόρ. ὤμοσα, παρκκ. ὁμώμοκα, ὑπερσ. ὁμωμόκειν.

ὄρω (ὄράω), παρκατ. εἴρω, μέλλ. ὄρωμαι, ἀόρ. εἶδον, παρκκ. εἶώρακα, ὑπερσ. εἴρώκειν. Παθ. ὄρωμαι, παρκατ. εἴρώμην, μέλλ. ὄφθῆσομαι, ἀόρ. ὄφθην, παρκκ. εἶώραμαι καὶ ὄρωμαι κτλ.

ὄφειλω, μέλλ. ὄφειλήσω, ἀόρ. ὄφειλησα καὶ ὄφελον.

πάσχω, μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. ἔπαθον, παρκκ. πέπονθα κτλ. πείθω, μέλλ. πείσω, ἀόρ. ἔπεισα, παρκκ. πέπεικα καὶ πέποιθα (πέποιθά τινι=ἠθροῶ τινι). Παθ. πείθομαι, μέλλ. πειθήσομαι. ἀόρ. ἐπειθην, παρκκ. πέπεισμαι, μέσ. μέλλ. πείσομαι.

πέτομαι, παρκατ. ἐπετόμην, μέλλ. πτήσομαι, ἀόρ. ἐπτόμην. πήγνυμι (=πήζω), μέλλ. πήξω, ἀόρ. ἔπηξα. Μέσον πήγνυμαι, μέλλ. παγήσομαι, ἀόρ. ἐπάγην, παρκκ. πέπηγα κτλ.

πίπτω, μέλλ. πεσοῦμαι, ἀόρ. ἔπεσον, παρκκ. πέπιτωκα, κτλ. πράττω, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρκκ. πέπραχα καὶ παρκατ. β' πέπραγα κτλ.

πυνθάνομαι (α' =ἔρωτῶ, β' =μανθάνω), μέλλ. πείσομαι, ἀόρ. ἐπυθόμην, πέπυσμαι κτλ.

πωλῶ, μέλλ. πωλήσω, ἄορ. ἀπεδόμην, παρακ. πέπρακα. Παθ. πωλοῦμαι, ἄορ. ἐπωλήθην καὶ ἐπράθην, [παρακ. πέπραμαι.

ῥέω, μέλλ. ῥήσομαι, ἄορ. ἐρρῶ, παρακ. ἐρρῶκα.

ῥήγνυμι, μέλλ. ῥήξω, ἄορ. ἐρρηξα. Μέσον ῥήγνυμαι, ἄορ. ἐρράγην, παρακ. ἐρρωγα.

σβέννυμι, παρακ. ἐσβέννυν. Παθ. σβέννυμαι, μέλλ. σβήσομαι, ἄορ. ἐσβέσθην. Μέσος σβέννυμαι, ἄορ. ἐσβην, παρακ. ἐσβηκα(=ἐσβεσμαι).

σῆπω, παθ. σῆπομαι, μέλλ. σαπήσομαι, ἄορ. ἐσάπην, παρακ. σέσηπα.

σκοπῶ ἢ σκοποῦμαι (=ἐξετάζω, παρατηρῶ), παρακ. ἐσκόπου ἢ ἐσκοπούμην, μέλλ. σκέψομαι, ἄορ. ἐσκεψάμην, παρακ. ἐσκεμμαι.

συλλέγω, μέλλ. συλλέξω, ἄορ. συνέλεξα, παρακ. συνείλοχα κτλ. Παθ. συλλέγομαι, μέλλ. συλλεγήσομαι, ἄορ. συνελέγην, παρακ. συνείλεγμα (ὁμοίως ἀπολέγω, καταλέγω, ἐκλέγω).

τέμνω, μέλλ. τεμῶ, ἄορ. ἔτεμον, παρακ. τέτμηκα. Παθ. τέμνομαι, μέλλ. τμηθήσομαι, ἄορ. ἐτμήθην, παρακ. τέτμημαι κτλ.

τήκω (=λειώνω). Μεσ. τήκομαι, ἄορ. ἐτάκην, παρακ. τέτηκα.

τρέπω (=κάμνω τι νὰ μεταβληθῆ), μέλλ. τρέψω, ἄορ. ἐτρεψα. Παθ. τρέπομαι, ἄορ. ἐτράπην, καὶ ἐτρέφθην, παρακ. τέτραμμαι. Μέσον τρέπομαι (α' =τρέπω τινὰ εἰς φυγὴν), μέλλ. τρέψομαι, ἄορ. ἐτρεψάμην. (β' =τρέπω ἑμαυτόν, κατευθύνομαι), μέλλ. τρέψομαι, ἄορ. ἐτραπόμην.

τρέχω, μέλλ. δραμοῦμαι, ἄορ. ἔδραμον, παρακ. δεδράμηνκα.

τυγχάνω, μέλλ. τεύξομαι, ἄορ. ἔτυχον, παρακ. τεύχηκα.

ὑπισχνούμαι, παρακ. ὑπισχνούμην, μέλλ. ὑποσχῆσομαι, ἄορ. ὑπεσχόμην, παρακ. ὑπέσχημαι.

φέρω, μέλλ. οἴσω, ἄορ. ἤνεγκον, παρακ. ἐνήνοχα. Παθ. φέρομαι, μέλλ. ἐνεχθήσομαι, ἄορ. ἐνήχθην, παρακ. ἐνήνεγμα.

φεύγω, μέλλ. φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι, ἄορ. ἐφύγον, παρακ. πέφευγα. **φθείρω**, μέλλ. φθερῶ, ἄορ. ἐφθειρα, παρακ. ἐφθαρκα καὶ ἐφθορα (ἐπὶ τῆς αὐτῆς σημασίας). Παθ. καὶ μέσ. φθείρομαι, μέλλ. φθαρήσομαι, ἄορ. ἐφθάρην, παρακ. ἐφθαρμαι.

φύω, μέλλ. φύσω, ἄορ. ἐφυσα. Παθ. καὶ μέσ. φύομαι, μέλλ. φύσομαι, ἄορ. ἐφυν, παρακ. πέφυκα.

χαίρω, μέλλ. χαιρήσω, ἄορ. ἐχάρην.

ῶθῶ, παρακ. ἐώθουν, μέλλ. ὠσω, ἄορ. ἔωσα. Παθ. ὠθοῦμαι, ἐωθούμην, μέλλ. ὠσθήσομαι, ἄορ. ἐώσθην, παρακ. ἔωσμαι. Μέσος μέλλ. ὠσομαι, ἄορ. ἔωσάμην.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Οὐσιαστικά τῆς β' κλίσεως μετὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος
τῆς ὀριστικῆς τῶν βαρυτόνων ῥημάτων.

1. Ἀρσενικά.

Α'. Ἐχομεν ἐν τοῖς νοῖς χρυσὸν καὶ ἄργυρον καὶ χαλκόν.
Οἱ πόνοι ¹⁾ φέρουσι τοῖς ἀνθρώποις πλοῦτον. Ὁ πόλεμος φέρει
τῷ δήμῳ πόνους καὶ κινδύνους. Ὁ ἵππος οὐκ ἔχει χαλινόν. Οἱ
βάρβαροι θαυμάζουσι τοὺς θησαυροὺς τῶν τυράννων. Οἱ ἀνθρωποί
προσφέρουσι στεφάνους ὡς κόσμον ²⁾ τῶν νεκρῶν. Ὁ ἀν-
θρωποί, ὁ χρόνος θεραπεύει τὰς ἐκ τοῦ πολέμου συμφοράς.

Β'. Ὁ θεὸς βρασιλεύει εἰς τὸν κόσμον ¹⁾. Εἰς τοὺς κινδύ-
νους ²⁾ οἱ ἀνθρωποὶ παρακαλοῦν ³⁾ τὸν θεόν. Οἱ ταῦροι καὶ οἱ
ἵπποι ὑπηρετοῦν ⁴⁾ τοὺς ἀνθρώπους ⁵⁾. Οἱ βάρβαροι θυσιάζουσι εἰς
τοὺς θεοὺς ⁶⁾ ἵππους. Ὁ ὕπνος ὁμοιάζει ⁷⁾ μὲ τὸν θάνατον ⁸⁾. Ὁ
Ἄτλας λέγουσιν ὅτι κρατεῖ ⁹⁾ μὲ τοὺς ὄμους ¹⁰⁾ τὸν οὐρανόν.

2. Θηλυκά.

Α'. Μεταξὺ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς ἠπείρου ¹⁾ ὁ Ἴσθμός
ἐστι, διὰ δὲ τοῦ Ἴσθμοῦ ἡ ὁδὸς ἐκ τῆς Ἀττικῆς εἰς τὴν Κόρινθον
ἄγει. Ἐκ τῆς ἐν Ἄδου τριόδου ²⁾ φέρουσι δύο ὁδοί, ἡ μὲν εἰς
Μακάρων ³⁾ νήσους, ἡ δὲ εἰς Τάρταρον ⁴⁾. Διόνυσος παρέχει τοῖς
ἀνθρώποις τὴν ἄμπελον καὶ τὸν οἶνον. Ὁ πλοῦτος βάσανός ⁵⁾ ἐστι
τῶν τοῦ ἀνθρώπου τρόπων ⁶⁾. Τῶν νήσων, ἡ μὲν Νάξος ἔνδοξός
ἐστι τοῖς ἀμπέλοις, ἡ δὲ Ἀῆλος τῷ Ἀπόλλωνος ναῶ.

Β'. Εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον εὐρίσκεται ¹⁾ ἡ νῆσος Σαλαμίς.
Ὁ ἱερὸς δρόμος ὁδηγεῖ ²⁾ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν Ἐλευσίνα. Ἡ
νῆσος Κύθηρα εἶναι ἀντικρὺ εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ κυνηγοὶ κυ-
νηγοῦν ³⁾ τὰ ἐλάφια διὰ τὸ δέρμα των ⁴⁾. Ἀπὸ τὴν Στερεάν Ἑλλά-
δα ⁵⁾ καὶ τὰς νήσους ἐκστρατεύουσιν Ἕλληνες εἰς τὴν Τροίαν.

3. Οὐδέτερα.

Παρατατικὸς ἐνεργ. φωνῆς βαρυτόνων.

Α'. Ὁ στρατὸς καὶ ὁ στρατηγὸς ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοὺς θεοὺς
ἐκίτενον. Οἱ παλαιοὶ ἀνθρωποὶ ἐν τοῖς βωμοῖς σιτία καὶ οἶνον καὶ
θηρία ἔθνον. Οἱ Αἰγύπτιοι πολλὰ τῶν ζώων θεοὺς ἐνδύμιζον.

Ἀντιθένης ἔλεγεν ὅτι οἱ ἀπαίδευτοι μόνῃ τῇ μορφῇ τῶν θηρίων διέφερον. Μωρὰ μωρὸς ἔλεγεν, ἄλλοι δ' ἀφρονέστεροι αὐτοῦ ἦκουον. Οἱ φρουροὶ σὺν τόξοις καὶ ἀκοντίοις τὰ ἄκρα ¹⁾ ἐφύλαττον.

Β'. Οἱ βάρβαροι ἐκυνηγοῦσαν ¹⁾ τὰ θηρία μὲ τόξα καὶ ἀκόντια ²⁾. Πέριξ τῶν ἱερῶν ³⁾ ἦσαν δένδρα. Ἐκ τῶν ζώων ἄλλα μὲν ὀνομάζομεν ἐνυδρα, ἄλλα δὲ χερσαία. Μὲ τὰ πέταλα τῶν ῥόδων ἔρραινον τὸν νικητὴν στρατηγόν. Ὁ Χείρων ὁ Κένταυρος ἔτρεφε τὸν Ἀχιλλέα μὲ σπλάγγνα ⁴⁾ ζώων.

4. Α' κλίσις.

α') Οὐσιαστικὰ θηλυκά.

Α'. Ἀρχὴ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἐχθρας δὲ φόβος ¹⁾. Ἡ μὲν ἀνδρεία ἀρχὴ ἐστὶ νίκης καὶ δόξης, ἡ δὲ δειλία φυγῆς καὶ ἥτιης καὶ αἰσχύνης. Μετὰ γὰρ τὴν ἥτιαν οἱ δειλοὶ δουλεύουσι, τὴν δὲ δουλείαν ἡ ἀνδρεία λύει ²⁾. Τῆς παιδεύσεως ἡ μὲν ἀρχὴ οὐκ ἐστὶ ὀφθια ³⁾, ἡ δὲ τελευτὴ καλή. Μόνῃ ἡ ἀρετὴ βεβαία ⁴⁾ ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς ἀτυχίαις καὶ ἐν ταῖς εὐτυχίαις. Τῇ ἐπιμελείᾳ πάντα δοῦλά ἐστι, τῇ δ' ἀμελείᾳ πάντα δύσκολα φαίνεται.

Β'. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ¹⁾ τοῦ Σόλωνος. Ὁ Ξενοκράτης μίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἐχάριζεν ¹⁾ εἰς τὴν σιωπὴν ²⁾. Νόμιζε τὰς δυστυχίας ³⁾ τῶν φίλων ἰδικάς σου ³⁾. Ἡ ἀχαριστία πολὺ ⁴⁾ δικαίως ἦτο μισητὴ εἰς τοὺς Πέρσας ⁵⁾. Ἡ φιλαργυρία εἶναι αἰτία πάσης κακίας. Οἱ κακοὶ ⁶⁾ δουλεύουν εἰς τὰς ἐπιθυμίας ⁶⁾.

5. β) Οὐσιαστικὰ ἀρσενικά.

Α'. Ἡ δικαιοσύνη ἐστὶν ἡ πρώτη τῶν ἀρετῶν καὶ τοῖς δεσπότηται ¹⁾ καὶ τοῖς οἰκέταις ²⁾ καὶ τοῖς νεανίαις καὶ τοῖς πρεσβύταις. Τὸν φεύστην φεύγε ³⁾, ὡσπερ τὸν κλέπτην καὶ ληστήν. Οἱ ὀπλίται καὶ οἱ τοξόται καὶ οἱ πελτασταὶ πεζοὶ ἦσαν. Ξέρξης ὁ Λακεῖον ἦν δεσπότης τῶν Περσῶν, ὅτε δὲ ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευεν, οἱ σατράπαι στρατιώτας συνῆγον καὶ Πέρσας καὶ ἄλλους. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι Σπαρτιάτας τριακοσίους καὶ Λεωνίδα στρατηγόν εἰς Θερμοπύλας κατὰ τῶν Περσῶν ἔπεμπον.

Β'. Εἰς τοὺς κριτὰς ἀρμόζει ¹⁾ ἡ δικαιοσύνη. Ἀπὸ κακῶν κύριον ²⁾, δὲν γίνονται καλοὶ ³⁾ δοῦλοι. Ἡ σπουδὴ φέρει ὠφέλειαν

καὶ τιμὴν εἰς τοὺς μαθητάς. Οἱ καλοὶ πολῖται εἶναι ἐλεύθεροι, οἱ δὲ κακοὶ εἶναι δοῦλοι πολλῶν ἐπιθυμιῶν. Οἱ πλάσται πλάττουν τὸν μὲν Δία μὲ γενειάδα ¹⁾, τὸν δὲ Ἀπόλλωνα νέον γυμνόν.

6. Β' κλίσις.

α') Ἀσυναίρετα τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Α'. Πιστὴ μὲν ἔστιν ἡ τῶν δικαίων φιλία, ἀπατηλὴ ¹⁾ δ' ἡ τῶν ἀδίκων. Λόγος δίκαιος ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ πιστῆς εἰδωλόν ²⁾ ἔστιν. Ἀγασίλαος τοῖς φίλοις μὲν εὐεργετικός, τοῖς ἐχθροῖς δὲ φοβερός ἦν. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἀρχαία καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὀνομαστὴ ἔστιν. Ὁ κοινὸς λατρός ἐθεράπευσέ με, χρόνος. Ἡ παιδεία ὁμοία ἐστὶ τιμῶ ³⁾ στεφάνῳ καὶ γὰρ τιμὴν ἔχει καὶ ἅμα χρήσιμός ἐστιν.

Β'. Τὸ στόμα τῶν γενναίων ἀνθρώπων δὲν λέγει ψεύματα ¹⁾. Ἐὰν ἔχῃς καλὸν σῶμα καὶ ψυχὴν κακὴν, ἔχεις καλὸν πλοῖον ²⁾ καὶ κακὸν πλοῦταρχον ³⁾. Τῆς κακῆς ζωῆς ⁴⁾ τὸ τέλος εἶναι κακόν ⁵⁾. Ὁ Θεὸς ἐνέδυσσε ⁶⁾ τὰ ζῷα μὲ πυκνὰς τρίχας ⁷⁾ καὶ στερεὰ δέρματα. Ὁ πλοῦς εἰς μὲν τὸν ποταμὸν συνήθως εἶναι εὐκόλος ⁸⁾, εἰς δὲ τὴν θάλασσαν δύσκολος ⁹⁾. Ὁ τάφος εἶναι κοινὸς τόπος ¹⁰⁾ διὰ πλουσίους καὶ πτωχοὺς.

7. β') Ἀσυναίρετα δικατάληκτα.

Α'. Τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ψυχὴ ἔστιν ἀθάνατος, τὸ δὲ σῶμα θνητόν. Ἡ τῶν πονηρῶν φιλία ἐστὶν ἄπιστος. Σικελία νῆσός ἐστι πολὺάνθρωπος. Πόλεμος ἔνδοξος εἰρήνης ἀισχυρᾶς αἰρετώτερος ¹⁾. Ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶν εἰκὼν ἔμψυχος θεοῦ. Ὁ στρατιώτης ἐστὶν ἔνοχος λιποταξίου ²⁾. Τὰ τῶν ἐχθρῶν δῶρά ἐστὶν ἄδωρα ³⁾ καὶ ἐπιζήμια. Οὐδὲν κακὸν ἀμεικτον καλοῦ. Ὁ ἄπειρος γραμμάτων οὐ βλέπει βλέπων.

Β'. Ὁ Σωκράτης ἀφῆκε ¹⁾ μνήμην ἀθάνατον. Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέτοχος τοῦ θεοῦ. Εἰς τὸν φλύαρον ²⁾ ἀνθρώπον ἡ σιωπὴ εἶναι δύσκολον πρᾶγμα. Ἡ φύσις τῶν τυράννων διατελεῖ ἀδοκίμαστος ³⁾ ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν ⁴⁾ καὶ τὴν φιλίαν ⁵⁾. Αἱ ἐλπίδες τῶν ἀνοήτων ⁶⁾ εἶναι παράλογοι καὶ ἀνεκτέλεστοι ⁷⁾.

8. Μέση ἢ παθητικὴ φωνὴ τῶν βαρυτόνων.

Ἄοριστικὴ ἐνεστώτος.

Α'. Οἱ γέροντες θεραπεύονται ¹⁾ ὑπὸ τῶν παίδων. Ἐν τῇ Σπάρτῃ οἱ νεώτεροι παιδεύονται ὑπὸ τῆς τῶν γεραιτέρων σοφίας. Οἱ πολέμιοι παύονται ²⁾ τῆς μάχης, τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν κελεύοντος. Πολλῶν δ' λιμὸς ³⁾ γίγνεται διδάσκαλος. Ἐπεὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε εἰς πόλεμον, ἀντιπαρασκευαζόμεθα καὶ ἡμεῖς. Νοσοῦντες συμβουλευόμεθα ⁴⁾ τῷ ἰατρῷ. Ὡ οἰκέτα, πόσου μισθοῦ ⁵⁾ ἐργάζῃ;

Β'. Ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους νομοθέτας προπάντων ἐθαυμάζοντο ὁ Σόλων καὶ ὁ Λυκούργος. Θυσιάζομεν ¹⁾ εἰς τοὺς θεοὺς καὶ εὐρίσκομεν ὅτι τὰ ἱερὰ δὲν εἶναι αἴσια ²⁾. Κάθε ³⁾ φύσις τοῦ ἀνθρώπου γίνεται καλυτέρα ⁴⁾, ὅταν προσλάβῃ τὴν πρέπουσαν ⁵⁾ παιδείαν. Ἐρχεσσι ⁶⁾ εἰς τὸν διδάσκαλον ⁷⁾ νὰ μάθῃς ⁸⁾ γράμματα.

9. Γ' κλίσις.

Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα.

Α'. Ὁ ἄνεμος ἐγείρει τὴν φλόγα. Ἡ φύσις ἔδωκε ταῖς ἀλώπεξι πανουργίαν. Αἰρετώτερον ¹⁾ εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν. Ὁ Μιλιτιάδης τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τὴν τῶν Περσῶν φάλαγγα ἤγαγεν. Κόραξ τις ἔχων τυρὸν ἔστη ἐπὶ τῇ τῆς αὐλῆς κλίμακι. Ἀλώπηξ δὲ προσελθοῦσα ἔλεξεν. Ὡ κόραξ, ὡς καλὸς ²⁾ εἶ!

Β'. Ὁ κόραξ ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀλώπεκα ¹⁾ καὶ ἐξέβαλε φωνήν. Μὴ πιστεύετε εἰς τοὺς κόλακας ²⁾. Ἡ γλαυξ κυνηγεῖ τοὺς ποντικούς καὶ τὰς σαύρας. Εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ξέρξου ὑπῆρχον Ἀραβες καὶ Φοίνικες καὶ Φρύγες. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Περσῶν ἐκτυποῦσαν ³⁾ τοὺς στρατιώτας μὲ μάστιγας. Οἱ ἄετοὶ φονεύουν ἀρνία κτυπῶντες ⁴⁾ αὐτὰ μὲ τὰς πτέρυγας καὶ τοὺς ὄνυχάς των.

10. Ὀδοντικόληκτα ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

Α'. Ἀγαμέμνων τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Αὐλίδα συνέλεξεν. Οἱ Κρηῖτες τοξόται ἦσαν ἔνδοξοι. Τοῖς μὲν γυμνήσιν ¹⁾ ὄπλα ἦν ἢ τόξα ἢ ἀκόντια, τοῖς δὲ ὀπλίταις θώρακες καὶ ἀσπίδες. Χάρις μὲν χάριν τίττει, ἔρις δὲ ἔριν. Τοῖς εἰλωσιν ἦσαν ἐσθῆτες φαῦλοι ²⁾, ὡς ἐν ἄλλαις χώραις τοῖς πένησιν.

Β'. Ἀγάπα ¹⁾ τὴν πατρίδα καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἄδικος. Ὁ δειλὸς εἶναι προδότης τῆς πατρίδος. Ἡ ἀρετὴ φυτρώνει ²⁾ διὰ τοῦ κόπου ³⁾ καὶ τοῦ ἰδρώτος. Οἱ ἀνόητοι ἄνθρωποι τρέφονται μὲ τὰς ἐλπίδας ⁴⁾. Μὲ τὸ φῶς ⁵⁾ τοῦ ἡλίου θερμαίνομεθα. Ἀνάγκη εἶναι εἰς τὰ παιδία ⁴⁾ νὰ πείθωνται εἰς τὰ λόγια τοῦ πατρός. Ἡ ὑγεία τοῦ σώματος εἶναι βάσις ⁵⁾ τῆς εὐτυχίας.

11. Ὀδοντικόληκτα οὐδέτερα.

Α'. Τῶν Ὀμήρου ποιημάτων τῷ μὲν ἐστὶν ὄνομα Ἰλιάς, τῷ δὲ Ὀδύσεια. Οἱ ἐκ τοῦ Νέστορος στόματος λόγοι ὅμοιοι ἦσαν τῷ μέλιτι. Πρίαμος τὸ σῶμα τοῦ Ἐκτορος πολλοῖς χρήμασιν ἔλυσε ¹⁾. Τὰ μαθήματα τοὺς νέους ἀποτρέπει πολλῶν ἁμαρτημάτων. Οὐκ ἔστι ²⁾ τὰ τῆς θαλάττης κύματα ἀριθμεῖν. Καλὸν τι θεοσαύριμά ἐστιν ἢ πρὸς τινος χάρις ³⁾.

Β'. Ἔσωσα τὸ παιδίον ἀπὸ τὸ στόμα ¹⁾ τοῦ λύκου. Τὰ στρατεύματα τῶν Ἑλλήνων ἐν Τροίᾳ ἐξεστράτευσον περὶ, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ ἐπολέμουν ἀπὸ τὰ ἄρματα ¹⁾. Ὁ θάνατος εἶναι χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα ²⁾. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον ὅτι ὁ Δράκων ἔγραψε νόμους μὲ αἵμα. ³⁾

12. Παθητικὰ καὶ μέσα τῶν βαρυντόνων,

Παρατατικός.

Α'. Τῶν Δωριέων νομοθετῶν μάλιστα ἐθανμάζοντο Μίνως καὶ Λυκοῦργος. Λυκοῦργος ἔλεξε τοῖς Σπαρτιάταις. «Ἔως οὐ ἐκωλύεσθε τοὺς νόμους λῦσαι, ἐπρωτεύετε ἐν τοῖς πολεμικοῖς τῶν Ἑλλήνων». Ὡ Κῦρε, ὅτε ἐπαιδεύου καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις παισὶ πάντων κράτιστος ¹⁾ ἐνομίζου. Ἡμεῖς νέοι μὲν ὄντες τραχύτατα ²⁾ ἐπαιδευόμεθα, ὑμεῖς δὲ μαλακώτατα ³⁾ ἐπαιδεύεσθε.

Β'. Οἱ Πέρσαι δὲν ἴδρουν ¹⁾ ἀγάλματα καὶ βωμοὺς εἰς τοὺς ναοὺς. Οἱ Πέρσαι δύο φοράς ἐξεστράτευσαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὡ Ἀθηναῖοι, ὅτε ὑπὸ τῶν τυράννων ἐξωρίζεσθε ²⁾, ἡμεῖς σὰς παρείχομεν ⁴⁾ ἄσυλον τὴν χώραν. Ὁ Ζήνων ὁ φιλόσοφος ἀπεῖχε ⁵⁾ τελείως ⁶⁾ τοῦ οἴνου. Εἰς τὴν ξένην χώραν ποτὲ δὲν ⁷⁾ ἐλησμόνου ⁸⁾ τὴν πατρίδα.

13. Ἐνεργητικὴ φωνὴ βαρυτόνων.

Μέλλων ὀριστικῆς.

Α'. Πάντα ὁ χρόνος εἰς τὸ φῶς ἄξει. Ὁ χρόνος πάντα τοῖς ὕστερον φράσει ¹⁾. Πανσανίας παρήγγελλε βασιλεῖ «Ὅσους ἔχω αἰχμαλώτους συγγενεῖς, πέμπω σοι κρύφα τῶν ἄλλων συμμάχων». Φίλοις κακῶς πράσσουσιν ²⁾ ἀρήξομεν ³⁾. Οὐκ ἐγκαταλείψω τὸν παραστάτην ⁴⁾, φῖτιν ἂν στοιχήσω ⁵⁾. Ταῦτα λέγων τις τέρπει τοὺς ἀκούοντας.

Β'. Οἱ γενναῖοι στρατιῶται δὲν θὰ ἐγκαταλείψουν ¹⁾ τὰς τάξεις. Ὁ σοφὸς κανὲν ἀδικον δὲν θὰ πράξῃ ²⁾. Θὰ τιμωρήσωμεν ³⁾ οἱ καλοὶ τοὺς κακοὺς καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς νὰ μᾶς ἐξουσιάζουν ⁴⁾. Ἀπὸ τοὺς ποιητὰς τὸν Ὅμηρον προπάντων ⁵⁾ θὰ θαυμάσετε ⁶⁾. Πάντοτε αὐτὸ θὰ λέγω ⁷⁾, ὅτι τὸ μὲν ὠφέλιμον εἶναι καλόν, τὸ δὲ βλαβερόν αἰσχρόν.

14. Ὀδοντικόληκτα ἔχοντα θέμα εἰς ντ.

Α'. Οἱ ἐλέφαντες ὅμοιοί εἰσι γίγασι παλαιοῖς. Τοῖς λέουσιν οὐκ ἔστι μάχη πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, πρὸς δὲ τοὺς λέοντας δράκουσί τισι μάχη ἔστιν. Ἡ ἡλικία τῶν γερόντων ὅμοια ἐστὶ χειμῶνι. Χίμαιρα εἶχε σῶμα μὲν λέοντος, οὐρὰν δὲ δράκοντος. Τριπτόλεμος διὰ τοῦ ἀέρος ἐπὶ δρακόντων ἤλανε ¹⁾. Τοῖς συνετοῖς γέρουσι τὸ γῆρας οὐ δύσκολον φαίνεται.

Β'. Ὁ νοῦς ¹⁾ τῶν γερόντων εἶναι ἀσφαλέστερος ἀπὸ τὸν νοῦν τῶν νέων. Χάριν ²⁾ τῶν ὀδόντων οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν τοὺς ἐλέφαντας, διότι κάθε δόντι ³⁾ ἀξίζει ⁴⁾ πολλὰ χρήματα. Οἱ παλαιοὶ ἐξεστράτευον καθήμενοι ἐπάνω εἰς ἐλέφαντας ⁵⁾. Τοὺς λέοντας οἱ ἄνθρωποι κυνηγοῦν χάριν τοῦ δέρματος ⁶⁾. Οἱ λέοντες μὲ τὰ δόντια ⁷⁾ σπαράσσουσιν τὴν λείαν.

75. Οὐσιαστικὰ ὑγρόληκτα.

Α'. Τῷ ἀγρίῳ θηρὶ μὴ πίστευε. Καλὰ ἐστὶ τὰ τοῦ ἔαρος δῶρα. Τὸν Ἐκτορα οἱ Τρῶες σωτήρα εἶναι ἐπίστευον. Οἱ μὲν τῶν Ἀθηναίων τοῖς ῥήτορσιν ἐπίστευον, οἱ δὲ τοῖς στρατηγοῖς. Ὡ ῥήτορ, λέγε τὰ τῷ δήμῳ συμφέροντα. Ἀνὴρ ἄνδρα καὶ

πόλις πόλιν σφάζει. Χειρ χεῖρα νίπτει. Ὁ πατήρ τὴν θυγατέρα ἐξέδωκεν. Αἱ μητέρες ταῖς θυγατράσιν ἐσθῆτας παρασκευάζουσι.

Β'. Μερικὰ ¹⁾ ἀπὸ τὰ θηρία εἶναι φοβερά. Τὸν χρυσὸν δοκιμάζομεν διὰ τοῦ πυρός ²⁾. Οἱ θεοὶ εἶναι δοτῆρες ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Διὰ τριῶν μαρτύρων ³⁾ ἐγλύττωσα ⁴⁾ τὴν δίκην ⁵⁾. Δὲν ὑπάρχει τι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καλύτερον ⁶⁾ ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα. Οἱ Λύκιοι ἄφιναν ⁷⁾ εἰς τὰς θυγατέρας τῶν ὄλων τὴν περιουσίαν ⁸⁾.

16 Ἐνρινόληκτα

Α'. Ἀρίων ὁ κιθαροφθὸς ἐσώθη ἐπὶ δελφῖνος. Σταγόνες ὕδατος πέτρας ¹⁾ κοιλαίνουσι. Ἐν τοῖς Δελφοῖς ἦσαν ἀγῶνες γυμνικοὶ καὶ μουσικοὶ. Ἐν τῷ χειμῶνι τὰ πλοῖα ἐν τοῖς λιμένσιν ἐστίν. Ὁ Ἀγαμέμνων τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνας εἰς Τροίαν ἤγαγεν. Ἐν τοῖς περὶ Τροίαν ἀγῶσι καὶ τῶν δαιμόνων ἔνιοι ἐκινδύνευσαν.

Β'. Μέρη τοῦ ἔτους εἶναι οἱ μῆνες καὶ τοῦ μηνὸς αἱ ἡμέραι. Πρὸ τοῦ ταξιδίου ¹⁾ οἱ ναῦται συνηθίζουσι ²⁾ νὰ θυσιάζουσι εἰς τοὺς θεοὺς ἐντὸς τῶν λιμένων ³⁾. Ἀρχηγοὶ τῆς Τροίας ἦσαν ὁ Ἔκτωρ καὶ ὁ Πάρις. Λαμπρὰ ἦτο ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ νικῶντες εἰς τοὺς ἀγῶνας ἐστεφανώνοντο.

17. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -α.

Α'. Ἡ νεότης ἐναντία ἐστὶ τῷ γῆρα. Οὐκ ἔστι παισὶ κάλλιον γέρας ¹⁾ ἢ πατρὸς ἀγαθοῦ πεφυκέναι. Τέρας ἐστίν, εἴ τις εὐτύχηκε διὰ παντὸς τοῦ βίου. Γενόμενος κρεῶν γνώση ὅτι ἡδέα ἐστὶ. Κύρρος διεδίδου ²⁾ τοῖς ἡλικιώταις πάντα τὰ κρέα, ἃ ἔλαβε. Μένων ἡγεῖτο τοῦ εὐωνύμου κέρως τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος.

Β'. Εἰς πολλοὺς τὰ γηρατεῖα εἶναι δυσδόστακτον ¹⁾ βάρος. Τὰ κέρατα εἶναι ὄπλα τῶν βοῶν. Μερικῶν θηρίων τὰ μὲν κέρατα εἶναι φοβερά, τὰ δὲ κρέατα ὠφέλιμα. Οἱ Ὀλυμπιονίκα ἐλάμβανον βραβεῖον ²⁾ κλάδον ἀγριελαίας ³⁾ τῆς Ὀλυμπίας. Οἱ σαλπικταὶ προσεκέλουσι τὸν στρατὸν διὰ σαλπύγων ⁴⁾.

18. Σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος.

Α'. Τὸ τοῦ Σωκράτους γένος οὐκ ἦν ἔνδοξον, καὶ τὸ εἶδος ¹⁾ οὐκ ἦν καλόν ²⁾. Κάλλι καὶ γένει διάφοροι ἦσαν Ἀλκιβιάδης καὶ

Πλάτων. Πολλὰ ἔθνη τῶν Μακεδόνων ἐδούλευον Φίλιππῳ τῷ Ἀμύντου. Μετά τινα δ' ἔτη Φίλιππος πλήθει στρατιωτῶν καὶ δόλῳ ἤρξε καὶ τῆς Θετταλίας. Οἱ ναῦται ἐν τοῖς πελάγεσι πολλοῖς ἀνέμοις μαχόμενοι διασφύζουσι τὰ σκάφη.

Β'. Οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου διέμενον ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Ὁ Σωκράτης διέφερον ἀπὸ τοῦς ἄλλους ἀνθρώπους κατὰ τὸ κράτος¹⁾ τῆς διανοίας. Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ πατρικοῦ γένους²⁾ ἦτο ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλέους³⁾. Διὰ τῶν κακῶν κερδῶν δὲν γίνεται τις εὐτυχής.

19. Σιγμόληκτα εἰς -ης κύρια.

Α'. Ἀντισθένης, οἰκῶν ἐν Πειραιεῖ, καθ' ἡμέραν τοὺς τεσσαράκοντα σταδίους πορευόμενος, ἤκουε¹⁾ Σωκράτους. Οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῇ τῆς Οἴτης ἀκρωρεῖᾷ ἔθνον Ἡρακλεῖ. Ἡ Ἡρα τὸν τοῦ Ἡρακλέους νοῦν εἰς μαρίαν ἔτρεφεν. Ὡς Ἡράκλεις, ὡς καλὰ τὰ δῶρα τῆς παιδείας. Τοῖς Δημοσθένους λόγοις πιστεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, εἰς Χαιρώνειαν ἐστράτευσαν.

Β'. Εἰς τὸν Θεμιστοκλῆν καὶ τὸν Περικλῆν ὑπάρχει δόξα ἀθάνατος, διότι ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔσωσε τὴν πατρίδα, διὰ δὲ τῆς ἀρετῆς τοῦ Περικλέους οἱ Ἀθηναῖοι ἔγιναν πρῶτοι¹⁾ τῆς Ἑλλάδος. Ὡς Δημοσθένη, δὲν εἶχες ἀνδρείαν ἴσην μὲ τὴν ῥητορικὴν.

20. Ἐνεργητ. ἀόριστος α' τῶν βαρυτόνων.

Α'. Ἐπεὶ ὁ Θεμιστοκλῆς τῇ ἐν Σαλαμῖνι μάχῃ τὸν Ξέρξην ἐκώλυσε τὴν Ἑλλάδα δουλώσασθαι, πάντες ἔλεξαν «στεφανῶμεν¹⁾ τὸν τὴν πατρίδα ἐλευθερώσαντα». Μετ' οὗ πολὺ δὲ φθόνῳ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτὸν ἐφυγάδευσαν. Ὁ δὲ τῆς Ἡλείρου βασιλεὺς Ἀδμητος ἐκέλευσε τὸν δοῦλον ἄγειν τὸν Θεμιστοκλέα εἰς Πύδναν. Ἐκεῖθεν δ' αὐτὸν εἰς Ἀσίαν ἐπεμψεν.

Β'. Ὁ Δαρεῖος τὸν Δᾶτιν καὶ τὸν Ἀρταφέρνην τοὺς στρατηγούς ἔστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖνοι φθάσαντες¹⁾ εἰς τὴν Εὐβοίαν ἄλλους μὲν ἔσφαξαν²⁾, ἄλλους δὲ δεσμίους εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς τὸν βασιλέα ἐπεμψαν. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὅταν ἦλθον εἰς τὸν Μαραθῶνα, «τὸ μέσον τῶν Περσῶν ἐτρέψαμεν, τοὺς δὲ

εὐρισκομένους εἰς τὰς πτέρυγας ³⁾ κατεσφάξαμεν. Ὅλοι οἱ ὀπλῖται ἐκινδυνεύσαμεν διὰ τὴν ἐλευθερίαν ⁴⁾ ὄλων».

21. Οὐσιαστικὰ εἰς -υς, γεν. -υος.

Α'. Ὁ Νεῖλος ποταμὸς ἐπάγει ἀεὶ νέαν ἰλὺν¹⁾. Ὑπὸ τῷ μετώπῳ τοῦ ἀνθρώπου ὀφρύες εἰσὶν, ὑπ' ὀφρῦσι δ' ὀφθαλμοί. Ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πόλεως, ὧ Δημόσθενες, τῇ τῶν λόγων ἰσχύϊ ἐχρῶ ἀείποτε. Οἱ ἐγγέλεις μάλιστα τῆς νυκτὸς νέμονται. Ἀνάχαρις τὴν ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρους, τὸν πρῶτον ἡδονῆς, τὸν δεῦτερον μέθης, τὸν τρίτον ἀηδίας.

Β'. Τὰ ψάρια ζῶσιν εἰς τὰ νερά. Αἱ ἐρινύες ἐκνηγοῦσαν ¹⁾ τὸν Ὀρέστην, ὅστις ἐφόνευσε τὴν μητέρα του. Πολλοὶ λίμναι τῆς Ἑλλάδος εἶναι γεμᾶται ²⁾ ἀπὸ διαφόρων ³⁾ ψάρια. Τὰ βαλκανίδια εἶναι καρποὶ τῶν δρυῶν. Οἱ χοῖροι ⁴⁾ παχύνουν ⁵⁾ μὲ κριθάρι καὶ σῦκα.

22. Οὐσιαστικὰ φωνηεντόκλητα εἰς -ις -εως καὶ -υς -εως.

Α'. Τοῖς ἐν τῇ Ἑλλάδι βασιλεῦσι μικρότεροι ἦσαν δυνάμεις ἢ τοῖς τῶν Περσῶν. Οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῶν τειχῶν πρέσβεις εἰς Σπάρτην ἐπεμψαν. Σωκράτης ἀγαγὼν Ἀλκιβιάδην εἰς Ἀκρόπολιν καὶ δεῖξας ἐκεῖ πίνακα τῆς Ἀττικῆς, ἐν ᾧ οἱ Ἀλκιβιάδου ἀγροὶ οὐκ εἰκονίζοντο, τὴν ὕβριν ¹⁾ αὐτοῦ ἔπασσε. Πέντε αἰσθήσεις ὁ ἀνθρώπος ἔχει ἀφήν, ὄρασιν, ἀκοήν, γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν.

Β'. Αἱ ἀρεταὶ αὐξάνουν διὰ μαθήσεως ¹⁾ καὶ ἀσκήσεως ¹⁾. Ἡ φύσις χωρὶς μάθησιν ²⁾ εἶναι τυφλόν, ἢ μάθησις χωρὶς φύσιν ἐλλιπὲς καὶ ἢ ἀσκήσις χωρὶς καὶ τὰ δύο ³⁾ εἶναι ἀτελεῖς. Οἱ ἀρχατοὶ ἔξω ἀπὸ τὰς πόλεις ἔθαπτον τοὺς νεκρούς. Ὁ Προμηθεὺς διὰ πελέκεως ἔσχισε τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός. Ὁ πάπυρος ἔχει μῆκος ὄχι παραπάνω ⁴⁾ ἀπὸ δέκα πήχεις ⁵⁾.

23. Οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς -εως. Ναῦς, γραῦς κ. βούς

Α'. Τοῦ Ἀχιλλέως γονεῖς ἦσαν Πηλεὺς καὶ Θέτις. Τῶν γονέων ὁ μὲν πατὴρ ἦν βασιλεὺς θνητός, ἡ δὲ μήτηρ θεὰ ἀθάνατος. Ὅτε Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος, οἱ βασιλεῖς, ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευον, Θέτις τὸν Ἀχιλλέα πρὸς τὸν Σκύρον βασιλέα ἐπεμψεν. Οἱ Ἕλληνες Διὸς βούς ἔθουον. Αἱ βόες τῇ τοῦ γάλακτος χορηγίᾳ τοῖς ἀνθρώποις

πολλὰς παρέχονται χρείας ¹⁾. *Ξέρξης ἦσαν νῆες χίλιαίεν τῆ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ.*

Β'. Ἡ Ἀρχαία εἶναι γεμάτη ἀπὸ βόδια καὶ πρόβατα. Κατὰ τὰ Παναθήναια ¹⁾ οἱ Ἀθηναῖοι ἐθυσίαζον εἰς τὸν Θησέα καὶ τοὺς ἄλλους παλαιοὺς βασιλεῖς. Εἰς τὰς γυμνάσιας εἶναι εὐχάριστον νὰ διηγοῦνται περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς παῖδας. Μὲ τὰ βόδια καλλιεργοῦμεν ²⁾ τὰ χωράφια. Αἱ ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων ἦσαν εἰς τὰ πλοῖά των ³⁾.

24. Φωνηεντόληκτα ἀσυναίρετα ῥήματα.

Ἐνεργητικὸς παρακείμενος α'.

Α'. Ἡ ἐν Μαραθῶνι νίκη τῶν Ἀθηναίων τὰς τῶν τυράννων ἐλπίδας λέλυκεν καὶ τὴν ὄβριον τούτων πέπανκε. Οἱ γονεῖς τὰ τέκνα θεραπεύκαμεν καὶ πεπαιδευκαμεν. Ὁ Ἀθηναῖοι, δικαίως κενιδυνεύκατε ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Ὑμεῖς γὰρ κενωλύκατε τοὺς Πέρσας τῆς Ἑλλάδος κρατῆσαι, καὶ τετελευτήκατε ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος.

Β'. Ὁ ἰατρός ἔχει θεραπεύσει τὸν ἄρρωστον. Ὁ Δημοσθένης ἔχει παραινῆσει ¹⁾ τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐκστρατεύσουν κατὰ τοῦ Φιλίππου. Ὁ παῖς, σὺ ἔχω παιδεύσει νὰ τιμᾷτε ²⁾ τοὺς γεροντοτέρους. Σὺ ἔχομεν θαυμάσει διὰ τὴν ἀφέλειαν ³⁾. Ἐχω πιστεύσει εἰς τὰ λόγια σου, σὺ δὲ μὲ ἐγάλασες ⁴⁾.

25. Οὐσιαστικὰ λήγοντα εἰς -ως.

Α'. Θησεῖ ἦρωι καὶ βασιλεῖ οἱ πολῖται ἔθουον. Τρωσὶ καὶ Ἀχαιοῖς ἦν μακρὸς καὶ δεινὸς πόλεμος. Καὶ τῶν μὲν Τρώων Ἐκτωρ ἦρωις ἐπρωτεύει, τῶν δ' Ἀχαιῶν Ἀχιλλεύς. Αἰδοῖ μὲν πρόσεστι σέβας, φόβω δὲ μῖσος. Οἱ θῶες τοῖς κυσὶν ὄμοιοί εἰσι. Ὀδυσσεὺς οὐκ ἠβούλετο παρὰ Καλυψοῖ μένειν.

Β'. Εἰς τὰ τέκνα του πρέπει νὰ ἀφίγη τις ὡς κληρονομίαν ¹⁾ πολλὴν αἰδημοσύνην ²⁾, ὄχι χρυσόν. Οἱ ῥήτορες μεταχειρίζονται πειθῶ ³⁾ καὶ ὄχι βίβν. Τὰ τακάλια ⁴⁾ οὐρλιάζουν ⁵⁾ τὴν νύκτα. Οἱ Ἕλληνες ἐπολέμησαν μὲ τοὺς Τρῶας ⁶⁾ ἐπὶ δέκα ἔτη. Εἰς τὸν πόλεμον ἐκείνον ὑπῆρξαν ἦρωες Ἀχαιοὶ καὶ Τρῶες. Οἱ Κρήτες ἐτίμων τοὺς ἦρωας Μίνωα καὶ Ραδάμανθυν.

26. α') Τρικατάληκτα ἐπίθετα γ'. κλίσεως μὲ θέμα
εἰς ν ἢ ντ.

Α'. Ξέρξης ἐκ πασῶν τῶν χωρῶν πάντας τοὺς ἱκανοὺς ἄνδρας
πυλλέξας ἐπὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσε. Συνεστράτεον δὲ
ἔπι τῷ καὶ Ἕλληνας οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἄκοντες. Οἱ παλαιοὶ τῷ
Ἄδην πρόβατα μέλανα καὶ αἴγας ἔθνον. Ὁ ἱερεὺς ἐν χαρίεντι ναῷ
ἔπι τῷ Θεῷ. Ἐκόντες ἄκοντες ἀποθανούμεθα. Ὡς χαρίεν¹⁾ ἄν-
θρωπος²⁾, ὅταν ἄνθρωπος ἦ.

Β'. Εἰς τὸν Ἄδην δὲν ὑπάρχουν μαῦροι ὀφθαλμοὶ ἢ ξανθὰ
αλλιά¹⁾. Πρέπει γὰρ ἐλεῶμεν τοὺς δυστυχημένους²⁾ ἀνθρώπους
οἱ Αἰθίοπες εἶναι μαῦροι κατὰ τὸ χρῶμα. Ἐὰν κανεῖς βλάβη
ἄλλον ἀκουσίως³⁾, εἶναι συγχωρητέος⁴⁾. Οἱ μυθογράφοι λέγουν
τι τὸν παλαιὸν καιρὸν τὰ ζῷα εἶχον φωνήν⁵⁾. Οἱ ἄνθρωποι πεν-
θῶντες φοροῦν μαῦρα φορέματα⁶⁾.

27. β') Ἐπίθετα λήγοντα εἰς ὕς, -γεν. -έος.

Α'. Βραχὺς¹⁾ ὁ βίος, ἡ δὲ τέχνη μακρά. Ὑδωρ καὶ γῆ φύσει
βαρέα ἐστί. Ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός. Ἀριστοτέλης ἔφη τῆς
παιδείας τὰς μὲν ῥίζας εἶναι μικράς, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς.
Ἀθηναῖοι ἄραντες ταῖς ταχεῖαις τριήρεσιν ἔπλεον εἰς τὴν Σικελίαν.
Ὡς ἡδὺν κάλλος, ὅταν ἔχη ροὴν σώφρονα. Τοῖς τοῦ Ὀρφέως ἄσματος
γλυκέσι καὶ ἡδέσιν οὔσι καὶ οἱ θῆρες ἐτέροποντο.

Β'. Οἱ θρασεῖς φεύγουν, ὅταν βλέπουν κίνδυνον. Εἰς πολλὰς
ὁμιλίας τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχουν νόστιμα¹⁾ ψάρια. Ὁ θεὸς Πλού-
των ἐδοκίμειεν εἰς τόπον βραχὺν καὶ σκοτεινόν²⁾. Ὁ θεὸς εἰς μὲν
τοὺς λαγούς ἔδωκεν γρήγορα πόδια, εἰς δὲ τὰς χελώνας ἄργα³⁾.
Ἄλλ' ὅμως ἡ ἄργη χελώνη μὲ τὰ ἄργα πόδια τῆς ἐνίκησε τὸν λα-
γόν εἰς τὸ τρέξιμον⁴⁾, διότι ἦτο ἐπιμελής.

28. α') Δικατάληκτα ἐπίθετα τῆς γ' κλίσεως, μὲ θέμα
εἰς -ν-

Α'. Τοὺς διδασκάλους δεῖ τοὺς μαθητὰς σώφρονας ποιεῖν. Ὡς-
περ οἱ ἀκρατεῖς ἐν ταῖς νόσοις, οὕτω καὶ οἱ ἄφρονες ἐν ταῖς δυστυ-
χίαις εἰσὶ δυσθεράπευτοι. Ὁ θεὸς κολάζει τοὺς ἄγαν ὑπέρφρονας. Τοῖς
εὐδαίμοσι θνητοῖς πάντες εἰσὶ φίλοι, τοῖς δὲ κακοδαίμοσι πάνυ ὀλίγοι.

Ἡ ἀριθμητικὴ τοὺς ἀνθρώπους μνήμονας καὶ ἀγγίλους ἀπεργάζεται.

Β'. Ἐὰν δὲν εἶναι τις δίκαιος καὶ εὐσεβής, δὲν εἶναι καὶ εὐτυχής¹⁾. Εἰς τὰς φρονίμους²⁾ γυναίκας ἢ σιωπὴ εἶναι στολισμός. Τὸ μὲν ἀρσενικὸν πρόβατον λέγεται κρίς, τὸ δὲ θηλυκὸν προβάτινα³⁾. Ἴδιον ἀνθρώπου εὐγνώμονος εἶναι νὰ ἀποδίδῃ τὴν εὐεργεσίαν.

29. β'.) Δικατάληκτα εἰς — ης — ες.

Α'. Δεῖ κολάζειν μὲν τοὺς φιλοφρονεῖς, τιμᾶν δὲ τοὺς φιλαλήθεις. Τὸ ἀληθὲς πικρὸν ἐστὶ τοῖς ἀνοήτοις, τὸ δὲ ψεῦδος προσφιλές. Οἱ μὲν ταῖς ἐπιθυμίαις δουλεύοντες ἀκρατεῖς εἰσὶ, οἱ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν ἄρχοντες ἐγκρατεῖς. Εὐκλεοῦς πολέμου αἰρετιώτερον ἐστὶ ἔντιμος εἰρήνη. Πρὸς τὴν ἀνάγκην πάντα τὰ ἄλλα ἐστὶν ἀσθενή. Ἀγαθὸς στρατηγὸς μετ' ἀσθενοῦς στρατεύματος πολὺν φόβον ἐμποιεῖ τοῖς πολεμίοις.

Β'. Ὁ Κύλων ἦτο Ἀθηναῖος ἄρχων ἀπὸ καλῆν οἰκογένειαν¹⁾. Πολλάκις εἶναι δύσκολον νὰ χωρίζωμεν²⁾ τὰ ψευδῆ ἀπὸ τὰ ἀληθῆ. Ἐὰν ἀγαπᾶς νὰ μανθάνῃς³⁾, θὰ γίνῃς⁴⁾ πολυμαθής. Εἰς τὸν Πυθαγόραν τὸν ἔνδοξον φιλόσοφον τῆς Σάμου ἢ τυραννίαν⁵⁾ τοῦ Πολυκράτους ἦτο μισητή.

30. Ἐνεργητ. παρακειμενος καὶ ὑπερσυντέλικος ἀφωνολήκτων ἐν τῇ ὀριστικῇ.

Α'. Οὐδεὶς ἐμὲ πέπεικε ὡς ἡ ἀδικία τῆς δικαιοσύνης ὠφελιμώτερον. Χάριν ἔχω σοι ὅτι με εἰς ἀρετὴν πεπαίδευκας. Τῶν ποιητῶν Σαπφῶ μάλιστα ἄνθρωποι τεθαυμάκασιν. Κροῖσος ἐπεπόμφει εἰς Λακεδαίμονα περὶ συμμαχίας ἐπὶ Κῦρον. Ὡ δειλέ, τὸν θάνατον ὡς ἐσχάτην συμφορὰν πέφρικας. Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν καταλιπόντες εἰς τὰς ναῦς ἀπεπεφεύγασαν, τοὺς δὲ παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας εἰς Τροίξῃνα ἐκκεκομίκεσαν.

Β'. Οἱ στρατιῶται πολλὰ χρήματα τῶν πολεμιῶν ἔχουν ἀρπάσει. Ὁ Ἴππιος ὁ σοφιστὴς εἶχεν ἀσχοληθῆ¹⁾ εἰς²⁾ πολλὰς τέχνας. Οἱ στρατηγοὶ ἔχουν παρτάξει³⁾ τοὺς ἵππεῖς ἐναντίον τῶν ὀπλιτῶν. Οἱ ἀπεσταλμένοι⁴⁾ τῶν Συρρακοσίων δὲν εἶχον κάμει τίποτε⁵⁾. Ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους οἱ Πέρσαι ἔχουν κατασφάζει⁶⁾.

Ὁ Κόνων εἶχε καταλύσει τὴν ἀρχὴν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ εἶχε πύσει τὴν τυραννίαν⁷⁾ αὐτῶν.

31. Ὑποτακτικὴ ἐνεργητικῆς φωνῆς.

Α'. ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἐὰν μὴ ἤκητε ἐπὶ τοὺς Πέρσας, κίνδυνός ἐστι, μὴ πᾶσα ἡ Ἑλλάς δουλεύσῃ. Ἄλλ' ἐὰν νῦν καὶ ὑμεῖς σὺν ἡμῖν κινδυνεύσητε, ἅπαντες ἐλεύθεροι ἐσόμεθα. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσητε¹⁾ κοινὴ γὰρ ἡ τύχη. Τὰς συμφορὰς τῶν κακῶς πρατιόντων²⁾ μὴ ὑβρίσης³⁾. Ὅταν πλεῖστά τις ἔχη, τότε πλεῖστοι αὐτῷ ἐπιβουλεύουσι. Καὶ ἐὰν γεγηρακῶς ᾖς, μὴ αἰσχύνου μανθάνειν.

Β'. Ὁ Ἀπόλλων ἔδωκε μαντεῖαν¹⁾ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους· «ἐὰν δὲν φονεύσετε²⁾ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων, θά λάβετε³⁾ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν». Μὴ δικάσης δίκην πρὶν ἀκούσης καὶ τοὺς δύο ἀντιδίκους. Ἄς στρέψωμεν ὀπίσω⁴⁾ καὶ ἄς ἀκούσωμεν τὸν ῥήτορα⁵⁾. Ἡ φυγὴ βλέπει καὶ ἐὰν δὲν βλέπουν οἱ ὀφθαλμοί. Ἐὰν ἔχης κλέψει ξένα πράγματα θά τιμωρηθῆς.

32. Ὀμαλὰ παραθετικά.

Α'. Κῦρος δ νεώτερος ἦν πολὺ ἀνδρειότερος καὶ πολεμικώτερος τοῦ ἀδελφοῦ Ἀρταξέρξου. Οὐκ ἔστι κτῆμα σοφίας τιμιώτερον¹⁾.

Μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων τιμιώτερον καὶ σεμνότερόν ἐστιν ἡ πατρίς. Ἀλέξανδρος σωφρονέστερος ἦν τῶν διμηλίκων καὶ φιλαληθέστερος. Οὐδεὶς δ' εὐνούστερος ἦν τοῖς φίλοις ἢ ἐκεῖνος. Ἀγροῖλαος οὐ τοὺς δυνατωτάτους τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς προθυμοτάτους μάλιστα εἶμα. Σύμβουλος ἀγαθὸς χρησιμώτατον ἀπάντων κτημάτων.

Β'. Δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα πλέον ἄθλιον ἀπὸ κενῆν δόξαν. Τὸ γῆρας κάμνει¹⁾ τοὺς ἀνθρώπους πλέον φρονήμιους²⁾. Ὁ Σωκράτης ἦτο δ πλέον σοφὸς καὶ ὁ πλέον δίκαιος ἀπὸ ὅλων τοὺς Ἑλληνας. Ἡ δόξα εἶναι πλέον ἀσφαλές³⁾ πρᾶγμα ἀπὸ τὸν πλοῦτον, ἢ δὲ ἀρετὴ τὸ πλέον βέβαιον ἢ π' ὅλα. Εἰς ἀνθρώπον φύραρον⁴⁾ δυσκολώτατον⁵⁾ εἶναι ἢ σιωπῆ. Τί ὑπάρχει περισσώτερον προσφιλές⁶⁾ εἰς ἓνα ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν πατρικὴν⁷⁾ γῆν;

33. Παραθετικά λήγοντα εἰς -ῶν, -ιστος καὶ ἀνώμαλα.

Α'. Ἡδὺν τὸ εὖ πράτειν ¹⁾, ἥδιον δὲ τὸ εὖ ποιεῖν ²⁾. Ἄναρχίας μεῖζον οὐκ ἔστι κακόν. Κάλλιστόν ἐστιν ὁ κόσμος, θεοῦ γὰρ ποιήμά ἐστιν. Ὁ θάνατος κοινὸς καὶ τοῖς χειρότεοις καὶ τοῖς βελίστεοις. Ἄμεινόν ἐστι τελευτῆσαι τὸν βίον ἐν δόξῃ ἢ ζῆν ἐν ἀτιμίᾳ. Οὐκ ἔστι διδάσκαλος οὐδεὶς κρείσσων τῆς ἀνάγκης. Μέγιστον ἐν ἐλαχίστῳ ³⁾, νοῦς ἀγαθὸς ⁴⁾ ἐν σώματι ἀνθρώπου.

Β'. Πολὺν εὐκολώτερον ¹⁾ εἶναι νὰ ὑποφέρῃ ²⁾ τις ἀσθένειαν παρὰ λύπην. Οἱ περισσότεροι καὶ οἱ καλύτεροι ³⁾ ἐκ τῶν νόμων τοῦ Δυκούργου ἤσαν πρότερον ἐν Κρήτῃ. Αἱ ἀσθένειαι τῆς ψυχῆς εἶναι χειρότεροι ⁴⁾ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας τοῦ σώματος. Τὸ πλῆθος τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ⁵⁾ ἐν Σαλαμῖνι ἦτο πολὺ ὀλιγώτερον ⁶⁾ τῶν βαρβαρικῶν. Ὁ ἵππος εἶναι ταχύτερος ⁷⁾ τοῦ σκύλλου. Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀσχερότερον τοῦ ψεύδους.

34. Παραθετικά ἐπιρρήματα.

Α'. Αἱ βρονταὶ τοὺς παῖδας μάλιστα καταπλήττουσι. Τὸν τῶν παιδῶν θάνατον οἱ γονεῖς οὐ ὀρθῶς φέρουσι. Ξέρξης μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦταν ὡς τάχιστα ἔφυγεν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ φιλόσοφοι τὰ περὶ θεῶν ἄμεινον καὶ ἀκριβέστερον ἴσασιν ¹⁾ ἢ οἱ λοιποὶ ἄθρωποι. Πάντα ὁ θεὸς κάλλιστα καὶ ἄριστα παρασκευάζει.

Β'. Οἱ μῆθητι πρέπει μὲ τρόπον σφῆ καὶ ἀκριδῆ νὰ διηγοῦνται. Οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ πρῶτον μὲν ἦσαν ἀδύνατοι ¹⁾, ὕστερον δὲ ἔγιναν δυνατώτεροι ὄλων τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ ὅλα τὰ πτηνὰ ἢ ἀηδῶν φάλλει ²⁾ γλυκύτερος ³⁾. Προτιμώτερον ⁴⁾ εἶναι νὰ ἔχη τις ἕνα φίλον ἄξιον παρὰ πολλοὺς ἀναξίτους.

35. Εὐκτικὴ τῆς ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωολήκτων ῥημάτων.

Α'. Τῶν Σπαρτιατῶν τριακόσιοι ἐστράτευσαν εἰς τὰς Θερμοπύλας, ἵνα τὸν Ξέρξην κωλύοιεν. Ἐπειδὴ δ' ἔγνωσαν ὅτι οἱ Πέρσαι τῇ Ἐφιάλτου προδοσίᾳ εἰς τὰ νῶτα αὐτῶν ἀχθέντες τούτους κατακόψοιεν, οὐκ ἀπῆλθον, ἀλλ' ἐκεῖ μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. Ὁ δ' Ἄριστόδημος ἀπιὼν ἐκ τῆς μάχης, ἵνα τὴν αἰσχύνην ἀποπλύνει, ἐν Πλα-

ταιαῖς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν. Τισσαφέρους ἐμήνυσεν Ἄρτα-
ξέρξη διὸ Κῦρος ὁ ἀδελφὸς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Μήποτε τυράνῳ
δουλεύσῃς, ὦ φίλε, οὐ γὰρ ἂν ποτε πράξεις εὖ.

Β'. Εἴθε νὰ νομίζω πάντοτε τὰς συμφορὰς τῶν φίλων ἰδικὰς
μου, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον¹⁾ θὰ ἦμην περισσότερον εὐτυχής²⁾
βοηθῶν τοὺς πάσχοντάς. Ἐλεγον οἱ πρέσβεις ὅτι εἶχον ἔλθει³⁾
περὶ σπονδῶν. Ὑποψία ἦτο ὅτι ὁ Κῦρος ὀδηγεῖ⁴⁾ τὸν στρατὸν
κατὰ τοῖ βσιλέως. Σὲ πρὸς καλῶ⁵⁾ νὰ παραμείνῃς πλησίον μου⁶⁾,
διότι κανένα δὲν ἤθελον ἀποστείλῃ⁷⁾ εὐχριστότερον⁸⁾ ἢ σέ.

36. Προστακτικὴ ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Θηρεύετε τὰς καλὰς τῶν ἡδονῶν. ὦ παῖ, ἄκουε τῶν σοφῶν
τοὺς λόγους. Μηδεμιᾶ τῶν ἡδονῶν ὁ νεανίας δουλεύετω. ὦ νέοι,
σώσατε τὴν πατρίδα κινδυνεύουσαν. Μὴ φεῦγε τοὺς πόρους, ἀλλ'
ἐκουσίως ὑπόμνε αὐτούς. Οἱ πρεσβύτεροι παιδεύοντων τοὺς νεω-
τέρους. Συμβούλευσον ἡμῖν ὅ,τι σοι δοκεῖ κράτιστον εἶναι. Ἡ λε-
γέτω τις σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἐχέτω.

Β'. Ὁ φίλος ἄς πιστεῦῃ εἰς τὸν φίλον. Ὁ ἄριστος ἄς γίνῃ
βσιλεύς. Στρέψον τὰ βλέμματά¹⁾ πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἴδε ὅτι ὄλα
εἶναι ἀδιάδοχα. Ἄς μὴ προτρέχῃ ἢ γλώσσῃ τοῦ νοῦ. Ἄς μὴ
κρίνουν οἱ ἄνθρωποι τὸν σοφὸν ἢ χρηστὸν ἄνθρωπον ἀπὸ²⁾ τοὺς
λόγους, ἀλλ' ἀπὸ²⁾ τὰ ἔργα.

37. Ἀπαρέμφατον ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Καλὸν ἐστὶν ὑπὲρ πατρίδος ἀποθνήσκειν. Ἐλευθέρου ἐστὶν
ἀνδρὸς ἀλήθειαν λέγειν. Μέγιστον οἱ Ἕλληνες καὶ σεμνότατον
ἠγήσαντο ἐκ κινδύνου σῶσαι τὴν πατρίδα. Ἐλπίζε, σεβόμενος τοὺς
γονέας, πράξειν καλῶς¹⁾. Λέγουσι τὸν Ἀλέξανδρον περὶ πάσας τὰς
ἀρετὰς ἐσπουδαζέσθαι²⁾. Λέγουσι Κροῖσον πελομένην εἰς Λακε-
δαίμονα πρέσβεις περὶ συμμαχίας ἐπὶ Κῦρον³⁾. Πανταχοῦ προ-
σῆ:ει φεῖγειν τὰς ὑπερβολὰς, διώκειν⁴⁾ δὲ τὸ μέσον.

Β'. Ἡ ἐγκράτεια εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τὸν μέλλοντα νὰ κάμῃ¹⁾

τι μέγα. Λέγουν ὅτι ὁ Ὅμηρος πολὺν καιρὸν διέτριψεν ἐν Ἰθάκῃ. Δύσκολον εἶναι νὰ διακρίνη²⁾ τις τὸν φίλον καὶ τὸν κόλακα. Λέγουν ὅτι ὁ Προμηθεὺς ἔκλεψε²⁾ τὸ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκόμισεν²⁾ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

38. Μετοχὴ ἐνεργ. φωνῆς ἀσυναιρέτων καὶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων.

Α'. Προμηθεὺς τὸ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κλέψας δεσμῶ ἐκολάζετο. Ὁ γραμμάτων ἄπειρος βλέπων οὐ βλέπει. Τὰ ὀνόματα τῶν τῆν πατρίδα σωσάντων εἰς στήλην γέγραπται. Οἱ περὶ τὴν ἀρετὴν ἐσπουδακότες πάντα καλῶς πράξουσιν. Ἡ γυνή, ἢ πάντα εὐπαρασκευαυῖα, κόσμος ἐστὶ τῆς οἰκίας. Ζεὺς Ἐρμῆν πρὸς Καλυψὸν ἐπέμπε κεύσοντα αὐτὴν ἀποπέμψαι Ὀδυσσεά εἰς Ἰθάκην.

Β'. Ὁ ναύτης, ὅστις¹⁾ ἔχει καλῶς παρασκευάσει τὸ πλοῖον, δὲν φοβεῖται τὴν τρικυμῖαν¹⁾. Δὲν εἶναι ἀξιοθύμαστοι οἱ λέγοντες²⁾ πολλὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' οἱ κάμνοτες τὰ χρήσιμα. Τὸν Ἀρίονα, ὅστις ἔρριψε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν θάλασσαν, οἱ δελφῖνες μετέφεραν³⁾ εἰς τὴν ξηράν.

39. Ἀντωνυμῖαι προσωπικαὶ καὶ δεικτικαί.

Α'. Τὸ τῆς Σφιγγὸς αἶνιγμα τόδε ἦν: τί ἐστὶ τὸ αὐτὸ τετράπουν καὶ δίπουν καὶ τρίπουν; τίς οἶδε²⁾ τοῦτο; Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης ἐχθροὶ ἦσαν τῶν δ' Ἀθηναίων, οἱ μὲν πρὸς¹⁾ τοῦτο, οἱ δὲ πρὸς¹⁾ ἐκείνου ἦσαν. Ἄ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα οὐδὲ λέγειν καλόν. Ἀχιλλεὺς τηλικούτος²⁾ ἦν, ἡλικός²⁾ ὁ Πάτροκλος. Κῦρος ἐφοβεῖτο μὴ οἶ³⁾ ὁ πάππος ἀποθάνοι. Οὐδεὶς ὑμῶν προδότης τῆς πατρίδος ἐγένετο.

Β'. Ἀντὶ τῶν κόπων³⁾ πωλοῦσιν εἰς ἡμᾶς ὄλα τὰ ἀγαθὰ οἱ θεοί. Ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν τόσον πολὺς¹⁾ πλοῦτος ὥστε ὄλοι εὐτυχοῦν. Ὁ διδάσκαλος δείξας τὸν χάρτην²⁾ ἠρώτησεν: «Ἀπὸ ταύτας τὰς νήσους ποῖα εἶναι ἢ μεγαλυτέρα, ἀπὸ ἐκείνας δὲ ποῖα ἢ μικροτέρα»; Αὐτὰ αἱ νῆσοι λέγονται Κυκλάδες, ἐκείναι δὲ Σποράδες.

40. Αἱ ἄλλαι ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ μέσου ἢ παθητικοῦ ἐνεστιῶτος.

Α'. Ἡ Πυθία ἔλεγε τοῖς Σπαρτιάταις ὅτι ἕως οἱ τοῦ Λυκούργου νόμοι θεραπεύονται¹⁾, ἢ Σπάρτης δύναμις οὐ παύοιτο. Ροιοῦτοι γί-

γενεσθε, ὧ παῖδες περὶ γονέας, οἷους ἂν εὐξαισθε τοὺς υἱοὺς ὑμῶν περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς γίγνεσθαι. Μὴ μόνον τὸ σῶμα γυμναζέσθω, ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἀρετὰς περιβαλλέσθω²). Καὶ οἱ πάνυ ἐπιμελῶς θεραπευόμενοι οὐκ ἔστιν ὅπως³) ταχὺ τῆς νόσου ἀπολύονται³). Θεμιστοκλέους κελεύοντος⁴), πάντες ἔτοιμοὶ ἦσαν ἐπὶ τοὺς Πέρσας πορεύεσθαι.

Β'. Οἱ γέροντες εὐχαριστοῦνται, ὅταν τιμῶνται¹) ὑπὸ τῶν νέων λέγουσι καὶ οἱ θεοὶ ἐξουσιάζονται²) ὑπὸ τοῦ Διός. Δὲν εἶναι καιρὸς πλέον νὰ σκεπτόμεθα³), ἀλλὰ νὰ ἐκστρατεύωμεν. Δύσκολον εἶναι νὰ ἀρχεταί τις ὑπὸ χειροτέρου. Ὅστις σκέπτεται³) κακῶς περὶ τῶν ἰδικῶν του πραγμάτων, δὲν θὰ σκεφθῆ καλῶς περὶ τῶν δημοσίων. Ἄργα ἀποφάσιζε⁴), ἀλλὰ κάμνε ταχέως τὰ ἀποφασισθέντα⁵).

41. Μέσος μέλλων καὶ μέσος ἀόριστος α'.

εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

Α'. Βωμοὺς ἰδρυσάμεθα, ὧ παῖδες καὶ ἀγάλματα τῶν θεῶν τιμῆς ἕνεκα καὶ εὐσεβείας. Πολλῶν φονευθέντων, οἱ Θηβαῖοι ἐπαύσαντο τῆς μάχης. Τοῖς ἡγεμόσι τῶν Ἑλλήνων θυσαμένοις οὐ καλὰ ἦν τὰ ἱερά. Οἱ λουσόμενοι Σπαρτιᾶται πορεύονται εἰς τὸν Εὐρώταν. Πεισόμεθα τοῖς ἄρχουσιν. Ὅταν τις περὶ πραγμάτων τινας ὀρθῶς βουλευσῆται, εἰκὸς ἔστι καὶ τὴν τελευτὴν ὀρθῶς γίγνεσθαι.

Β'. Ὁ Εὐκλείδης ὁ Μεγαρεὺς ἐδάδιζε κάθε ἡμέραν μέγαλον δρόμον¹) διὰ νὰ ἀκούσῃ²) τοὺς λόγους τοῦ Σωκράτους. Θὰ ἐλαμβάνετε τὴν ἀρίστην ἀπόφασιν³), ἐὰν ἠθέλατε παύσει⁴) τὴν μεταξὺ σας φιλονικίαν. Πρὸ παντὸς ἔργου σκέψου καλῶς. Κανεὶς δὲν γνωρίζει τί θὰ γεννήσῃ⁵) ἡ ἐρχομένη ἡμέρα.

42. Παρακείμενος τῆς μέσης φωνῆς.

Α'. Τῷ πολέμῳ πάντα τὰ τῆς πατρίδος κινδυνεύονται. Τῶν ἀνέμων πεπαισμένων, τὰ τῆς θαλάσσης κύματα οὐκ ἀντίκα πύεται. Τὰ φθόνον ἔχοντα πέπαισο πράττειν. Ἐν Κορωνείᾳ ἦν θεάσασθαι μετὰ τὴν μάχην πολλὰ δόρατα συντεθραυσμένα. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀνηγγέλη τῷ Ξέρξῃ ὅτι ἡ ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ γέφυρα λελυμένη εἴη. Ἐν ταῖς δυσπραξίαις ἐπιδεικτέον, εἴ τι ἄμεινον τῶν ἄλλων πεπαιδευμένα πρὸς ἀρετήν.

Β'. Εἴθε¹) πανταχοῦ ἐν πολέμῳ οἱ γέροντες νὰ ἔχουν σωθῆ¹)

ὕπὸ τῶν νέων. Ἄς εἶναι οἱ στρατιῶται παρεσκευασμένοι νὰ ἀποθνήσκουν ὑπὲρ τῶν νέων. Καὶ ἡμεῖς καὶ σεῖς εἴμεθα πεπαιδευμένοι διὰ νὰ εἴμεθα ἐλεύθεροι. Οἱ νεώτεροι ἄς εἶναι²⁾ πεπαιδευμένοι³⁾ μὲ τὴν πεῖρξιν τῶν γεροντοτέρων. Διὰ νὰ εἶναι ἡ πατρὶς ἐλευθέρα, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἔχουν φονευθῆ³⁾ οἱ τύραννοι.

43. Ὑπερσ. τῆς μέσης φωνῆς φωνηεντολήκτων ῥημάτων.

Α'. Ἐκεκέλευστο πᾶσι τοῖς ἐφήβοις εἰς τὰ ὄπλα λέναι. Ἀγησίλαος ἐπεπαίδευτο οὕτως, ὥστε εὐτυχῶν προῶς εἶναι. Αἱ τῆς Σικελίας πόλεις τείχεσιν ὑψηλοτάτοις περιέδρυντο· ἐνεκέκλειστο δὲ αὐταῖς καὶ σῖτος πολλῶν μεδίμνων. Ἡ τῶν πολεμίων πολιορκία ἐλέλυτο καὶ ἡ βασιλεία ἐπανίδρυντο.

Β'. Πρὸ μικροῦ εἶχον πύσει νὰ φοιτῶ εἰς σχολεῖον. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον τὰ δένδρα τῆς Ἀττικῆς εἶχον κατακαῆ. Εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων ἦσαν ἰδρυμένοι Ἑρμαῖ. Οἱ υἱοὶ τοῦ Ξενοφῶντος εἶχον παιδευθῆ ἐν Σπάρτῃ. Εἴχομεν ἐμποδισθῆ¹⁾ ὑπὸ τῶν τυράννων νὰ ἐπανέλθωμεν²⁾ εἰς τὴν πατρίδα.

44. Παρακ. καὶ ὑπερσυντ. μέσος ἀφωνολ. ῥημάτων.

Α'. Ὁ φίλοι, τῶν ἐλπίδων ἐψεύσαμεθα. Ὁ Διώνυσος νομίζων τὸν Μίδα ἰκανῶς κεκολάσθαι, ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ τῶν κακῶν. Ἡ πόλις ὑπὸ τοῦ προδότου ἐβέβλαπτο. Ἐπαμεινώνδας εἴθιστό ἐν φόβῳ ἰλαρὸς φαίνεσθαι. Πεφύλαξο ταῦτα ποιεῖν, ἢ αἰσχρὰ ἐστὶ καὶ ἄδικα. Ἐὰν ἀπηλλαγμένοι ὦμεν ταχέως τῶν πολεμικῶν, εὐδαίμονες ἐσόμεθα. Πολλοῖς οὕτω τὸ δίκαιον γενόμεσται, τὸν κρείττω τοῦ ἥττινος ἄρχειν.

Β'. Πρέπει νὰ πείθεσθε εἰς τοὺς νόμους, μὲ τοὺς ὁποίους¹⁾ ἔχετε ἀνατραφῆ²⁾. Ὡ ἀνθρωπε, νὰ ἐνθυμηῆσαι³⁾ ὅτι εἶσαι θνητός⁴⁾. Ἐπὶ τοῦ ναοῦ τῶν Δελφῶν εἶχεν ἐπιγραφῆ⁵⁾ τὸ ῥητὸν «Γνώθι σαυτόν». Εἴθε αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες νὰ εἶναι προφυλαγμένοι⁶⁾ ἐν Τροίζῃν ἀπὸ τοὺς Πέρσας.

45. Παθητ. καὶ ἀόρ. α' ἀφωνολήκτων.

Α'. Τῶν Ἑλλήνων πλαστῶν Φειδίας καὶ Πραξιτέλης μάλιστα ἐθανμάσθησαν. Οὐδὲν ἔργον ἀξιόλογον ἂνπραχθεῖν ὑπὸ τοῦ τυράννου. Ἴνα ἡ Ἑλλὰς τῆς ἀκαρπίας ἀπαλλαχθῆ, δεῖ τοὺς Ἑλληνας

πάνυ ἐπιμελεῖσθαι τῆς γῆς. Ὁ ἐν πολέμῳ νικήσας καὶ σωθεὶς δικαίως ἐμγαλύνετο ¹⁾). Πονηρῶν πολιτῶν βουλή ἀφανισθήτω. Πείσθητι ὅτι τὴν εἰμαρμένην φυγεῖν ἀδύνατον. Ἀριστείδης καταδικασθεὶς καὶ ἐξοστρακισθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Αἴγιαν.

Β'. Εἴθε νὰ ἀπκλαχθῆ ἡ Ἑλλάς τῶν ἐμφυλίων πολέμων. Ἐὰν ἐκδιωχθῆ ὁ τύρκνος, ἡ σωτήρεια τῆς πατρίδος δὲν διατρέχει κίνδυνον ¹⁾). Ἄς κηρυχθῆ ἡ εἰρήνη εἰς ὅλην ²⁾ τὴν χώραν. Τὰ τέλει, τὰ ὅποια ἐκτίσθησαν πρὸ τινῶν μηνῶν, κατέστρεψαν οἱ πολέμοι. Οἱ Λακεδαιμόνιοι διέταξαν, πάντες οἱ Θηβαῖοι νὰ πωληθῶσιν ὡς ἀνδράποδα ³⁾).

46. Παθητ. μέλλον α' ἀφωνολήκτων.

Α'. Οὐ μεθυσθήσῃ, ἐὰν τοὺς μεθύοντας ἴδῃς, ὅλα ποιῶσι. Πονηρῶν πολιτῶν πόλεις ἀφανισθήσονται. Νομίζεται οὐδὲν αἰσχρὸν ἀμάρτημα τῷ χρόνῳ ἢ τῇ εὐτυχίᾳ καλυφθῆσεσθαι. Κροῖσος ἐδόκει ¹⁾ ὡς ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἀφανισθήσοιτο, εἰ τὸ ἐνύπνιον ἀληθὲς εἴη. Οἱ διὰ τὰς ἀδικίας αὐτῶν κολασθησόμενοι ὠφέλιμον παράδειγμα τοῖς λοιποῖς ἔσονται.

Β'. Οἱ παῖδες θὰ πείθωνται εἰς τοὺς λόγους τῶν γονέων των. Οἱ ἀμελεῖς θὰ μείνωσιν ὀπίσω ¹⁾ ἀπὸ τοὺς συμμαθητάς των. Ὁ μὴ περιορίζων ²⁾ τὰ πάθη του, αὐτὸς θὰ τιμωρηθῆ ³⁾ ὑπ' αὐτῶν. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους: «οἱ μέλλοντες νὰ πεμφθῶσι ⁴⁾ πρέσβεις εἰς τὴν Σπάρτην θὰ αἰχμαλωτισθῶσιν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν».

47. Οἱ β' παθητ. μέλλοντες καὶ ἀόριστοι ἀφωνολήκτων.

Α'. Ἡ πόλις οὐποτε ὑπὸ Ἀριστείδου ἐβλάβη, ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς νομίζων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν τῇ Ἀριστείδου δόξῃ κατατριβῆσεσθαι, ἐκεῖνον ἐξωστράκισε. Λέγεται Θεμιστοκλῆς τῷ Ἀριστείδῃ συντραφῆναι· ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησεν αὐτὸν φίλον ἐκείνῳ. Τραπέντος εἰς φυγὴν ἐκ Σαλαμῖνος τοῦ περσικοῦ στόλου, ὁ Ξέρξης εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνεχώρησεν. Ὅταν τις ἐκτραφῆ τοῖς χείροσιν ¹⁾ οὐ ἔραδίως μεταμανθάνει ²⁾ τὸ βέλτιον. Χρησμοὶ θεῶν ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀπαλλαγῆσοιτο ἀφορίας, ἐὰν Αἰακὸς ὑπὲρ αὐτῆς εὐχὰς ποιήσῃται.

Β'. Μὴ φοβηθῆτε ¹⁾, ὦ ἄνδρες, τὴν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν. Εἴθε

ἡ πατρὶς νὰ μὴ βλαθῇ ποτὲ ὑπὸ τῶν πολιτῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς ἡγήγειεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὅσοι στρατιῶται συναθροισθῶν²⁾ θὰ ἐκαστρατεύσων³⁾ ἐναντίον τῶν Περσῶν⁴⁾, ὑπὸ τῶν ὁποίων δλοιοὶ οἱ Ἕλληνες προηγουμένως ἐδλάφθησαν. Εἰς τὸν Γραμικὸν ποταμὸν ἀρκετοὶ ἦσαν αὐτοὶ ἐπνίγησαν⁵⁾.

48. Ἀόριστος β' ἐνεργ. καὶ μέσος.

Α'. Οἱ Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας, παραλαβόντες δὲ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη. Τὴν εἰμαρμένην οὐδ' ἂν εἰς ἐκφύγοι. Ἐπειδὴ θνητοῦ σώματος ἔτυχες, πειρῶ τῆς ψυχῆς τὴν μνήμην ἀθάνατον καταλιπεῖν. Ἀμείνων ἐστὶ τοῦ ὄντος πλουσίον ὁ δυνάμενος γενέσθαι πλούσιος. Ὁ στρατηγὸς τοῖς στρατιώταις ἔλεξε· «νῦν δὴ πρὸς τὴν πηγὴν τράπεσθε, ὕδωρ κομιοῦντες». Ὁ φίλε, ποῖ τράπωμαι; ὄρω γὰρ τοὺς πολεμίους ἐγγὺς ὄντας. Ὁ Κῦρος συγγενόμενος Κλεάρχῳ ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μυρίουσ δαρεικίους. Ἰλεως¹⁾ γενοῦ ἡμῖν, ὦ δέσποτα.

Β'. Οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ εἰσέβηλον εἰς τὴν Κιλικίαν, ἐπῆραν πολλὰ λάφυρα. Δὲν εἶναι δυνατόν¹⁾ νὰ γίνῃ τις καλὸς πολίτης χωρὶς δικαιοσύνην. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔφθασαν²⁾ εἰς τὴν Μίλητον. Ἐὰν οἱ ἐχθροὶ διευθυνθοῦν³⁾ πρὸς τὴν χαράδρην, θὰ τοὺς ἀκολουθήσωμεν⁴⁾ ἀμέσως. Διατί ἐλησμόνησες⁵⁾ τὸ ἔργον σου, ὦ τέκνον; Οἱ Θηῶνται ἐτράπησαν εἰς τὰς σκηνάς.

49. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

Α'. Τῷ μὲν ἐμῷ πατρὶ ἀγαθοὶ υἱοὶ εἰσι, τῷ δὲ ὑμετέρῳ εὐειδεῖς θυγατέρες. Μὴ εἰς τὸ σὸν συμφέρον, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς πόλεως βλέπε. Οἱ ἐμοὶ παῖδες μέγα κακὸν τὸ ψεύδεσθαι ἠγοῦνται. Ἐν τοῖς ἐμοῖς ἀγροῖς πολλὰ ποίμνια νέμεται. Οἱ πονηροὶ νομίζουσι τοὺς ἐναρέτους οὐ πρὸς τὸ αὐτῶν¹⁾ ἀγαθὸν πεφυκέναι²⁾. Οἱ ἀπολαύοντες τοὺς καρποὺς τῶν ἐμῶν κόπων εὐνοὶ μοὶ εἰσιν.

Β'. Τὰ ἰδικά μου εἶναι ἰδικά σου καὶ τὰ ἰδικά σου ἰδικά μου. Δὲν εἶναι ἴδιον τῆς ἰδικῆς σας φύσεως¹⁾ νὰ προγινώσκετε τὰ μέλλοντα. Δῶσε²⁾ εἰς τοὺς πτωχοὺς μέρος³⁾ τῶν ἄρτων σου. Ὁ Θεμιστοκλῆς εἶπε πρὸς τοὺς Σπικρτιάτας· «διὰ τῆς ἰδικῆς μου συμβούλης οἱ συμπολίται μὰς ἔκτισαν τὰ τεῖχη».

50. Ὁ ἐνεστὼς τῶν εἰς-άω εἰς ὄλας τὰς ἐγκλίσεις.

Α'. Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν ἢ ἀνδρεία ἐστίν. Ὡ παῖ, σιώπα, πολλὰ γὰρ ἔχει ἡ σιγὴ καλὰ. Νιόβη ἢ Ταντάλου θυγάτηρ ἠρώτα τὰς Θηβαίας, τίνα θεῶν τιμῶεν. Ἐκεῖναι δ' ἀπεκρίναντο : «τὴν Αἰγυπτίαν τιμῶμεν εὐχαῖς καὶ θυσίαις». Νιόβη δ' ἔφη αὐταῖς : «εἰ τολμώητε τιμᾶν αὐτήν, ζημία ἂν εἴη ὑμῖν». Οὕτω Νιόβη οὐκ εἶα τὰς Θηβαίας τὴν Αἰγυπτίαν τιμᾶν. Ἐἴτε τοὺς κρατίστους ἄρχειν τῶν πόλεων.

Β'. Ὅπως οἱ πατέρες ἀγαποῦν τὰ τέκνα των, ἔτσι καὶ οἱ ποιητὰι τὰ ποιήματά των. Ὅσοι τιμῶσι ¹⁾ τοὺς νεκροὺς θεωροῦνται ²⁾ εὐσεβεῖς. Εἴθε, ὦ υἱέ μου, νὰ νικᾷς πάντοτε τὰ πάθη σου. Πῶς θὰ ἐτολμοῦσα ³⁾ νὰ ἀδικῶ τὸν φίλον ; Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει νοῦν ⁴⁾ ὡς τιμᾷ τὰς εὐχὰς τῶν γονέων. Δίκαιον εἶναι νὰ τιμᾷ τις τὸ γῆρας, τὸν δὲ ἀτυχοῦντα νὰ μὴ γελᾷ ⁵⁾.

51. Ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Οὐδεὶς γεννᾶται τέλειος ὢν. Ἐὰν ἐρωτᾷ ¹⁾, λέγε. Ἐν Λακεδαίμονι οἱ γέροντες μάλιστα ἐτιμῶντο. Ἰατροῖς ἀδύνατον πάσας τὰ νόσους ἰᾶσθαι. Μὴ κακὸν κακῶ ἰῶ ¹⁾. Οἱ στρατηγοὶ Ξενοφῶντα ἠτιῶντο ὅτι τοὺς πολεμίους οὐδὲν ἠδύνατο κακῶς ποιεῖν. Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν ἔλεγεν ὅτι δρθῶς αἰτιῶντο. Τὸν αἰεὶ ἐπιθυμοῦντα πλέον ἐπικταῖσθαι ἐγὼ πένητα καλῶ.

Β'. Ὁ Θεὸς τιμᾶται μὲ τὰ καλὰ καὶ τὰ δίκαια ἔργα. Ἀνθρώπινον εἶναι τὸ νὰ πλανᾶται τις. Εἴθε πανταχοῦ οἱ γέροντες νὰ τιμῶνται ¹⁾ ὑπὸ τῶν νέων. Οἱ νικήσαντες τοὺς ἐχθροὺς στρατιῶται ὡς τιμῶνται ²⁾ ὑπὸ τῆς πόλεως. Νὰ μὴ νικᾶσαι ³⁾ ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν. Ὁ Ἀριστείδης, ὅταν ἠρωτᾶτο τί εἶναι δίκαιον, εἶπε : «τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τις τὰ ξένα πράγματα».

52. Τὰ εἰς-έω ῥήματα ἐνεργητικῇ καὶ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Μὴ δμίλει ¹⁾ τοῖς κακοῖς. Ἀρχὴ τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. Οἱ Ῥωμαῖοι πολλάκις Καρχηδονίοις ἐπολέμουν. Οὐδὲν δικαίως φθονοῖς ²⁾ ἂν τοῖς τυράννοις τῆς Ἰσχύος. Οἱ τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους ἑαυτοὺς κοσμοῦσιν. Εὐδαίμονα καλὴν γῆν ἔχουσι Αἰγύπτιοι. Μωρὸς ναυαγεῖν μέλλων δέλτους ἤτει, ἵνα διαθήκη ποιοῖτο· θεωρῶν δὲ τοὺς οἰκέτας ἀλλοῦντας ἐπὶ τῷ κινδύνῳ ἔφη « μὴ λυπεῖσθε, ποι-

οὔμαι γὰρ ὑμᾶς ἐλευθέρους». Ἀμεινόν ἐστιν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. Τοὺς μὲν ἀδικοῦντας τιμωροῦ, τοῖς δὲ ἀδικουμένοις βοήθει.

Β'. Προτιμότερον ¹⁾ εἶναι νὰ νοσηῖ τις κατὰ τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὴν ψυχὴν. Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἦτο κυρία ²⁾ πολλῶν ἐθνῶν. Εἴθε ὦ τέκνον, ποτὲ νὰ μὴν ἀδικῆς, διότι ἔτσι θὰ ἦσο πάντοτε εὐτυχής³⁾. Οἱ Πέρσαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ἐξήτουν ⁴⁾ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τὰ ὅπλα. Ἄς μὴ περιπαύσῃς⁵⁾ κανεὶς μήτε φίλους μήτε ἐχθρούς. Ὁ Πηλεΐδης ἐξηλεύετο ⁶⁾ ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεύς διὰ τὴν σοφίαν του.

53. Τὰ εἰς -όω ῥήματα.

Α'. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκώλυσε δουλοῦν τὴν Ἑλλάδα. Καὶ τιμῶν μὲν πολλῶν αὐτὸν τότε ὁ δῆμος ἤξιον. Ἐὰν στεφανῶμεν τὸν τὴν πατρίδα ἐλευθερώσαντα, ἄξιον ἐπαίνου τυγχάνομεν. Θανατοῦτε, ὦ Σιαριῦται, Πανσαίαν, ἵνα δηλώτε ὅτι τὴν Ἑλλάδα φιλεῖτε. Ἐάν τις πειράται τοὺς τῆς πόλεως νόμους, καταλύει, θανάτῳ ζημιούσθω. Εἴ τις τοῖς νόμοις μὴ πείθοιτο, ζημιούτω ἂν ὑπὸ τῆς πόλεως.

Β'. Ἡ περὶ εἰς φάνεται ὅτι ἡμερώνει τὴς ψυχᾶς. Δίκαιον εἶναι νὰ παρέχῃς εἰς τοὺς ἄλλους ὅσα ὁ ἴδιος ἠθέλες ἀξιώσει ¹⁾ νὰ λάβῃς πρὸ αὐτῶν. Ἀπειτούμεν νὰ τιμωρήσετε ²⁾ τὸν προδότην. Τίποτε δὲν κωλυθῆναι χωρὶς ἄσκησιν. Ἡ ἔλλειψις τῆς φύσεως ἄς διορθώνεται διὰ τῆς ἀρετῆς τῆς ψυχῆς.

54. Ἀνάμεικτοι χρόνοι τῶν συνηρημένων.

Α'. Ἀρίστιππος ἤτησε Κύρον τριῶν μηνῶν μισθόν. Λακεδαιμόνιοι μεγάλων τιμῶν Θεμιστοκλέα ἤξιωσαν. Πολλοὶ σε μισήσουσι, ἢν σαυτὸν ἄγαν φιλήσῃς. Κόνων ναυμαχία Λακεδαιμονίους νικήσας, πάντας τοὺς Ἀθηναίους εἰσίασε. Κρεῖσσόν ἐστι ἢθει χρησιῶν ἢ σιερφίνων χρυσῶν ἔστερανῶσθαι. Πολλοὶ οἰκεία ἀβουλία, ἀλλ' οὐ τῇ τῶν ἐναντίων ἀνδρεία νενίκηνται. Νικίας οὕτω φιλόπονος ἦν, ὥστε πολλάκις τοὺς οἰκέτας ἠρώτα, εἰ ἠριστικῶς εἶη.

Β'. Ὁ ἀγρός, ἐὰν καλῶς καλλιεργηθῇ ¹⁾, θὰ παραγάγῃ ²⁾ καλοὺς καρπούς. Κανεὶς δὲν θὰ ἐπικινῇ τὸ κάλλος, ἐὰν τοῦτο δὲν συμμετέχῃ ³⁾ φρονήσεως. Ὁ ἴσταν ἀπέθανεν ⁴⁾ ὁ Δαρεῖος, ὁ Τισσαφέρνης κατηγόρησε ⁵⁾ τὸν Κύρον ὅτι δῆθεν ἐπιδουλεύεται ⁶⁾ τὸν Ἄρταξέρξην. Δὲν ἔχομεν ἀποκτήσει ⁷⁾ χρυσόν, ἀλλὰ φίλους.

55. *Ἄυτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι.*

Α'. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἑαυτοῖς πολλάκις πολέμοί εἰσι. Ἄρχε σαυτοῦ μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων. Βοηθεῖτε ἀλλήλοις. Οὐ δεῖ ἐμὲ ἔμμαντῶ ἀσύμφωνον εἶναι. Εἰ μέλλετε ἀγαθόν τινα κτήσασθαι φίλον, ὑμᾶς αὐτοὺς ἀγαθοὺς δεῖ γίνεσθαι. Αὐτὸς ἑαυτοῦ ἕκαστος ἄριστος φύλαξ. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε. Αἱ γλαῦκες τῆς νυκτὸς τὴν τροφήν ἑαυταῖς πορίζονται. Οἱ ἐχθροὶ ἐπιβουλεύουσιν ἀλλήλοις.

Β'. Τὸ νὰ νικᾷ τις τὸν ἑαυτὸν του εἶναι ἡ πρώτη καὶ ἀρίστη ἀπὸ ὅλας τὰς νίκας ¹⁾. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τοὺς ἑαυτοὺς των εἶναι πολλάκις ἐχθροί. Οἱ κλέπτει κλέπτουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἡ χειροτέρα ἀπάτη εἶναι νὰ ἀπκτώμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας. Μὴ περιπαίζετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

56. *Ἐρωτηματικαὶ καὶ ἀόριστοι.*

Α'. Σόλων ἐπὶ Κροίσου ἐρωτηθεὶς, τίνα εἶδεν εὐδαιμονέστατον ἀνθρώπων, ἀπεκρίνατο Ἰέλλον τινὰ ἐἈθηναῖον». Ἐν τισὶ ποταμοῖς ὁ πλοῦς κινδύνους φέρει. Μηδενὶ δίκην δειάσης, πρὶν ἢν ἀμφοῖν λόγον ἀκούσης. Ποῖον οὖτω χρησιτὸν κτήμα ὡς φίλος ἀγαθός; Σωκράτης πρὸς τὸν εἰπόντα, «κακῶς σε ὁ δεῖνα λέγει» ¹⁾, ἔφη «καλῶς γὰρ λέγειν οὐκ ἔμαθε ²⁾». Ἐνιοὶ τῶν τυράννων ἀγαθοὶ γεγόνασι.

Β'. Ποία ¹⁾ εἶναι ἄγκυρα δυνατὴ τῆς ζωῆς; Ἡ φρόνησις. Ὅταν ὁ Κύρος ἐκνηγοῦσε, κάποιος ἔρκετος τὸν ἐκτύπησε ²⁾. Ἀπὸ ποῖον τόπον ³⁾ εἶσαι, ὦ Σίνων; ἠρώτησαν οἱ Τρῶες.—Ἐλλην.—Τί εἶδους πρᾶγμα ⁴⁾ εἶναι αὐτὸς ὁ ἵππος;—Ἀφιέρωμα ⁵⁾ εἰς τὴν Ἀθηναῖν.—Διατί κατεσκεύασαν ⁶⁾ αὐτὸν τόσον μέγαν;—Διὰ νὰ μὴ δύνασθε νὰ μεταφέρετε ⁷⁾ αὐτὸν διὰ τῶν πυλῶν. Τότε μερικοὶ Τρῶες ἔλεγον νὰ σκάψουν ⁸⁾ τὸ τεῖχος. Κανεὶς δὲν ἐπίστευσεν εἰς τὸν ἐναντία φρονοῦντα Λαοκόοντα.

57. *Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι.*

Α'. Ὅστις ἀγαθοῖς κοινωνεῖν φιλεῖ, ἀγαθός ἐστιν. Ἐν ἧτινι πόλει πλεῖστοι εὐτυχοῦσιν, αὕτη ἄριστα διοικεῖται. Κόρινθος, ἣν οἱ Ῥωμαῖοι κατέσκαψαν, ἦν πλουσιωτάτη. Οἶκος βούλη εἶναι τοὺς ἄλλους πρὸς σέ, τοιοῦτος ἴσθι καὶ σὺ πρὸς τοὺς ἄλλους. Εὐδαιμονέ-

στατός ἐστιν, ὅτι καθ' ἡμέραν μηδὲν κακὸν γίγνεται. Ὀλίγοις θηρίοις ἐστὶν ἀλκή ²⁾, ἥλικη τοῖς λέουσιν.

Β'. Ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ὁ λόγος ἔχει δύναμιν ¹⁾, τῶν ὁποίων ἡ πρᾶξις συμφωνεῖ ²⁾ πρὸς τὸν λόγον. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἡρώτων ὄχι πόσοι εἶναι οἱ ἐχθροί, ἀλλὰ ποῦ εἶναι. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι τελείως εὐτυχής, ἀλλ' ὁποῖος ὑποφέρει ³⁾ γενναίως τὴν τύχην, οὗτος εἶναι σοφός. Ἐὰν ἐξοδεύῃς ⁴⁾ δι' ὅσα ⁵⁾ δὲν πρέπει, δὲν θὰ ἔχῃς νὰ ἐξοδεύῃς δι' ὅσα πρέπει.

58. Συνηρημένος μέλλων καὶ ἐνεργ. παρακείμενος β'.

Α'. Οὗτος ὁ ἀνὴρ ἄριστος, ὅστις χρησταῖς ἐλπίσι πέποιθεν αἰεὶ. Εἰκόσ ἐστι ¹⁾ τὸν κακῶς πεπραγότα ²⁾ μὴ μέγα φρονεῖν ³⁾. Ἀθηναῖοι γνώμη Θεμιστοκλέους πεποιδότες ⁴⁾ τὴν πόλιν ἀπολελοῖπασιν. Ἀρχοντες ἐργηροότες ⁵⁾ φοβεροὶ εἰσι τοῖς πολεμίοις. Τῶν ποιητῶν τινες ὑποθήκας, ὅπως ἤχη ζῆν, καταλελοῖπασιν. Μακαριοῦσι σε οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν μνήμην ἀγαθὴν καταλίπῃς μετὰ θάνατον.

Β'. Οἱ νέοι ἔχουσι ὑπερβολικὴν ¹⁾ πεποίθησιν ¹⁾ εἰς τοὺς ἑαυτούς των. Ὁ Κάδμος, ἀφοῦ εἶχε φονεύσει ²⁾ τὸν δράκοντα, ἔσπειρε τοὺς ὀδόντας του εἰς τὴν γῆν. Θὰ τειχίσωμεν τὴν πόλιν ἰσχυρῶς καὶ θὰ ἀγωνισθῶμεν πάντες μέχρι θανάτου. Ὁ δῆμος θὰ ψηφίσῃ ³⁾ «οἱ ὑπὲρ πατρίδος πίπτοντες νὰ θάπτωνται διὰ δημοσίας δαπάνης».

59. Οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως συνηρημένα.

Α'. Οἱ ποιηταὶ καλοῦσι χρυσὴν τὴν Ἀφροδίτην. Αἱ τοῦ Ἄδου πύλαι ἦσαν χαλκαῖ. Τὴν μὲν λεοντῆν ἀνδρείας σύμβολον πολλάκις ἠγοῦμεθα, τὴν δ' ἄλωπεκὴν πανουργίας. Ἐν μὲν τῷ πλῶ ὁ κυβερνήτης, ἐν δὲ τῷ βίῳ ὁ νοῦς φέρει σωτηρίαν. Οἱ οἰκέται τῶν Περσῶν βασιλέων τὸν ἄριτον ἐν χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς κανοῖς φέρουσι. Ἔγνοια πολλάκις διπλῆς καὶ τριπλῆς ἀτυχίας αἰτία ἐστίν. Οἱ τῆς θαλάττης ῥοῖ φέρουσι πολλάκις τῷ πλῶ ὠφέλειαν.

Β'. Ὁ νοῦτος εἶναι θερμότερος ἀπὸ τὸν βορρᾶν. Οἱ Ἕλληνες εἶχον περικεφαλαίας χαλκίνας καὶ ὑποκάμισα κόκκινα ¹⁾. Πλοῦτος χωρὶς νοῦν δὲν φέρει εὐτυχίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὰ κόκκαλα τῶν ἀνθρώπων φθείρονται, ἀλλ' ὁ νοῦς εἶναι ἀθάνατος. Ὁ θεὸς δὲν

εὐχαριστεῖται μὲ χρυσοῦς ἀνδριάντας καὶ ἀφιερῶματα, ἀλλὰ μὲ νοῦν καθαρὸν. Οἱ μὲν φίλοι εἶναι εὐνοϊκοί, οἱ δὲ ἐχθροὶ δυσμενεῖς*)

60. Ἀττικὴ κλίσις, οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα.

Α'. Κῶς νῆσος καλή τε καὶ εὐγεῶς ἐστίν· Ἀσκληπιοῦ δ' εἶχε νεὸν λαμπρότατον. Ὁ Ἑλικῶν ἐστὶν δένδρων ἀνάπλευς. Οἱ νεφ οἰκίαι τῶν θεῶν ἦσαν. Σάμιοι Ἡρα καλοὺς ταῶς τρέφουσι. Ἄμα τῆ ἔφ φεύγει τὰ ἄστρα. Ἡρακλῆς εἰς Μυκῆνας τὴν χρυσόκερων ἔλαφον ἔφερε. Τὰ βασίλεια καλὰ ἀνώγειο ἔχει. Ὡ δέσποτα, ἔλεως ἡμῖν γενοῦ. Οἱ θεοὶ ἀγήρω εἰσὶ καὶ ἀθάνατοι.

Β'. Ὁ λαὸς τῶν Ἀθηναίων ἦτο πολεμικός. Δὲν εἶναι εὐκολον νὰ περιπατῆ τις ἐπὶ χονδρῶ σχοινίου ¹⁾. Εἰς τοὺς λαγούς ἡ φυγὴ εἶναι εὐκολός. Ὁ Ἀνδρόγεως ἦτο υἱὸς τοῦ Μίνως. Ἡ πεδιάς τῆς Κιλικίας ἦτο γεμάτη ²⁾ ἀπὸ ἀμπέλους.

61. Οὐσιαστικὰ ἀνώμαλα.

Α'. Διὸς ἐν γόνασιν τὰ τῶν θνητῶν πράγματά ἐστιν. Οἱ λύκοι ὁμοιοὶ εἰσὶ κνσί. Τῆς νεῶς ἡγεμὼν ὁ κυβερνήτης ἐστίν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν ταῖς μάχαις σημείοις τοῖς πυροῖς ἐν νυκτὶ ἐχρῶντο. Ταῖς μὲν χειρσὶν ἀπτόμεθα, τοῖς δὲ ὤσιν ἀκούομεν. Ἡ τῶν πρέσβων ὕβρις ¹⁾ πολέμου αἰτία ἐγένετο. Οἱ παλαιοὶ πενθοῦντες ἐν χερῶ ἐκείροντο.

Β'. Ὁ λαγὸς συλλαμβάνεται διὰ σκύλλων καὶ ὁ ἀνόητος δι' ἐπαίνων. Ἡ Σφιγξ εἶχε πρόσωπον γυναικὸς καὶ σῶμα σκύλλου. Ὁ ἵπποπόταμος ¹⁾ τὴν ἡμέραν μένει ἐντὸς τοῦ νεροῦ. Ἡ σημαία ²⁾ τοῦ Κύρου ἦτο ἀετὸς ἐπάνω εἰς μακρὸν δόρυ. Τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ ἐξηράνθη. Ὁ ἀετὸς κατέτρωγε τὸ σκύλτι τοῦ Προμηθέως. Καμμία ὠφέλεια ³⁾ δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τὰ δῶρα τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου. Οἱ δπλαῖται φοροῦν τὰς κνημίδας γύρω εἰς τὰ γόνατα ⁴⁾.

62. Συσχετικὰ ἀντωνυμίαι.

Α'. Ὅτε οἱ Ἀχαιοὶ ἀπὸ Τροίας ἀπῆσαν, Σίνωνά τινα ἐκεῖ κατέλιπον. Ὅτε δ' οὗτος ὑπὸ τινων Τρωῶν ὠφθη, προσαχθεὶς τοῖς ἡγεμόσιν ἠρωτήθη: Τίς εἶ ;—Σίνων, ἀπεκρίνατο.—Ποδαπὸς εἶ ; προσέθηκάν οἱ Τρωῶες.—Ἀχαιὸς εἰμι.—Ποῖον δὲ χρῆμά ἐστιν ὅδε ὁ ἵππος ;—Ἀνάθημα τῆ Ἀθηνᾶ.—Διατί δὲ τοσοῦτον πεποιήκασι;

— Ἴνα μὴ διὰ τῶν τειχῶν αὐτὸν κομίσητε. Τοσαῦτα ὁ Σίνων ἔλεξεν. Ἡλίκον ¹⁾ τραῦμα τηλικούτον ²⁾ ἄνδρα δαμάζει ³⁾. Οἷος ὁ τρόπος, τοιοῦτος ὁ λόγος.

Β'. Ποῖος εἶναι ὁ δρόμος, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν;—Βλέπεις ἐκεῖνον, τὸν τόπον, ὅπου κανεὶς δὲν κατοικεῖ, ἀλλὰ φίνεται ὅτι εἶναι ἔρημος;—Βλέπω.—Βλέπεις ἀκόμη καὶ κάποιον μικρὴν θύρην, κάποιον δρόμον στενόν;—Μάλιστα.—Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ δρόμος, ὁ ὁποῖος φέρει εἰς τὴν ἀληθινὴν παιδείαν. Ποῖος εἶναι αὐτός, ἀπὸ ποῖον μέρος, καὶ ἀντὶ πόσου διδάσκει;—Εὐήγος, Πάριος, ἀντὶ πέντε μηνῶν.

63. Συσχετικὰ ἐπιρροήματα.

Α'. Πότε ἐξέρχῃ τοῦ οἴκου;—Τότε, ὅτε ἡ ἀγορὰ πλήθουσά ἐστι. Πόθεν τὸ ἀγαθὸν τοῦτο τεκμαίρη;—Ἐκ τινος ἐνυπνίου. Ἐάν τις βούληται μετοικεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἄλλοσέ ποι, ἔξεστιν αὐτῷ εἶναι ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται. Πράττωμεν ταύτην, ἥπερ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται. Ποῖ ἄγεις τὸν ἄνδρα;—Ὅποι οἱ νόμοι κελεύουσιν.

Β'. Ποῦ ¹⁾ θέλεις νὰ ὑπάγῃς; Ἐδῶ εἴμεθα θαυμάσιοι πειθόμενοι εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος. Ποῦ πῆγαν οἱ Ἕλληνες;—Εἰς τὴν πατρίδα ²⁾. Δικτὶ στέκονται οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τοιοῦτοτρόπως; ³⁾—Ἀναπύονται κάπως ⁴⁾. Σὺ ποῦ πηγαίνεις;—Εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ⁵⁾, ὅπου ⁶⁾ ἡ πατρίς δικτάσσει.

64. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα (ἐνεστ. κ. παρατ.)

Α'. Τὰ ἀγαθὰ εὐφραίνει τοὺς ἀνθρώπους. Παρμενίδης πρῶτος τὴν γῆν ἀπέφαινε ¹⁾ σφαιροειδῆ οὔσαν. Ἐάν ἀποβάλλῃς τὰ μικρά, οὐ μὴ φυλάξῃς τὰ μείζονα. Εἶθ' εὐφραῖνοι σὲ πλοῦτος, πολλοὺς εὐεργετοῦντα. Ἀγασίλαος ἠβρῶνετο ²⁾ ἐπὶ τῷ ἄρχειν ἑαυτοῦ. Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Οἱ ὀργιζόμενοι παραπλήσιοί εἰσι τοῖς μαινομένοις. Πολλὰ πόλεις ἐκ στάσεων διαφθείρονται.

Β'. Κατὰ τὸν μεγάλον λοιμὸν ἐπὶ Περικλέους οἱ Ἀθηναῖοι ἐρράντιζον ¹⁾ τοὺς δρόμους μὲ ἀφθονον οἶνον. Ἡ ὀκνηρία καταστρέφει ²⁾ τὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς. Εἶθε νὰ μὴ κρίνῃ τις τὴν εὐτυχίαν ἀπὸ τὰ χρήματα. Ἄς ἀποκρούσωμεν ³⁾ τοὺς ἐχθροὺς γενναίως.

65. Μέλλων ἐνεργ. καὶ μέσ. ἐνρηνολήκτ. καὶ ὑγρολ.

Α'. Τὸ πολὺ ὕδωρ φθερεῖ τοὺς ἀγρούς. Ὁ τοὺς ἄλλους κρινῶν αὐτὸς ἀνεξέλεγκτος εἶναι δεῖ. Οὐ καταισχυνοῦμεν ὄπλα τὰ ἱερά, ἀμννούμεθα ¹⁾ δὲ δι' αὐτῶν τοὺς ἐχθρούς. Προθυμεῖσθε ²⁾, ὅπως τοὺς προγόνους εὐκλεία ὑπερβαλεῖτε. Ὁργῆς ἀπεχόμενος κερδανεῖς πλείστον. Εἰ τοὺς πολεμίους ἀμννούμεθα ¹⁾, ἐλευθέραν τὴν πατρίδα γῆν νεμούμεθα.

Β'. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος πολλοὺς στρατιώτας θά καταστρέψῃ¹⁾. Θά μείνωμεν ἐδῶ καὶ θά ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἐάν οἱ Ὀλύμπιοι πολιορκηθῶσιν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, θά ἀποστείλουν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ συμμαχίας. Ὁ σοφὸς περιπαιζόμενος ὑπὸ τοῦ δαχλοῦ, δὲν θά ὀργίζεται ²⁾ κατ' αὐτοῦ. Θά ἀπαντήσωμεν ³⁾ εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν πολιορκητῶν, ὅτι δὲν θά παραδώσωμεν τὴν πόλιν.

66. Ἐνεργ. καὶ μέσ. ἀόρ. α'. ἐνρηνολήκτ. καὶ ὑγρολ.

Α'. Σωκράτης λαιδορούμενος οὐκ ἐχαλέπηεν. Ἐκ τῶν λόγων μὴ κρινάτω τις χρηστὸν ἄνδρα. Θησεὺς τὴν Ἑλλάδα τῶν κακούργων ἐκάθηρε. Φιλομήλα ὑφήνασα γράμματα ἐν πέπλῳ διὰ τούτων ἤγγειλε τῇ ἀδελφῇ τὰς ἐαυτῆς συμφοράς. Τοὺς Πέρσας ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στείλαμένους ¹⁾ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίκησαν. Ἀστυάγης ἠρώτησε μεταπεμπόμενος Ἀρπαγον, εἰ ἀποκτείνειε τὸν Κῦρον ὡς ἐπέταξεν. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο τὸν παῖδα ἀποκτείνειν διὰ φίλου ποιμένος.

Β'. Κάθε ἄνθρωπος θά προετίμα ¹⁾ νὰ εἶναι ὑγιής καὶ πτωχὸς παρὰ ἄρρωστος καὶ πλούσιος. Ὁ πατήρ ἐμοίρασεν ἐξ ἴσου τὴν περιουσίαν εἰς τὰ τέκνα του. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι ἀπέκρουσαν ²⁾ τοὺς Πέρσας καὶ ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ξέρξης συναθροίσας ³⁾ μέγαν στρατὸν ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἐάν τοὺς ἐχθροὺς ἀνδρείως ἀποκρούσωμεν, δὲν θά καταισχύνομεν τὴν ὑπόληψιν ⁴⁾ τῆς πόλεως.

67. Παρακ. καὶ ὑπερσυντ. ἐνρηνολ. καὶ ὑγρολ.

Α'. Ἡ Σκυθία ἀπὸ τοῦ Ἰστρου πρὸς Βορέαν τέταται. Σκύθαι δὲ πόλεις οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ διεσπαρμένοι διατρίβουσιν. Ὅτε

δὲ ὁ Δαρεῖος ἐπὶ Σκυθίαν ἐστράτευσεν, οἱ Σκύθαι προσελθόντες τοῖς τὴν γέφυραν τοῦ Ἰστροῦ φυλάττουσιν ἔλεξαν: «ὦ ἄνδρες Ἴωνες, νῦν ἢ τῆς ἐλευθερίας ἡμέρα ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πέφηεν· ἐὰν γὰρ τὴν γέφυραν λύσητε, πᾶς ὁ Δαρεῖου στόλος διέφθαρταί· ταχέως οὖν ποιεῖτε ὅ,τι ἂν ἀμφοτέροι ἀριστον κρίνητε». Ἀρταξέρξης ἀπεστάλκει Φαρνάκην ἐπὶ τὸν ἀδελφόν.

Β'. Οἱ τριάκοντα τύρχανοι τῶν Ἀθηναίων εἶχον φονεύσει ¹⁾ εἰς ἑκτὴ μῆνα περισσοτέρους πολίτας παρὰ οἱ Πελοποννήσιοι ὄλοι εἰς δέκα ἔτη. Ὅποιος κακὰ ἔχει σπεῖρει, κακὰ ἔχει συγκομίσει. Ἡ ἐμφύλιος στάσις εἶχε διαφθεῖρει ὄλους τοὺς πολίτας. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἡρώων ἀριστος ἔχει κριθῆ ὁ Ἀχιλλεύς. Τὸ τόξον τοῦ κυνηγοῦ ἦτο τενωμένον ²⁾ καὶ ἔτοιμον νὰ ῥιφθῆ κατὰ τοῦ θηρίου.

68. Α' καὶ β' παθητ. μέλλων καὶ ἀόριστος ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων.

Α'. Οἱ Λακεδαιμόνιοι περὶ Μαντινείαν πολεμήσαντες ἐσφάλησαν ¹⁾. Ὁ καρπὸς τῆς σοφίας οὐποτε διαφθαρήσεται. Ξέρξης ὁ βασιλεὺς βαρέως τὸ πρᾶγμα ἔφερεν, ὅτε ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι ὁ τοῦ Μαρδονίου στρατὸς ἐν Βοιωτίᾳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διεφθάρη. Συναγερθέντων τῶν στρατηγῶν ἐν Σαλαμῖνι, ἢ τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ἔρις ἐκρίθη ²⁾. Οἱ μὲν πολέμιοι θαρρυνθέντες προσῆλθον ὡς ἀγωνιούμενοι, οἱ δὲ πολιορκούμενοι, καίπερ δεινῶς πιεζόμενοι, ἤσχύνθησαν ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ τὸ πᾶν διαφθαρεῖ.

Β'. Ὅταν ὁ νοῦς ζαλισθῆ ¹⁾ ἀπὸ τὸν οἶνον, παθαίνει τὰ ἴδια μὲ τὰ πολεμικὰ ἀμάξια ²⁾, τὰ ὅποια ἔχασαν ³⁾ τοὺς ἠγνίστους των. Λέγουν ὅτι ἡ γῆ ἐσπάρη πρῶτον ἀπὸ τὸν Τριπτόλεμον. Θὰ σταλοῦν πρέσβεις πρὸς τοὺς Πέρσας ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων διὰ νὰ κάμουν εἰρήνην ⁴⁾. Τὸ ἀρνίον εἶπε πρὸς τὸν λύκον: «προτιμότερον εἶναι εἰς ἐμὲ νὰ γίνω θυσία τοῦ θεοῦ παρὰ νὰ φονευθῶ ⁴⁾ ἀπὸ σένα».

69. Ἀνωμαλῖαι περὶ τὴν αὐξῆσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν.

Α'. Σπαρτιάται οὐκ εἰώθεσαν ἐκ τῆς μάχης ἀπιέναι. Φιλοσόφῳ ἔοικας, ὃ νεανίσκε, καὶ εἶπας οὐκ ἀχάρματα. Κόνων νικήσας Λακεδαιμονίους, πάντας Ἀθηναίους εἰστίασε. Τοῖς Σπαρτιάται εἰς πόλεμον ἰοῦσι πολλοὶ δοῦλοι εἶποντο. Τὰ δεινὰ τῆς Σπάρτης

καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐπηνώρθωσαν Δράκων καὶ Λυκοῦργος οἱ νομοθέται. Θηβαῖοι ἀνέωξαν Πλαταιεῦσι τὰς πόλεις τῆς πόλεως. Οἱ στρατιῶται εἰς ἀγορὰν ἰόντες ἐωνοῦντο τὰ ἐπιτήδεια.

Β'. Ὁ Ἀγησίλαος ἦτο συνηθισμένος ¹⁾ εἰς τοὺς κινδύνους νὰ μένῃ ἀτάραχος ²⁾. Πολλὰ κακὰ ἔχω κάμει ³⁾ εἰς τὴν χώραν σου, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὸν Ἀρταξέρξην. Οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν ἀνώτεροι ⁴⁾ πολὺ ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰς τὰ πολεμικά. Οἱ Σύροι ἐθεώρουν ⁵⁾ τοὺς ἰχθύς θεοὺς καὶ δὲν ἄφινον ⁶⁾ νὰ τοὺς καταστρέφουν. Κάποιος δοῦλος κλέψας, ἐνῶ ἐδέρετο ἀπὸ τὸν κύριόν του, ἔλεγεν: «ἦτο πεπρωμένος ⁷⁾ μου νὰ κλέψω» — «καὶ νὰ δαρῆς» εἶπεν ὁ κύριος. Εἶχον ἀποκάμει ⁸⁾ πολεμοῦντες δέκα ἔτη.

70. Ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμός.

Α'. Σοφοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην γυμνὸς καὶ ἀηλιμμένος ἐχώρευεν. Ὅρας τὸν μύρμηκα ἐν τῇ πηγῇ ἀπολωλότα; Μέγαν θησαυρὸν ὁ γεωργὸς κατορώρουχεν ἐν ἀμπέλῳ. Ὁ λέων ὀργισθεὶς τὸν ὄνον κατεδήδοκεν. Τρωῆς καταδιωκόμενοι ὑπ' Ἀχιλλέως ἀπεληλύθεσαν πρὸς τὸ Ἴλιον. Οἱ Ἀθηναῖοι διενηνόχασιν ἀπάντων Ἑλλήνων σοφία καὶ ἀρετῇ.

Β'. Ὡ κακότυχε, δὲν γνωρίζεις εἰς ποῖον κακὸν ¹⁾ ἔχεις φθάσει ²⁾. Ὅσχι ἔχω ἄκούσει ἀπὸ τὸν διδάσκαλόν μου εἶναι ἄλογια φρόνιμα καὶ εἰλικρινῆ. Ἐχω ὀρκισθῆ ὅτι θὰ ὑπερσπίζω ³⁾ αἰεὶ τὴν πατρίδα. Ἐντὸς τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας μου ἔχομεν ἀνασκάψει ⁴⁾ ἐν φρέαρ. Οἱ φρουροὶ τοῦ τείχους εἶναι ἄγρυπνοι ⁵⁾ σχεδὸν ὄλην τὴν νύκτα.

71 Τὸ δῆμα Ἰστημι.

Α'. Ἡ ἀρετὴ μόνη εὐδαίμονας τοὺς ἀνθρώπους καθίστησι. Φυλάττου μὴ τὸ κέρδος ἀφιστῆ ¹⁾ σε τοῦ δικαίου. Τὴν σαντιοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη. Ἄνδρα ἀγαθὸν ἢ πόλιν ἐαντιῆς προῖστησι ²⁾. Σπαριῦται ἄρχοντας καθίστασαν τοὺς σωφρονεστάτους. Λύσανδρος τοὺς τριάκοντα κατέστησε μεταστήσας ³⁾ τὴν Ἀθηναίων πολιτείαν. Τοὺς φίλους ἡμῶν οὐκ ἂν ῥαδίως ἀφισταίης ⁴⁾ πιστοὶ γὰρ εἰσιν.

Β'. Ἐάν τις νομίζῃ ὅτι κάμνει ¹⁾ τὸν θεὸν εὐνοϊκὸν μόνον διὰ θυσιαῶν, εἶναι ἀνόητος. Τοὺς ἀδειανούς ἀσχοὺς τοὺς τεγνώνει ²⁾ ὁ

ἀήρ, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἢ ὑπερηφάνεια. Ὁ Μαρδόνιος προσπαθοῦσε νὰ ἀποστατήσῃ ³⁾ τοὺς Πελοποννησίους ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους. Οἱ Ἕλληγες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ὅταν ἐνίκων, ἀνήγειρον ⁴⁾ τρόπαιον. Ἡ πατὴρ θὰ ἀνεγείρῃ ἀνδριάντας εἰς τοὺς εὐεργέτας τῆς. Θὰ διορίσωμεν ⁵⁾ τοὺς γενναιοτέρους ἀνθρώπους ὡς στρατηγούς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐδάξαν ⁶⁾ κατ' ἔτος ἐννέα ἀνδρας ὡς προῖσταμένους ⁷⁾ τῆς πόλεως.

72. Τὸ ἴσταμαι ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Τὴν πολιτείαν Λακεδαιμόνιοι ὁμοίαν στρατοπέδῳ κατεστήσαντο. Θεὸς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται ¹⁾. Ἐν Σπάρτῃ ὑπανίσταντο ²⁾ τῆς ἔδρας οἱ νεώτεροι τοῖς πρεσβυτέροις καὶ τῆς δδοῦ ἐξίσταντο ³⁾. Πρὸς Μεγαρέας τὰ μακρὰ τεῖχη ἰστώντας, «ὦ ἄφρονες», εἶπε, «μὴ τοῦ μεγέθους τῶν τειχῶν προνοεῖτε, ἀλλὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν στησομένων». Εὐρυβιάδης εἶπε Θεμιστοκλεῖ ὅτι τοὺς προεξαιρισταμένους ⁴⁾ ἐν τοῖς ἀγῶσι ῥα πίζουσιν.

Β'. Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος ἰδρύνοντο ¹⁾ ὅλιγα γαρχαίαι εἰς τὰς περισσοτέρας πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων πρώτη ἢ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἴδρυσεν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα. Πρέπει οἱ νέοι νὰ προσηκῶντωνται ²⁾ ἐνώπιον τῶν γερόντων. Εἶθε νὰ ἐγκαταστῆσιν καλοὶ δικασταὶ εἰς ὅλας τὰς πόλεις.

73. Τὸ τίθημι ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ.

Α'. Ὁ θεὸς πάντα τίθησιν ¹⁾, ὅπως αὐτῷ ἀρέσκει. Κίνει καὶ μετατίθει τὰ μὴ καλῶς καθεσιῶτα. Αἱ πόλεις τοῖς μεγίστοις ἀμαρτήμασι θάνατον τὴν ζημίαν ἔθηκον ¹⁾. Ἐάν τις τοὺς νόμους μεταθῆ, πρὸς τὸ βέλτιον δεῖ μεταθεῖναι. Ἐντιθῶμεν τοῖς νέοις τὸν τῆς σοφίας ἔρωτα. Οὐ δῆδιον τὴν φύσιν μετατιθέναι. Ὡ παῖ, μηδέποτε τὸν πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ὑπερτιθείης ²⁾. Οἱ ἀγαθοὺς θέντες νόμους εὐεργέται τῶν πόλεων εἰσιν.

Β'. Ὁ Ἀλέξανδρος γράφων πρὸς τὸν στρατηγὸν Φωκίωνα προσέθετε τὸ χαῖρε. Δὲν θὰ καταθέσῃς διὰ τοὺς παῖδάς σου θησαυρὸν καλύτερον ἀπὸ τὴν αἰδημοσύνην ¹⁾. Ὁ Κάτων εἶπε εἰς γέροντα πονηρόν; «διατί, ὦ ἄνθρωπε, εἰς τὸ γῆρας τὸ ἔχον πολλὰ κακὰ προσθέτεις καὶ τὴν ἁδικητροπίαν ²⁾»; Τὸν Λυκοῦργον, ὅστις ἔθεσε τοὺς νόμους τῶν Λακεδαιμονίων, θυμάζω ὑπερβολικά. Τοὺς μύθους κατεσκεύασαν ³⁾ οἱ ποιηταί.

74. Τὸ τίθεμαι ἐν τῇ μέσῃ φωνῇ.

Α'. Οἱ Σπαρτιᾶται πάντα τὰ κατὰ τὸν βίον ἀγαθὰ δεύτερα εἰτίθεντο τῆς δόξης. Πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας οἱ Ἀθηναῖοι γυναῖκας καὶ παιδιά καὶ γέροντας εἰς Τροίξηνα ὑπεξέθεντο ¹⁾. Ἐφοδίων ²⁾ εἰς τὸ γῆρας ³⁾ ἀεὶ κατατίθεσο. Μηδέποτε εἰς αὔριον τὸ δυσχερὲς ἀποθώμεθα ⁴⁾. Διὰ τὰ ἁμαρτήματα οἱ ἄνθρωποι ἤρξαντο νόμους τίθεσθαι. Εἰ μικρὸν μικρῶ προσθεῖτο, τάχ' ἂν μέγαν ἀριθμὸν κτῶο.

Β'. Οἱ νόμοι τῶν πηλκίων Ἑλλήνων ἔχουν τεθῆ πρῶτον ὑπὸ τῆς Δήμητρος. Νᾶ κηκχθέτης μᾶλλον καλὸν ὄνομα διὰ τοὺς πατῆδας σου παρὰ χρήματα. Ὅσον περισσότερον τοῦ δέοντος φαγητὰ θέτει ¹⁾ κενεῖς εἰς τὴν τράπεζαν, τόσον χάνει ²⁾ τὴν ὄρεξιν του. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἀριερώωντο ³⁾ ἀνκθήματα ⁴⁾ ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

75. Ἐνεργ. καὶ μέση φωνὴ τοῦ ἴημι.

Α'. Οἱ ἀπαίδευτοι παῖδες τὰ γράμματα οὐ συνιᾶσι¹⁾. Κάδμος ὀδόντιας δρόκοντος ἔσπειρεν ἄνδρες δ' ἀπὸ τῶν ὀδόντων ἀνιέντο ²⁾. Ἀγαθὸς πολίτης οὐδενὸς κέρδους ³⁾ πατρίδα προήρει ⁴⁾. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφίεντο Σικελίας ἄρξαι. Χωρὶς Θεμιστοκλέους Ἀθηναῖοι οὐκ ἂν συνεῖεν τὰς ἐν χρησιμοῖς τῶν θεῶν παρακελεύσεις. Τίς οὕτω πονηρός, ὅστις πατρίδα κέρδους ἕνεκα προσέσθαι βούλεται; Μᾶλλον τὴν οὐσίαν προΐεσο ⁵⁾ ἢ τὸ δίκαιον.

Β'. Ὁ Ἀχελῷος ποταμὸς ἐκβάλλει ¹⁾ εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὴς Οἰνιάδας νήσους. Ὁ Ἀγησίλαος δὲν ἀπέφευγε ²⁾ τοὺς κόπους, δσάκις ³⁾ ἐνόμιζε ὅτι θὰ ὠφελήσῃ ⁴⁾ τὴν πατρίδα. Οἱ Πελοποννησιοὶ ἐκήρυξαν ὅτι μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Ἀθηναίων ὅλαι αἱ ὑπήκοοι πόλεις θὰ ἀφεθοῦν ⁵⁾ ἐλευθεραὶ ⁶⁾.

76. Ἐνεργ. καὶ μέση φωνὴ τοῦ δίδωμι.

Α'. Φίλος φίλῳ τῶν ἀγαθῶν πάντων μεταδίδωσιν. Αἱ πόλεις εὖ οἰκοῦνται, ὅταν οἱ ἀδικοῦντες δίκην δίδωσιν. Κῦρος τοῖς στρατιώταις τὸν μισθὸν ἀπέδιδου. Αἶδου παρρησίαν τοῖς εὖ φρονοῦσιν. Ἐπικίνδυνόν ἐστι μαινομένῳ μάχαιραν δίδοναι. Ὅρθῶς ἂν τοὺς θρήνους γυνιξὶν ἀποδιδῶμεν. Θεοῦ διδόντος, οὐδὲν ἰσχύει φθόγος. Ὁ ἴωες ὑμῖν ¹⁾ παρακατέθεσαν, σῶρον ἀπόδοτε. [Θήβας Ἀλέξαν-

δρος κατασκάψας τοὺς ἐλευθέρους ἀπέδοτο ¹⁾). Χάρις χάριτι ἀποδίδοται. Τοῖς Παναθήναια νικῶσι πίθος ἐλαίου πλήρης ἐδίδοτο. Τὰ πρὸς τὸ ζῆν δαφιλωῶ σοι δέδοται.

Β'. Ἡ μωρία δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακά. Ὑπόφερε γενναίως ὅ,τι ἤθελε σοῦ δώσει ¹⁾ ὁ θεός. Ἄς τιμωροῦνται ²⁾ οἱ παράβαται τῶν νόμων. Ὅσα τις δὲν ἔχει δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ δώσει ³⁾ εἰς ἄλλον. Ἐὰν λάβῃς παρακαταθήκην τινά, ἐπίστρεφον ⁴⁾ αὐτὴν δικαίως. Ἡ Σπαρτιάτις Γοργῶ δίδουσα τὴν ἀσπίδα εἰς τὸν υἱὸν τῆς εἶπε: «ἦ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς». Ὁ Ἀστυάγης εἶχε δώσει πολλὰ δῶρα εἰς τὸν Κῦρον. Τὸ τρίτον τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου εἶχε δοθῆ εἰς τοὺς ἱερεῖς. Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγεν ὅτι δύο κάλλιστα δῶρα ἔχουν δοθῆ εἰς τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τῶν θεῶν, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐργασία.

77. Ἐνεργ. καὶ μέση φωνὴ τοῦ δείκνυμι.

Α'. Τὰ τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα χρόνος δείκνυσι. Μὴ δείκνυ σεαυτὸν ὀξύθυμον ἐπὶ μικροῖς. Ἰωνικὴ τις γυνὴ ἐπεδείκνυ τὸν κόσμον ¹⁾ αὐτῆς Λακαίνῃ, ἣ δ' ἀντιπέδειξε τὰ τέκνα εἰποῦσα: «ὁ δ' ἐμὸς κόσμος τοιοῦτος». Οἱ ἀληθῶς σοφοὶ σοφίαν οὐκ ἐπιδείκνυνται. Ἄει ἐν τῷ βίῳ ἀρετὴν ἐνδείκνυσο. Δεῖ τὴν πρὸς τινα εὖνοιαν ἐν τοῖς ἔργοις ἐνδείκνυσθαι.

Β'. Ἡ συγγνώμη δείκνυει ἡμέρον ἦθος ἀνθρώπου. Ἐν Κρήτῃ ἐδεικνύετο σπήλαιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπιστεύετο ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτρέφῃ ὑπὸ αἰγός. Ἡ ἀρετὴ ἐπιδεικνυομένη διὰ λόγων δὲν εἶναι ἀληθής. Ὁ Σωκράτης ἔχει ἀποδείξει ἑαυτὸν εἰς τοὺς ὀμηλικτάς του σώφρονα καὶ ἀγαθόν.

78. Τὰ εἰς -νυμι ῥήματα.

Α'. Οἱ Κόλχοι τοὺς νεκροὺς οὐκ ἔθαπτον, ἀλλ' ἀπὸ δένδρων ἐκρεμάννυσαν. Ὁ τῷ ὠφελίμῳ τὸ ἡδὺ μειγνύς, οὗτος πάντας τέρπει. Ἐν τοῖς συμποσίοις τῶν Ἑλλήνων οἶνος καὶ ὕδωρ ἐν κρατῆρσιν ἐκεράννυτο. Ὅρκον φεύγε, καὶ ἂν δικαίως ὀμνύης. Ἐξ ἀέρος καὶ πῦρ ἢ γῆ κατὰ Ξενοφάνη τὸν φιλόσοφον συνεπάγη. Οὔποτε ὕδωρ καὶ πῦρ συμμιγῆται. Τὴν κακίαν ἀποθέμενος τὴν ἀρετὴν ἀμφιέννυσο. Αἱ μέλισσαι, τῆς ἡγεμόνος διαφθαρείσης, διασκεδάννυνται.

Β'. Τὸ ὕδωρ ἀποσβήνει τὸ πῦρ. Καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ εἶναι ὄχι οἱ φοροῦντες ὥρατα φορέματα ¹⁾, ἀλλ' οἱ στολίζοντες τὴν ψυχὴν διὰ τῶν ἀρετῶν. Μὴν ἐρκλίζεσαι ²⁾ προχείρως εἰς τοὺς θεοὺς. Αἱ γυναικες εὐχαριστοῦνται ἐνδυσόμεναι ὥραίας ἐσθῆτας. Καθ' ὄλον τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου αἱ λυπαὶ μετὰ τῶν ἡδονῶν εἶναι ἀναμεμειγμέναι ³⁾. Ὁ Σωκράτης ἐφοροῦσε ἱμάτιον ὄχι μόνον εὐτελές, ἀλλὰ τὸ ἴδιον θέρος καὶ χειμῶνα.

79. Ἀόριστος β' κατὰ τὸν παθητικὸν ἀόριστον.

Α'. Εἰς τὴν Ἑλλάδα Περσῶν στρατευσάντων, μόνοι Ἀθηναῖοι ἀντιστήναι ἐτόλμησαν. Εἴθε ὑπομένοιμι σωφρόνως τὴν εὐτυχίαν καὶ μὴ εἰς ἀνόητον ὕβριν κατασταίην. Ἀθηναῖοί φασι τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐκ τῆθ γῆς ἀναφῶναι. Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ ἐβουλευόντο, πῶς ἂν κάλλιστα τὸν ποταμὸν διαβαῖεν. Φρῆξις ἀναβάς ἐπὶ κριδὸν ἀφίκετο εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον Μυτιλήνη, πόλις ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ, ὑπ' Ἀθηναίων ἐάλω. Οἱ αἰχμάλωτοι ἀποδράντες τοῦ στρατοπέδου νυκτὸς ἔφυγον εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις.

Β'. Ἐν Κιλικίᾳ, ὅστις ἐλεύθερος ἤθελε συλληφθῆ ¹⁾ κλέπτων ἐγίνετο δοῦλος. Ἐκ τῶν πολεμίων ἐκεῖνοι μόνον ἐσώθησαν, ὅσοι ἡδυνήθησαν νὰ δραπετεύσουν ²⁾. Ὁ πλοῦτος τοῦ φιλαργύρου ἐξηφανίσθη ³⁾ ὅπως ὁ ἥλιος εἰς τὴν θάλασσαν. Δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερα τιμὴ εἰς τοὺς παῖδας παρὰ νὰ γεννηθοῦν ⁴⁾ ἀπὸ καλοῦς γονεῖς. Ὁ Ἀντίδης, ἀφοῦ ὑπερέδη τὰς Ἀλπεῖς, ἐφθασεν εἰς Ἰταλίαν.

80. Τὰ ῥήματα εἰμι, οἶδα, δέδοικα, ἔστηκτα, τέθνηκα, κεῖμαι, κάθημαι, χρή, εἰμί, φημί.

Α'. Τῆς Ἀθηναίων πόλεως ἐννεὰ ἄρχοντες κατ' ἐνιαυτὸν προέεσταν. Ὅστις τῆς πόλεως προεστάναι βούλεται, τῆς ἰδίας οἰκίας εὖ προεσιάτω. Δάκαινα τῷ νίῳ τὴν ἀσπίδα διδοῦσα ἔφη: «ἢ αὐτὴν σῶζε ἢ μὴ ἐπάνηθι». Οἱ ἂν ἐρρωμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἴωσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νικῶσι. Ἐέρξης μέρει τοῦ στρατεύματος ἐπέταξεν ἵνα εἰς Δελφοὺς. Ἴτε, παῖδες Ἑλλήνων, ἐλευθεροῦτε πατριδα. Γλαῦκες ἀνέκειντο τῇ Ἀθηνᾷ. Ἡ πειθὴ ἐπεκάθητο, ὡς φασιν, τοῖς Περικλέους χεῖλεσι. Τῷ προδότῃ θάνατος κείσθω

ζημία. Μὴ λέγε, τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. Φιλόπονος ἴσθι καὶ βίον κτήση καλόν. Σωκράτης ἔφη, ἔν οἶδεν, ὅτι οὐδὲν οἶδε.

Μηδὲν κακὸν ποίει καὶ εἰ μηδεὶς εἴσεται ¹⁾. Σάφ' ἴσθι, ὃ βασιλεῦ, ὅτι οἱ πιστοὶ φίλοι τῷ βασιλεῖ σκηπτρόν εἰσιν ἀσφαλέστατον.

Οἱ πονηροὶ πάντας δεδίασι καὶ πᾶσιν ἐπιβουλεύουσιν. Οὐ θέμις τοῖς ἀτάφοις τῶν τεθνεώτων εἰς Ἄδου παριέναι ²⁾. Μυριάκις τεθάναι κρεῖττον ἢ τὴν πατρίδα προδοῦναι. Πατρίδα σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἐχρῆν μᾶλλον ἢ πατέρα καὶ μητέρα.

Β'. Ἔως ὅτου μένωμεν ἐδῶ, θὰ μένωμεν ἐν μεγίστῃ ἀσφαλείᾳ, ἐὰν δὲ εἶναι προτιμότερον νὰ φύγωμεν, θὰ φύγωμεν ¹⁾ πάλιν ἀσφαλέστατα. Ὅλα τὰ πράγματα, ὅταν τοποθετοῦνται εὐκόσμως, φαίνονται ὠρσιότερα. Προτιμότερον εἶναι νὰ ζῆ τις ἐπὶ στιβάδος ἐξηπλωμένος ²⁾ μὲ θάρρος ³⁾ παρὰ ἐπὶ χρυσοῦς κλίνης μὲ φόβον ⁴⁾. Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι οἱ πολῖται τῆς Σπάρτης ἐπέβησαν εἰς τοὺς νόμους. Κανεὶς δὲν θὰ εἶπη ὅτι γνωρίζει τὰ πάντα, διότι εἰς κανένα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γνωρίζῃ ὅλα. Ὡραῖον εἶναι νὰ ἀποθάνῃ ⁵⁾ τις πεσὼν ⁶⁾ μεταξὺ ⁷⁾ τῶν προμάχων τῆς πατρίδος. Ἄριστον εἶναι ἠπόλις ἐκεῖνη, ὅπου οἱ πολῖται τὴν κατηγορίαν μᾶλλον ἢ τὸν νόμον φοβοῦνται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

§ 1, Α', 1 κόποι, 2 στόλισμα. Β', 1 τοῦ κόσμου, 2 ἰκετεύουσι, 3 δουλεύουσι, 4 ὁμοίως ἔστι, 5 ἔχει, 6 δοτ.

§ 2, Α', 1 στερεᾶς Ἑλλάδος, 2 τρίστρατο, 3 τῶν δικαίων ἀνθρώπων, 4 εἰς τὴν κόλψαι, 5 ἔλεγχος, 6 χαρκατῆρος. Β', 2 ἐστί, 3 ἄγει, 4 θηρεύουσι, 5 τῆς δορᾶς ἕνεκα, 6 ἐκ τῆς ἠπείρου.

§ 3, Α', 1 τὰς κορυφάς. Β', 1 ἐθήρεον, 2 δοτ. πληθ., 3 περι μετ' αἰτιατ. 4 δοτ.

§ 4, Α', 1 κατηγορίαι, 2 καταργεῖ, 3 εὐκολος, 4 ἀσφαλῆς. Β', 1 ἀπένεμε, 2 συμφοράς, 3 ἰδίας, 4 μάλα, 5 φαῦλοι, 6 δοτ.

§ 5, Α', 1 εἰς τοὺς κυρίους, 2 εἰς τοὺς δούλους, 3 νὰ ἀποφεύγῃς. Β', 1 πρέπει, 2 πονηρὸς δεσπότης, 3 χρηστοί, 4 γενειάτην.

§ 6, Α', 1 ψεύτικη, 2 εἰκῶν, 3 πολῦτιμος. Β', 1 ψεύδεται, 2 ναῦν, 3 κυβερνήτην, 4 βιοτή, 5 πονηρόν, 6 περιέβαλε, 7 δοτ. 8 ῥάδιος, 9 χαλεπός, 10 χῶρος.

§ 7, Α, 1 προτιμότερος, 2 λιποταξίας, 3 κακὰ δῶρα. Β', 1 κατέλιπε, 2 λάλος, 3 ἄγευστος, 4 γεν. 5 γεν. 6 ἀσύνητος, 7 ἄλογος καὶ ἀτέλεστος.

§ 8, Α, 1 λαμβάνουν περιποίησιν, 2 παῦνον, 3 πείνα, 4 ζητοῦμεν τὴν συμβουλήν, 6 μὲ πόσον μισθόν. Β', 1 θύομεν, 2 καλά, 3 πᾶσα, 4 βελτίων, 5 τὴν προσήκουσαν, 6 β' ἐν. πρόσωπ., 7 εἰς διδασκάλου, 8 μαθησόμενος.

§ 9, Α', 1 προτιμότερον, 2 ὥρατος. Β', 1 δοτ. 2 δοτ. πληθ. 3 ἔπαιον, 4 πλήττοντες.

§ 10, Α', 1 οἱ ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι, 2 εὐτελεῖς, πρόστυχες. Β', 1 φίλει, 2 φύεται, 3 τῷ πόνῳ, 4 δοτ. 4 τοῖς παισὶ, 5 κρηπίς.

§ 11, Α', 1 ἐλύτρωσε, 2 δὲν εἶνε δυνατόν, 3 ἢ ἐκ μέρους τινὸς εὐγνωμοσύνη. Β', 1 καὶ 2 ἀπὸ μετὰ γεν., 3 δοτ.

§ 12, Α', 1 ἀνώτερος, 2 μὲ πολὺ σκληρὸν τρόπον, 3 μὲ πολὺ μαλακὸν τρόπον. Β', 1 παρατ. μέσος, 2 ἐστρατεύοντο, 3 φυγαδεύομαι, 4 καὶ 5 ὁ αὐτὸς τύπος εἰς τὴν μέσην φωνήν, 6 πάμπαν, 7 οὐδέποτε, 8 ἐπιλανθάνομαι μετὰ γεν.

§ 13. Α', 1 θὰ εἴπη, 2 κακῶς πράττω = δυστυχῶ, 3 θὰ βοηθήσωμεν, 4 τὸν σύντροφον, 5 μὲ ὅποιον ταχθῶ. Β', 1 οὐ λείψουσι, 2 οὐ πράξει, 3 κολάσομεν, 4 ἄρχειν ἡμῶν, 5 μάλιστα, 6 μελλ., ἐνεργ., 7 λέξω.

§ 14, Α', 1 ἐπροχῶροῦσε. Β', 1 ἡ γνώμη, ἔνεκα 2 μετὰ γεν. 3 ἕκαστος ὁδούς, 4 ἄξιός ἐστι, 5 ἐπὶ μετὰ γεν., 6 δορά, 7. δοτ. πληθ.

§ 15, Α, 1 ὑπάνδρευσε. Β', 1 ἔνια ἢ τινά, 2 δοτ., 3 δοτ ἀπληθ., 4 καὶ 5 ἀπέφυγον τὴν δίκην, 6 ἄμεινον, 7 κατέλειπον, 8 τὴν οὐσίαν.

§ 16, Α', 1 βράχους. Β', 1 πλοῦς, 2 εἰώθασι, 3 ἐν μετὰ δοτ.

§ 17, Α', 1 δῶρον, 2 ἐμοίραζε. Β', 1 χαλεπός, 2 γέρας, 3 κότινος, 4 δοτ. πληθ. τοῦ κέρας.

§ 18, Α', 1 ἡ μορφή, 2 ὠραῖος. Β', 1 δοτ. 2 πρὸς πατρός, 3 Ἡρακλείδης.

§ 19, Α', 1 ἠκροῶτο. Β', 1 πρωτεύω τινός.

§ 20, Α', 1 ἄς στεφανώσωμεν. Β', 1 ἀφικόμενοι, 2 ἀπέκοψαν, 3 ἐν τοῖς κέρασι. 4 ὑπὲρ μετὰ γεν.

§ 21, Α', 1 λάσπην. Β', 1 διώκω, 2 μεστός, 3 παντοίων, 4 οἱ σύες, 5 παχύνονται.

§ 22, Α', τὴν ὑπερηφάνειαν. Β', 1 δοτ., 2 ἄνευ μετὰ γεν. 3 ἄνευ ἀμφοτέρων, 4 οὐ πλέον, 5 γεν. πληθ.

§ 23, Α', 1 ὠφελείας. Β', 1 ἐν μετὰ δοτ. 2 γεωργοῦμεν, 3 ἐν μετὰ δοτ.

§ 24, Β', 1 κελεύω, 2 τιμᾶν, 3 θαναμάζω τινὰ τῆς ἀπλότητος, 4 ἐψεύσω με.

§ 25, Β', 1 καταλείπειν κληρονομίαν, 2 αἰδῶ, 3 χρῶνται τῇ πειθοῖ, 4 θῶες, 5 ὠρύομαι, 6 δοτ.

§ 26, Α', 1 πόσον εὐχάριστον πρᾶγμα εἶναι, 2 ὁ ἄνθρωπος. Β'; 1 ξανθαὶ κόμαι, 2 τάλας, 3 ἄκων, 4 συγγνωστέος, 5 φωνήεντα ἦν, 6 ἱμάτια.

§ 27, Α', 1 σύντομος. Β', 1 ἡδύς, 2 ζοφερός, 3 βραδύς, 4 δρόμος.

§ 28, Β', 1 εὐδαίμων, 2 σώφρων, 3 ἀμνάς.

§ 29, Β', 1 εὐγενής, 2 διακρίνειν, 3 εἰς ἧς φιλομαθής, 4 ἔση 5 τυραννίς.

§ 30, Β', 1 ὑπερσ. τοῦ σπουδάζω, 2 περὶ μετὰ αἰτ., 3 τάττω, 4 πρέσβεις, 5 οὐδὲν ἐπεπράχασαν, 6 κατακόπτω, 7 τυραννίς.

§ 31, Α', 1 ὀνειδίζω = εἰρωνεύομαι, 2 κακῶς πράττω = δυστυχῶ, 3 μὴ περιγελάσῃς. Β', 1 ἐμαντεύσατο, 2 κατακόπτω, 3 λήψθε, 4 στρέφω ὀπίσω = ἀναστρέφω.

§ 32, Α', 1 πολυτιμότερον. Β', ἀπεργάζομαι, 2 συγκρ. 3 συγκρ. τοῦ βέβαιος, 4 λαός, 5 χαλεπός, 6 συγκρ. τοῦ φίλος, 7 πατρῷος.

§ 33, Α', 1 εὐτυχεῖν, 2 εὐεργετεῖν, 3 πολὺ μέγαλο πρᾶγμα μέσῃ εἰς πολὺ μικρὸ πρᾶγμα εἶναι, 4 σκέψις συνετή. Β', 1 ὄϊον, 2 φέρειν, 3 οἱ ἄριστοι, 4 χεῖρους, 5 ναῦς, 6 ἔλαιον, 7 θάπτων.

§ 34, Α', 1 γνωρίζουν. Β', 1 ἀσθενεῖς, 2 ὑπερθ. τοῦ ἡδύς, 3 κρεῖττον.

§ 35, Β', 1 οὕτω γάρ, 2 μᾶλλον ἢν εὐ πράττοιμι, 3 παρὰ. τοῦ ἤκω, 4 ἄγω, 5 δέομαί σου, 6 παρ' ἐμοί, 7 εὐκτ. ἄορ, μετὰ τοῦ ἄν, 7 ἥδιον.

§ 36, Β', 1 βλέπων, 2 ἐκ μετὰ γεν.

§ 37, Α', 1 ὅτι θὰ εὐτυχῆσῃς, 2 ἦτο ἤσκημένος, 3 ἐναντίον τοῦ Κύρου, 4 ἐπιδιώκω. Β', 1 πράξειν, 2 ἀπαρφ. ἄορ.

§ 38, Β', 1 χειμών, 2 μετοχ. τοῦ ἀγορεύω, 3 μετήνεγκον.

§ 39, Α', 1 μετὰ τὸ μέρος, 2 τόσον μέγας (κατὰ τὴν ἡλικίαν) ὄσος, 3 μήπως τοῦ ἀποθάνῃ ὁ πάππος Β', 1 τόσοῦτος, 2 πίναξ, 3 τῶν πόνων.

§ 40, Α', ἐφ' ὅσον . . . τηροῦνται, 2 ἄς περικοσμήται, 3 δὲν εἶναι τρόπος ταχέως τῆς νόσου νὰ ἀπαλάσσωνται, 4 ἐὰν ὁ Θεμιστοκλῆς διέτασσε. Β', 1 θεραπεύομαι, 2 βασιλεύομαι. 3 βουλεύομαι, 4 βουλεύομαι, 5 τὰ δόξαντα.

§ 41, Β'. 1 μακρὰν ὁδόν, 2 ἀκουσόμενος, 3 ἄριστα βουλεύσασθ' ἄν, 4 εἰ παύσαιτε, 5 τί τέξεται.

§ 42, Β', 1 σεσωσμένοι εἶεν, 2 πεπαιδευσθῶν, 3 πεφόνευσθαι.

§ 43, Β', 1 κωλύομαι, 2 κατελθεῖν.

§ 44, Β'. 1 μεθ' ὧν, 2 τρέφομαι, 3 μέμνησο, 4 θνητὸς ὢν 5, ἐπεγέγραπτο, 6 εἶθε . . . πεφυλαγμένοι εἶεν.

§ 45, Α', 1 ὀνομάζω τινὰ μέγαν, ἐγκωμιάζω, 2 σκέψις. Β', 1 οὐ κινδυνεύει, 2 καθ' ἅπασαν, 3 ἐξανδραπὸνδισθῆναι.

§ 46, Α', 1 ἐνόμιζε, Β', 1 ὑπολείπομαι μετὰ γεν., 2 κολάζων, 3 κολασθήσεται, 4 μετχ. πκθ. μέλλ.

§ 47, Α', 1 μετὰ τὰ κακά, 2 δὲν λησμονεῖ εὐκόλως τὰ πρῶτα διὰ νὰ μάθῃ τὸ καλύτερον. Β', 1 μὴ καταπλαγῆτε, 2 οἱ συλλεγησόμενοι, 3 στρατεύουσιν, 4 ἐπὶ τοὺς Πέρσας. 5 μετχ. ἄορ.

§ 48, Α', 1 εὐσπλαχνικός. Β', 1 οὐχ οἶόν τε, 2 ἄορ. τοῦ ἀφικνοῦμαι, 3 ὅποι. μεσ. ἄορ. β' τοῦ τρέπομαι, 4 ἐφόμεθα αὐτοῖς, 5 ἄορ. τοῦ ἐπιλανθάνομαι.

§ 49, Α', 1 τὸ ἰδικόν των, 2 ὅτι ἔχουν γεννηθῆ. Β', 1 οὐ

τῆς ὑμετέρας φύσεώς ἐστι 2 μειάδος τοῖς πτωχοῖς τῶν σῶν ἄρτων.

§ 50, Β', 1 μετχ., 2 νομίζονται, 3 εὐκ. μετὰ τοῦ ἄν, 4 μὴ ἐπιγελᾶν μετὰ δοτ.

§ 51, Α', 1 β' ἐν. πρόσωπον. Β', 1 εὐκτ. ἐνεστ. 2 τιμάσθων, 3 προστ. τοῦ ἠτιῶμαι.

§ 52, Α', 1 ὁμιλῶ=συναναστρέφομαι, 2 θὰ ἐξήλεες... διὰ τὴν ἰσχύν. Β', 1 αἰρετώτερον, 2 ἐκράτει, 3 εὐκτ. μετὰ τοῦ ἄν, 4 ἦτουν τοὺς Ἕλληνας. 5 προστ. τοῦ λοιδορῶ, 6 φθονοῦμαι.

§ 53, Β', 1 ὄσα αὐτὸς ἀξιοίης, 2 ἀπαρφ. τοῦ ζημιῶ.

§ 54, 1 ἀροῦμαι (ἀόρ. ἠρόθην), 2 μελλ. τοῦ φύω, 4 κοιωνῶ, 5 μετχ. τοῦ τελευτῶ (γεν. ἀπόλυτος), 6 μέσ. ἀόρ. τοῦ αἰτιῶμαι, 7 ἐπιβουλεύω μετὰ δοτ., 8 παρκα. τοῦ κτῶμαι.

§ 55, Β', 1 τὸ νικᾶν ἑαυτὸν ἐστι πασῶν νικῶν πρώτη τε καὶ ἀρίστη.

§ 56, Α', 1 κκῶς λέγω τινὰ=κακολογῶ τινα, 2 νὰ ἐπαινῆ. Β', 1 τίς, 2 παίω (ἀόρ. ἔπαισα), 3 ποδαπός, 4 ποιὸν χρῆμα, 5 ἀνάθημα, 6 ποιῶ, 7 κομίζω, 8 κατασκάψαι.

§ 57, Α', 2 δύναμις. Β', 1 ἰσχύει, 2 ἀκολουθεῖ μετὰ δοτ., 3 φέρω, 4 ἀναλίσκω, 5 ἐφ' οἷς.

§ 58, Α, 1 ἐπόμενον εἶναι, 2 κακῶς πράττω=δυστυχῶ, 3 εἶμαι ὑπερήφανος, 4 ἔχοντες θάρρος εἰς... 5 δραστήριοι. Β', 1 ἄγαν πεποίθασιν, 2 ἀπεκτονῶς, 3 μέλλ. τοῦ ψηφίζομαι.

§ 59, Β', 1 φοινικοῦς 2 κακόνους.

§ 60, Β', 1 κάλως, 2 ἐμπλεως.

§ 61 Α', 1 ἀλκζογεῖα. Β', 1 ὁ ποτάμιος ἵππος, 2 τὸ σημεῖον, 3 οὐδὲν ὄφελός ἐστι τῶν δῶρων... 4 περὶ τὰ γόνατα.

§ 62 Α', 1 πόσον μικρόν, 2 τόσον μέγαν, 3 καταδάλλει.

§ 63, Β', 1 ποῖ, 2 οἴκαδε, 3 ὧδε, 4 πως, 5 ἐκεῖσε, ὅπου.

§ 64, Α', 1 ἀπεδείκνυε, 2 ἀβρόνομαι=ὑπερηφανεύομαι. Β', 1 οἰνῶ, 2 φθειρώ, 3 ἀποκρούω τοὺς ἐχθρούς=ἀμύνομαι τοὺς ἐχθρούς.

§ 65, Α', 1 θὰ ἀποκρούσωμεν, 2 φανήτε πρόθυμοι. Β', 1 μέλλ. τοῦ φθείρω, 2 μέλλ. τοῦ χαλεπαίνω, 3 μελλ. τοῦ ἀποκρίνομαι.

§ 66, Α', ἀόρ. τοῦ στέλλομαι=ἐκστρατεύω. Β', 1 προκρίναι ἄν (εὐκτ. ἀόρ.), 2 τοῦ ἀμύνομαι, 3 ἀγείρας (μετχ. ἀόρ. τοῦ ἀγείρω =συνκρορίζω), 4 τιμή.

§ 67, Β', 1 ἀπεκτόνεσαν (ὑπερσ. τοῦ ἀποκτείνω), 2 ἐτέτατο (ὑπερσ. τοῦ τείνομαι).

§ 68, Α', 1 ἀπέτυχον, ἐνικήθησαν, 2 ἢ... φιλονικία ἔγινε. Β', 1 διαφθαρεῖ (ἀόρ. τοῦ διαφθείρομαι), 2 ἄρματα, 3 ἀπέβαλον, 4 εἰρήνην ποιησόμενοι, 5 διαφθαρεῖναι.

§ 69, Β', 1 εἶωθε, 2 μὴ θορυβεῖσθαι, 3 κάμνω κακὸν εἰς τὴν χώραν=κακὰ ἐργάζομαι τὴν χώραν (παρκα. τοῦ ἐργάζομαι), 4 προέχω τινός, 5 ἐνόμιζον, 6 εἶω, 7 εἵμαρτό μοι, 8 ἀπειρήκεσαν (ὕπερσ. τοῦ ἀπαγορεύω).

§ 70, Β', 1 οἱ κακοῦ, 2 ἐλήλυθας, 3 ἀμυνεῖν τῇ πατρίδι, 4 παρκα. τοῦ ἀνορύσσω, 5 ἐργήγορα.

§ 71, Α', ἀφίστημι = ἀπομακρύνω, 2 προΐστημι=κάμνω ἀρχηγόν. Β', 1 καθίστημι, 2 δύστημι, 3 ἐπειράτω ἀφιστάναί, 4 παρκα. τοῦ ἴστημι, 5 διορίζω στρατηγόν=καθίστημι στρατηγόν, 6 βάζω... ὡς προϋστάμενον τῆς πόλεως=προΐστημι... τῆς πόλεως.

§ 72, Α', 1 παρίσταμαί τινι=βοηθῶ τινα, 2 ὑπανίσταμαι τῆς ἐδρας=παρκαχωρῶ τὸ κάθισμα, 3 ἐξίσταμαι τῆς ὁδοῦ=παρκαμερίζω ἀπὸ τὸν δρόμον, προεξανίσταμαι=αὐθαδιάζω Β', 1 ἰδρύομαι=καθίσταμαι, 2 ὑπανίσταμαι.

§ 73, Α', 1 τίθημι=δρίζω, 2 ὑπερίθημι=προτιμῶ. Β', 1 αἰδώς, ἀναισχυντία, 3 κατσκευάζω μῦθον=συντίθημι μῦθον.

§ 74, Α', 1 ἐξησφάλισαν, 2 χρήματα πρὸς συντήρησιν, 3 διὰ τὸ γῆρας, 4 ποτέ... νὰ μὴ ἀνχδάλλωμεν. Β', 1 παραίδημι, 2 ἀποβάλλω, 3 ἀναίδημαι.

§ 75, Α', συνήμι=ἐννοῶ, 2 ἀνιέμαι=φυτρῶνω, 3 χάριν οὐδενός κέρδους, 4 προΐημι=παρκαμελῶ, 5 προΐεμαι=παρκαμελῶ. Β', 1 ἐξίημι, 2 ἀφίεμαι μετὰ γεν. 3 ὅποτε μετ' εὐκτ. 4 ἀπαρφ. μέλλ. 5 παθ. μέλλ. τοῦ ἀφίεμαι.

§ 76, Α', 1 ἐπώλησε. Β', 1 ὅ,τι ἂν δῶ. 2 προστ. τοῦ δίκην δίδωμι, 3 οὐκ ἂν δοίη, 4 ἀπόδος.

§ 77, Α, 1 τὰ στολίδια.

§ 78, Β', 1 οἱ ἀμφιεννύμενοι καλὰς ἐσθῆτας, 2 προστ. τοῦ δμνυμι, 3 παρκα. τοῦ κεράννυμαι.

§ 79, Β'. 1 ὅστις... ἀλοίη (τοῦ ἀλίσκομαι), 2 ἀπαρφ. ἀόρ. τοῦ διαδιδράσκω, 3 ἀόρ. τοῦ καταδύομαι, 4 ἀπαρφ. ἀόρ. τοῦ φύομαι.

§ 80, Α', 1 καὶ ἂν κανεῖς δὲν θὰ τὸ μάθη, 2 νὰ περάσουν. Β', 1 ἄπιμεν, 2 κατακείμενος, 3 μετχ. τοῦ θαρρῶ, 4 μετχ. τοῦ δέδοικα, 5 ἀποθανεῖν τινα πεσόντα, 6 ἐν τοῖς προμάχοις.

ΠΙΝΑΞ

ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(Οἱ ἀριθμοὶ δηλοῦσι παραγράφους)

- α βραχὺ ἐκτείνεται ἀναπληρωτικῶς 110,
β'. 214, β'. γ'. 358, δ'. 421, α'. 422.
470, α'.
- α > ἐκτείνεται εἴτε εἰς η εἴτε εἰς α μα-
κρὸν 447. 448.
- α καθαρὸν καὶ μὴ καθαρὸν 64 κ. ε.
- α θεματικὸν φωνήεν ἀορίστου 357 κ. πα-
ρακειμένου 358.
- α κατὰληξις παραγωγικὴ 559, β'.
- α— κ. ἀν— ἀχώριστον μόριον 605, β', Σημ.
- ἀβαθῆς 608, Σημ.
- ἀβαρῆς 608, Σημ.
- *Αγαμέμωνων -ονος 134, Σημ.
- ἀγορά (β' συνθετικόν) 612.
- ἀγυρτεία-ἀγυρτεύω 559, γ'.
- αδης κατὰλ. 573.
- ἀδηφάγος 604.
- αἰδῶς κλίσις 146.
- αινω 554, κατὰλ. ε'
- αιρω κατὰλ. 554, η'.
- αιτιατικὴ πληθ. ὁμοία μετὴν ὀνομα-
στικῆν 177 219, δ'.
- ἀκατάληκτος ὀνομαστικὴ 89,
—ακίς κατὰλ. ἐπιρρηματ. 584.
- ἄκων 605, Σημ. 2.
- ἄκυρος-ἀκυρότερος 241, Σημ. 2.
- ἀλαζονεῖα-ἀλαζονεύομαι 559, γ'.
- ἀλαζών, —όνος* παραθετικά 247.
- ἀλητεία-ἀλητεύω, 559, γ'.
- ἀλοφιή-ἀλείφω 559, ε'
- ἄλυσιδιον ἢ ἄλυσειδιον 568, Σημ. 2.
- ἄλώπηξ κλίσις 94.
- ἄμαχει ἢ μαχητὶ 282, δ', 2.
- ἄμεριμῶ (-έω)-ἄμεριμνος 554, β', Σημ.
- ἄμισθι 282, δ', 2.
- ἄμνηστία-ἄμνηστος 564, β'.
- ἄμοιβή-ἄμειβω 559, ε'.
- αν— πρόσφυμα 527, δ'.
- ἀναδιπλασιασμός ἀττικὸς 342
ἀναδιπλασιασμός ἐνεστωτικὸς 463, 528 κέ.
ἀναδιπλασιασμός παρακειμένου 330 κέ.
344 κέ.
- ἀναλήθης 627, β'.
- ἄναξ κλίσις 114.
- ἀνδραγαθία 615.
- ἀνηλεῆς (ἔλεος) 611.
- ανον κ.—ανη κατὰλ. 563, β'.
- ανός κατὰλ. 578, γ'.
- ἀντιμετάθεσις χρόνου 185, β', σημ. 537,
Σημ. 4.
- ἀντωνυμῖαι 276.
- > προσωπικαὶ 277 κέ.
- > ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ 279 κέ.
- > αὐτοπαθεῖς 281.
- > ἀλληλοπαθῆς 282.
- > κτητικαὶ 283 κέ.
- > ἐρωτηματικαὶ 285 κέ.
- > ἀόριστοι 287 κέ.
- > ἀναφορικαὶ 289 κέ.
- > δεικτικαὶ 293 κέ.
- > συσχετικαὶ 296 κέ.
- ἀνώνυμος 612
- ἀόριστος β' ἐνεργ. κ. μέσος 431 κέ.
- ἀόριστος β' κατὰ τὸν παθητικὸν 524 κέ.
- ἀπέδραν 524 κέ.
- ἀποθετικά 302.
- ἀπόλυτον ἐπίθετον 239, β'.
- *Απόλλων, -ωνος 137
- ἀποφατικά ἢ ἀρνητικά
- ἀπράγμων, -ονος 605, β'.
- ἀρετὴ 566.
- *Ἄρης, —εως κλίσις 143.
- ἀργός 605, Σημ. 2.
- ἄρθρον 55
- ἀριθμητικά 263
- > ἀπόλυτα 265 κέ.

- ἀριθμητικά τακτικά 267.
 > πολλαπλασιαστικά 268.
 > ἀναλογικά 269.
 > χρονικά 270.
 > οὐσιαστικά 271.
 > ἐπιρρήματα 272.
 —αριον κατάλ. 568, γ'.
- ἀρκτηκὴ συλλαβὴ 14, Σημ.
 ἀρκτηκοὶ χρόνοι 313, Σημ.
 ἀρνητικά μόρια 543, γ', Σημ. 605.
 —αρος· κατάλ. 580' α'.
- ἄρπαξ' πρᾶθετικά 247.
 ἄρρηγ, ενος' κλίσις 228.
 —ας (μὲ ἀ βραχὺ)· κατάλ. τῆς γ' κλίσι.
 —ας (μὲ ἀ μακρόν)· κατάλ. τῆς α' κλίσι
 σε»ς 71.
 —ας κατάλ. παραγωγικὴ 558, δ'.
- ἀσθενῶ (-έω)· ἀμετάβ. 555, Σημ. 2.
 ἀσθενῶ (-όω)· μετάβ. 555, Σημ. 2.
 —ασι (μὲ ἀ μακρόν) κατάλ. ρηματ. 358,
 δ' 465.
 —ασι κατάλ. ἐπιρρηματ. 582, α'.
- ασιον κατάλ. 568, η'.
- ἀσωτία-ἄσωτος 564, β', 1.
 ἄτερος 43, Σημ. 3.
 —ατης κατάλ. 571, β'.
- ἄτονοι λέξεις 29.
 ἄττα=τινά 287
 ἄττα=ἄτινα 289, Σημ. 1.
 ἄττικὴ β' κλίσις οὐσιαστικῶν 85 κέ.
 > > > ἐπιθέτων 199 κέ.
- ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός 342.
 ἄυλος-ἄυλότερος 241, Σημ. 2.
 αὔξησης παραγομ. χρόνων 317 κέ.
 αὔξησης παρακειμένου 334 κέ.
 ἀφηρημένα 56, β'.
- ἀφηρημένα μετὰ συγκεκριμένης ἐν-
 νοίας 559, Σημ.
 —αφιον κατάλ. 568, η'.
- ἀχώριστα μόρια 605.
 —αω (=ᾶ) 554, α'.

B

- β τρέπεται εἰς φ 408, α'.
- βαρύνομαι, παρακ. βεβάρημαι (θεμ.

- βαρη-) 530, Σημ. 2.
 βαρύτονος λέξις 28, ς'.
- βιοτικός-βίωτος 579, α'.
- βλάξ' πρᾶθετικά 247.
 βορέας κ. βορρᾶς 77.
 βοτρυδὸν 582, ε'.
- βοῦς· κλίσις 165
- Γ
- γ + j=σσ (ττ) 403, β'.
- γαῖα 74, Σημ.
 γέ 278, Σημ. 2. 544, γ', Σημ.
 γενικὴ ἀσυναίρετος α' κλίσι. 76, σημ.
 γειτονία-γείτων 564, β', 2.
 γενέτειρα-γενετήρ 558 Σημ. 2.
 γένος οὐσιαστικῶν 58.
 γέρας· κλίσις 153, γ'.
- γῆ· κλίσις 74, Σημ. ὡς συνθετικόν 618.
 γῆρας· κλίσις 153, β'.
- γονεωνυμικά 574 κ έ.
 γραμματικόν γένος 59.
 γραῦς· κλίσις 165
 γόνυ· κλίσις 108, α'.
- γυμνητεία-γυμνητεύω 559, γ.
 γυνή· κλίσις 96.

Δ

- δάς (δα-ίς) 42 Σημ. 180, β',
 δασὺ εἰς ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς 95, β',
 332. 404, Σημ. 1.
 —δε κατάλ. 582, γ'.
- δέδοικα 535, β'.
- δέδωκα 512.
 δέλεαρ· κλίσις 108, γ'.
- Δελφοί—Δελφός 571, δ', Σημ.
 δέει=δει 445, Σημ.
 δευτέρα κλίσις 79 κ. έ.
 δέω (δῶ) 445 Σημ.
 δη 544, γ', Σημ.
 —δην κατάλ. 583, δ'.
- δι—(δύο) 597.
 διάθεσις 56, β'. 2. διάθεσις ῥήματος 300.
 διαλυτικόν σημεῖον 5, Σημ. 1 κ. 2
 δίγαμμα F 166, Σημ. 1, 2, 3.
 διγενῆ οὐσιαστικά 58, β', γ'.
- δίδωμι—δίδομαι 480 κέ. 514

δικατάληκτα ἐπίθετα 201. 217 κέ.

δίπηχυς κλίσις 227.

διπλά σύμφωνα 10.

διττός 268, Σημ.

δίφθογγοι 3.

> γνήσιαι 441, σημ.

> νόθοι ἢ καταχρηστικαὶ 3. 441.

δίχα κ. διχῶς 272, Σημ. 544 δ'. Σημ.

δίχρονον τῆς παραληγούσης τῶν εἰς

—ος ἐπιθέτων 241, Σημ. 1, 2, 3.

δοκησίσοφος 599, Σημ. 1.

—δον κατάλ. 583 δ'.

δόρυ κλίσις 108, α'.

δότειρα-δοτήρ 558, Σημ. 2.

δυνικός ἀριθμ. οὐσιαστικῶν 170 κέ.

> > ἐπιθέτων 237.

> > ῥημάτων 398. 523.

δύναμαι 478.

δυναστεία-δυναστεύω 559 γ'.

δυσ— ἀχώριστον μόριον 605, α',

Ε

ε τρέπεται εἰς α 411, Σημ. 445, α'. 430.

ε τρέπεται εἰς ο 408, β'.

ε ἐκτείνεται εἰς η 450.

ε ἐκτείνεται εἰς ει 131. 210, β'. 397, β'.

421, β'. 487, α'. β', γ'.

ε ἐκτείνεται εἰς η κ. εἰς ει ἐν τῇ ἀδελή-

σει 320. 323. 338.

ε θεματικὸν φωνήεν 354 κ. κατωτέρω.

ε+α=η 74. 76. 141. 148, β'. 162. 194.

206. 219, β'.

ε+α=α (μακρόν) 74. 76. 150. 194. 219

Σημ.

ε συναίρεσις εἰς τὰ εἰς-εω ῥήματα 440, β'.

εάλων 524 κ.έ.

ἔαρ κλίσις 127

ἔβην 524 κ.έ.

ἔβρων 524 κ.έ.

ἐγκλινόμενοι τύποι 33. 278, Σημ. 1.

ἐγκλίσεις 305.

ἐγκλισίς τόνου 30 κ.έ.

ἐγκλιτικά φωνήεντα 349, β'. γ'.

> > ὑποτακτικῆς 362

> > ἐπιθετικῆς 364. 390, β'.

ἔγνων 524 κ.έ.

ἐγρήγορα 343.

ἔγγελυς κλίσις 163.

ἔδυν 524 κ.έ.

ἔδωκα 494 κ.έ. 515

ἔθηκα 494 κ.έ. 515.

ἔθνικά 571.

εἰ δίφθογγος γνήσιαι 441

εἰ > νόθη 441

εἰ συστέλλεται εἰς ι 415. β'

εἰ ἀδελήσις πρᾶκτικῶν 340.

—εἰ κατάλ. ἐπιρρημ. 583, δ'.

—εἰα (α βραχύ) κατάλ. 559, γ'.

—εἰα (α μακρόν) κατάλ. 564 α' κ.

Σημ. 3.

εἶδον 433, β'.

εἶθην 507 Σημ.

εἶκα—εἶμαι 510 κ. Σημ.

—εἰκος κατάλ. 579, α', Σημ.

εἶλον 433, α'.

εἶμι κλίσις σελ. 96

τύποι ἐγκλινόμενοι 353, β', γ'.

εἶμι 534.

—εἰνος κατάλ. 579.

—εἰον κατάλ. τοπικῶν 576.

—εἰος κατάλ. 579, γ'.

εἶπον 433, γ'.

εἰρωνεῖα-εἰρωνεύομαι 559, γ'.

ἔκθλιψις 37. 602 α'.

ἔκτασις ἀρκτικῶν φωνήεντος τοῦ δευτέ-

ρου συνθετικῶν 611.

ἐκὼν-ἐκοῦσα ἐκόν 215 κ.έ.

Ἑλασσών, ὄνος 133, β'.

ἑλλιπῆ ῥήματα 532.

ἐνρινόληκτα ὀνόματα 130 κ.έ.

ἑξῆς 583, δ', Σημ.

ἑξω' μέλλ. τοῦ ἔχω 404, Σημ. 1.

ἑοικα 535, γ'.

ἐπάρατος-ἐπαρᾶτοτερος 241, Σημ. 1.

ἐπέιγω 345, γ', σημ.

ἐπένθεσις (ἢ πρό τοῦ χρακτῆρος ὑπέρ

πῆδησις τοῦ ι) 418, β'.

ἔπεσον 433, δ'.

ἐπίθετα 184 κ.έ.

ἐπιθέτα δευτερόκλιτα 187 κ.έ.

- > εἰς-ος, -η, -ον κ. -ος, -α, -ον 189
- > > οὔς (εος) -ῆ, -οῦν 192
- > > οὔς, -ᾶ, -οῦν-193 κ.έ.
- > > οὔς(οος), -ῆ, -οῦν 195
- > > ους, -ουν 196 κ.έ.
- > ἀττικόκλιτα 198
- > τριτόκλιτα 203 κ.έ.
- > εἰς-υς, -εια, -υ 205
- > > εις, -εσσα, -εν 209
- > > ας, -αινα, -αν 211
- > > -ας, -ασα, -αν 213
- > > -ων, ουσα, -ον 215
- > > -ης, -ες, 218
- > > -ων, -ον 221
- > > -ις, -ι 223
- > > -υς, -υ 224
- > > -ωρ, -ορ 225
- > > -πους-πουν 226
- > > -πηγυς, -πηγυ 227
- > ἀνώμαλα 229
- > μονοκατάληκτα 234
- > ἄνευ παραθετικῶν 261.

ἐπίθετα παράγωγα ἐκ ῥημάτων 578, 580.

- > > ἐξ ὀνομάτων 579, 580.
- > ὡς α' συνθετικόν 591 κ.έ.
- > ὡς β' συνθετικόν 608.

ἐπίκοινα ὀνόματα 59, Σημ.

ἐπιλήσιμων(-ονος)-ἐπιλανθάνομαι 558 α'

ἐπιμελητεία-ἐπιμελητεύω 559, γ'.

ἐπιρρήματα 543 κ.έ.

- > ἐξ ἐπιθέτων 556
- > ἐξ ἀντωνυμιῶν 297 κ.έ. 581 κ.έ.
- > ἐξ ὀδαιστικῶν 581 κ.έ.
- > ἐκ ῥημάτων 581 κ.έ.
- > ἐκ μετοχῶν 583, β', γ'.
- > ὡς α' συνθετικόν 603.
- > συσχετικά 297 κ.έ.

ἐπίσταμαι 345, γ', Σημ. 478

ἐπιφωνήματα 547 κ.έ.

ἐποπτεία-ἐποπτεύω, 559, γ'.

ἐπριάμην 479

—ερος κατάλ. 580, α'.

ἐρωμένους πρῶθενικά 243, Σημ.

ἔσβην 524 κ.έ.

ἔσπομην 433, ε'.

ἔστηκα 508. 536.

ἔστην 511. 524 κ.έ.

ἔστιν 353, δ'.

ἔστώς, -ῶτος 537

ἔσχατος 253.

ἔταιρεία-ἔταιρεύομαι 559, γ'.

ἔτερόκλιτα 182 κ.έ.

—ετος κατάλ. 579, ζ'.

εὐ συστέλλεται εἰς υ 415, β'.

εὐ ἐπίρρημα 259.

εὐ α' συνθετικόν 603.

εὐδαιμονῶ κ. εὐδαιμονίζω 555, Σημ. 2.

εὐφωνικόν ν 46.

εὐφωνικοί τύποι 47.

—εω κατάλ. 554, δ'.

—εως κατάλ. θραστικῶν 557, β'.

> > ἐθνικῶν 571, γ'.

> > παρωνύμων 577.

ἔφυν 524 κ.έ.

ἔχυρός 580, α'.

—εω (=ω) 554, β'.

—έων' κατάλ. ἀσυναίρετος 158, β'.

—εως κατάλ. γενικῆς 175.

—εως ἀπό τοῦ-ηος 158, β'.

Z

Ζεύς' κλίσις 159. 183.

ζῶ (ζήω)' κλίσις 142.

—ζω κατάλ. 403, γ'. 553, ε'.

H

η τρέπεται εἰς ω 408, Σημ. 1'.

η συνθετικόν ἐν τοῖς συνθέτοις 589.

ἦ τροπ. ἐπίρρημα 583, α', Σημ.

ἦ βεδαιωτ. ἐπίρρημα 544, γ', Σημ.

—η κατάλ. 559, β'.

ἡγεμονία-ἡγεμών 564' β', 2.

ἡκα 494 κ.έ. 515.

—ηλός 580, β'.

ἡμερονύκτιον 618.

—ἡμι-ἀχώριστον μόριον 605, γ'.

ἡμιβρώς, -ῶτος 610, ε'.

ἡμίεφθος 605, γ'.

ἡμίθνης, -ῆτος 610, ε'.

- ἡμίοπτος 605, γ'.
- ηνος κατάλ. 571 δ'.
- ἡπαρ,-ατος 108, γ'.
- ης, γεν. -ου κατάλ. 610, β'.
- ης γεν. -ους κατάλ. 610, γ'.
- ησι κατάλ. 582, α'
- ἡσυχος* παραθετικά
- ητης κατάλ. 571, β', Σημ.
- Ἡώς κλίσις 245, Σημ. 2.
- Θ
- θᾶτερον 44, Σημ. 3.
- θέμα ὀνομάτων 73, Σημ. 90, Σημ.
- » χρονικόν 311
- » βῆματικόν 313
- » ἐνεστωτικόν 527 κ.ε.
- » ἐπηυῆγμένον 530.
- » ὑπὸ δύο μορφᾶς 531.
- θεματικά φωνήεντα 349, β'. γ'. 354.
376 κ.ε.
- θεν κατάλ. 582, β'.
- θηλυκὸν τῶν εἰς-της 558, Σημ. 2.
- » τῶν ἐπιθέτων 200 κ.ε. 235.
- θι κατάλ. 582, α'.
- Θούριοι-Θούριος 571, δ', Σημ.
- θρα κατάλ. 563, α'.
- θρέψω 404, Σημ. 1.
- θρ(ξ)* κλίσις 95
- θρον κατάλ. 563, α'.
- Ι
- ι προσοχηματισμός 294
- ι ἐγκλιτικόν 364 καὶ κτωτέρω.
- ι κατάλ. 583, δ'.
- ι πρόσφημα 403, β', γ', Σημ. 418.
- ια (α μικρόν) κατάλ. 564, β' κ. κτωτέρω.
- ιά κατάλ. 570, β'.
- ιαδης κατάλ. 573.
- ιαίος κατάλ. 579, δ'.
- ιας κατάλ. 569.
- Ἰασων,-ονος 133 β'.
- ιατης κατάλ. 571, β'.
- ιατρόμαντις 618.
- ιαω (=ἰω) 554, η'.
- ιδης κατάλ. 573.
- ιδεὺς κατάλ. 574.
- ιδιον κατάλ. 568 β'.
- ιδιόκλητα 78.
- ιδιότης 56, β', 1.
- ἱεροσυλῶ (-έω)-ἱερόσυλος 554, α'
- ιζω κατάλ.
- ιη ἐγκλιτικόν φωνήεν 390.
- ἴημι-ἴεμαι 492 κ.ε. 514.
- ικος κατάλ. 579, α'.
- ιμος κατάλ. 579, ε'.
- ἴνος κατάλ. 571.
- ινος κατάλ. 579 ς'.
- ινὸς κατάλ. 579, η'. θ'.
- ιον κατάλ. ὑποκορ. 568, α'.
- ιον κατάλ. τοπικῶν 576.
- ιος κατάλ. 571, α' 579 β'.
- ἱππωνία-ἱππώνης 564, β', 3,
- ις, γεν. -ίδος 103, Σημ.
- ις κατάλ. 568 ς'. 563, β'.
- ις κατάλ. πατρωνυμ. 573, Σημ.
- ισκ- πρόσφωμα 527 ς'
- ισκος κατάλ. 568, ς'.
- ἴστημι-ἴσταμαι 513.
- ιτης κατάλ. 571, β'.
- ιχνη κατάλ. 568, η'.
- ιων κατάλ. 573.
- ἴωτ j 403, Σημ.
- ἴωτα ὑπογεγραμμένον 3, Σημ. 2.
- Κ
- κ+ j=σσ 403, β'.
- κ τρέπεται εἰς χ 408, α'.
- κάθημαι 539.
- κακεντρεχῆς 619.
- κάλλος κ. καλλονή 565
- καλοκαγαθία 615
- κατακλητική ὀνομαστική 89.
- καταλήξεις ὀνομάτων σελ. 18. 21. § 169.
- καταλήξεις βῆμάτων γυμναί 361. 383.
- καταλήξεις^απροσωπικαί 348.
- » « ὀριστικῆς 354 κ.ε. 746 κ.ε.
- » ὑποτακτικῆς 362 κ.ε. 384 κ.ε.
- » εὐκτικῆς 364 κ.ε. 387 κ.ε.
- » προστακτικῆς 367 κ.ε. 391 κ.ε.
- » ἀπαρμυφάτου 370 κ.ε. 395.

καταλήξεις μετοχῆς 372 κ.έ. 396 κ.έ.
καχύποπτος 619.
καχεξία-καχέκτης 564, β', 3.
κείμαι 538.
κηδεμονία-κηδεμών 564, β', 2.
κηδεστία-κηδεστής 564, β', 1.
κλείς κ. κλής 104 α'.
κλητική εἰς α βραχὺ 62.
κλητική τριτοκλίτων 178. 179.
κλητική δευτεροκλίτων 82
κλίσεις βραχυτόνων ῥημάτων 354 κ.έ.
> περισπωμένων ῥημ. 437 κ.έ.
-> τῶν εἰς-μι 465 κ.έ
κοινοῦ γένους 58 β'.
-κος κ.-ιακος κατάλ. 579, α'.
κράσις 43 κ.έ.
κρέας κλίσεις 151.
κρυπτεία-κρυπτεύω 559, γ'.
κτητικά σύνθετα 620, β'. 621.
κύρια ὀνόματα 57, α'.
κυρίως καταλήξεις (γυμνασί) 349. 350.
κύων κλίσεις 140.

Λ

λ+ν=λλ 520, β'.
Λεοντῖνοι-Λεοντῖνος 571, δ', Σημ.
-λέος κατάλ. 580, β'.
λεὼς-λαὸς 85.
-λλω -λλόμαι κατάλ. 418, α'. 554, η'.
-λος κατάλ. 580, β'.
-λω-λομαι κατάλ. 418, α'.

Μ

-μα κατάλ. 560, α'.
μάλα 258. μάλλον-μάλιστα 254 κ.έ.
μακρὰ συλλαβὴ 16 Σημ. κ.έ.
μακρὸν φωνῆεν συστέλλεται εἰς βραχὺ
415. β'.
μαρτυρῶ κ. μαρτύρομαι 551. Σημ. 2.
μάρτυς κλίσεις 116, γ'.
μαυροκίτρινος 618, Σημ.
μέγας κλίσεις 229.
μεγεθυντικά 569.
μειξέλληνες 599.
μειξοβάρβαροι 599.
μέλας κλίσεις 211.

μέλλον συνηρημένος 405 κ.έ. 419 κ.έ.
453. 456, Σημ.
μέρη τοῦ λόγου 49 κ.έ.
μεριμῶ (-άω)-μέριμνα 554, α'.
μεσιτεία-μεσιτεύω 559, γ'.
μεταπλαστά. ἰ. ἑτερόκλιτα.
μετοχῆς σχηματισμός 372 κ.έ. 396 κ.έ.
470. 487. 499. 519. 537.
-μη κατάλ. 559, ε'
μὴν 544, γ', Σημ
-μι ῥήματα εἰς-μι 460 κ.έ.
μνηστεία-μνηστεύω 559, γ'.
μοναδικὸν 116, σημ.
μονοκατάληκτα ἐπίθετα 234.
μόνος α' συνθετικὸν 596.
-μος κατάλ. 559, δ' 579 ε.
-μων, γεν. -μονος κατάλ. 558, α'. κ.
Σημ. 3.
μωρόκακος 619, Σημ.

Ν

ν+μ=μμ 425, α'.
ν+σ=νν 421, γ', σημ.
ν^ς τῶν προθέσεων σὺν κ. ἐν 602, β', γ', δ'.
-ν-πρόσφωμα 527, α' κ. δ'.
ναῦς κλίσεις 165
-νε-πρόσφωμα 527, β'.
νεὼς-ναὸς 85.
νη-ἄχωριστον μόριον 605, δ'.
-ννυμι ῥήματα 520
νόθα σύνθετα 598.
-νος κατάλ 578, γ'.
-ντι κατάλ. 354 γ' κ. κατωτέρω.
νυχθημερὸν 619.

Ο

ο ἐκτείνεται εἰς ω 458
ο ἐκτείνεται εἰς ου 487, α', β', γ'.
ὀδοντικόληκτα ὀνόματα 100 κ.έ.
ὀδοντικὸν+θ=σθ 413, β', 1.
ὀδοντικὸν+μ ἢ τ=σμ ἢ στ 410 β' 1.
ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ κ ἀποβάλλεται 407,
Σημ.
ὀδοντικὸν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται 101.
410, β', 1.
-οι κατάλ. ἐπιρρημ. 582, α', γ', Σημ.

- οια κατὰλ. 564, γ'
 οἶδα 535.
 —ονη κατὰλ. 563, β'.
 ὄνομα β' συνθετικὸν 612.
 ὀνοματικοὶ τύποι ῥήματ. 306.
 ὀρθοτονοῦμενοι τύποι 277, Σημ. 1.
 —ος, γεν. -ου κατὰλ. 557, γ'. 559, ς'.
 560, β'. 610, α'.
 —ος, γεν. -ους κατὰλ. 560, γ'.
 —ου κατὰλ. ἐπιρρημ. 297 κ.έ. 582, Σημ.
 οὐδέτερα εἰς ρ 126
 > > -α, γεν. -ατος 106. 148
 > > -ας, > -ατος 151 κ.έ.
 οὐρανικὸν ῥήματα ὀνόματα 92 κ.έ.
 οὐρανικὸν + μ = γμ 410, β', 2.
 οὐρανικὸν + τ = κτ 410, β', 2.
 οὐρανικὸν + θ = χθ 413, β' 2.
 οὐρανικὸν + σ = ξ 93, α'. 410, β', 2.
 —ους (-εος) 579 ς'.
 οὐς, γεν. ὠτός· κλίσις 151.
 οὐσιαστικά· ἔννοια οὐς. 56 κ.έ.
 > ἐκ ῥημάτων 557 κ.έ.
 > ἐξ ἐπιθέτων 564 κ.έ.
 > ἐξ οὐσιαστικῶν 567 κ.έ.
 οὐσιαστικά καταστάντα ἐπίθετα, 558
 Σημ. 3.
 οὐσιαστικά ἀφηρημ. μετὰ συγκεκριμέ-
 νης ἔννοιας 559, Σημ.
 οὐσιαστικά ὡς α' συνθετικὸν 588 κ.έ.
 > ὡς β' συνθετικὸν 606 κ.έ.

II

- παῖς, κλίσις 104 κ.έ. 180.
 πάλιν· -x' συνθετικὸν 602, Σημ.
 παν·x' συνθετικὸν 602, Σημ.
 πανδημει 583, δ', 2.
 παραγόμενοι χρόνοι 313, Σημ.
 παράγωγος λέξις 550 κ.έ.
 παραθετικά 238 κ.έ.
 > εἰς-ότερος, -ότατος 241.
 > εἰς-ώτερος, -ώτατος 242.
 > εἰς-έστερος, -έστατος 243.
 > εἰς-ίστερος, -ίστατος 246
 > εἰς-ύτερος, -ύτατος 244.
 > εἰς-αίτερος, -αίτατος 245

- παραθετικά εἰς -ίων, -ιστος 248.
 παραθετικά προσηγορικῶν 247, 256.
 παραθετικά ἄνευ θετικοῦ 251
 παραθετικά διὰ τοῦ μᾶλλον μάλιστα
 254 κ.έ.
 παραθετικά ἐπιρρημάτων 256 κ.έ.
 παρακείμενος (κ. ὑπερσυντέλικος) πρῶ-
 τος καὶ δευτέρος 409. 424.
 παρασύνθετος λέξις 552. παρασύνθετα
 601. Σημ. 614. κ.έ.
 παρατακτικά σύνθετα 618. 621.
 παρεπόμενα ὀνόματος 54
 παρεπόμενα ῥήματος 309.
 παρώνυμα ὀνόματα 577.
 παρώνυμα ῥήματα 544 κ.έ.
 πᾶς-πᾶσα-πᾶν· κλίσις 213 κ.έ.
 πατρόκτονος 625, δ'.
 πατροκτόνος 625, γ'.
 πατρονυμικά 572.
 Πειραιεύς· τοπικὸν κ. ἔθνικόν 571, δ', Σημ.
 πείσομαι· μέλλ. τοῦ πάσχω 404, Σημ. 2.
 πένης· παραθετικά 243, Σημ.
 περιεκτικά 570
 περιττοσύλλαβα 91, Σημ.
 πιμπλημι-πίμπλαμαι 477. 507.
 πνεύματα 35.
 Πινύξ· κλίσις 97.
 πολλοστημέριον πολλοστός 267, Σημ.
 πολὺς· κλίσις 231 κ.έ.
 Ποσειδῶν, -ῶνος· κλίσις 138 κ.έ.
 πούς· κλίσις 104 γ'. κ. δ'.
 πρῆος ἢ πρᾶος 231 κ.έ.
 πρέσβυς· κλίσις 162.
 προάστιον 606 Σημ.
 προεδρία-πρόεδρος 564, β'. 1.
 προθέσεις 541 κ.έ.
 > ὡς α' συνθετικὸν 600
 > σημασίαι προθέσεων 621.
 προπετής, -οὺς 610 γ'.
 προσδιοριστικά σύνθετα 620 α'. 621.
 προσηγορικά 57, β'.
 προσηγορικά ὡς ἐπίθετα 186.
 προστακτικῆς τονισμός 432, γ' κ.έ. 504
 526. Σημ. 3

προσφύματα 403. 418. 527.
 προσωπικαὶ καταλήξεις 348.
 προτακτικὸν φωνήεν 3, Σημ. 1.
 προτιμότερος 252.
 πρώτη κλίσις 60.
 πρώτιστος 253, Σημ.
 πρώτον συνθετικὸν 587 κ.έ.
 πρώτος 253.
 πρωτότοκος 625, β'.
 πρωτοτόκος 625, γ'.
 πρωτότυπος λέξις 550 κ.έ.
 πτωτικά 52 κ.έ.
 πτωχαλαζών, -όνος 619.
 πῶρ κλίσις 126.

Ρ

ὁ διπλασιάζεται 319. 334 α'. 614.
 ῥαστώνη 566.
 ῥήμα' ἔννοιαι ῥήματος 299.
 ῥήματα βαρύτερα 354 κ.έ.
 > περισπόμενα 436 κ.έ.
 > εἰς-μι 469 κ.έ.
 > ἀνόματα 527 κ.έ.
 ῥήματα παράγωγα 553 κ.έ.
 > ἐκ παραθετικῶν 555.
 > ὡς α' συνθετικὸν 599.
 ῥιγῶ (-ῶω) 444.
 ῥιζικὴ λέξις 559 Σημ. 2.
 ῥιζικὸν φωνήεν 129 σημ.
 -ροσ' κτὰλ. 580, α'.

Σ

σ τρέπεται εἰς διακτικὴν 463, α'. 492 α'.
 508. 510.
 -σ- χρονικὸς χαρακτήρ 316.
 σ ἀποβάλλεται μεταξὺ φωνηέντων 142,
 β' κ.έ. 376, β' καὶ ἀλλαχοῦ.
 > ἐμφανίζεται ἀναλογικῶς 425, β', 2.
 > διατηρεῖται μεταξὺ φωνηέντων 500, β'.
 -ς κτὰλ. ὀνομάτων 610, ε'.
 -ς κτὰλ. ἐπιρρημάτων 583, δ'.
 -σε κτὰλ. ἐπιρρημάτων. 582, γ'.
 σημασία παραγῶγων ῥημάτων 555,
 Σημ. 1. Σημ. 2.
 σημασία συνθέτων 616 κ.έ.
 σημασία χρόνων τοῦ ῥήματος 310.

σιγμόληκτα ὀνόματα 41 κ.έ.
 σιμὸς-σιμότερος 241, Σημ. 1.
 -σις κτὰλ 559. α'
 -σκ-πρόσφωμα 9. 527, ε'.
 σκοπῶ-σκοποῦμαι' χρόνοι. 455.
 -σχω κτὰλ. 554. η'.
 σκωπτικά ὀνόματα 18, α'. 569.
 σπένδω-σπένδομαι' χρόνοι 404. Σημ. 2.
 -σσω κτὰλ. 554, η'.
 στέαρ. κλίσις 108. γ'.
 στιξίς 48.
 Στρυμών, -όνος 133, β'.
 συγκεκριμένα 56, α'.
 συγκοπτόμενα 121 κ.έ.
 συζυγία ῥήματος 303.
 συλῶ (-ῶω)-σῦλον 554, α'.
 συλλαβαί 11 κ.έ.
 συλλαβισμὸς 15 κ.έ.
 συναίρεσις 42.
 συναλοιφή 45.
 σύνδεσμοι 545 κ.έ.
 συνθετικά φωνήεντα 589, 599, Σημ. 2.
 συνεδρία-σύνεδρος 564, β', 1.
 -συνη κτὰλ. ε'.
 συνηρημένα ὀνόματα 74-83. 112. 189-
 196.
 συνηρημένα ῥήματα 436-444.
 συνηρημένος μέλλων 405 κ.έ. 419. 420.
 συστολή μακροῦ φωνήεντος ἢ διφθόγ-
 γου 415, β'.
 σχέσις 504, Σημ.
 σχοίην 504, Σημ.
 σῶς' κλίσις 198.
 σωφρονῶ καὶ σωφρονίζω 505, Σημ. 2.

Τ

τ+ι=σσ 210, 216, Σημ
 -τ- πρόσφωμα 403, α'.
 ταξίδιον 568. Σημ. 2.
 -τε κτὰλ. 585.
 τέθεικα κ. τέθειμαι 509
 τεθνεὼς' κλίσις 537 κ.έ.
 τέθνηκα 536, β'.
 -τεος κτὰλ. 578, β'.
 τερας' κλίσις 153, α'.

Κυριότα

- τηρ κατάλ. 558, γ'. 562
 -τήριον κατάλ. 561 562.
 -της κατάλ. θραστικῶν 557, α'. 610, δ'.
 -της κατάλ. παρωνῶμων 577.
 -της, γεν. -τητος κατάλ. 564, δ'.
 -τι κατάλ. 583, δ'.
 τίθημι-τίθεμαι 480 κ.έ. 513.
 τοι 544, γ'. Σημ.
 τονισμός ἐπιθέτων 190. 236.
 τονισμός ἀναλογικὸς 84. 194, β'. 197 γ'.
 τονισμός συνθέτων 622 κ.έ.
 τόνος τῶν τριτοκλίτων 180. 181.
 > τῶν εἰς -ης ἐπιθέτων 219 ζ', ζ'.
 > τῶν εἰς -ων > 222, β'.
 τοπικά ὀνόματα 576.
 -τος κατάλ. 578. α'.
 τραγέλαφος 618
 τριήρης κλίσις 220.
 τριταῖος πυρετός 270.
 τρίτη κλίσις 88 κ.έ.
 τριττός 268, Σημ.
 -τρον, -τρα κατάλ. 563, α'.
 -τωρ, γεν. -τορος κατάλ. 558, β'.
 Y
 ὕβριστης παραθετικά 247.
 ὑβρόληκτα ὀνόματα 115 κ.έ.
 ὕδριον κατάλ. 568.
 ὕδρῳγειος 618.
 ὕδωρ κλίσις 108, β'.
 ὕλλιον κατάλ. 554 ζ'.
 υἱός κλίσις 183 ε'.
 ὕπατος 253.
 ὑπερθετικόν 238, β'.
 ὑποκοριστικά 567 κ.έ.
 ὑποκοριστικά διὰ συγκοπῆς 78, β'.
 ὑποτακτικά σύνθετα 618 κ.έ. 620. 621.
 ὑποτακτικόν φωνῆεν 3, Σημ. 1.
 -υρος κατάλ. 580, α'.
 -υφιον κατάλ. 568. η'.
 ὕμιπέτης, γεν. -πέτου 604. 610 β'.

Φ

- φημί 533.
 φρέαρ κλίσις 108, γ'.
 φυσικόν κένος 59.
 φωνή 301.
 φωνηεντόληκτα ὀνόματα 154 κ.έ.
 φῶς κλίσις 151.

X

- χ+j=σσ 403, β'.
 χαρακτήρ ὀνόματος 73, Σημ. 82 Σημ.
 χαρακτήρ ῥήματος 311.
 χαρίζεις κλίσις 209.
 χελικόληκτα ὀνόματα 99 κ.έ.
 χελικόν+θ=φθ 413, β', 3.
 χελικόν+μ=μμ 93, α'. 410, β', 3.
 χελικόν+σ ψ 99. 410, β', 3.
 χελικόν+τ=πτ 410, β', 3.
 χεῖρ κλίσις 119, Σημ.
 χεῖ 540
 χρονικός χαρακτήρ 316.
 χρόνοι τοῦ ῥήματος 304. 313.
 α') ἀφωλονήκτων 402 κ.έ.
 β') ὑγρολήκτων κ ἐνρινολ 417 κ.έ.
 γ') περισπωμένων 446 κ.έ.
 δ') τῶν εἰς-μι 505 κ.έ. 521.

- χρυσελεφάντινος 618.
 χρυσά(ω) κ. χρυσί(ω) 555, Σημ. 2.
 χρώς κλίσις 105, Σημ.
 χωρίς 544, δ, Σημ.

Ψ

- ψιλός-ψιλότερος 241, Σημ. 1.

Ω

- ωδης κατάλ. 579, ζ'.
 -ων, γεν. -ονος κατάλ. 133, β'.
 -ων, γεν. -ωνος κατάλ. 133. α'. 569. 570, α.
 -ωνια κατάλ. 570, β'.
 -ωρ, γεν. ορος κατάλ. 118 α'.
 -ωρ, γεν. ωρος κατάλ. 118 β'.
 -ως κατάλ. 256.
 -ωτης, θηλ. ωτις κατάλ. 571', β'.
 -ωλος κατάλ. 580, β'.

Σημ. Τινές τῶν λέξεων τοῦ πίνακος τούτου δὲν περιλαμβάνονται εἰς τοὺς κανόνας, εἰς τοὺς ὁποίους παραπέμπονται, πρὸς ἀποφυγὴν ὑπερβολικοῦ βάρους· καταλέγονται δὲ ἐνταῦθα διὰ τὴν ὀρθογραφικὴν αὐτῶν ἀσάβειαν ἐν τῇ χρήσει.

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

σελ.	15	στίχ.	9	ἀντὶ	ὁ θεράπων	γραπτέον	ὁ θεράπων
»	»	»	22	»	ὁ ἄρρην ἀλώπηξ	»	ἡ ἄρρην ἀλώπηξ
»	63	»	17	»	εἷς-πους-που	»	εἷς-πους-πουν
»	68	»	7	»	ἐνδοξόται	»	ἐνδοξότατος
»	68	»	8	»	θερμόται	»	θερμότατος
»	71	»	25	»	καλλιόσες	»	καλλίοσες
»	75	»	18	»	οὔτος ἀγρός	»	οὔτος ὁ ἀγρός
»	76	»	7	»	τετατραχῶς	»	τετραχῶς
»	94	»	22	»	ὠμόμοκα	»	δμόμοκα
»	96	»	31	»	ἔσει	»	ἔση
»	117	»	18	»	προσφορᾶς	»	προφορᾶς
»	119	»	17	»	ἄγνυμι	»	ἄγνυμαι
»	121	»	2	»	κλέκλεμμαι	»	κέκλεμμαι
»	122	»	10	»	προσφορᾶς	»	προφορᾶς
»	133	»	4	»	τιμα-οίμην	»	τιμα-οίην
»	134	»	20	»	ποιῆσθαι	»	ποιῆσθε
»	136	»	21	»	δηλό-οιθε	»	δηλό-οισθε
»	142	»	28	»	ἴσταμεν, ἴσταμεν	»	ἴσταμεν, ἴστατε
»	150	»	26	»	ἐνεργητικὸν θέμα	»	ἐνεστωτικὸν θέμα
»	151	»	21	»	ἐτίθε-μεν	»	ἐτίθεμεν
»	165	»	22	»	ἀποδρέησαν	»	ἀποδραΐησαν
»	172	»	9	»	δεδοίασι	»	δεδοίκασι
»	188	»	23	»	-μος	»	-ιμος
»	199	»	14	»	νυχθημερὸν	»	νυχθημερὸν
»	213	»	29	»	σαλπίγκων	»	σαλπίγγων
»	215	»	14	»	φωνηεντόκλητα	»	φωνηεντόληκτα

» 116, Σημ. 2 μεταρρυθμιστέα... ἄλλοτε μὲν μακρὸς, ἄλλοτε δὲ βραχὺς· μακρὸς εἶναι εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα καὶ ἀόριστον, βραχὺς δὲ εἰς τὸν παθ. παρκαείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον, παθ. μέλλοντα καὶ ἀόριστον.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Μέρος I Φωνητικόν

Κεφ. Α' Στοιχειώδη τινά . . . . . σελ. 1 κέ.

Μέρος II Κλίσεις πρωτικῶν

Κεφ. Β' Είσαγωγή . . . . . » 12 »

Κεφ. Γ' Κλίσεις ουσιαστικῶν . . . . . » 15 »

Κεφ. Δ' Κλίσεις ἐπιθέτων . . . . . » 49 »

Κεφ. Ε' Παραθετικά . . . . . » 67 »

Κεφ. Στ' Ἀριθμητικά . . . . . » 74 »

Κεφ. Ζ' Ἀντωνυμιαί . . . . . » 77 »

Μέρος III Κλίσεις ῥήματος

Κεφ. Η' Είσαγωγή . . . . . »

Κεφ. Θ' Κλίσεις βαρυτόνων . . . . . » 79 »

Κεφ. Ι' Χρόνοι ἀφωρολήκτων ῥημάτων . . . . . » 116 »

Κεφ. ΙΑ' Χρόνοι ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολ. ῥημάτων . . . . . » 123 »

Κεφ. ΙΒ' Ἀόριστος β' ἐνεργητικ. καὶ μέσος . . . . . » 128 »

Κεφ. ΙΓ' Περισπόμενα ῥήματα . . . . . » 131 »

Κεφ. ΙΔ' Ῥήματα εἰς—μι . . . . . » 142 »

Κεφ. ΙΕ' Ἀόριστος β' κατὰ τὸν παθητικόν . . . . . » 164 »

Κεφ. ΙΣτ' Ἀνώμαλα ῥήματα . . . . . » 166 »

Μέρος ΙV Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου

Κεφ. ΙΖ' Προθέσεις κ. τ. λ. . . . . » 175 »

Μέρος V Ἐτυμολογικόν

Κεφ. ΙΗ' Είσαγωγή . . . . . » 177 »

Κεφ. ΙΘ' Περὶ αἰτίας . . . . . » 177 »

Κεφ. Κ' Σύνθεσις . . . . . » 191 »

Παράρτημα πρῶτον

Κατάλογος ἀνωμάτων ῥημάτων . . . . . » 201 »

Παράρτημα δεύτερον

Ἀσκήσεις . . . . . » 207 »

Σημειώσεις εἰς τὰς Ἀσκήσεις . . . . . » 241 »

Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων . . . . . » 246 »

Διορθωτέα . . . . . » 255 »

Ν. Α.
Β.
Π. Α.

αγαθία

Νικολάου Κ. Α.

1
2
3
4
5
6

αγαθία
1929

ΒΑΣ. ΦΑΒΗ ΚΑΙ Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

- 1) Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, ἔκδοσις πέμπτη μετρορυθμισμένη ὑπὸ Βασ. Φάβη Ἐγκριμένη ἀπὸ τοῦ 1927 καὶ ἐξῆς.
- 2) Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, Βιβλ. Α', Β', Γ', Ἐπιτογαί, διὰ τὴν Β' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ὑπὸ Βασ. Φάβη Ἐγκριμένη ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἐξῆς.
- 3) Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, Βιβλ. Δ', Ε', Σ' καὶ Ζ' Ἐπιτογαί, διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ὑπὸ Βασ. Φάβη Ἐγκριμένη ἀπὸ τοῦ 1927 καὶ ἐξῆς.
- 4) Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, Βιβλ. Γ' καὶ Δ' Ἐπιτογαί, διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ὑπὸ Μ. Μιχαηλίδου Ἐγκριμένη ἀπὸ τοῦ 1927 καὶ ἐξῆς.
- 5) Γραμματικὴ εἰς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γλώσσης ὑπὸ Βασ. Φάβη, μετ' ἀσκήσεων, ὑπὸ Μ. Μιχαηλίδου, καθηγητῶν ἐν ταῖς τρεῖς τάξεσι τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Ἐγκριμένη ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἐξῆς.
- 6) Ὑπομνήματα εἰς τὴν Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, Βιβλ. Α', Β', Γ', χρίσιν τῶν διδασκόντων ὑπὸ Βασ. Φάβη.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

- 7) Ὑπομνήματα εἰς τὴν Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις, Βιβλ. Α', Ε', Σ' καὶ Ζ', καὶ εἰς τὰ Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, Βιβλ. Γ' καὶ Δ', χρίσιν τῶν διδασκόντων ὑπὸ Βασ. Φάβη καὶ Μ. Μιχαηλίδου.